

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Ανδρέαδου Αθανασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής :Κουτσόγιωργος Γεράσιμος

Ηράκλειο
Οκτώβριος 2008

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9
---------------	---

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
1.2 ΤΑ ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	11
1.3 ΤΑ ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	13
1.4 ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	17
1.5 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	19
1.6 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	21
2.2 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΗ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ.....	22
2.2.1. Κοινωνία της πληροφορίας για όλους.....	22
2.2.2. Δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας.....	23
2.2.3. Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ίδρυση και την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων , ιδίως μικρομεσαίων.....	24
2.2.4. Οικονομικές μεταρρυθμίσεις για μια πλήρη και εντελώς λειτουργική εσωτερική αγορά.....	25
2.2.5. Αποτελεσματικές και ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές.....	26
2.2.6. Συντονισμός των μακροοικονομικών πολιτικών : δημοσιονομική εξυγίανση, ποιότητα και βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.....	27
2.3 ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΜΕ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	28
2.3.1. Εκπαίδευση και κατάρτιση για τη ζωή και την εργασία στην κοινωνία της γνώσης.....	28

2.3.2.Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη :ανάπτυξη μιας ενεργητικής πολιτικής για την απασχόληση.....	29
2.3.3.Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας.....	30
2.3.4.Προαγωγή της κοινωνικής ένταξης.....	31
2.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ:ΠΛΕΟΝ ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	32
2.4.1.Βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών.....	32
2.4.2.Εφαρμογή νέας ανοικτής μεθόδου συντονισμού.....	32
2.4.3.Κινητοποίηση των απαιτούμενων μέσων.....	33
2.5.ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.....	33

ΜΕΡΟΣ II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	35
3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΈΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ (25-26 ΜΑΡΤΙΟΥ).....	35
3.2.1.Τα θετικά σημεία της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	36
3.2.2.Τα αρνητικά σημεία της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.....	36
3.3 ΥΛΟΠΟΗΣΗ ΤΗΣ ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	39
3.3.1.Γενικός στρατηγικός στόχος του ΕΠΑΝ για την περίοδο 2000-2006.....	41
3.3.2.Είδικοι στόχοι του ΕΠΑΝ.....	43
3.3.2.1.Τομέας Μεταποίησης – Υπηρεσιών.....	43
3.3.2.2.Τομέας Έρευνας και τεχνολογίας.....	43
3.3.2.3.Τομέας Τουρισμού.....	44
3.3.2.4.Τομέας Ενέργειας – Φυσικών Πόρων.....	44
3.3.3.Διαθέσιμοι Πόροι.....	46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	47
4.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ.....	47
4.3 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ.....	52
4.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	55
4.5 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ,ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	62
4.6 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	74
4.7 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΚΗ –ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ.....	79
4.8 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ.....	84
4.9 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ.....	87
4.10 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	92
4.11 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ.....	94
4.12 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ.....	96

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ :ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

5.1 ΜΙΑ ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ.....	101
5.2 ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΕΚΙΝΝΗΣΗΣ.....	103
5.2.1.Γνώση και Καινοτομία – κινητήριες δυνάμεις της βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης.....	103
5.2.2.Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων σε Έρευνα και Ανάπτυξη.....	103
5.2.3.Διευκόλυνση της καινοτομίας, υιοθέτηση των ΤΠΕ και βιώσιμη χρήση των πόρων.....	104
5.2.4.Συμβολή στη δημιουργία μιας ισχυρής ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης.....	105
5.2.5.Ένας ελκυστικός χώρος επενδύσεων και εργασίας.....	107
5.2.5.1.Να διευρυνθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά.....	107
5.2.5.2.Να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές εντός και εκτός Ευρώπης	109
5.2.5.3.Να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές ρυθμίσεις.....	109
5.2.5.4. Επέκταση και βελτίωση των ευρωπαϊκών υποδομών.....	111
5.2.6.Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.....	111

5.2.6.1. Προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.....	112
5.2.6.2. Αύξηση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας των αγορών εργασίας.....	113
5.2.6.3. Περισσότερες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο με καλύτερη εκπαίδευση και δεξιότητες.....	114
5.3 ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.....	115
5.4 ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ (ΚΠΛ).....	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ (ΕΠΜ 2005-2008)

6.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.....	120
6.2 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΜ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.....	122
6.2.1. Γενική αξιολόγηση.....	124
6.2.2. Μακροοικονομικές πολιτικές.....	125
6.2.3. Μικροοικονομικές πολιτικές.....	126
6.2.4. Πολιτικές απασχόλησης.....	128
6.2.5. Συμπεράσματα.....	130

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ - ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ 2007-2013)

7.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006.....	131
7.2 Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΕΣΠΑ (2007-2013).....	137
7.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΑΕ (2007-2013).....	142
7.3.1. Στρατηγικοί στόχοι.....	142
7.3.2. Γενικοί στόχοι.....	143
7.3.3. Ειδικοί στόχοι.....	143

7.3.4.Συνάφεια του Επιχειρηματικού Προγράμματος με την Ατζέντα της Λισσαβώνας.....	146
7.4 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2007-2013 ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΠΜ.....	147

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	149
----------------------	------------

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ -ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1. ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΑΕΠ ΕΕ-USA.....	12
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΕ, ΗΠΑ, ΙΑΠΩΝΙΑ.....	14
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΕ, ΗΠΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΛΟ.....	15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2 ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4 ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	53
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5 ΩΡΙΑΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΕ ΚΑΙ ΗΠΑ..	53
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΑΕΠ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ.....	54
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ –ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	56
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΕΣΟ ΟΡΟ ΤΗΣ ΕΕ.....	57
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 1999-2005(ΧΙΛΙΑΔΕΣ).....	59
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΕ ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	60

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9 ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΠΟ ΤΟ 1999 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2003.....	65
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΕΓΧΩΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ.....	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.10 ΚΥΡΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ.....	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.11 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	67
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12 ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΚΧΕΤΑ).....	67
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6 ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (1999-2003).....	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.13 ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.14 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΕΤΑ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	69
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.15 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΕΤΑ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ	69
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ ΕΤΑ.....	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.16 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ	75
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8 ΑΠΟΘΕΜΑ ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2005 (ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ).....	77
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.17 ΑΜΕΣΕΣ ΡΟΕΣ ΠΡΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΟΟΣΑ (ΔΙΣ \$).....	78
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.18 ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΕΕ ΚΑΙ ΗΠΑ	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.19 ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ... 81	
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.20 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΑΕΠ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	82
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9 ΣΥΝΟΛΟ ΠΩΛΗΘΕΙΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕΣΑΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΤΑΣΗΣ (ΣΕ MWh)ˆ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝˆ ΔΕΗ (2004-2006).....	86
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10 ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.....	88
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.21 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ-25(=100).....	89

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΕΞΑΓΩΓΕΣ/ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ».....	91
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12 ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΗ ΑΣΦΑΛΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ 2003-2005 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ.....	98
ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.13 ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ ΣΤΟ 1520 ΚΟΚΚΙΝΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ,ΜΠΛΕ ΑΓΑΘΑ.....	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΕΠΑΝ.....	133
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ AGENDA ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ	146
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΠΑΕ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗΣ AGENDA ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.....	147
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α : ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ 15 ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥΣ (2003).....	151
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ	158
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΕΚΘΕΣΗ WORLD ECONOMIC FORUM (WEF), «The Lisbon Review»	161
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	172
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	177
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	178

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αναφέρεται στην Στρατηγική της Λισσαβώνας ή Ατζέντα της Λισσαβώνας, που αναμφισβήτητα αποτελεί ένα από τα πλέον φιλόδοξα εγχειρήματα που ανέλαβε ποτέ η Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ευρωπαίοι ηγέτες πρότειναν την Ατζέντα της Λισσαβώνας με σκοπό να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση η πλέον δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία μέχρι το 2010.

Το πρώτο μέρος της εργασίας αναφέρεται στις παραδοχές που έλαβε υπόψη του το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο για να καταλήξει στην Ατζέντα της Λισσαβώνας. Οι παραδοχές αυτές αποτελούν την εικόνα που έχει η ίδια η Ένωση για την θέση της στην παγκόσμια οικονομία και αναφέρονται στο πρώτο κεφάλαιο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι βασικοί άξονες και κατευθύνσεις της Ατζέντας που δόθηκαν μέσα από τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Λισσαβώνα Μάρτιος 2000).

Στο δεύτερο μέρος γίνεται ανάλυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης αλλά και της Ελλάδας για την περίοδο 2000-2005 με τη βοήθεια πινάκων και σχεδιαγραμμάτων και καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Στρατηγική της Λισσαβώνας σε πρώτη φάση δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Το 2005 τέθηκε ξανά σε εφαρμογή χωρίς να μεταβάλλεται το χρονικό όριο που είχε αρχικά τεθεί για επίτευξη των στόχων. Αποτέλεσμα της επανεκκίνησης είναι τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και το Κοινοτικό Πρόγραμμα Λισσαβώνας (ΚΠΛ). Στο τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται το ΕΣΠΑ και η συνάφεια του με το ΕΠΜ και τη στρατηγική της Λισσαβώνας.

Αναλυτικότερα, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται συνοπτική παρουσίαση της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπου με σχεδιαγράμματα παρουσιάζονται οι επιδόσεις των κρατών μελών, επίσης παρουσιάζεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα (ΕΠΑΝ) ως βασικό εργαλείο ανάπτυξης του Γ'ΚΠΣ (Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) της προγραμματικής περιόδου 2000-2006.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται ζητήματα της ελληνικής ανταγωνιστικότητας που επηρεάζουν την ανάπτυξη της χώρας με χρήση σχεδιαγραμμάτων και πινάκων .

Το πέμπτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τη νέα εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση δηλαδή τους κύριους άξονες και το περιεχόμενο της αναθεωρημένης ατζέντας της Λισσαβώνας.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι μακροοικονομικές και μικροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές όπως και οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση με βάση τις οποίες καταρτίστηκε το ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και ακολουθεί η αξιολόγηση του από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τέλος στο έβδομο κεφάλαιο αναφέρονται συνοπτικά τα επιτεύγματα της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και οι στρατηγικοί στόχοι για την επόμενη (Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013) με ιδιαίτερη ανάλυση στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Εξωστρέφεια (ΕΠΑΕ). Στο τελευταίο τμήμα του κεφαλαίου περιγράφεται η συνέπεια του ΕΣΠΑ με τις προτεραιότητες του ΕΠΜ.

ΜΕΡΟΣ Ι
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Συμβούλιο της Λισσαβώνας στηρίχτηκε σε κάποιες παραδοχές, σύμφωνα με τις οποίες η ανάγκη μεταρρύθμισης της οικονομικής και κοινωνικής πραγματικότητας της Ένωσης αποτελεί μονόδρομο. Παρακάτω θα αναπτύξουμε τα δυνατά και αδύναμα σημεία που απορρέουν από το εσωτερικό της Ευρώπης καθώς και τις ευκαιρίες και κινδύνους που προέρχονται από το εξωτερικό της περιβάλλον. Δηλαδή θα χρησιμοποιήσουμε SWOT ανάλυση (Strength, Weaknesses, Opportunities, Threats). Στο σύμφωνο της Λισσαβώνας γίνεται λόγος για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο (ΕΚΜ) και την ιδιαίτερη σημασία του στην αγορά εργασίας. Με βάση το παραπάνω το τελευταίο τμήμα του κεφαλαίου αναφέρεται στο ΕΚΜ.

1.2 ΤΑ ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πετύχει σημαντικά πράγματα: την εσωτερική αγορά, την οικονομική και νομισματική ένωση, την εμπρόθεσμη εισαγωγή του ευρώ. Αυτά τα επιτεύγματα σε συνδυασμό με τις υγιείς νομισματικές και δημοσιονομικές πολιτικές και τις ευνοϊκές μισθολογικές εξελίξεις οδήγησαν σε οικονομική σύγκλιση και σε μακροοικονομική σταθερότητα.

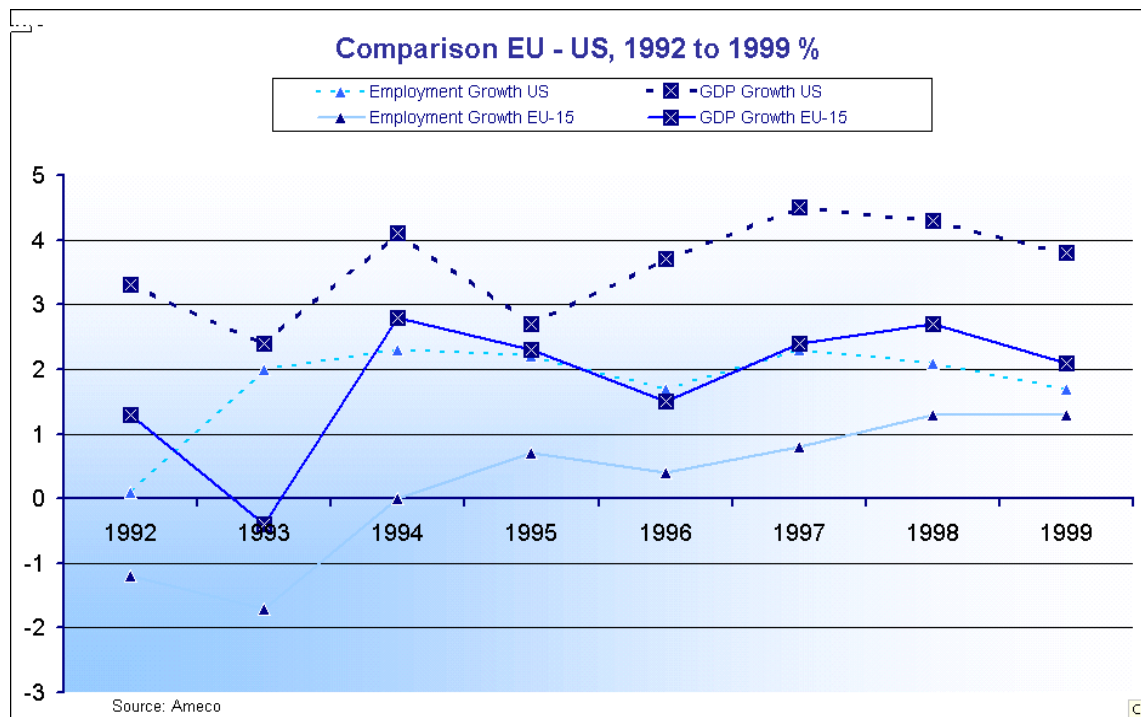
Η Ένωση προαναγγέλλει ρυθμό ανάπτυξης 3% για το 2000 και το 2001 ενώ αναμένεται καθαρή δημιουργία 1,5 εκατομμυρίου νέων θέσεων απασχόλησης κατά έτος. Το ισοζύγιο πληρωμών της ΕΕ παραμένει υγιές ενώ το ευρώ, μέσα σε ένα έτος συγκέντρωσε πάνω από το 40% της αγοράς διεθνών ομολόγων. Ο πληθωρισμός συγκρατήθηκε, τα ελλείμματα του δημόσιου τομέα μειώθηκαν, τα επιτόκια σταθεροποιήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα και το έλλειμμα του δημοσίου τομέα ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) τέθηκε σε πτωτική τροχιά.

Πιο συγκεκριμένα ο πληθωρισμός (άνοδος του γενικού επιπέδου τιμών) μειώθηκε από 5-6% που ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 1990 σε λιγότερο από 2% στα τέλη του αιώνα. Επίσης τα αυξανόμενα ελλείμματα του δημοσίου τομέα που κυριαρχούσαν στις αρχές της δεκαετίας που έφταναν μέχρι το -6% μειώθηκαν και δημιουργήθηκε ένα κλίμα δημοσιονομικής πειθαρχίας. Τέλος, τα επιτόκια

σταθεροποιήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα με αποτέλεσμα να παρατηρείται αισθητή σύγκλιση ευρωπαϊκών επιτοκίων μακροπρόθεσμα .

Στο παρακάτω σχεδιάγραμμα φαίνεται ότι ο ρυθμός αύξησης της εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15 συγκλίνει στο ρυθμό αύξησης της εργασίας των ΗΠΑ. Ακόμα πιο αισθητή είναι η σύγκλιση του ρυθμού μεγέθυνσης του ΑΕΠ μεταξύ Αμερικής και Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1 ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΑΕΠ ΕΕ-USA

Employment growth= ρυθμός αύξησης της εργασίας

GDP growth= ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας- Ατζέντα για την οικονομική και κοινωνική ανανέωση της Ευρώπης

Οι μακροοικονομικές προοπτικές της Ένωσης είναι οι καλύτερες που υπήρξαν σε διάστημα μιας γενεάς. Το ευρώ έχει καθιερωθεί επιτυχώς και αποδίδει τα αναμενόμενα οφέλη για την ευρωπαϊκή οικονομία. Η εσωτερική αγορά έχει σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί και παράγει απτά οφέλη τόσο για τους καταναλωτές όσο για τις επιχειρήσεις. Η διεύρυνση θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες οικονομικής αύξησης και απασχόλησης, καθώς συνεπάγεται επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων προς νέα κράτη-μέλη. Η Ένωση διαθέτει ένα ως επί το πλείστον καλά εκπαιδευμένο

εργατικό δυναμικό, καθώς και συστήματα κοινωνικής προστασίας ικανά να παράσχουν το σταθερό πλαίσιο που απαιτείται για τη διαχείριση των διαρθρωτικών αλλαγών που προϋποθέτει η μετάβαση προς μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση.

Η Ευρώπη κατέχει παγκόσμια ηγετική θέση στις «κινητές» επικοινωνίες, στοιχείο το οποίο αποτελεί ανυπολόγιστης σημασίας πλεονέκτημα καθώς το διαδίκτυο καθίσταται όλο και περισσότερο «κινητό». Η ηγετική θέση της Ευρώπης στις «κινητές» επικοινωνίες οδήγησε στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Το άνοιγμα των ευρωπαϊκών τηλεπικοινωνιακών αγορών έχει αρχίσει να αποδίδει καρπούς όπως οι χαμηλότερες τιμές πρόσβασης στο διαδίκτυο και η ώθηση της καινοτομίας.

1.3 ΤΑ ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

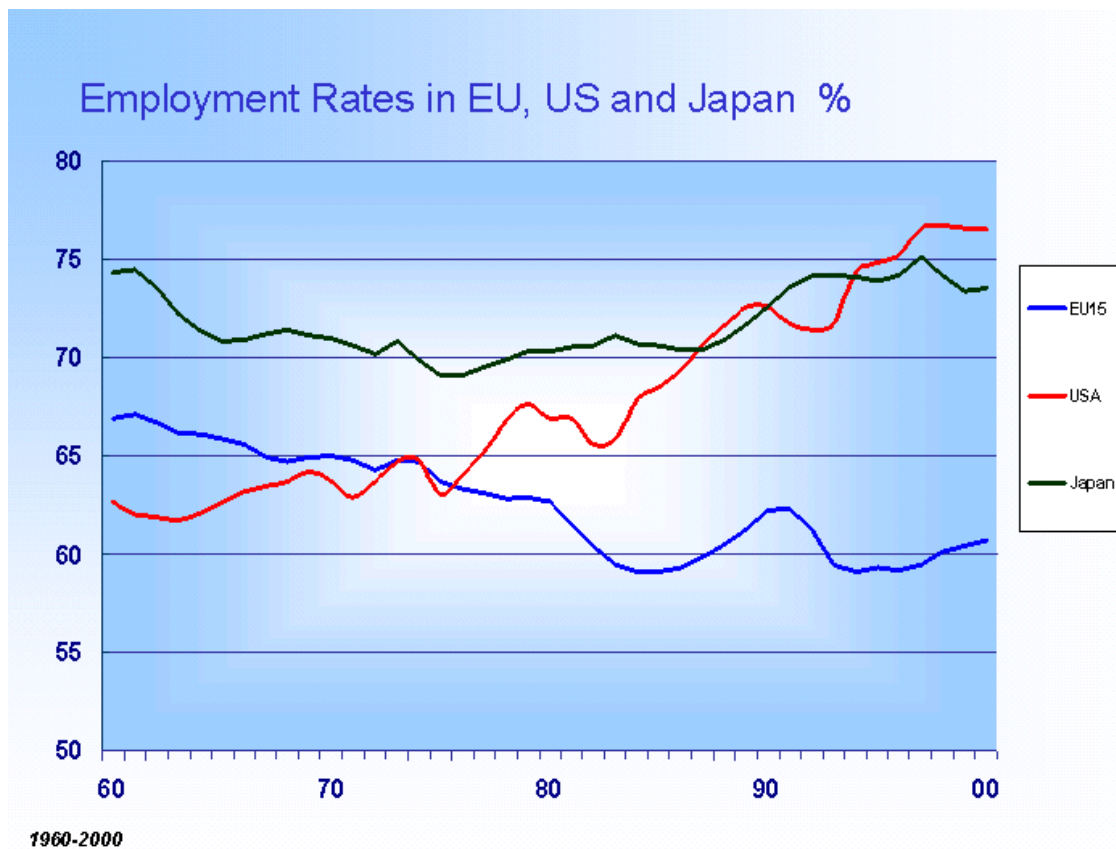
Η Ευρωπαϊκή οικονομία δεν είναι τόσο δυναμική όσο ορισμένοι από τους ανταγωνιστές της. Αυτό σημαίνει ότι οι αναπτυξιακοί ρυθμοί της ΕΕ είναι συστηματικά χαμηλότεροι από τους ρυθμούς των ΗΠΑ, η ανεργία βρίσκεται σε απαράδεκτα ύψη και ο αριθμός των ατόμων που έχουν βιώσει τον κοινωνικό αποκλεισμό είναι υπερβολικά μεγάλος. Η Ευρώπη υστερεί έναντι των ΗΠΑ όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση. Σχετικά με την απασχόληση το 2000 το ποσοστό ανεργίας είναι 10% που υπολογίζεται σε 15 εκατομμύρια άτομα. Επίσης το ίδιο έτος ενώ ο ενεργός πληθυσμός της Ευρώπης υπολογίζεται στα 248 εκατομμύρια άτομα μόνο τα 152 εκατομμύρια είναι απασχολούμενα, δηλαδή υπάρχει εργατικό δυναμικό που δεν αξιοποιείται. Το Ευρωπαϊκό έλλειμμα απασχόλησης χαρακτηρίζεται από τα παρακάτω:

- Χάσμα μεταξύ των δυο φύλων: στην Ευρώπη απασχολούνται μόνο οι μισές γυναίκες σε σύγκριση με τις ΗΠΑ όπου απασχολούνται 2/3 των γυναικών. Το ποσοστό της γυναικείας απασχόλησης ηλικίας 15-64 ετών είναι περίπου στο 50% ενώ στις ΗΠΑ το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει στο 68%.
- Χάσμα στον τομέα των υπηρεσιών: στην ΕΕ τα επίπεδα απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών είναι πολύ χαμηλότερα σε σχέση με τις ΗΠΑ.
- Έντονες περιφερειακές ανισότητες: οι μεγαλύτεροι δείκτες ανεργίας παρατηρούνται στις νότιες περιοχές, σε απομακρυσμένες περιφέρειες και σε παρακαμάζουσες βιομηχανικές περιοχές.
- Μακροπρόθεσμη διαρθρωτική ανεργία: οι μισοί από τους ανέργους μένουν χωρίς απασχόληση περισσότερο από ένα έτος.

- Χάσμα δεξιοτήτων: παρατηρείται κατά κύριο λόγο στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφορίας εξαιτίας των ανεπαρκών επενδύσεων στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, με αποτέλεσμα να υπάρχουν όλο και περισσότερες κενές θέσεις απασχόλησης στην τεχνολογία των πληροφοριών.
- Ηλικιακό χάσμα: ο δείκτης απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 55-65 ετών είναι υπερβολικά χαμηλός που σημαίνει ότι η συμμετοχή των ηλικιωμένων στην αγορά εργασίας δεν είναι επαρκής.

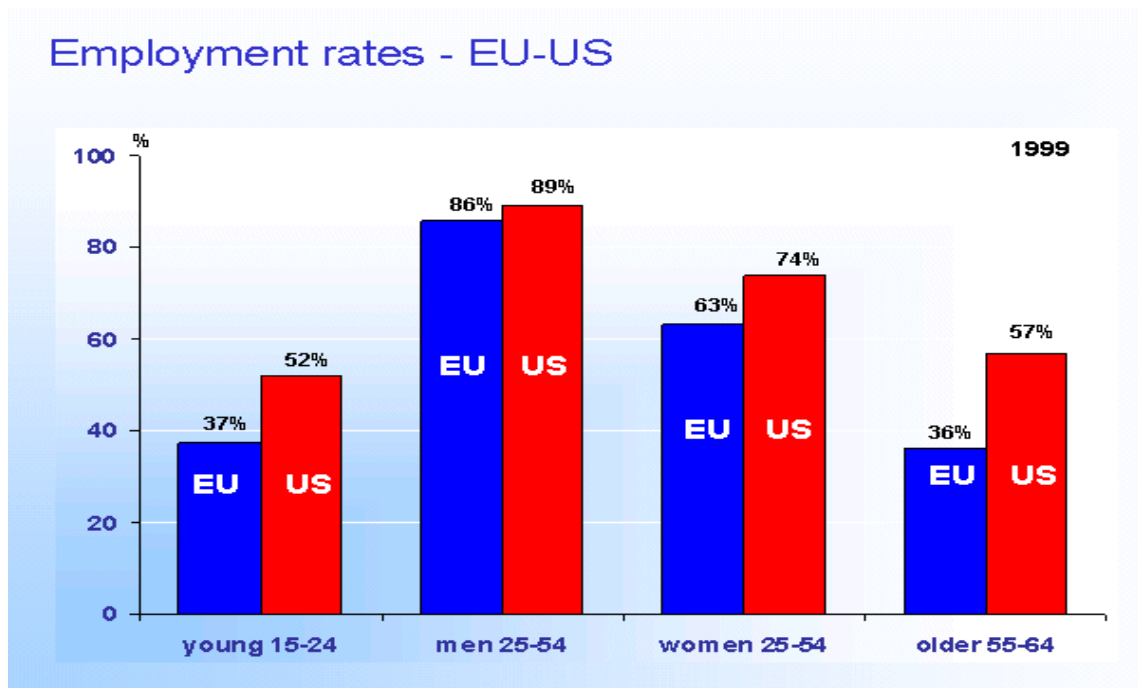
Γενικά η απασχόληση στη Ευρώπη υστερεί της αντίστοιχης στην Αμερική και Ιαπωνία.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΕ, ΗΠΑ, ΙΑΠΩΝΙΑ

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας- Ατζέντα για την οικονομική και κοινωνική ανανέωση της Ευρώπης.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΕ,ΗΠΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΛΟ

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας- Ατζέντα για την οικονομική και κοινωνική ανανέωση της Ευρώπης

Έχει αποδειχθεί ότι οι απόφοιτοι που διαθέτουν λίγα προσόντα έχουν τις μικρότερες πιθανότητες να συνεχίσουν να εκπαιδεύονται κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής. Το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων που έχει πρόσβαση στη δια βίου εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση αποτελείται από τους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο σημαίνει αποκλεισμό από τις ευκαιρίες απασχόλησης στην κοινωνία της γνώσης.

Επίσης το κόστος της υποαπασχόλησης, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι κολοσσιαίο. Υπολογίζεται ότι το κόστος της μη χρησιμοποίησης και σπατάλης των διαθέσιμων ανθρωπίνων πόρων είναι 1 έως 2 τρισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος δηλαδή 12-20% του ΑΕΠ.

Παράλληλα, η Ευρώπη έρχεται αντιμέτωπη με το σημαντικότερο ζήτημα της γήρανσης του πληθυσμού της και των επιπτώσεων της για τη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και συντάξεων.

Η εσωτερική αγορά εξακολουθεί να παραμένει μια πρόκληση για την Ευρώπη. Πολλές αγορές εξακολουθούν να είναι κατακερματισμένες. Λίγες είναι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που εισβάλουν στον διεθνή στίβο διότι δεν υπάρχει

επιχειρηματικό πνεύμα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το 99% των επιχειρήσεων στην Ευρώπη είναι μικρομεσαίες γίνεται κατανοητή η ανάγκη μεταρρυθμίσεων. Οι κεφαλαιαγορές είναι γεμάτες φραγμούς που εμποδίζουν τους επιχειρηματίες. Ο τομέας της έρευνας είναι πολύ πίσω σε σχέση με τους παγκόσμιους ανταγωνιστές της ενώ η εμπορική αξιοποίηση των ιδεών είναι μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία. Η Ευρώπη υστερεί όσον αφορά την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και ιδίως του διαδικτύου. Ενώ έχουν απελευθερωθεί οι τηλεπικοινωνίες το κόστος πρόσβασης στο διαδίκτυο παραμένει υψηλό και αυτός είναι ένας λόγος που δεν αξιοποιούνται πλήρως οι νέες τεχνολογίες. Υπάρχει χάσμα πρόσβασης στο διαδίκτυο ανάμεσα στους ευρωπαίους με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ανάπτυξη. Οι ΗΠΑ κατέχουν ηγετική θέση στη διείσδυση και χρήση του διαδικτύου, το ηλεκτρονικό εμπόριο και των επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τα αυξανόμενα έσοδα από το ηλεκτρονικό εμπόριο στις ΗΠΑ έχουν αφήσει πίσω την Ευρώπη.

Στα πλαίσια λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς έχουν παρατηρηθεί τα εξής:

- ✓ Οι δημόσιες συμβάσεις αντιπροσωπεύουν το 12% του ΑΕΠ αλλά οι διασυνοριακές συναλλαγές παραμένουν χαμηλές σε σχέση με τις ροές αγαθών και υπηρεσιών εκτός Ένωσης που όλο και αυξάνονται.
- ✓ Το κόστος εφαρμογής των κανόνων είναι εξαιρετικά υψηλό και προκαλεί δαπανηρές επιβαρύνσεις στις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ το κόστος της γραφειοκρατίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, υπολογίστηκε ότι αντιπροσωπεύει ποσοστό 3-5% του ΑΕΠ της ΕΕ. Αντίστοιχα το κόστος για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας είναι υψηλό.
- ✓ Οι διασυνοριακοί φραγμοί στο εμπόριο υπηρεσιών είναι πολυάριθμοι και εμποδίζουν την ανάπτυξη του τομέα καθώς και τις προοπτικές για δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- ✓ Οι αγορές της ενέργειας και των αερομεταφορών δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί.

Σχετικά με τις χρηματοπιστωτικές αγορές η Ευρωπαϊκή Ένωση παραδέχεται ότι η συνολική χρηματιστηριακή της κεφαλαιοποίηση ανέρχεται στο ήμισυ περίπου εκείνης των ΗΠΑ. Αυτό περιορίζει τις εναλλακτικές δυνατότητες χρηματοδότησης που έχουν οι επιχειρήσεις και αυξάνει το κόστος του κεφαλαίου. Οι ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές είναι κατακερματισμένες: υπάρχουν 33 χρηματιστήρια έναντι 2 στην

Αμερική και 11 συστήματα διασυνοριακών πληρωμών έναντι μόνο 1 στην Αμερική. Γενικά τα διοικητικά και νομικά εμπόδια είναι πολλά.

Μια ακόμη αδυναμία είναι ότι οι επιβαλλόμενοι στα συνταξιοδοτικά ταμεία περιορισμοί επιδρούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη. Χώρες χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς για τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου έχουν μακροπρόθεσμη απόδοση των χαρτοφυλακίων των συνταξιοδοτικών ταμείων μεγαλύτερη σε σχέση με τις χώρες που θέτουν περιορισμούς¹. Σχετικά με τον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας και τεχνολογίας παρατηρείται ότι η έρευνα παραμένει κατακερματισμένη και οι δαπάνες στην Ευρώπη για έρευνα και ανάπτυξη είναι χαμηλότερες από εκείνες των ΗΠΑ με αποτέλεσμα να διευρύνεται συνεχώς το χάσμα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση το σημαντικότερο κεφάλαιο της είναι το ανθρώπινο δυναμικό και η βασική της αδυναμία το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο κοινωνικός αποκλεισμός οφείλεται σε πολυάριθμους παράγοντες από τους οποίους οι κυριότεροι είναι η ανεργία, η ανεπαρκής εκπαίδευση και κατάρτιση, η αδυναμία πρόσβασης στη γνώση και η απουσία ευκαιριών.

1.4 ΟΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΗΓΑΖΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η Ευρώπη όπως και ο υπόλοιπος κόσμος έρχεται αντιμέτωπος με μια μεταστροφή προτύπων οφειλόμενη στην παγκοσμιοποίηση και τη νέα οικονομία της γνώσης.

Η παγκοσμιοποίηση είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται με πολλούς τρόπους αλλά η βασική ιδέα είναι η προοδευτική ολοκλήρωση των οικονομιών και των κοινωνιών. Βασίζεται στις νέες τεχνολογίες, τις νέες οικονομικές σχέσεις και τις εθνικές και διεθνείς πολιτικές ενός ευρέος φάσματος συντελεστών, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, των διεθνών οργανώσεων, των επιχειρήσεων, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, του κόσμου της εργασίας και της κοινωνίας των πολιτών². Πρόκειται για μια διαδικασία ολοκλήρωσης η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη από το δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα, εάν όχι και νωρίτερα. Ο ρυθμός της ολοκλήρωσης έχει πρόσφατα επιταχυνθεί εξαιρετικά λόγω της

¹ Εάν κάθε κράτος μέλος είχε επενδύσεις σε ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία ισοδύναμες με εκείνες των Κάτω Χωρών, το ύψος των κεφαλαίων που θα κυκλοφορούσαν στις ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές θα ήταν κατά 5 τρις ευρώ μεγαλύτερο. (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Λισσαβόνας –Ατζέντα για οικονομική και κοινωνική ανανέωση της Ευρώπης)

² Ο ορισμός που χρησιμοποιεί η Παγκόσμια Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης (ΠΕΚΑΠ): <http://www.ilo.org/public/english/wcsdg/globali/index.htm>

τεχνολογικής προόδου και των πολιτικών αποφάσεων για τη μείωση των εμποδίων στις διεθνείς συναλλαγές. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας σημαίνει ότι η Ευρώπη πρέπει να είναι πρωτοπόρα σε όλους τους τομείς στους οποίους εντείνεται σε μεγάλο βαθμό ο ανταγωνισμός. Η Ευρώπη σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι η πρώτη εμπορική δύναμη στον κόσμο για να συνεχίσει να κατέχει την ηγετική της θέση στην νέα οικονομία πρέπει να προσαρμοστεί στην νέα τάξη πραγμάτων και να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες για ανάπτυξη δηλαδή να ωφεληθεί από το θετικό αντίκτυπο της παγκοσμιοποίησης.

Οι επιχειρήσεις σε παγκόσμιο επίπεδο θεωρούν ότι οι δεξιότητες στην πληροφορική αποτελούν την πρώτη τους προτεραιότητα στον τομέα της εκπαίδευσης. Αυτό μεταφράζεται σε ζήτηση εργατικού δυναμικού που θα έχει τις κατάλληλες γνώσεις ,εάν οι εταιρίες δεν μπορέσουν να βρουν στην Ευρώπη ικανό αριθμό εργαζομένων με τα κατάλληλα προσόντα, θα επιχειρήσουν να επενδύσουν εκτός Ευρώπης. Οπότε μια ευκαιρία που πηγάζει από το εξωτερικό περιβάλλον της Ένωσης είναι η επένδυση στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και τη δια βίου εκπαίδευση. Δίνεται η ευκαιρία στην Ευρώπη να αξιοποιήσει το ανθρώπινο δυναμικό της.

Η έρευνα και η τεχνολογία αποτελούν τις μελλοντικές θέσεις εργασίας στην παγκόσμια οικονομία άρα η επένδυση στον τομέα E&A αποτελεί μια ευκαιρία που πηγάζει από το εξωτερικό περιβάλλον της Ευρώπης. Ο τομέας αυτός μπορεί να οδηγήσει την οικονομική και κοινωνική πρόοδο της Ένωσης. Η Ευρώπη μπορεί να είναι υπερήφανη για την παράδοσή της να εφεύρει λύσεις που βελτιώνουν τη ζωή των ανθρώπων σε ολόκληρο τον κόσμο: από φάρμακα που σώζουν ζωές μέχρι προηγμένα συστήματα κινητών τηλεπικοινωνιών. Η καινοτομία είναι το κλειδί για την αντιμετώπιση των βασικών προκλήσεων που διαφαίνονται σήμερα, όπως είναι η αλλαγή του κλίματος, η ανίχνευση και πρόληψη ασθενειών, η κυκλοφοριακή συμφόρηση, η ανασφάλεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός³.

Μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις στις μέρες μας είναι η διάδοση της ειρήνης και της ασφάλειας πέρα από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να ανταποκριθεί στην πρόκληση αυτή, η ΕΕ χαράσσει μια κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας η οποία της επιτρέπει να ενεργεί ως δύναμη σταθερότητας, συνεργασίας και κατανόησης στη διεθνή σκηνή.

³ Μια θετικά διακείμενη προς τις καινοτομίες και σύγχρονη Ευρώπη, COM(2006)589 τελικό

1.5 ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Ο διεθνής ανταγωνισμός οξύνεται συνεχώς και η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με διμέτωπη πρόκληση από την Ασία και τις ΗΠΑ. Η ταχεία ανάπτυξη της κινέζικης οικονομίας θα δημιουργήσει όχι μόνο έναν νέο ανταγωνιστή για την Ευρώπη αλλά και μια τεράστια και αναπτυσσόμενη αγορά. Πράγματι, η Κίνα, της οποίας η εκβιομηχάνιση οφείλεται στις μεγάλες και συνεχώς αυξανόμενες ξένες επενδύσεις σε συνδυασμό με τη δική της επιστημονική βάση έχει αρχίσει πλέον να ασκεί ανταγωνισμό τόσο σε προϊόντα χαμηλής, όσο και σε προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας. Παρότι τα ημερομίσθια στην Κίνα είναι μικρό μέρος των Ευρωπαϊκών ημερομισθίων, είναι σαφές ότι η διαφορά στην ποιότητα μεταξύ αγαθών που παράγονται στην Κίνα και αγαθών που παράγονται στην Ε.Ε. είναι ήδη ελάχιστη ή ανύπαρκτη.

Εξ ίσου πραγματική είναι και η πρόκληση της Ινδίας – ιδιαίτερα στον τομέα των υπηρεσιών, όπου αποτελεί τον μεγαλύτερο αποδέκτη υπεργολαβικής ανάθεσης δραστηριοτήτων του τομέα υπηρεσιών καθώς διαθέτει τεράστιο όγκο μορφωμένων, αγγλόφωνων εργαζόμενων χαμηλού κόστους. Η παρουσία της Ασίας στο παγκόσμιο σύστημα εμπορίου αναμένεται να ενταθεί και με τη συμμετοχή της Ιαπωνίας.

Η οικονομία των ΗΠΑ, εκμεταλλευόμενη την άνοδο της λεγόμενης «νέας» οικονομίας της γνώσης καθώς και την ηγετική της θέση στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ICTs) είχε από πλευράς επιδόσεων αφήσει πίσω της όλες σχεδόν τις οικονομίες των μεμονωμένων Ευρωπαϊκών χωρών, πλην των πλέον δυναμικών εξ αυτών. Το παγκόσμιο μερίδιο της Ε.Ε. στον τομέα των εξαγωγών προϊόντων υψηλής τεχνολογίας είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο των ΗΠΑ. Το ίδιο ισχύει και για την κατασκευή προϊόντων υψηλής τεχνολογίας σε όρους συνολικής προστιθέμενης αξίας και αριθμού εργαζομένων στον τομέα 4.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο κίνδυνος που υπάρχει για την Ένωση προέρχεται από τον ανταγωνισμό που υπάρχει στο εξωτερικό της περιβάλλον.

4Wim Kok Η αντιμετώπιση της πρόκλησης ,Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου , Νοέμβριος 2004

1.6 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η απουσία μίας ενιαίας κοινωνικής πολιτικής στην Ε.Ε. συνιστά εμπόδιο στο σαφή ορισμό του ΕΚΜ (Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου). Σύμφωνα με Esping – Andersen , τρεις διαφορετικοί τύποι κρατών πρόνοιας (welfare states) χαρακτηρίζουν την Ένωση. Το πρώτο, συμπεριλαμβάνει το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία είναι το φιλελεύθερο (liberal) κράτος πρόνοιας. Οι περιορισμένες κρατικές παροχές στους οικονομικά αδύνατους συνιστούν το χαρακτηριστικό γνώρισμα των χωρών αυτών. Ο σοσιαλδημοκρατικός (social-democratic) τύπος κράτους πρόνοιας, που συνιστάται στις Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Σουηδία, Φιλανδία) χαρακτηρίζεται από την καθολικότητα όσον αφορά στις κοινωνικές παροχές. Η Γερμανία, η Αυστρία , η Γαλλία και το Βέλγιο ανήκουν στην κατηγορία των corporatist κρατών πρόνοιας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις κοινωνικές παροχές των διαφορετικών επαγγελματικών ομάδων. Η Ολλανδία χαρακτηρίζεται από ένα μικτό κράτος πρόνοιας , με σοσιαλδημοκρατικά και corporatist γνώρισμα . Οι χώρες της Μεσογείου (Ελλάδα , Πορτογαλία , Ισπανία , Ιταλία) θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι αποτελούν ένα ξεχωριστό τύπου πρόνοιας , που χαρακτηρίζεται από χαμηλά κοινωνικά οφέλη (επιδόματα ανεργίας , επιδόματα τέκνων και γονικές άδειες). Τα συστήματα που έχουν επικρατήσει στις ευρωπαϊκές χώρες οφείλονται κατά κύριο λόγο στη διαφορετική διαδρομή σε ότι αφορά την οικονομική τους ανάπτυξη, καθώς και στην διαφορετική λειτουργία σε επιμέρους τομείς, όπως η υγεία και η παιδεία.

Σε παγκόσμια κλίμακα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί αδιαμφισβήτητο πρότυπο από άποψη συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Η ανεργία, η κατάσταση της υγείας, η αναπηρία, η οικογενειακή κατάσταση, το γήρας είναι όλα πηγές ανασφάλειας των οποίων την αντιμετώπιση επιτρέπουν τα εν λόγω συστήματα. Αυτά εγγυώνται άλλωστε την πρόσβαση σε πολυάριθμες υπηρεσίες που είναι απαραίτητες για λόγους ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η οργάνωση και η χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Εντούτοις η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο μέσω της νομοθεσίας της η οποία συντονίζει τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, κυρίως όσον αφορά την κινητικότητα εντός του κοινοτικού χώρου⁵.

⁵ Γνώμη ΟΚΕ , "Η συμβολή της Στρατηγικής της Λισσαβόνας στο ΕΚΜ" ,Αθήνα 5 Νοεμβρίου 2004

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ
ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ –ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στις 23 και 24 Μαρτίου 2000 στη Λισσαβώνα για να συμφωνήσει ένα νέο στρατηγικό στόχο για την Ένωση με βάση την παγκοσμιοποίηση όπως αυτή εκφράστηκε με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στο εξωτερικό της Ένωσης και με την διεύρυνση στο εσωτερικό της. Η Ένωση στο πλαίσιο του συμφώνου της Λισσαβόνας (Στ.Λ) θέσπισε έναν νέο στρατηγικό στόχο για την επόμενη δεκαετία : **να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη⁶ με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.** Η επίτευξη αυτού του στόχου απαιτεί μια συνολική στρατηγική που να στοχεύει :

- Στην προετοιμασία της μετάβασης σε μια οικονομία και σε μια κοινωνία βασισμένες στη γνώση, μέσω καλύτερων πολιτικών για την κοινωνία της πληροφορίας και την E&A, καθώς και μέσω της ενίσχυσης της διαδικασίας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την ανταγωνιστικότητα την καινοτομία και την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.
- Στον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, στην επένδυση στον άνθρωπο που αποτελεί το πολυτιμότερο κεφάλαιο της Ένωσης και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Στην στήριξη της υγιούς οικονομικής προοπτικής και των ευνοϊκών προβλέψεων οικονομικής αύξησης με την εφαρμογή ενός κατάλληλου συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών.

Παρακάτω είναι οι βασικές κατευθύνσεις :

⁶ Με τον όρο "βιώσιμη ανάπτυξη" ορίζεται «η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες των σύγχρονων γενεών χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των επόμενων γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες», Brundtland Report, Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, 1987

2.2 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΒΑΣΙΖΟΜΕΝΗ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ.

2.2.1. Κοινωνία της πληροφορίας για όλους

Η στροφή προς μια ψηφιακή οικονομία βασιζόμενη στη γνώση και χαρακτηριζόμενη από νέα αγαθά και υπηρεσίες θα αποτελέσει ισχυρή κινητήρια δύναμη για την οικονομική αύξηση, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, πέραν δε τούτου, θα είναι ικανή να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών και το περιβάλλον. Προκειμένου να γίνει αυτό, το Συμβούλιο και η Επιτροπή καλούνται να εκπονήσουν ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης (*e Europe Action Plan*). Το *e Europe Action Plan*, αναφέρεται στην εξοικείωση με τις ψηφιακές τεχνολογίες γεγονός που πιθανότατα θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό θεωρείται πως θα οδηγήσει σε αύξηση παραγωγικότητας και στην δημιουργία θέσεων απασχόλησης , ώστε να γίνει η οικονομία πιο δυναμική. Επίσης αναγνωρίζεται ότι οι επιχειρήσεις και οι πολίτες πρέπει να έχουν πρόσβαση σε φθηνή, παγκόσμιας κλάσης υποδομή επικοινωνιών και σε ευρύ φάσμα υπηρεσιών. Κάθε πολίτης πρέπει να διαθέτει τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη ζωή και την εργασία σε αυτήν τη νέα κοινωνία της πληροφορίας. Πρέπει να ενισχυθεί η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού και φυσικά να μην αποκλείεται κανείς πολίτης από την πρόσβαση στη πληροφορία. Οι δημόσιες διοικήσεις πρέπει να καταβάλουν ουσιαστικές προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα ώστε να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες προκειμένου να είναι όσο το δυνατόν πιο εύκολη η πρόσβαση στις πληροφορίες. Πιστεύεται ότι οι τεχνολογίες της πληροφορίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανανέωση της αστικής και περιφερειακής ανάπτυξης και θα προωθήσουν τεχνολογίες φιλικές προς το περιβάλλον. Οι βιομηχανίες περιεχομένου δημιουργούν προστιθέμενη αξία με την αξιοποίηση και την δικτύωση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ποικιλομορφίας. Η αξιοποίηση του πλήρους ηλεκτρονικού δυναμικού της Ευρώπης εξαρτάται από τη δημιουργία των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν την άνθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και του Διαδικτύου, ώστε η Ένωση να μπορέσει να καλύψει την καθυστέρησή της σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, συνδέοντας πολύ περισσότερες επιχειρήσεις και σπίτια στο Διαδίκτυο μέσω γρήγορων συνδέσεων. Οι κανόνες σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο πρέπει να είναι προβλέψιμοι και να εμπνέουν εμπιστοσύνη στις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Πρέπει να ληφθούν μέτρα που να διασφαλίζουν τη διατήρηση του ηγετικού ρόλου της Ευρώπης σε

καίριους τομείς της τεχνολογίας, όπως οι κινητές επικοινωνίες. Η ταχύτητα των τεχνολογικών μεταβολών είναι δυνατό να απαιτήσει στο μέλλον νέες και πιο ευέλικτες ρυθμιστικές προσεγγίσεις. Πιο συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει :

- έγκριση της νομοθεσίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και ανάληψη μέτρων για αύξηση της εμπιστοσύνης του καταναλωτή σε αυτό,
- ολοκληρωμένες και φιλελευθεροποιημένες αγορές τηλεπικοινωνιών,
- τόνωση του ανταγωνισμού στον τομέα των τοπικών δικτύων πρόσβασης και ουσιαστική μείωση των δαπανών χρήσης του Διαδικτύου,
- εξασφάλιση πρόσβασης στο διαδίκτυο όλων των σχολείων της Ένωσης και πλήρης εξοικείωση του διδακτικού προσωπικού,
- διασφάλιση ηλεκτρονικής πρόσβασης στις δημόσιες υπηρεσίες,
- ενθάρρυνση για δημιουργία φθηνών δικτύων υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο καθώς και την ανάπτυξη της πλέον εξελιγμένης τεχνολογίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιακών δικτύων.

2.2.2. Δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας

Η έρευνα και η τεχνολογία αποτελούν τους κυριότερους μοχλούς της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης. Στην κοινωνία της γνώσης , οι δύο αυτοί κλάδοι θα είναι η κινητήρια δύναμη της οικονομικής και κοινωνικής προόδου. Η έρευνα στην Ευρώπη είναι κατακερματισμένη ,αφού οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη είναι χαμηλές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα στο πλαίσιο της δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας με σκοπό την :

- ανάπτυξη κατάλληλων μηχανισμών για την εθελοντική δικτύωση των εθνικών και των κοινών προγραμμάτων έρευνας με σκοπό να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από την συγκέντρωση των πόρων που αφιερώνονται στην E&A και καταγραφή της αριστείας στον συγκεκριμένο τομέα , με σκοπό τη διάδοση της αριστείας,
- βελτίωση του περιβάλλοντος για τις ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα, για τις εταιρικές σχέσεις E&A και για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας (καινοτόμες),
- ενθάρρυνση της ανάπτυξης μιας ανοικτής μεθόδου συντονισμού για τη συγκριτική αξιολόγηση των εθνικών πολιτικών έρευνας και ανάπτυξης και τον

προσδιορισμό, δεικτών αξιολόγησης των επιδόσεων σε διάφορους τομείς, ιδίως σε ότι αφορά την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την καινοτομία,

- διευκόλυνση της δημιουργίας ενός διευρωπαϊκού δικτύου ιδιαίτερα μεγάλης ταχύτητας για ηλεκτρονική επιστημονική επικοινωνία, το οποίο θα συνδέει ερευνητικά ιδρύματα και πανεπιστήμια, καθώς και επιστημονικές βιβλιοθήκες, επιστημονικά κέντρα και σταδιακά σχολεία,
- λήψη μέτρων για την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα των ερευνητών καθώς και την προσέλκυση και συγκράτηση ιδιαίτερα ταλαντούχων ερευνητών στην Ευρώπη,
- καθιέρωση κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας ώστε να διασφαλισθεί ότι η προστασία των ιδεών στο σύνολο της Κοινότητας θα παρέχεται εύκολα και χωρίς μεγάλο κόστος και θα είναι εξίσου εκτεταμένη όσο και η προστασία που παρέχουν οι κύριοι ανταγωνιστές.

2.2.3. Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ίδρυση και την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδίως μικρομεσαίων.

Η ανταγωνιστικότητα και ο δυναμισμός των επιχειρήσεων εξαρτώνται άμεσα από την ύπαρξη ρυθμιστικού περιβάλλοντος που να συντελεί στις επενδύσεις, την καινοτομία και το επιχειρηματικό πνεύμα. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για τη μείωση του κόστους των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την εξάλειψη του περιττού γραφειοκρατικού φόρτου. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνονται οι δικτυώσεις μεταξύ εταιριών και κεφαλαιαγορών, ιδρυμάτων E&A και κατάρτισης, υπηρεσιών παροχής συμβουλών και τεχνολογικών αγορών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει:

- αξιολόγηση επί θεμάτων όπως το χρονικό διάστημα που απαιτεί και το κόστος που συνεπάγεται η σύσταση εταιρίας, το ύψος του επενδυόμενου επιχειρηματικού κεφαλαίου, ο αριθμός πτυχιούχων σχολών διοίκησης επιχειρήσεων και επιστημονικών σχολών και οι δυνατότητες κατάρτισης,
- δημιουργία ενός δυναμικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος στο οποίο οι εταιρίες θα μπορούν να καινοτομούν το Πολυετές Πρόγραμμα υπέρ των Επιχειρήσεων και του Επιχειρηματικού Πνεύματος 2001-2005 θα διαδραματίσει σημαντικό καταλυτικό ρόλο στο υπόψη εγχείρημα,

- εκπόνηση Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις, με τον οποίο τα κράτη μέλη θα πρέπει να δεσμεύονται να εστιάσουν τα ανωτέρω μέσα στις μικρές εταιρείες, ως κυριότερη δύναμη για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη και να φροντίσουν ειδικά για τις ανάγκες τους,
- να αναπροσανατολιστούν οι χρηματοδοτήσεις προς την υποστήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων, εταιριών υψηλής τεχνολογίας και μικροεπιχειρήσεων, καθώς και των άλλων πρωτοβουλιών επιχειρηματικού κεφαλαίου που προτείνει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ π).

2.2.4.Οικονομικές μεταρρυθμίσεις για μια πλήρη και εντελώς λειτουργική εσωτερική αγορά.

Πρέπει να επισπευσθούν οι εργασίες ώστε να ολοκληρωθεί σε ορισμένους τομείς η εσωτερική αγορά και να βελτιωθούν οι χαμηλές επιδόσεις σε ορισμένους άλλους, ώστε να διασφαλιστούν τα συμφέροντα των επιχειρήσεων και των καταναλωτών. Το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Επίσης, η ύπαρξη δίκαιων κανόνων περί ανταγωνισμού και δημόσιων ενισχύσεων και η ενιαία εφαρμογή τους είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να μπορούν οι επιχειρήσεις να αναπτύσσονται και να λειτουργούν αποτελεσματικά υπό ίσους όρους στην εσωτερική αγορά. Με αυτές τις σκέψεις το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει:

- στρατηγική για την εξάλειψη των διασυνοριακών φραγμών στο εμπόριο και στην παροχή υπηρεσιών ,
- φιλελευθεροποίηση σε τομείς όπως το αέριο, ο ηλεκτρισμός, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες και οι μεταφορές.
- ολοκλήρωση στις εργασίες για την ενημέρωση των κανόνων περί κρατικών προμηθειών,
- λήψη αναγκαίων μέτρων ώστε να καταστεί δυνατή η διενέργεια των κοινοτικών και κρατικών προμηθειών on line,
- ανάληψη νέας συντονισμένης δράσης για την απλούστευση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεων της δημόσιας διοίκησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Σ' αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνεται ο εντοπισμός τομέων όπου απαιτείται περαιτέρω δράση των

κρατών μελών για τον εξορθολογισμό της μεταφοράς της κοινοτικής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο.

- προώθηση του ανταγωνισμού και περιορισμό των κρατικών ενισχύσεων μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους προς την αντιμετώπιση οριζόντιων θεμάτων κοινοτικού ενδιαφέροντος, όπως η απασχόληση, η περιφερειακή ανάπτυξη, το περιβάλλον, η έρευνα και η κατάρτιση.

2.2.5. Αποτελεσματικές και ολοκληρωμένες κεφαλαιαγορές

Οι αποτελεσματικές και διαφανείς κεφαλαιαγορές προάγουν την οικονομική αύξηση και την απασχόληση, συντελώντας στην καλύτερη διάθεση του κεφαλαίου και μειώνοντας το κόστος του. Παίζουν, ως εκ τούτου, ουσιαστικότατο ρόλο στην υποβοήθηση νέων ιδεών, την υποστήριξη του επιχειρηματικού πνεύματος και την προαγωγή της πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και της χρησιμοποίησής τους. Είναι απαραίτητο να αξιοποιηθεί το δυναμικό του ευρώ για την προώθηση της ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών κεφαλαιαγορών. Πέραν τούτου, η ύπαρξη αποτελεσματικών αγορών επιχειρηματικών κεφαλαίων παίζει σημαντικό ρόλο για τις ταχέως αναπτυσσόμενες καινοτόμες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη δημιουργία νέων και βιώσιμων θέσεων εργασίας. Στο Σύμφωνο της Λισσαβώνας προτείνονται τα εξής :

- να οριστεί ένα αυστηρό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τομείς δράσης με προτεραιότητα, όπως η διευκόλυνση της ευρύτερης δυνατής πρόσβασης – και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις – στα επενδυτικά κεφάλαια σε επίπεδο ένωσης, με τη βοήθεια "ενιαίου διαβατηρίου" για τους εκδότες, η διευκόλυνση της επιτυχούς συμμετοχής όλων των επενδυτών σε μια ολοκληρωμένη αγορά με την εξάλειψη των εμποδίων για τις επενδύσεις σε ταμεία συντάξεων, η προαγωγή περαιτέρω ολοκλήρωσης και καλύτερης λειτουργίας των αγορών δημόσιων ομολόγων /ομολογιών χάρη σε περισσότερες διαβουλεύσεις και μεγαλύτερη διαφάνεια των χρονοδιαγραμμάτων, τεχνικών και μέσω έκδοσης χρεογράφων και σε βελτιωμένη λειτουργία διασυνοριακών αγορών πώλησης και επαναγοράς (ρέπος), η βελτίωση της συγκρισιμότητας των ισολογισμών, αποτελεσμάτων χρήσεως κλπ. των εταιριών, και η εντονότερη συνεργασία μεταξύ των αρχών των υπεύθυνων για την εποπτεία των κεφαλαιαγορών ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση,

- να εξασφαλιστεί η πλήρης υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης Επιχειρηματικών Κεφαλαίων,
- να επιτευχθεί ταχεία πρόοδος για τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς και για την εξυγίανση και εκκαθάριση πιστωτικών ιδρυμάτων και ασφαλιστικών εταιριών, ώστε να βελτιωθεί η λειτουργία και η σταθερότητα της ευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς,
- να κλείσει, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι, το θέμα της εκκρεμούς δέσμης φορολογικών μέτρων.

2.2.6. Συντονισμός των μακροοικονομικών πολιτικών : δημοσιονομική εξυγίανση , ποιότητα και βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.

Παράλληλα με τη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την τόνωση της οικονομικής αύξησης και της απασχόλησης, οι μακροοικονομικές πολιτικές πρέπει να προάγουν τη μετάβαση προς μια οικονομία βασισμένη στη γνώση, πράγμα που συνεπάγεται ενισχυμένο ρόλο των διαρθρωτικών πολιτικών. Ο μακροοικονομικός διάλογος πρέπει να δημιουργήσει σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων και να επιτευχθεί δημοσιονομική εξυγίανση και βελτίωση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και η Επιτροπή προτείνουν μέτρα για:

- ελάφρυνση της φορολογικής πίεσης επί της εργασίας και ιδίως της σχετικά ανειδίκευτης και χαμηλά αμειβόμενης, τη βελτίωση των ευνοϊκών, για την απασχόληση και την κατάρτιση, επιπτώσεων των φορολογικών συστημάτων και των συστημάτων παροχών,
- αναπροσανατολισμό των δημόσιων δαπανών ώστε να δοθεί μεγαλύτερο ειδικό βάρος στις δαπάνες για τη σώρευση κεφαλαίου – τόσο υλικού όσο και ανθρώπινου – και την υποστήριξη της έρευνας και ανάπτυξης, της καινοτομίας και των τεχνολογιών των πληροφοριών,
- εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, εξετάζοντας τους διάφορους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της γήρανσης του πληθυσμού.

2.3 ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΜΕ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΝΕΡΓΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Οι άνθρωποι είναι το πολυτιμότερο κεφάλαιο της Ευρώπης και πρέπει να αποτελούν το επίκεντρο των πολιτικών της Ένωσης. Η επένδυση στον άνθρωπο και η ανάπτυξη ενεργού και δυναμικού κράτους προνοίας θα έχει ζωτική σημασία τόσο για τη θέση της Ευρώπης στην οικονομία της γνώσης όσο και για να εξασφαλιστεί ότι η εμφάνιση της νέας αυτής οικονομίας δεν θα επιτείνει τα υφιστάμενα κοινωνικά προβλήματα της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της ένδειας.

2.3.1. Εκπαίδευση και κατάρτιση για τη ζωή και την εργασία στην κοινωνία της γνώσης.

Τα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να προσαρμοστούν τόσο στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης όσο και στην ανάγκη για καλύτερο επίπεδο και ποιότητα απασχόλησης. Τα συστήματα αυτά πρέπει να προσφέρουν ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης προσαρμοσμένες σε συγκεκριμένες ομάδες όπως: νέοι, άνεργοι ενήλικες και απασχολούμενοι των οποίων οι δεξιότητες κινδυνεύουν να αχρηστευθούν λόγω της ταχείας αλλαγής. Η νέα αυτή προσέγγιση πρέπει να απαρτίζεται από τρία κύρια στοιχεία : την ανάπτυξη τοπικών κέντρων μάθησης, την προαγωγή νέων βασικών δεξιοτήτων - ιδίως στις τεχνολογίες των πληροφοριών - και τη μεγαλύτερη διαφάνεια των προσόντων. Σύμφωνα με την Ατζέντα της Λισσαβόνας η εκπαίδευση και η κατάρτιση αποτελούν τις ουσιαστικότερες παραμέτρους για τη μετάβαση στην οικονομία και την κοινωνία της γνώσης. Συνεπώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να υιοθετηθούν οι παρακάτω στόχοι:

- ουσιαστική ετήσια αύξηση των κατά κεφαλήν επενδύσεων (ως προς το ΑΕΠ) σε ανθρώπινο δυναμικό κατά 50% μέχρι το 2010,
- ο αριθμός ατόμων ηλικίας 18 έως 24 ετών, τα οποία έχουν ολοκληρώσει μόνον τον κατώτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δεν συνεχίζουν την εκπαίδευση και κατάρτισή τους, πρέπει να υποδιπλασιαστεί μέχρι το 2010,

- σύνδεση όλων των σχολείων και κέντρων κατάρτισης με διαδίκτυο κατάρτιση εκπαιδευτικών στη χρησιμοποίηση του ώστε να μετατραπούν σε πολυλειτουργικά τοπικά κέντρα μάθησης προσिता σε όλους,
- ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ σχολείων, κέντρων κατάρτισης, επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων προς αμοιβαίο όφελος (έρευνα),
- πρόσβαση όλων στις νέες δεξιότητες που πρέπει να παρέχει η δια βίου εκπαίδευση : δεξιότητες πληροφορικής , ξένες γλώσσες , τεχνολογική αντίληψη, επιχειρηματικό πνεύμα και κοινωνικές δεξιότητες επίσης η πρόσβαση του κοινού στο διαδίκτυο ώστε να προαχθούν οι βασικές γνώσεις ψηφιακής τεχνολογίας,
- προώθηση της κινητικότητας των σπουδαστών, των διδασκάλων και του προσωπικού κατάρτισης και έρευνας, λήψη μέτρων για την άρση των εμποδίων στην κινητικότητα των διδασκάλων και για την προσέλκυση κορυφαίων διδασκάλων,
- ανάπτυξη κοινής ευρωπαϊκής μορφής βιογραφικών σημειωμάτων ώστε να ευνοείται η κινητικότητα με την καλύτερη αξιολόγηση των γνώσεων που έχουν αποκτηθεί, τόσο από τα ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης όσο και από τους εργοδότες,
- διάλογο σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον μελλοντικό προσανατολισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων.

2.3.2.Περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη: ανάπτυξη μιας ενεργητικής πολιτικής για την απασχόληση.

Η ανεργία αποτελεί τροχοπέδη στην οικονομική μεταρρύθμιση και κοινωνική συνοχή με αυτή την παραδοχή το σύμφωνο της Λισσαβώνας θεωρεί τη δημιουργία συνθηκών πλήρους απασχόλησης βασικό στόχο. Στη Λισσαβώνα η ΕΕ οφείλει να καθορίσει ως καθοριστικής σημασίας επιδίωξη της οικονομικής και κοινωνικής της πολιτικής την επάνοδο στην πλήρη απασχόληση. Συνεπώς το Συμβούλιο και η Επιτροπή της Ευρώπης προτείνουν:

- βελτίωση της απασχολησιμότητας και μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων μέσω μιας πανευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για θέσεις απασχόλησης και ευκαιρίες μάθησης,

- μεγαλύτερη προτεραιότητα στη διά βίου μάθηση ως βασικού στοιχείου του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου,
- μεγαλύτερη απασχόληση στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών υπηρεσιών,
- προώθηση όλων των πτυχών των ίσων ευκαιριών, μεταξύ άλλων περιορίζοντας τον επαγγελματικό διαχωρισμό, και διευκόλυνση του συμβιβασμού της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή ιδίως καθορίζοντας νέο σημείο αναφοράς για την παροχή καλύτερης παιδικής μέριμνας,
- μείωση του δείκτη ανεργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης περίπου στο 4% το οποίο έχουν επιτύχει οι χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις στον τομέα αυτό.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κρίνει ότι, βάσει των διαθέσιμων στατιστικών, ο γενικός στόχος των μέτρων αυτών πρέπει να είναι η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης από το 61% που είναι το 2000 σε επίπεδο 70% το 2010, και η αύξηση του ποσοστού απασχολούμενων γυναικών από το 51% που είναι το 2000 σε άνω του 60% το 2010. Λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά σημεία εκκίνησής τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καθορίσουν εθνικούς στόχους για υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης. Η αύξηση του εργατικού δυναμικού, θα ενισχύσει τη βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

2.3.3.Εκσυγχρονισμός της κοινωνικής προστασίας.

Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο αποτελεί το υπόβαθρο του μετασχηματισμού προς την οικονομία της γνώσης. Τα διαφορετικά κοινωνικά συστήματα που το αποτελούν πρέπει να προσαρμοστούν ως μέρος ενός ενεργού κράτους πρόνοιας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική αποδοτικότητα της εργασίας, να διασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητά τους παρά τη γήρανση του πληθυσμού ,να προαχθεί η κοινωνική ένταξη και η ισότητα των φύλων, και να παρέχονται ποιοτικές υπηρεσίες υγείας. Έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι η πρόκληση αυτή είναι καλύτερο να αντιμετωπιστεί με συνεργασία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει:

- την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, με την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών βάσει βελτιωμένων δικτύων πληροφοριών. Προτείνεται η ανάθεση στην Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για την Κοινωνική

Προστασία , η υποστήριξη της συνεργασίας αυτής στο τομέα εκσυγχρονισμού των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης,

- εκπόνηση μελέτης για τη μελλοντική εξέλιξη της κοινωνικής προστασίας υπό μακροπρόθεσμο πρίσμα, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων σε διαφορετικά χρονικά πλαίσια ,μέχρι το 2020 και μετά εφόσον απαιτείται.

2.3.4. Προαγωγή της κοινωνικής ένταξης

Η νέα κοινωνία της γνώσης προσφέρει τεράστιες δυνατότητες για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού, αφενός μεν, δημιουργώντας τις οικονομικές συνθήκες για μεγαλύτερη ευημερία μέσω υψηλότερων επιπέδων οικονομικής αύξησης και απασχόλησης, αφετέρου δε, ανοίγοντας νέους δρόμους για τη συμμετοχή στην κοινωνία. Ταυτόχρονα όμως η κοινωνία αυτή ενέχει τον κίνδυνο διεύρυνσης του χάσματος μεταξύ εκείνων που διαθέτουν πρόσβαση στις νέες γνώσεις και εκείνων που αποκλείονται. Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος αυτός και να μεγιστοποιηθούν οι νέες αυτές δυνατότητες, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη βελτίωση των δεξιοτήτων, την προαγωγή ευρύτερης πρόσβασης στη γνώση και στις ευκαιρίες και την καταπολέμηση της ανεργίας: η καλύτερη διασφάλιση κατά του κοινωνικού αποκλεισμού είναι μια θέση απασχόλησης .Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνουν :

- προώθηση της καλύτερης κατανόησης του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω συνεχούς διαλόγου και ανταλλαγής πληροφοριών και ορθής πρακτικής (πρόγραμμα δράσης),
- προαγωγή της κοινωνικής ένταξης στις πολιτικές των κρατών μελών για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγεία και την κατοικία,
- ανάπτυξη δράσεων προτεραιότητας για συγκεκριμένες ομάδες-στόχους (π.χ. μειονοτικές ομάδες, παιδιά, ηλικιωμένοι και άτομα με ειδικές ανάγκες) έχει γίνει πρόταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή που έγκειται στην μείωση κατά το ήμισυ της παιδικής φτώχειας μέχρι το 2010,
- μείωση του αριθμού των ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας ,και από 18% που είναι το 2000 σε 15% το 2005 και σε 10%το 2010.

2.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ : ΠΛΕΟΝ ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

2.4.1 Βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών

Οι υφιστάμενες κύριες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής πρέπει να εστιάζονται όλο και περισσότερο στις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των διαρθρωτικών πολιτικών και σε μεταρρυθμίσεις με στόχο την προώθηση του αναπτυξιακού δυναμικού, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, καθώς και στη μετάβαση προς μια οικονομία βασισμένη στη γνώση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα αναλάβει καθοδηγητικό και συντονιστικό ρόλο για την εξασφάλιση συνολικής συνοχής και αποτελεσματικής παρακολούθησης της προόδου που σημειώνεται προς την επίτευξη του νέου στρατηγικού στόχου της Λισσαβώνας και θα πραγματοποιεί σύνοδο κάθε άνοιξη, ειδικά για οικονομικά και κοινωνικά θέματα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να συντάσσει ετήσια ανακεφαλαιωτική έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται βάσει διαρθρωτικών δεικτών σχετικά με την απασχόληση, την καινοτομία, την οικονομική μεταρρύθμιση και την κοινωνική συνοχή.

2.4.2.Εφαρμογή νέας ανοικτής μεθόδου συντονισμού

Η υλοποίηση του στρατηγικού στόχου θα διευκολυνθεί εάν εφαρμοσθεί νέα ανοικτή μέθοδος συντονισμού ως μέσο διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και επίτευξης μεγαλύτερης σύγκλισης προς τους κύριους στόχους της ΕΕ. Αυτή η μέθοδος, η οποία είναι σχεδιασμένη κατά τρόπον ώστε να βοηθά τα κράτη μέλη να αναπτύσσουν σταδιακά τις πολιτικές τους, περιλαμβάνει τα εξής :

- καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την Ένωση, συνδυασμένων με συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα για τη βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη επίτευξη των στόχων που θέτουν,
- καθορισμό ποσοτικών και ποιοτικών δεικτών, με μέτρο τα καλύτερα του κόσμου, προσαρμοσμένων στις ανάγκες διαφόρων κρατών μελών και τομέων ως μέσο σύγκρισης των βέλτιστων πρακτικών,
- μεταφορά αυτών των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές με τον καθορισμό ειδικών στόχων και τη θέσπιση μέτρων, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές ιδιομορφίες,

- περιοδική παρακολούθηση, αξιολόγηση και επανεξέταση, υπό μορφή αλληλοδιδασκτικών διαδικασιών,
- τα κράτη μέλη, οι περιφερειακές και τοπικές βαθμίδες, καθώς και οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών θα συμμετέχουν ενεργά μέσω διάφορων μορφών εταιρικής σχέσης,
- το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απευθύνεται ιδιαίτερος στο πνεύμα κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων όσον αφορά τις βέλτιστες πρακτικές για την διά βίου μάθηση, την οργάνωση της εργασίας, τις ίσες ευκαιρίες, την κοινωνική ένταξη και τη βιώσιμη ανάπτυξη,
- πραγματοποίηση φόρουμ υψηλού επιπέδου, τα οποία θα συγκεντρώνουν τα θεσμικά όργανα τους φορείς της Ένωσης και τους κοινωνικούς εταίρους.

2.4.3. Κινητοποίηση των απαιτούμενων μέσων

Η επίτευξη του νέου στρατηγικού στόχου θα βασιστεί κυρίως στον ιδιωτικό τομέα, καθώς και σε εταιρικές σχέσεις ιδιωτικών και δημόσιων φορέων. Θα εξαρτηθεί από την κινητοποίηση των μέσων που διαθέτουν οι αγορές, καθώς και από τις προσπάθειες των κρατών μελών. Ο ρόλος της Ένωσης είναι να δράσει ως καταλύτης στη διαδικασία αυτή, θεσπίζοντας αποτελεσματικό πλαίσιο για την κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων για τη μετάβαση προς την οικονομία με βάση τη γνώση και προσθέτοντας τη δική της συμβολή στην προσπάθεια αυτή δυνάμει των υφιστάμενων κοινοτικών πολιτικών, τηρώντας παράλληλα την Ατζέντα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί σημαντικές τις επενδύσεις όσον αφορά τη δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου, τις ΜΜΕ (μικρομεσαίες επιχειρήσεις) και το επιχειρηματικό πνεύμα, την E&A, τα δίκτυα στους τομείς της τεχνολογίας της πληροφορίας και των τηλεπικοινωνιών και την καινοτομία. Με την «Πρωτοβουλία Καινοτομία 2000», η ΕΤΕ π πρέπει να προωθήσει τα σχέδιά της να διαθέσει ακόμα ένα δισεκατομμύριο ευρώ για πράξεις επιχειρηματικού κεφαλαίου υπέρ των ΜΜΕ, καθώς και το ειδικό δανειοδοτικό πρόγραμμά της, ύψους 12 έως 15 δισ. ευρώ, κατά τα επόμενα 3 έτη για τους τομείς προτεραιότητας.

2.5 ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.

Παράλληλα με τη θέσπιση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πρότεινε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την ετήσια αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής, με βάση συγκεκριμένους διαρθρωτικούς δείκτες. Στην

εαρινή έκθεση του 2001, χρησιμοποιήθηκαν 35 δείκτες, οι οποίοι είχαν εγκριθεί από το Συμβούλιο το 2000 και κάλυπταν τους τομείς της απασχόλησης, της οικονομικής μεταρρύθμισης και της κοινωνικής συνοχής. Οι δείκτες αυτοί αυξήθηκαν, στην εαρινή έκθεση του 2002, σε 42, προκειμένου να καλυφθούν, εκτός των ανωτέρω, και οι τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, και του περιβάλλοντος. Στην εαρινή έκθεση του 2004, οι δείκτες περιορίστηκαν σε 14, προκειμένου να εξασφαλισθεί η περισσότερο συνοπτική παρουσίαση και η καλύτερη εκτίμηση της διαχρονικής πορείας της επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Επιπλέον, αποφασίστηκε αυτοί οι δείκτες να παραμείνουν σταθεροί για τρία χρόνια. Αναλυτικά, οι διαρθρωτικοί δείκτες περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. το κατά κεφαλήν ΑΕΠ,
2. την παραγωγικότητα της εργασίας,
3. το ποσοστό απασχόλησης (με διάκριση ανά φύλο),
4. το ποσοστό απασχόλησης των μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένων(με διάκριση ανά φύλο),
5. το επίπεδο μόρφωσης (ατόμων ηλικίας 20 έως 24 ετών-με διάκριση ανά φύλο),
6. τις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη,
7. τα σχετικά επίπεδα τιμών,
8. τις πραγματοποιούμενες επενδύσεις,
9. το ποσοστό των πολιτών στα όρια της φτώχειας (με διάκριση ανά φύλο)
10. το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (με διάκριση ανά φύλο),
11. το εύρος των ποσοστών απασχόλησης ανά περιφέρεια (με διάκριση ανά φύλο),
12. τις εκπομπές αερίων υπευθύνων για το φαινόμενο του θερμοκηπίου,
13. την ενεργειακή ένταση της οικονομίας και
14. τον όγκο των μεταφερόμενων εμπορευμάτων.

ΜΕΡΟΣ II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση της πορείας της Ατζέντα με βάση τους διαρθρωτικούς δείκτες που καθιερώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και την έκθεση του World Economic Forum (τα σχετικά σχεδιαγράμματα υπάρχουν στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ) επίσης συνοπτικά παρουσιάζεται το ΕΠΑΝ το οποίο αποτελεί το κυριότερο εργαλείο του Γ'ΚΠΣ.

3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΈΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΑΡΙΝΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ (25 – 26 ΜΑΡΤΙΟΥ 2004)

Στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (20 Φεβρουαρίου 2004) στο Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (25 – 26 Μαρτίου 2004), πραγματοποιήθηκε απολογισμός της προόδου που επιτελέστηκε σε σχέση με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβώνας από το έτος 2000 και μετά. Επισημαίνεται πως έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος σε ορισμένους τομείς, ωστόσο παραμένουν πολλά προβλήματα, τα οποία παρεμποδίζουν την ολοκληρωμένη εφαρμογή της στρατηγικής και την ισχυρή ανάπτυξη. Για το λόγο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε επισημάνει τους ακόλουθους τομείς προτεραιότητας για το 2004:

- βελτίωση των επενδύσεων στα δίκτυα και τη γνώση, δίνοντας μεγαλύτερη προτεραιότητα στο επίπεδο και την ποιότητα των επενδύσεων στην έρευνα, την εκπαίδευση και την κατάρτιση.
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, μέσω της βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου, ιδίως στο βιομηχανικό τομέα, και της έγκρισης των προτάσεων για τις υπηρεσίες και τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.
- προώθηση της παράτασης του επαγγελματικού βίου, μέσω της παροχής κινήτρων στους εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας για να παραμένουν στην αγορά εργασίας, της προώθησης της δια βίου μάθησης και της οργάνωσης της εργασίας και του εκσυγχρονισμού των συστημάτων πρόληψης και υγειονομικής περίθαλψης.

3.2.1. Τα θετικά σημεία της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Από το έτος 2000 και μετά, δημιουργήθηκε σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας, αυξήθηκε ο συντελεστής απασχόλησης και υποχώρησε αισθητά η μακροχρόνια ανεργία στην Ευρώπη. Επίσης, η απασχόληση παρουσίασε ικανοποιητική ανθεκτικότητα στην επιβράδυνση της ανάπτυξης.

Πολλές αγορές, όπως αυτές των τηλεπικοινωνιών, των σιδηροδρομικών μεταφορών εμπορευμάτων, των ταχυδρομικών υπηρεσιών, του ηλεκτρικού ρεύματος και του φυσικού αερίου, ανοίχθηκαν πλήρως ή εν μέρει στον ανταγωνισμό.

Έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της δημιουργίας της οικονομίας της γνώσης, καθώς παρατηρείται ισχυρή διείσδυση του διαδικτύου στο 93% των σχολείων, αλλά και στις επιχειρήσεις, στους φορείς δημόσιας διοίκησης και στα νοικοκυριά, καθώς και προοδευτική δημιουργία του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας.

Το ζήτημα της βιώσιμης ανάπτυξης έχει αρχίσει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, καθώς πολλά κράτη μέλη πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις στα συνταξιοδοτικά τους προγράμματα, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη γήρανση του πληθυσμού, ενώ και σε επίπεδο Κοινότητας λαμβάνεται συνεχώς μεγαλύτερη μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Μέσα στα τέσσερα πρώτα έτη εκδόθηκαν περίπου 100 Κανονισμοί, Οδηγίες και Προγράμματα –διαφορετικής εμβέλειας- σε σχέση με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Ωστόσο, παραμένουν ακόμη πολλά προβλήματα, ως σημαντικότερα των οποίων επισημαίνονται παρακάτω:

3.2.2. Τα αρνητικά σημεία της Έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η ανάγκη διατήρησης υγιών δημόσιων οικονομικών, μέσω της διατήρησης ενός σταθερού μακροοικονομικού πλαισίου, φορολογικών πολιτικών εναρμονισμένων με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και μεταρρυθμίσεων των συνταξιοδοτικών συστημάτων και των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης.

Η υπερβολικά μικρή συμβολή της απασχόλησης και της παραγωγικότητας στην ανάπτυξη. Η Ένωση είχε προβλέψει πως το 2004 θα δημιουργηθούν πολύ λίγες θέσεις εργασίας και το ποσοστό ανεργίας θα εξακολουθήσει να αυξάνει ελαφρώς, φθάνοντας

το 8,2% (9,1% στην ευρωζώνη). Ωστόσο, ο στόχος του 70% που έχει τεθεί σε σχέση με το ποσοστό απασχόλησης για το 2010 δεν κρίνεται ανέφικτος, αλλά προϋποθέτει πως τα ποσοστά απασχόλησης που θα επιτευχθούν μετά το 2005 θα είναι εξίσου υψηλά με εκείνα του τέλους της δεκαετίας του 1990. Η παρούσα κατάσταση οφείλεται κυρίως στην ύπαρξη διαρθρωτικών εμποδίων στις αγορές εργασίας και την πολύ μικρή συμμετοχή των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών είναι περισσότερο ενθαρρυντικά και ο στόχος του 60% -ποσοστό απασχόλησης- για το 2010 εξακολουθεί να είναι ρεαλιστικός. Ωστόσο, δεν υπάρχει ισότητα των φύλων στην αγορά εργασίας και οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι περισσότερο ευάλωτες στην ανεργία και τη μη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

Ως προς την παραγωγικότητα της εργασίας, το ποσοστό της αύξησής της στην Ευρώπη μειώνεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και μετά και είναι ιδιαίτερα χαμηλό το 2004 (0,5% - 1%). Το χαμηλό αυτό ποσοστό οφείλεται κυρίως στη χαμηλή συμβολή των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας και στην ανεπάρκεια των επενδύσεων η οποία εξακολουθεί να υφίσταται. Η ελλιπής διάδοση των συγκεκριμένων τεχνολογιών, η οποία παρατηρείται κυρίως σε ορισμένους τομείς των υπηρεσιών –στο χρηματοπιστωτικό τομέα και στους τομείς του χονδρικού και του λιανικού εμπορίου- και σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς, οφείλεται στην απουσία επενδύσεων στις τεχνολογίες αυτές και στην έλλειψη συνοδευτικών μέτρων για τις σχετικές οργανωτικές μεταρρυθμίσεις στις επιχειρήσεις. Ως προς την ανεπάρκεια των επενδύσεων, αυτή αναφέρεται στις επενδύσεις τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, η σημασία των οποίων ως ποσοστό του ΑΕΠ μειώνεται συνεχώς. Για το λόγο αυτό, υιοθετήθηκε η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και το Πρόγραμμα Ταχείας Έναρξης 7 προκειμένου να ενισχυθούν οι επενδύσεις στους τομείς των υποδομών και της γνώσης.

Τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί μέχρι στιγμής για την αύξηση των επενδύσεων στην έρευνα και στη βελτίωση του ερευνητικού περιβάλλοντος δεν υπήρξαν αποτελεσματικά και ο στόχος που έχει τεθεί για τις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Ένωση το 2010 (3% του ΑΕΠ) δεν φαίνεται εφικτός. Επιπλέον, ο ευρωπαϊκός

7 Το Πρόγραμμα Ταχείας Έναρξης περιλαμβάνει 54 «έτομα για εκκίνηση» διασυνοριακά επενδυτικά σχέδια, τα οποία επελέγησαν σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και αφορούν στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, των κινητών επικοινωνιακών δικτύων υψηλής ταχύτητας, της Έρευνας και Ανάπτυξης και της καινοτομίας. Στόχος του είναι να επιταχυνθεί η υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων προτεραιότητας που παρουσιάζουν ευρωπαϊκό ενδιαφέρον.

χώρος έρευνας δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως, παρατηρείται έλλειψη ερευνητών και οι επενδύσεις, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, στο ανθρώπινο κεφάλαιο είναι ανεπαρκείς.

Η απογοητευτική δυναμική της εσωτερικής αγοράς. Ο ρυθμός ενοποίησης των αγορών προϊόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζει επιβράδυνση, λόγω της στασιμότητας του διασυνοριακού μεταποιητικού εμπορίου, της μη σύγκλισης των τιμών στην Ένωση, του χαμηλού επιπέδου των διασυνοριακών επενδύσεων, των τεχνικών εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και της έλλειψης εμπιστοσύνης των καταναλωτών στις διασυνοριακές και τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. Αντίστοιχος κατακερματισμός παρατηρείται και στον τομέα των υπηρεσιών, και ιδίως στους υπό-τομείς της διανομής και των λιανικών πωλήσεων, λόγω, κυρίως, των θεσμικών περιορισμών που υπάρχουν. Επιπλέον, δεν έχει πραγματοποιηθεί το άνοιγμα των αγορών στις βιομηχανίες δικτύου -όπως, για παράδειγμα, στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της ηλεκτρικής ενέργειας- πολλά μέτρα δεν εφαρμόζονται λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης -κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων, έννομη προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ενοποιημένη, κοινή φορολογική βάση για τα κέρδη των εταιριών- ενώ το ποσοστό της μεταφοράς των Οδηγιών που συνδέονται με την εσωτερική αγορά στη νομοθεσία των κρατών – μελών έχει μειωθεί κατά τους τελευταίους μήνες του 2004.

Ωστόσο, πρέπει να επισημανθούν κάποιες θετικές εξελίξεις σε σχέση με την εσωτερική αγορά, όπως:

1. το σχέδιο δράσης για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, το οποίο βρίσκεται στην τελική ευθεία,
2. η πραγματοποιηθείσα φορολογική μεταρρύθμιση, προς την κατεύθυνση της εξάλειψης των φορολογικών στρεβλώσεων,
3. η σύναψη συμφωνιών για τη «βελτίωση της νομοθεσίας», που αποσκοπεί στο να γίνει το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο πιο αποτελεσματικό, ευέλικτο και απλό,
4. η προσπάθεια διατήρησης μιας στιβαρής πολιτικής ισχυρού ανταγωνισμού, με μείωση των κρατικών ενισχύσεων και προσανατολισμό προς οριζόντιους στόχους.

Η περιορισμένη προοπτική για βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτή οφείλεται: **(α)** στην αύξηση του κινδύνου της φτώχειας σε πολλά κράτη μέλη, κυρίως λόγω της αύξησης της ανεργίας και της μη βιωσιμότητας των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των συντάξεων, **(β)** στις χαμηλές επιδόσεις των κρατών μελών στον περιβαλλοντικό

τομέα. Συγκεκριμένα, μόνο πέντε χώρες –οι οποίες όμως αντιπροσωπεύουν πάνω από το 50% των συνολικών εκπομπών ρύπων στην Ευρωπαϊκή Ένωση- βρίσκονται σε καλό δρόμο για την τήρηση των στόχων του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Η συνολική κατανάλωση ενέργειας αυξάνεται, παρά το γεγονός ότι τα περισσότερα κράτη μείωσαν ή διατήρησαν την ενεργειακή ένταση της οικονομίας τους. Επίσης, δεν υπάρχουν ενδείξεις αποσύνδεσης μεταξύ της αύξησης του ΑΕΠ και των αυξήσεων του όγκου μεταφορών, ενώ το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παραμένει τόσο χαμηλό, ώστε οι στόχοι που έχουν τεθεί για το 2010 δε φαίνονται εφικτοί, (γ) στην περιορισμένη εφαρμογή της στρατηγικής της βιώσιμης ανάπτυξης από τα κράτη μέλη και στις σημαντικές διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ τους σε αυτόν τον τομέα.

Πραγματοποιώντας συγκριτική ανάλυση της κατάστασης ανά κράτος μέλος –με βάση τους διαρθρωτικούς δείκτες που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της Έκθεσης- παρατηρεί κανείς διαφορές μεταξύ των κρατών, τα οποία έχουν επιτύχει ως τώρα σχετικά καλύτερες επιδόσεις (Δανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο) και αυτών που παρουσιάζουν σχετικά χαμηλές επιδόσεις (Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία). Αν ληφθεί υπόψη όχι η υπάρχουσα κατάσταση, αλλά η πρόοδος, την οποία πραγματοποίησαν τα κράτη μέλη, ικανοποιητική χαρακτηρίζεται εκείνη του Βελγίου, της Γαλλίας και της Ελλάδας, και μάλλον απογοητευτική εκείνη της Γερμανίας, του Λουξεμβούργου, της Αυστρίας και της Πορτογαλίας.

3.3 ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΤΖΕΝΤΑΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι στόχοι της πολύπλευρης ατζέντας της Λισσαβώνας εκφράστηκαν μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα (ΕΠΑΝ) το οποίο εντάσσεται στο Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και περιλαμβάνει μια δέσμη δράσεων και ενισχύσεων που έχουν ως γενικό στρατηγικό στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και την επίτευξη της κοινωνικής και οικονομικής σύγκλισης της χώρας μας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προθεσμία αποπληρωμής και ολοκλήρωσης δράσεων του ΕΠΑΝ είναι το 2008.

Για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου του ΕΠΑΝ, τίθεται μία σειρά από ειδικούς στόχους που είναι οι εξής:

- Ενίσχυση των ανταγωνιστικών ικανοτήτων των ήδη υφιστάμενων επιχειρήσεων και δημιουργία νέων που θα αξιοποιούν την καινοτομία και θα κάνουν χρήση νέων τεχνολογιών.
- Στο πλαίσιο της Έρευνας και Τεχνολογίας, στόχος είναι η ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ενίσχυση του σχηματισμού νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με βάση συνεκτικά τεχνικοοικονομικά δίκτυα.
- Η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα, οικοδομώντας παράλληλα και νέα πλεονεκτήματα.
- Βελτίωση της συνεισφοράς της ενέργειας και των φυσικών πόρων ως εργαλεία αύξησης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας με ταυτόχρονο σεβασμό των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της χώρας.

Το 2000 η ελληνική οικονομία είχε σημειώσει σταθερή πρόοδο στις επιδόσεις της. Στο επίπεδο των συνολικών οικονομικών επιδόσεων, σημειώθηκαν σημαντικά βήματα στη μακροοικονομική σταθεροποίηση, στη σταδιακή μείωση των επιτοκίων, στον δραστικό περιορισμό του πληθωρισμού και στη δημιουργία ευνοϊκότερων προϋποθέσεων εμπιστοσύνης στις προοπτικές της οικονομίας που βελτίωσαν το ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Με βάση τον διεθνή δείκτη ανταγωνιστικότητας IMD (International Institute of Management Development) , η ελληνική οικονομία βελτίωσε τη θέση της μετακινούμενη από την 40ή στην 31η θέση από το 1995 μέχρι το 1999. Η μεταποίηση, ειδικότερα, ανέκοψε την μακρά τάση συρρίκνωσης του μεριδίου της στο ΑΕΠ και έχει επιδείξει σωρευτική αύξηση της παραγωγής 9% κατά την περίοδο 1994-99. Ο τομέας των υπηρεσιών επέδειξε αξιόλογο δυναμισμό με ετήσιο ρυθμό αύξησης της απασχόλησης περίπου 3% στην τελευταία τριετία.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, η παραγωγικότητα της εργασίας παραμένει κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η Ελληνική Οικονομία είναι ακόμα κυρίως προσανατολισμένη προς δραστηριότητες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, όπου η ποιότητα, ο σχεδιασμός, η καινοτομία και ο βαθμός εξειδίκευσης των προϊόντων (αγαθών και υπηρεσιών) είναι χαμηλή. Στην πραγματικότητα, η συνολική εικόνα του ελληνικού παραγωγικού συστήματος είναι σε μεγάλο βαθμό εικόνα «δυϊσμού». Ένας αριθμός επιχειρήσεων έχει σοβαρά προβλήματα στην προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι νέες δυσκολίες και προκλήσεις. Μια άλλη ομάδα επιχειρήσεων όμως, δείχνει υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας και σαφή σημάδια δυναμικών

επιδόσεων στις αναδυόμενες συνθήκες της νέας αγοράς. Η μεγάλη πρόκληση στα προσεχή χρόνια είναι η ενδυνάμωση του δυναμικού τμήματος του παραγωγικού συστήματος μέσω του εμπλουτισμού του με νεοεισερχόμενους σε αυτή την κατηγορία.

Μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, ο στρατηγικός στόχος της ελληνικής οικονομίας είναι η σύγκλιση της ανταγωνιστικότητας με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Με δεδομένες τις σημαντικές οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις η ελληνική οικονομία χρειάζεται να ενισχύσει τις παραγωγικές της ικανότητες και να στηρίξει την ανταγωνιστικότητά της σε τρεις πυλώνες: την καινοτομία / τεχνολογική αναβάθμιση, την επιχειρηματικότητα και την απασχόληση.

3.3.1 Γενικός στρατηγικός στόχος του ΕΠΑΝ για την περίοδο 2000 - 2006

Η τόνωση της ανταγωνιστικότητας ενός παραγωγικού συστήματος μπορεί να επιχειρηθεί με διαφορετικούς τρόπους, άλλοι από τους οποίους εστιάζονται σε ποσοτικά και άλλοι σε ποιοτικά χαρακτηριστικά της επιδιωκόμενης παραγωγικής ανασυγκρότησης: Στην περισσότερο παραδοσιακή και ποσοτική της έκφανση, η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως βελτίωση της σχέσης κόστους / τιμής των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.

Στην περισσότερο δυναμική και απαιτητική της εκδοχή, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας εστιάζεται κυρίως στα ποιοτικά χαρακτηριστικά των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών, ενισχύοντας τον σχεδιασμό, την καινοτομία, την προσαρμοστικότητα στα μεταβαλλόμενα σήματα της ζήτησης, την αξιοπιστία των χρόνων παράδοσης, τις εξειδικευμένες γνώσεις, την ευρηματικότητα και την πρωτοτυπία καθώς και την αξιοποίηση των τεράστιων ευκαιριών που προσφέρει η δημιουργική αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας.

Η προώθηση των νέων τεχνολογιών, που θα αξιοποιούν επιστημονικό δυναμικό υψηλού επιπέδου, θα συνεισφέρει στη δημιουργία επιχειρήσεων “έντασης τεχνολογίας”, μέσω της κινητοποίησης του αναγκαίων κεφαλαίων και με την ορθή χρήση σύγχρονων χρηματοπιστωτικών εργαλείων. Αυτό θα διευκολύνει την ανάδειξη δραστηριοτήτων της «νέας οικονομίας» στην Ελλάδα και θα ευνοήσει τη δημιουργία νέων εταιρειών, τομέων και δραστηριοτήτων με βάση εφαρμογές πληροφορικής και επικοινωνιών ιδιαίτερα μάλιστα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσω της ανάπτυξης των κατάλληλων χρηματοπιστωτικών (όπως τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου) και θεσμικών μηχανισμών (όπως οι "θερμοκοιτίδες" επιχειρήσεων).

Οι επιχειρήσεις πρέπει να βελτιώσουν την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, να επιζητούν την αριστεία, να επικεντρώνονται σε κρίσιμα σημεία της ανταγωνιστικής ικανότητας, να καλλιεργούν δίκτυα συνεργασίας, να στοχεύουν σε αγορές συγκεκριμένων προϊόντων ή υπηρεσιών, να επενδύουν στην Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΕΤΑ) και να αναπτύσσονται διεθνώς. Προκειμένου να ανταποκριθούν οι επιχειρήσεις στα παραπάνω απαιτείται σταθερότητα επιχειρηματικού περιβάλλοντος και συνεπώς είναι αναγκαία η προώθηση της συνεργασίας και η αναβάθμιση των εταιρικών σχέσεων.

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί έναν από τους κυριότερους συντελεστές βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας. Στόχος του ΕΠΑΝ είναι να αυξηθεί σημαντικά μέχρι το 2006 το ποσοστό ίδρυσης νέων επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό απαιτείται πλήρης αξιοποίηση επιχειρηματικών κεφαλαίων και κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (ειδικά για νέες επιχειρήσεις), καθώς και βελτίωση της διασύνδεσης μεταξύ των εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών και επιχειρηματικών αναγκών. Η βελτίωση δεξιοτήτων και ικανοτήτων αποτελεί προϋπόθεση για να ικανοποιηθεί η σαφής ανάγκη αύξησης εξειδικευμένου προσωπικού στον επιχειρηματικό τομέα.

Προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση των προβλημάτων των μικρότερων επιχειρήσεων με χρήση όλων των ενδεδειγμένων εργαλείων από πλευράς πολιτικής (όπως απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, πρόσβαση σε τεχνολογίες και δίκτυα συνεργασίας, πρόσβαση σε νέα χρηματοπιστωτικά εργαλεία, πρόσβαση σε δεξιότητες).

Ιδιαίτερη προσπάθεια θα καταβληθεί για την απλούστευση και τον εξορθολογισμό του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια αυτά γενικό στρατηγικό στόχο του ΕΠΑΝ αποτελεί **η ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας**. Η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η απλοποίηση και ο εξορθολογισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος αποτελούν τους κυριότερους συντελεστές για την επίτευξη του στόχου αυτού.

Σχετικά με την υλοποίηση του ΕΠΑΝ απαραίτητο είναι να εξασφαλιστεί η συνοχή, η συνέργεια και ο αποτελεσματικός συντονισμός του προγράμματος με άλλα επιχειρησιακά προγράμματα (ιδιαίτερα δε με εκείνα που αφορούν την Κοινωνία της Πληροφορίας καθώς και εκείνα που υλοποιούνται από τα Υπουργεία Εργασίας και Παιδείας).

3.3.2 Ειδικοί στόχοι του ΕΠΑΝ

3.3.2.1 Τομέας Μεταποίησης – Υπηρεσιών

Η φθίνουσα συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ και τα χαρακτηριστικά της κλαδικής της διάρθρωσης (εσωτερική εξειδίκευση σε κλάδους χαμηλής προστιθέμενης αξίας), συχνά εκλαμβάνονται ως βασικά εμπόδια στην αναπτυξιακή διαδικασία. Στην πραγματικότητα η εικόνα είναι πολύ καλύτερη διότι η διαχωριστική γραμμή μεταξύ μεταποίησης και υπηρεσιών (όπου οι επιδόσεις είναι καλύτερες) γίνεται συνεχώς δυσδιάκριτη (ένας αριθμός υπηρεσιών παίζει το ρόλο προαπαιτούμενου για επιτυχή μεταποιητική δραστηριότητα). Είναι ορθότερο να ομιλούμε για δραστηριότητες υψηλής και χαμηλής αξίας παρά για τομείς δραστηριοτήτων. Η Ελλάδα σαφώς χρειάζεται να διευρύνει και να ενδυναμώσει τις δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας, και για το σκοπό αυτό απαιτείται μεταβολή της επιχειρηματικής νοοτροπίας και στρατηγικής σε όλο το παραγωγικό σύστημα.

Παρ' όλα αυτά η αναδιάρθρωση και ενδυνάμωση της βιομηχανικής βάσης της χώρας καθώς και η διατήρηση ενός επιπέδου επενδύσεων υψηλότερου του κοινοτικού μέσου όρου αποτελούν βασικά ζητούμενα της πολιτικής προς τις επιχειρήσεις.

Στο πλαίσιο αυτό για τον τομέα της μεταποίησης, των υπηρεσιών και του εμπορίου, ειδικό στόχο της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας αποτελεί η παραγωγική ανασυγκρότηση και τεχνολογική αναβάθμιση μέσω της ενίσχυσης των ανταγωνιστικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων που ήδη λειτουργούν και της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων που θα αξιοποιούν την καινοτομία και θα κάνουν χρήση των νέων τεχνολογιών.

3.3.2.2 Τομέας Έρευνας και Τεχνολογίας

Οι αδυναμίες του παραγωγικού συστήματος αντανακλώνται εντονότερα στην εικόνα της Ερευνητικής και Τεχνολογικής βάσης της χώρας. Το ερευνητικό σύστημα διακρίνεται από έντονη ανομοιογένεια ως προς τη συνεισφορά διαφορετικών φορέων χρηματοδότησης. Η συμβολή των επιχειρήσεων στη συνολική δαπάνη για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη (ΕΤΑ) παραμένει χαμηλή, η δημόσια προσπάθεια στο πεδίο της ΕΤΑ είναι κατακερματισμένη σε πολλούς τομείς και ομάδες με μέγεθος χαμηλότερο της αναγκαίας κρίσιμης μάζας που θα έφερνε αποτέλεσμα, υπάρχει έλλειψη ικανού αριθμού ειδικευμένων επιστημόνων και μηχανικών σε τομείς ταχείας τεχνολογικής ανάπτυξης, η επιχειρηματικότητα των ερευνητών βρίσκεται σε νηπιακό στάδιο ενώ η

σημασία που κατά παράδοση αποδιδόταν στην προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας ήταν ασθενική. Ταυτοχρόνως, η παροχή τεχνολογικών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις (κυρίως προς τις ΜΜΕ) παραμένει εξαιρετικά ανεπαρκής. Τέλος, το επίπεδο αναγνώρισης της σημασίας της νέας τεχνολογίας και των δυνατοτήτων που αυτή προσφέρει για την ανασυγκρότηση της οικονομίας και της κοινωνίας παραμένει πολύ πίσω από τις ανάγκες, τόσο όσον αφορά τις εδραιωμένες πεποιθήσεις και αντιλήψεις του ευρέως κοινού, όσο και αυτές του κόσμου των επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο αυτό για τον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας, ειδικό στόχο της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας αποτελεί η ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ενίσχυση του σχηματισμού νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με βάση συνεκτικά τεχνοοικονομικά δίκτυα.

3.3.2.3 Τομέας Τουρισμού

Η προώθηση της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης που βασίζεται στην ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και στην αναβάθμιση του ανθρωπίνου δυναμικού. Παρά ταύτα η βασική σύνθεση των τουριστικών πλεονεκτημάτων της χώρας έχει μείνει στάσιμη και αναλλοίωτη. Η προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της οικονομίας συμπίπτει με την προσπάθεια εισαγωγής εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συγκεκριμένους θύλακες της αγοράς. Επιπλέον, η βελτίωση της σύνθεσης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών όλων των κλάδων των τουριστικών επιχειρήσεων θα συμβάλλει στην επέκταση της τουριστικής περιόδου.

Στο πλαίσιο αυτό στον τομέα του Τουρισμού ειδικό στόχο της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας αποτελεί η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα οικοδομώντας παράλληλα και νέα πλεονεκτήματα.

3.3.2.4 Τομέας Ενέργειας – Φυσικών Πόρων

Για τη διαμόρφωση των ειδικών στόχων στον τομέα της ενέργειας λαμβάνονται υπόψη οι εξής παράγοντες :

- το διεθνές περιβάλλον, που χαρακτηρίζεται από την ανάληψη συγκεκριμένων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων (για την Ελλάδα: περιορισμός της αύξησης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου έως 25% το 2010, σε σχέση με το επίπεδο του 1990 και του 1995, ανάλογα με το είδος του αερίου) και την παγκοσμιοποίηση των ενεργειακών αγορών, η οποία επιτρέπει τη δημιουργία περιφερειακών αγορών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.
- η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον ενεργειακό τομέα, αφενός για διπλασιασμό της συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και της συμπαραγωγής στο ενεργειακό ισοζύγιο μέχρι το 2010, καθώς και για βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και αφετέρου για την απελευθέρωση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, η οποία δεσμεύει τη χώρα μας, αντίστοιχα από το 2001 και μετά το 2006.
- τα χαρακτηριστικά του ελληνικού ενεργειακού συστήματος, τα κυριότερα από τα οποία είναι η μεγάλη εξάρτηση από εισαγόμενες πηγές ενέργειας και ιδιαίτερα από το πετρέλαιο, η πολλαπλάσια του κοινοτικού μέσου όρου αύξηση της ενεργειακής ζήτησης, η υψηλή ενεργειακή ένταση, η έλλειψη ισχυρών διασυνδέσεων με τα ευρωπαϊκά δίκτυα φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, τα προβλήματα στην κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του νησιωτικού χώρου και ορισμένων άλλων περιοχών, καθώς και η κυριαρχία του δημόσιου τομέα στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Σε ότι αφορά τις ορυκτές πρώτες ύλες, η παγκοσμιοποίηση των αγορών φαίνεται να επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών, αλλά και γενικότερα των ευρωπαϊκών εξορυκτικών επιχειρήσεων, επειδή οι συνθήκες στις αντίστοιχες επιχειρήσεις τρίτων χωρών χαρακτηρίζονται από μεγάλη διαφορά στο κόστος εργασίας, στις απαιτήσεις ασφάλειας εργασίας και στις περιβαλλοντικές προδιαγραφές.

Σε ότι αφορά τους υδατικούς πόρους, η αλόγιστη αύξηση των απολήψεων, σε συνδυασμό με άλλα απρόβλεπτα ατμοσφαιρικά φαινόμενα, επιβάλλουν την άμεση ανάληψη συντονισμένων δράσεων για την έγκαιρη αντιμετώπιση της διαφαινόμενης μακροχρόνιας σταθερής μείωσης των αποθεμάτων των υπόγειων νερών.

Στο πλαίσιο αυτό στον τομέα της ενέργειας και των φυσικών πόρων ειδικό στόχο της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας αποτελεί η βελτίωση της συνεισφοράς τους ως εργαλείων αύξησης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας με ταυτόχρονο σεβασμό των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της χώρας.

3.3.4 Οι διαθέσιμοι πόροι

Το ΕΠΑΝ αρθρώνεται σε 9 άξονες προτεραιότητας και 36 μέτρα στα οποία εντάσσονται 126 δράσεις που αποτελούν εφαρμογή των αντίστοιχων πολιτικών στους τομείς παρέμβασης του προγράμματος .Στο πρόγραμμα αντιστοιχούν 6,4 δις .ευρώ από το σύνολο των 17,5 τρις του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000-2006).

Η κοινοτική συνεισφορά ύψους 1,97 δις ευρώ που διατίθεται για το πρόγραμμα προέρχεται από :

- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης 1.8 δις ευρώ το οποίο συμβάλει στην άμβλυνση των ανισοτήτων που υπάρχουν στην ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο διαφόρων περιφερειών , καθώς και στην μείωση της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών της ΕΕ.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο 150 εκατ. ευρώ το οποίο συμβάλει στην ανάπτυξη της απασχόλησης μέσα από την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος , της απασχολησιμότητας της ικανότητας προσαρμογής των εργαζομένων και της επένδυσης στους ανθρώπινους πόρους .

Η εθνική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 1,24 δις ευρώ και η ιδιωτική χρηματοδότηση (συμμετοχή ωφελούμενων) σε 3,17 δις ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανταγωνιστικότητα ορίζεται κατά το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης στην Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2003 ως « η ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της χώρας και αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενίσχυσης της απασχόλησης, της πραγματικής συνοχής και της περιβαλλοντικής προστασίας και αναβάθμισης, και διαρκούς βελτίωσης της παραγωγικότητας, υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης ». Η ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας εξαρτάται από πλήθος προσδιοριστικών παραγόντων, όπως η βελτίωση της ποιότητας του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, η δυνατότητα διασύνδεσης και οικονομικής ολοκλήρωσης της χώρας με τις παγκόσμιες αγορές και τα διεθνή ολοκληρωμένα επιχειρηματικά δίκτυα, η στήριξη υψηλής, διαρκώς αυξανόμενης παραγωγικότητας, και οδηγεί στην επίτευξη του αντικειμενικού στόχου της εξασφάλισης υψηλού βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες της χώρας (εισόδημα, θέσεις εργασίας, αναβαθμισμένο περιβάλλον, ποιότητα ζωής, προοπτικές).

Παρακάτω θα αναλύσουμε καίρια ζητήματα της ελληνικής ανταγωνιστικότητας που εμποδίζουν την ανάπτυξη της χώρας.

4.2 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

Ασφαλείς δείκτες ανταγωνιστικότητας συνιστούν, πέραν των κατατάξεων που εφαρμόζουν οι διεθνείς οργανισμοί, ο βαθμός κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές, ο βαθμός της εισαγωγικής διείσδυσης και ο βαθμός εξωστρέφειας (εξαγωγές ως % του ΑΕΠ). Η ελληνική οικονομία παραδοσιακά χαρακτηρίζεται από χαμηλή κάλυψη των εισαγωγών και λόγω διαρθρωτικών αδυναμιών και λόγω σύνθεσης του παραγωγικού ιστού και λόγω των συνεχών αυξημένων επενδυτικών αναγκών, ο δείκτης όμως εμφάνισε μακροπρόθεσμη σταθερή επιδείνωση με ιδιαίτερα αρνητικές τιμές στο εμπόριο με τους εταίρους της ΕΕ-15. Μετά το 1989, οι απώλειες στο ενδοκοινοτικό εμπόριο αντισταθμίστηκαν εν μέρει με κέρδη από τις χώρες της ΝΑ Ευρώπης, αλλά η τάση αυτή έχει αρχίζει να εξασθενίζει λόγω της υποκατάστασης των εξαγωγών προς τις χώρες αυτές από άμεση εκροή επενδυτικών κεφαλαίων, τα θετικά δευτερογενή αποτελέσματα των οποίων (ισχυροποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων και μετατόπιση τους προς "υψηλότερης" αξίας δραστηριότητες) δεν έχουν ακόμη

εμφανιστεί. Παραδοσιακά επίσης, το εμπορικό έλλειμμα αντισταθμίζεται από εισροή πόρων από το εξωτερικό (στην περίοδο 1950-1980: τουριστικό συνάλλαγμα, μεταναστευτικά εμβάσματα). Ως προς την εισαγωγική διείσδυση, σημασία έχει ότι λόγω των "φυσικών" εμποδίων στον ανταγωνισμό που διέπουν τις κατασκευές, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες προς πρόσωπα, του έξω-εθνικού χαρακτήρα στη ναυτιλία και του προστατευτικού πλαισίου που ακόμη δρα στη γεωργία και στην ενέργεια, αυτή εμφανίζεται στη μεταποίηση, η οποία αυξήθηκε κατά 50% στην περίοδο 1988-2000.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1.ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ

	ΞΑΕ 2000-4	Εξαγωγές ως % εισαγωγών, 2004	Εξαγωγές ως % ΑΕΠ, 2004	Κατάταξη χωρών στους σχετικούς με την ανταγωνιστικότητα δείκτες της Λισσαβώνας						Συνολική κατάταξη WEF, 2004	Συνολική κατάταξη IMD, 2004
				Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Ε&Τ	Απελευθέρωση Αγορών	Επιχειρηματικά Δίκτυα	Χρηματο-οικονομικές Υπηρεσίες	Επιχειρηματικό Περιβάλλον		
Εσθονία	3.030	72	54	8	15	15	17	11	7	24	25
Λετονία	1.745	70	30	18	14	13	23	18	8	44	> 51
Λιθουανία	2.509	64	42	20	17	16	21	21	14	39	> 51
Μάλτα	1.170	82	50	11	24	20	19	13	18	42	> 51
Ουγγαρία	16.022	99	55	22	19	17	20	17	13	46	35
Πολωνία	29.470	101	33	24	18	24	25	23	26	71	48
Σλοβακία	9.394	101	68	21	23	23	22	22	27	41	33
Σλοβενία	3.045	91	49	12	12	19	14	20	23	35	38
Τσεχία	25.675	94	62	19	22	21	15	24	17	38	36
Ελλάδα	4.759	30	8	23	21	22	16	19	22	51	37

Πηγή: Στοιχεία UNCTAD, Eurostat και ΥΠΑΝ - Ειδ. Γραμματεία για την Ανταγωνιστικότητα 2005, Διερεύνηση Διεθνών Δεικτών Ανταγωνιστικότητας, ίδια επεξεργασία

Όπως δείχνουν τα στοιχεία του Πίνακα, το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας είναι μεν γενικό αλλά εντοπίζεται με ιδιαίτερη οξύτητα στο ενδο-ευρωπαϊκό επίπεδο. Εκεί έχουν συντελεστεί επί εικοσαετία οι μεγαλύτερες απώλειες, προς την εξωτερική ή προς την εσωτερική αγορά. Κατά συνέπεια, σημαντικό

ζήτημα για την ελληνική ανταγωνιστικότητα συνιστά και η τελευταία διεύρυνση της ΕΕ προς τις Νέες Χώρες - Μέλη (NXM) της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης : πρόκειται για οικονομίες που προσελκύουν ξένες άμεσες επενδύσεις σε όγκο εικοσαπλάσιο από ότι η ελληνική, που είναι πολλαπλάσια πιο εξωστρεφείς, έχουν είτε πλεονασματικό είτε πολύ θετικότερο εμπορικό ισοζύγιο, και εμφανίζουν επιδόσεις ισχυρότερες από τις ελληνικές σε σειρά δεικτών της Λισσαβόνας, γεγονός που τις καθιστά ελκυστικότερες για ενσωμάτωση στις κοινές ευρωπαϊκές στρατηγικές.

Η δυσμενής θέση της χώρας εξηγείται από την ύπαρξη συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων στις Νέες Χώρες Μέλη (NXM): χαμηλότερο κόστος παραγωγής σε κλάδους έντασης εργασίας ή «παραδοσιακούς» (όπως είναι και οι ελληνικοί κλάδοι), εγγύτητα μεγάλων αγορών στις ΝXM ώστε αυτές να λειτουργούν ως "εξαγωγικές βάσεις", ειδικές στρατηγικές επέκτασης που ακολουθούν οι μεγάλες διεθνείς επιχειρήσεις, υποστήριξη από δημόσιες πολιτικές που ήταν πολύ λιγότερο περιοριστικές από αυτές που ακολούθησε η Ελλάδα στην περίοδο της ένταξης στην Ευρωζώνη, διαθεσιμότητα σχετικώς υψηλά εκπαιδευμένου προσωπικού με χαμηλό κόστος. Οι ευνοϊκότερες για τις ΝXM συνθήκες ενδεχομένως να αλλάξουν στο βαθμό που ενταθεί ο εξωτερικός προς την ΕΕ ανταγωνισμός και πλήξει ιδιαίτερα αυτές λόγω της κλαδικής σύνθεσης της βιομηχανίας τους , αλλά ο παράγων αυτός θα δράσει και στην Ελλάδα με την παραπλήσια παραγωγική δομή ενώ οι ΝXM μάλλον θα τον αντιμετωπίσουν ευχερέστερα με τις αυξημένες εισροές πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Στον τουριστικό τομέα βέβαια, η χώρα είναι σε πλεονεκτικότερη θέση ως προς τις ΝXM και τις υποψήφιες χώρες (το 2004 οι εισπράξεις από τις εξαγωγές υπηρεσιών ήταν υπερδιπλάσιες των εσόδων από εξαγωγές αγαθών), αλλά προφανώς δεν είναι δυνατόν να στηριχθεί μακροπρόθεσμα στην εκμετάλλευση των συγκυριακών ευνοϊκών περιθωρίων που εκάστοτε παρουσιάζονται στη διεθνή ζήτηση (όπως π.χ. η διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, η πρόσφατη συνολική διεθνής ανάκαμψη που ευνόησε τους παραδοσιακούς προορισμούς, η μετακίνηση της ζήτησης προς ασφαλέστερους προορισμούς), δεδομένου ότι, ελλείψει επαρκούς θεματικής και ποιοτικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, ο παράγων κόστος είναι στον τομέα κυρίαρχος, όπως είναι επίσης κυρίαρχη η θέση των διεθνών tour operators λόγω της δυνατότητάς τους για χειραγώγηση της ζήτησης.

Ο Πολιτισμός αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη τουρισμού υψηλής μέσης κατά κεφαλήν δαπάνης, ειδικών - θεματικών

μορφών τουρισμού, καθώς και μορφών που συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Έτσι συνεργεί στη βελτίωση της ελκυστικότητας της χώρας, των Περιφερειών και των πόλεων της, τόσο μέσα από την προστασία και την ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η οποία βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με τη διατήρηση του περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρωπογενούς, όσο και μέσα από την ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού.

Η εξωστρέφεια ποικίλλει κατά κλάδο και κατά είδος δραστηριοποίησης: η εξαγωγική επίδοση κυμαίνεται περί το 20-40% σε κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας, άνω του 40% σε 3 και κάτω του 20% στους υπόλοιπους. Αλλά, από τους 12 κλάδους που έχουν επιτύχει σχετικά υψηλούς βαθμούς εξωστρέφειας, ως ένδειξη ότι τα προϊόντα τους είναι αρκετά ή πολύ ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, μόνο τρεις έχουν σημαντική συμμετοχή (άνω του 10%) στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών. Από την άλλη πλευρά, 10 μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν 47% του κύκλου εργασιών τους και 42% των κερδών τους στο εξωτερικό.

Ειδικότερα για τη διαχρονική εξέλιξη των εξαγωγικών επιδόσεων της χώρας, προκύπτει ότι μετά από μια σημαντική υποχώρηση το 2001 και το 2002, οι ελληνικές εξαγωγές αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια, βελτιώνοντας το ποσοστό κάλυψης των εισαγωγών από τις εξαγωγές το οποίο ωστόσο παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό (32,8% το 2006). Οι ρυθμοί αύξησης των ελληνικών εμπορευματικών εξαγωγών την τελευταία δεκαετία ήταν ισχνότεροι των αντίστοιχων που επικρατούσαν παγκοσμίως, αλλά και μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια σταδιακή συρρίκνωση του μεριδίου της Χώρας σε αυτή την πτυχή του διεθνούς εμπορίου. Οι ελληνικές εξαγωγές εξακολουθούν να έχουν σημαντικά περιθώρια γεωγραφικής διαφοροποίησης, αφού το 62,8% των εξαγωγών κατευθύνονται στις δέκα (10) μεγαλύτερες αγορές.

Οι ελληνικές εξαγωγές εμπορικών υπηρεσιών, στις οποίες συγκαταλέγονται οι δαπάνες τουριστών, οι μεταφορικές υπηρεσίες (ναυτιλία, αερομεταφορές, κλπ.), καθώς και διάφορες άλλες υπηρεσίες που παράγονται από ελληνικές επιχειρήσεις και αγοράζονται από αλλοδαπούς (τραπεζικές, κατασκευαστικές, συμβουλευτικές, τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, κλπ.), σημείωσαν την περίοδο 1995-2005 μέση ετήσια αύξηση 13,6% έναντι μόλις 7,4% παγκοσμίως και 7,6% για την Ευρώπη συνολικά, γεγονός που εν μέρει αντισταθμίζει την εικόνα στασιμότητας που παρατηρείται στις εμπορευματικές εξαγωγές.

Η Ελλάδα, διατηρεί ακόμη και σήμερα, σημαντικό ποσοστό εξάρτησης από τις

εξαγωγές αγροτικών προϊόντων, αν και το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών της Χώρας προέρχεται από βιομηχανικά προϊόντα, τα οποία το 2006 κάλυπταν το 57,9% του συνόλου των εξαγωγών, με το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών αυτών να κατευθύνονται προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Η συνολική αύξηση του μεριδίου των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων αποκρύπτει σημαντικό αριθμό ανακατατάξεων μεταξύ κατηγοριών, με χαρακτηριστικότερη την υποχώρηση των εξαγωγών ενδυμάτων και υποδημάτων, ενώ οι κλάδοι των χημικών προϊόντων και των μηχανημάτων και υλικών μεταφορών εμφανίζονται ιδιαίτερα δυναμικοί. Σημαντικούς ρυθμούς αύξησης, σημειώνουν επίσης οι εξαγωγές χημικών, φαρμακευτικών σκευασμάτων, μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού και συσκευών επικοινωνιών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2. ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1999-2006

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ			ΕΞΑΓΩΓΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ	
	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	%ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ	%ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΤΟΝΟΙ	ΧΙΛ. ΕΥΡΩ
1999	33.931.181	28.659.182		22.259.424	10.391.495		-	-18.267.687
2000	44.269.132	36.260.833	26,52%	24.412.684	12.725.976	22,47%	19.856.448	-23.534.857
2001	68.338.647	31.812.854	-12,27%	23.570.787	11.629.194	-8,62%	44.767.860	-20.183.659
2002	44.686.218	33.062.360	3,93%	17.736.154	10.945.615	-5,88%	26.950.064	-22.116.745
2003	50.272.175	40.299.535	21,89%	18.209.496	12.007.084	9,7%	32.062.679	-28.292.452
2004	50.571.995	42.391.946	5,19%	18.420.552	12.343.674	2,8%	32.151.444	-30.048.272
2005	50.534.286	44.071.868	3,96%	31.964.390	14.050.468	13,83%	18.569.896	-30.021.400
2006	51.586.058	50.665.551	14,96%	21.452.242	16.603.550	18,17%	30.133.816	-34.062.002

Πηγή: ΟΠΕ, Τμήμα Στατιστικής

4.3 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

Ο συνδυασμός χαμηλής εξωστρέφειας, υψηλού εμπορικού ελλείμματος και υψηλής εισαγωγικής διείσδυσης οδηγεί στο profile οικονομίας που αδυνατεί να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό, επικεντρώνεται σε τομείς που ή δεν επιδέχονται ανταγωνισμό ή λίγο συμβάλλουν στη διεθνή ανταγωνιστικότητά της, παράγει λιγότερο από το ήμισυ της κατανάλωσής της και έχει ως κινητήρα ανάπτυξης την εσωτερική

ζήτηση υποστηριζόμενη από την εισροή εξωτερικών πόρων. Το πρόβλημα εντοπίζεται (α) στο ότι η εισροή εξωτερικών πόρων είναι παράγων αύξησης ΑΕΠ και βιοτικού επιπέδου αλλά δεν εγγυάται μακροπρόθεσμη σταθερότητα ανάπτυξης καθώς σημαντικό μέρος της επαγόμενης προσφοράς διαρρέει προς άλλες χώρες - μέλη της ΕΕ και τρίτες χώρες και (β) στο ότι οι εξωτερικοί πόροι δεν είναι πλέον μακροπρόθεσμα δεδομένοι: η συνδρομή των Διαρθρωτικών Ταμείων μειώνεται, ο ανταγωνισμός στον τουρισμό οξύνεται, η ναυτιλία είναι εγγενώς "αποεθνικοποιημένη" και ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών υπόκειται σε βραχυπρόθεσμες αναστατώσεις. Κατά συνέπεια, είναι σκόπιμη η διατήρηση μιας ισχυρής εσωτερικής παραγωγικής βάσης. Στην τελευταία περίοδο οι επενδύσεις στην Ελλάδα αυξάνονται και συντηρείται υψηλός ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας, αλλά η προστιθέμενη αξία αυξάνεται ελάχιστα και η τεχνολογική αναβάθμιση δεν έχει αποκτήσει αυτοσυντηρούμενο δυναμισμό⁸. Ο ρυθμός μεγέθυνσης έφθασε να είναι ο υψηλότερος στην Ένωση με εξαίρεση την Ιρλανδία και το μέσο βιοτικό επίπεδο ανέρχεται, αλλά ο παραγωγικός ιστός εμφανίζεται να αποδυναμώνεται .

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3 ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

	1996-2000	2001-2004	2005-2006
Ελλάδα	0,7	2,6	0,8
ΕΕ-15	-0,3	-0,5	-0,2
Ιρλανδία	1,4	1,9	1,9

Πηγή: ΥΠΟΙΟ, Frontier Economics, 2005, Γενική Μελέτη Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4.ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ,1989-2003

Μεταβολή του μεριδίου της μεταποίησης στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	-26%
Μεταβολή του μεριδίου του αγροτικού τομέα στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία	-44%
Μεταβολή του μεριδίου του δευτερογενούς τομέα στην απασχόληση	-14%
Μεταβολή του μεριδίου του αγροτικού τομέα στην απασχόληση	-35%

⁸ Η απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας ανέρχεται μόνο σε 0,29% της συνολικής του τομέα της μεταποίησης και σε κλάδους υψηλής προς μέση τεχνολογίας σε 1,7%.

Παραγωγικότητα (στη βάση των εργατοωρών), 2002 (ΕΕ-15=100)	57
Μέση ετήσια αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής	0,9%
Εβδομαδιαία εργασία, 2002 (ΕΕ15 =100)	115,5
Αύξηση του % ανεργίας στην Ελλάδα	45%
Αύξηση του % ανεργίας στην ΕΕ-15	1%
Αύξηση του βαθμού απασχόλησης του πληθυσμού 15-64 ετών	10%
Εξαγωγές / εισαγωγές, με την ΕΕ-15	από 48% σε 30%
Εξαγωγές / εισαγωγές, στο σύνολο των χωρών του κόσμου	από 53% σε 33%
% αποταμίευσης στο ΑΕΠ	από 20% σε 17%
Ιδιωτικές επενδύσεις (€/1000 κατοίκους)	από 0,6 σε 2,6
Ίδρυση νέων επιχειρήσεων (1997-2001) / 1000 κατοίκους	2,2
Μέση ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στην Ελλάδα, ως προς αντίστοιχη στην ΕΕ-15	1,28

Πηγή: Eurostat, ΥΠΟΙΟ, Τράπεζα της Ελλάδος, ίδια επεξεργασία

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5. ΩΡΙΑΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΕ ΚΑΙ ΗΠΑ

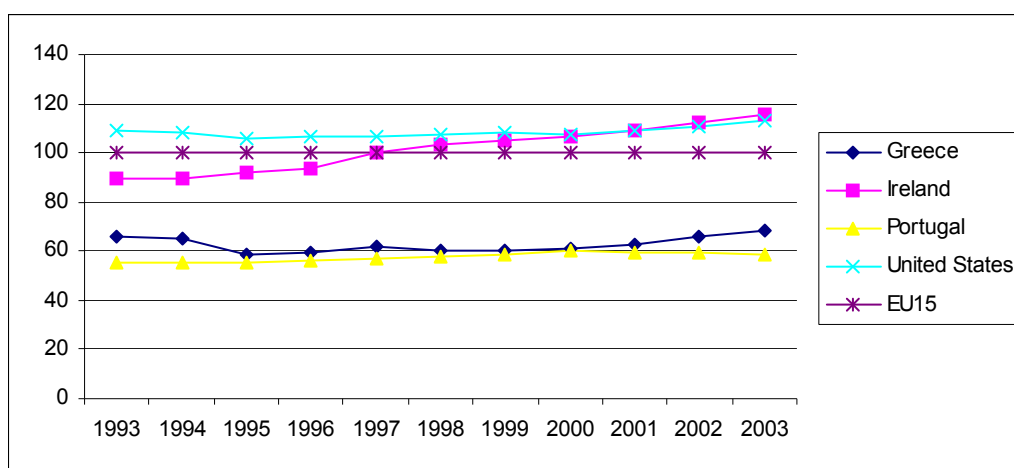
ΗΠΑ = 100	1979-81	1994-1996	1999-01
ΕΕ-15	84,6	88,0	80,3
Βέλγιο	87,2	117,9	115,7
Δανία	114,0	94,3	88,5
Γερμανία	100,3	92,7	82,7
Ελλάδα	45,7	30,7	27,4
Ισπανία	60,5	73,5	62,1
Γαλλία	103,9	104,3	101,6
Ιρλανδία	34,3	90,6	169,8
Ιταλία	90,8	91,1	78,9
Ολλανδία	94,2	110,2	99,4
Αυστρία	62,4	76,9	79,0
Πορτογαλία	37,1	33,4	34,3
Φιλανδία	73,7	102,6	101,8
Σουηδία	93,5	99,3	86,6
Ην. Βασίλειο	63,3	81,9	75,3

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από: EC, DG Enterprise, EU Productivity and Competitiveness: an Industry Perspective, 2003.

Η ελληνική οικονομία εμφανίζεται να έχει πρόβλημα παραγωγικής υστέρησης με «ιστορικές» αιτίες οι οποίες δεν φαίνεται να αντιμετωπίστηκαν επαρκώς στην περίοδο μετά την ένταξη στην ΕΕ, και με συσσωρευμένες επιπτώσεις που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με εφαρμογή μέτρων κοινών για όλες τις χώρες - μέλη της ΕΕ και που δεν αποκαλύπτονται στις τιμές των κοινών για όλες τις χώρες δεικτών. Η υστέρηση αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν αναγνωρίζεται ότι η αύξηση της παραγωγικότητας στην ΕΕ δεν επαρκεί για επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας και ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα είναι ανταγωνιστικές όταν φθάσουν σε αυτοσυντηρούμενη ανάπτυξη της παραγωγικότητας που θα της επιτρέψει να υπερισχύει του κόστους ανά μονάδα παραγωγής.

Η παραγωγικότητα, εκφρασμένη ως ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) ανά απασχολούμενο σε σχέση με ΕΕ-15=100, στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας αυξήθηκε και αναμένεται να φτάσει το 99,7 το 2007. Στην κατάταξη όμως με βάση την παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα, η τιμή για την Ελλάδα παραμένει χαμηλή, η δεύτερη πιο χαμηλή στην ΕΕ-15.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.1. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΑΕΠ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΑΓΟΡΑΣΤΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ (ΜΑΔ)

Πηγή: Eurostat

Κατά συνέπεια, κεντρικό ζητούμενο για την ελληνική οικονομία είναι πώς να αποφευχθεί ο κίνδυνος της παραγωγικής αποδιάρθρωσης η οποία με τη σειρά της θα επιδείωνε το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας. Η αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων είναι, ουσιαστικά, μονόδρομος για να βελτιωθεί η παραγωγικότητα.

4.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σημαντική βάση για αντιστροφή της μειωμένης ανταγωνιστικότητας συνιστά η αυξημένη ροπή προς την επιχειρηματικότητα και ο υψηλός ρυθμός δημιουργίας ΜΜΕ στην Ελλάδα⁹. Ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι η επιχειρηματικότητα αυτή είναι σε μεγάλο βαθμό επιχειρηματικότητα "ανάγκης" και ότι οι Δείκτες Επιχειρηματικότητας Υψηλών Δυνατοτήτων και Εταιρικής Επιχειρηματικότητας (που αντικατοπτρίζουν το βαθμό καινοτομικότητας των επιχειρήσεων), είναι χαμηλοί. Συγκριτικές αναλύσεις αναδεικνύουν μεν τη χώρα στην 1^η θέση ως προς την επιχειρηματική αυτό-απασχόληση και στην 7^η σε ότι αφορά την ανοιχτή κεφαλαιοποίηση των επιχειρήσεων (προσφυγή στο Χρηματιστήριο), στην 8^η στο μερίδιο των νέων επιχειρήσεων στο σύνολο, στην 6^η ως προς τη συνολική «ροπή προς την επιχειρηματικότητα» (πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ-15 και της ΕΕ-25), στην 11^η ως προς το ρυθμό «γέννησης» επιχειρήσεων και στην 8^η ως προς τον καθαρό ρυθμό (γεννήσεις μείον «θάνατοι») υψηλότερα από όλες τις χώρες της ΕΕ-15 πλην Ιρλανδίας και Λουξεμβούργου, στην τελευταία στους όρους δανεισμού επιχειρηματικών κεφαλαίων, στη 13^η ως προς τις δημόσιες υπηρεσίες προς επιχειρήσεις που παρέχονται ηλεκτρονικά (πάνω όμως από Ολλανδία και Λουξεμβούργο), στην 3^η από το τέλος ως προς τον ολικό συντελεστή εταιρικής φορολόγησης (πάνω από Γερμανία και Ιταλία) και τη συνολική δαπάνη σε Ε&Τ σε % του ΑΕΠ, και στην τελευταία ως προς το ποσοστό του κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται δια του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζεται η επίδοση ως προς μια σειρά δεικτών που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στη χώρα με έμφαση στην καινοτομική επιχειρηματικότητα στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας του Εθνικού Συστήματος Ανταγωνιστικότητας (Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006). Προέρχονται -ως επί το πλείστον- από δειγματοληπτικές έρευνες που γίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή από φορείς όπως το Global Entrepreneurship Monitor (GEM) ή τη Διεθνή Τράπεζα.

⁹ Η επιχειρηματική δραστηριότητα φθάνει στο 5,8% του ενήλικου πληθυσμού (λίγο κάτω από το σταθμισμένο μέσο όρο των χωρών του Ευρωπαϊκού δείγματος) και ο ρυθμός δημιουργίας ΜΜΕ είναι υψηλότερος του μέσου όρου της ΕΕ-25 (11% έναντι 8,5%). Global Entrepreneurship Monitor 2003, αναφέρεται στο: ΥΠΟΙΟ, Frontier Economics, 2005, Έκθεση Γενικής Μελέτης Προοπτικών Ανάπτυξης της Ελλάδας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6.ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ:
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Επιχειρηματικότητα – επιχειρηματική καινοτομία: επισκόπηση

Δείκτης	Ελλάδα	ΕΕ-15	ΕΕ-25	Έτος
Επιχειρηματικότητα				
Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα	7,9%	*5,2%	:	2006
Επιχειρηματικότητα διοικητικών στελεχών	6,00	*5,70	:	2006
Επιχ. δραστηριότητα υψηλών δυνατοτήτων	12,5%	*13,9%	:	2003-4
Όψεις επιχειρηματικότητας				
Ανισότητα επιχειρηματικότητας των 2 φύλων	2,85	*2,15	:	2005
Επιχειρηματική δραστηριότητα ευκαιρίας	5,2%	*4,3%	:	2005
Επιχειρηματική δραστηριότητα αναγκαιότητας	0,9%	*0,9%	:	2005
Γραφειοκρατία και νέα επιχειρηματικότητα				
Διοικ. διαδικασίες για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	15,0	*6,9	:	2006
Αριθμός ημερών για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	38,0	*19,7	:	2006
Διοικητικό κόστος για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	24,2%	*6,3%	:	2006
Ελάχιστο κεφάλαιο για ίδρυση νέας επιχείρησης ¹	116,0%	*33,9%	:	2006
Venture capital (VC)				
Επενδύσεις VC – ίδρυση επιχείρησης	0,00%	2,23%	:	2005
Επενδύσεις VC – επέκταση και αντικατάσταση	0,06%	11,57%	:	2005
Καινοτομική επιχειρηματικότητα				
Ηλεκτρονικό εμπόριο	1,1%	*4,2%	4,0%	2004-6
Συνεργασίες σε καινοτομία	24,0%	*29,7%	*33,9%	2004
Δαπάνες για καινοτομία	3,1%	*2,1%	*1,9%	2004
Εσωτερική καινοτομική δραστηριότητα	18,0%	*33,7%	:	2000
Νέα προϊόντα (όχι καινούργια στην αγορά)	6,2%	*6,5%	*6,2%	2004
Νέα προϊόντα (καινούργια στην αγορά)	4,8%	*5,9%	*6,3%	2004

1. Η επιχείρηση θεωρείται ότι (α) είναι περιορισμένης ευθύνης (β) λειτουργεί στη μεγαλύτερη πόλη της χώρας (γ) έχει 5 ιδιοκτήτες, όλους ημεδαπούς (δ) έχει αρχικό κεφάλαιο 10 φορές το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μετρητά (ε) μισθώνει τα κτήριά της (στ) δε δικαιούται καμία επίδότηση (ζ) έχει ως 50 υπαλλήλους εντός ενός μήνα από τη λειτούργει της (η) έχει κύκλο εργασιών τουλάχιστον 100 φορές το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (θ) έχει 10 σέλιδο καταστατικό (ι) είναι εμπορική ή βιομηχανική αλλά δεν εμπορεύεται προϊόντα που απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις (π.χ. αλκοόλ), δε συναλλάσσεται με το εξωτερικό και δεν υπόκειται σε ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος (ιδιαίτερα ρυπογόνες δραστηριότητες).

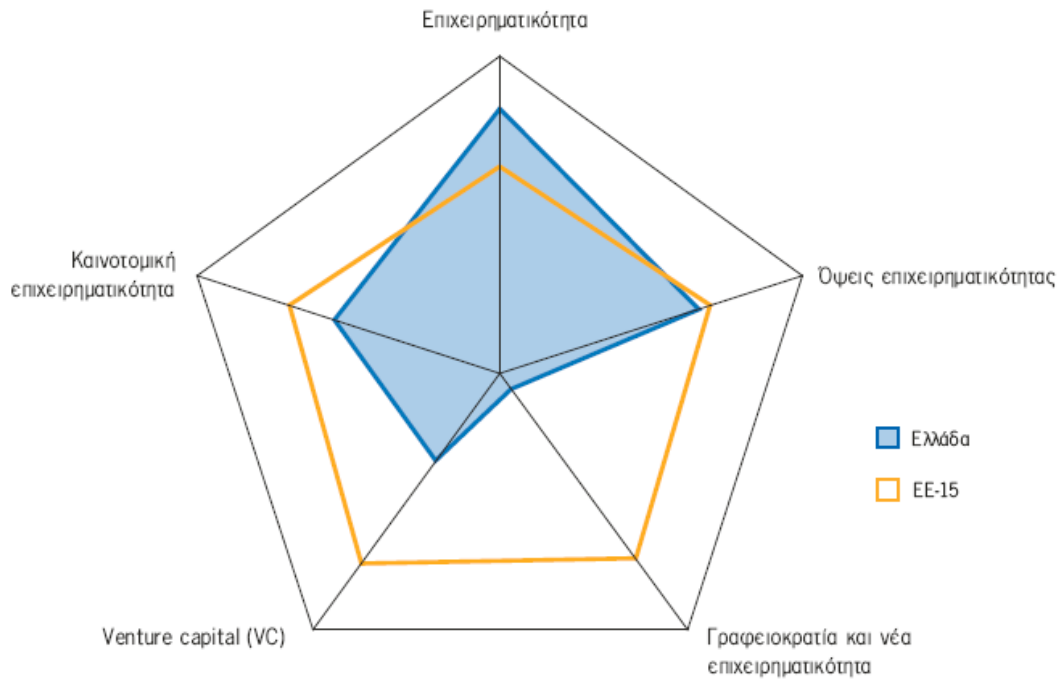
* Αριθμητικός μέσος όρος χωρών-μελών

: Μη διαθέσιμα στοιχεία

Πηγή: Εθνικό Σύστημα Μέτρησης Ανταγωνιστικότητας του ΕΣΑΑ (Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006)

Χρησιμοποιώντας τις πιο πρόσφατα διαθέσιμες τιμές των δεικτών του πίνακα, το διάγραμμα που ακολουθεί προσφέρει μια συνοπτική εικόνα της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο των Χωρών Μελών της ΕΕ-15.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2 .ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΕΣΟ ΟΡΟ ΤΗΣ ΕΕ.

Πηγή: Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα, 2006

Ειδικότερα το διάγραμμα δείχνει ότι η Ελλάδα βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-15 σε ότι αφορά την επιχειρηματικότητα και πολύ κοντά στο μέσο όρο σε ότι αφορά τις όψεις της επιχειρηματικότητας. Υπολείπεται όμως αρκετά από τον μέσο όρο της ΕΕ-15 όσον αφορά την καινοτομική επιχειρηματικότητα και πολύ σε σχέση με τις επενδύσεις venture capital¹⁰. Την μεγαλύτερη απόκλιση εμφανίζει αναφορικά με την γραφειοκρατία και την νέα επιχειρηματικότητα. Η Ελλάδα κατέχει την τελευταία θέση μεταξύ των 18 χωρών-μελών της ΕΕ-25 για τις οποίες είναι διαθέσιμα τα μεγέθη για το 2005 σε ότι αφορά τους όρους δανεισμού επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Σε μία χώρα όπου το 30% του ενεργού πληθυσμού είτε αυτοαπασχολείται είτε κατέχει μικρή επιχείρηση, το πρόβλημα δεν έγκειται στην απουσία επιχειρηματικότητας όσο στα χαρακτηριστικά και στα εχέγγυα βιωσιμότητάς της.

Το γεγονός ότι 97% των επιχειρήσεων έχουν μέγεθος μικρότερο των 10 απασχολούμενων δεν συνιστά πρόβλημα, εφόσον ακριβώς στις Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις (ΠΜΕ) αναμένεται πάντα να προκύψουν τα οφέλη δημιουργικότητας, συνιστά όμως αντικείμενο προβληματισμού το γιατί μόνο 2.000 περίπου ελληνικές επιχειρήσεις έχουν κατορθώσει να ξεπεράσουν και να διατηρηθούν στο μέγεθος άνω των 50 απασχολούμενων.

¹⁰ Οι συνολικές επενδύσεις venture capital ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν ξεπέρασαν το 2005 το 0,06%, την ίδια στιγμή που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος της ΕΕ-15 άγγιξε το 13,80%. Την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών-μελών κατέλαβε η Δανία με 40,22%, ενώ ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο με 36,6%. Στην Ελλάδα μέρος μόνο των επενδύσεων αυτών διοχετεύτηκε στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων, ενώ το μεγαλύτερο μερίδιο αφιερώθηκε στην επέκταση και αντικατάσταση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού υφιστάμενων εταιρειών.

Κατά πάσα ένδειξη, το πρόβλημα επιχειρηματικότητας εντοπίζεται ακριβώς στην αδυναμία επέκτασης - μεγέθυνσης των ΜΜΕ: σχεδόν το σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας μας (96 %) απασχολούν 0-4 άτομα, το 2 % των επιχειρήσεων απασχολεί 5-9 άτομα, ενώ το υπόλοιπο 2% απασχολεί περισσότερα από 10 άτομα. Έχει υπολογισθεί ότι το μέσο μέγεθος απασχόλησης των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι δύο εργαζόμενοι, το μικρότερο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ. Σημειωτέον ότι το μέσο μέγεθος απασχόλησης των επιχειρήσεων στην ΕΕ είναι έξι άτομα (μικρότερο από των επιχειρήσεων των ΗΠΑ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑΞΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Μέγεθος απασχόλησης	2002	%
0-4	844.917	96
5-9	17.713	2,0
10-19	8.588	1,0
20-29	2.908	0,3
30-49	2.335	0,3
50-99	1.534	0,2
100+	1.323	0,2
Σύνολο επιχειρήσεων	879.318	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ

Κατά το 1999-2005, ο αριθμός των επιχειρηματιών (αυτοαπασχολουμένων με προσωπικό ή χωρίς) παρουσίασε αύξηση 1,7 %. Διερευνώντας την έκταση της συμμετοχής των γυναικών στο σύνολο των δύο ομάδων επιχειρηματιών (εργοδότες και εργαζόμενοι για ίδιο λογαριασμό), προκύπτει ότι οι γυναίκες αποτελούν 1/4 περίπου του συνόλου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ 1999-2005 (ΧΙΛΙΑΔΕΣ)

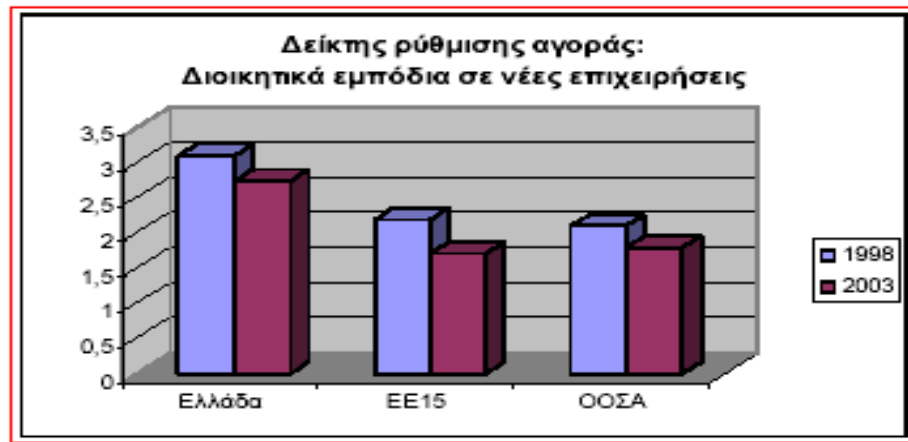
	Αυτό- απασχολούμενοι με προσωπικό	Αυτό-απασχολούμενοι χωρίς προσωπικό	Σύνολο	Σύνολο απασχολουμ ένων	% απασχολούμενοι στο σύνολο	αυτό-
1999	305,8	991,6	1.297,4	4.040,4	32,1	
2000	326,7	998,4	1.325,1	4.097,9	32,3	
2001	336,3	954,3	1.290,6	4.103,2	31,2	
2002	315,0	996,5	1.311,5	4.190,2	31,3	
2003	310,2	1.018,5	1.328,7	4.286,6	31,0	
2004	346,8	962,5	1.309,3	4.330,5	30,2	
2005	352,2	967,5	1.319,7	4.381,9	30,1	
2005-1999	+ 46,4	- 24,1	+ 22,3	+ 341,5	-	
%	+15,1	- 2,4	+ 1,7	+ 8, 5	-	

Πηγή: ΕΣΥΕ

Στα προβλήματα της Ελλάδας στον τομέα της επιχειρηματικότητας δεν περιλαμβάνεται μόνο η δυσκολία ίδρυσης επιχειρήσεων αλλά και η σχετική αδυναμία που παρατηρείται στον τομέα της μετάβασης από τη μικρή «οικογενειακή επιχείρηση» στην επιχείρηση με «επαγγελματικό management». Όπως προκύπτει από έρευνα του Ευρωβαρομέτρου, ο αριθμός των Ελλήνων πολιτών που έχει ιδρύσει μια επιχείρηση την τελευταία τριετία πλησιάζει το 12%, όπως και στις ΗΠΑ, ενώ στην ΕΕ-15 το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνάει το 4%. Το ζητούμενο είναι η δημιουργία δυναμικών, ευέλικτων και καινοτόμων ΜΜΕ, αλλά ο ρυθμός δημιουργίας τέτοιων επιχειρήσεων είναι ακόμα χαμηλός, παρά τις πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί με παροχή κινήτρων μέσω αναπτυξιακών νόμων και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων (αυτοαπασχόληση, παραδοσιακή οργανωτική δομή, μικρός αριθμός απασχολούμενων και χαμηλό αρχικό κεφάλαιο) συνεπάγεται:

- ✓ Σχετικά χαμηλή παραγωγική δυναμικότητα και δυσχέρεια λειτουργίας στη διευρυμένη «εσωτερική αγορά» της ΕΕ-25 και των Βαλκανίων.
- ✓ Περιορισμένη εκμετάλλευση των οικονομιών κλίμακας στην παραγωγή και στην εμπορία.
- ✓ Περιορισμένη δυνατότητα διενέργειας υψηλού όγκου επενδύσεων σε νέο τεχνολογικό εξοπλισμό.
- ✓ Αδυναμία παρακολούθησης των εξελίξεων στις εγχώριες και ξένες αγορές.
- ✓ Δυσκολία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα, που επιτείνεται από τη μη-ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.3 ΔΕΙΚΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΑΓΟΡΑΣ : ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΕ ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

*Ο δείκτης παίρνει τιμές από 0-6 με κλίμακα από τις λιγότερο προς τις περισσότερες ρυθμιστικές αγορές.

Πηγή: Global Entrepreneurship Monitor

Προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των μικρών ιδίως επιχειρήσεων στο τραπεζικό σύστημα και να ενισχυθεί η ανάπτυξη εναλλακτικών χρηματοδοτικών εργαλείων ιδρύθηκε το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) για την παροχή εγγυήσεων και συνεγγυήσεων. Σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας συνιστά η παροχή οργανωμένης επιχειρηματικής υποδομής. Στο πλαίσιο του τρέχοντος ΕΠΑΝ εκπονήθηκε ειδική μελέτη προσανατολισμού των παρεμβάσεων του στις επιχειρηματικές υποδομές, με πλήρη ανάλυση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, της χωρητικότητας και των τάσεων της ζήτησης για τις υφιστάμενες περιοχές, των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων των περιφερειών και των προτάσεων στα Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια, και της εμπειρίας και των σχετικών πολιτικών στις λοιπές χώρες - μέλη της ΕΕ.

Άλλο σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας συνιστά η ύπαρξη και σωστή λειτουργία ενός συνόλου δομών (άυλης) υποστήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αναγνωρίζοντας τις σοβαρές ελλείψεις των ελληνικών επιχειρήσεων στον τομέα της υποστήριξης, ήδη το ΕΠΑΝ δημιούργησε ένα οιονεί δίκτυο δομών στήριξης, με συστατικά στοιχεία τα Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ). Συγκεκριμένα αναπτύχθηκαν τα 13 Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, η Κεντρική Δομή υποστήριξής τους

καθώς και 54 Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών (ΚΥΕ) που λειτουργούν στο εσωτερικό των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της χώρας, το Παρατηρητήριο ΜΜΕ και το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας.

Ο σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων που απευθύνθηκαν στα ΚΕΤΑ (περισσότερες από 48.000 επιχειρήσεις μέχρι το β' εξάμηνο του 2006) επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα συνέχισης της προσπάθειας και αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις με παράλληλη βελτίωση της λειτουργίας του δικτύου και της Κεντρικής Δομής Υποστήριξης (ΚΕΔΥ). Τα 49 ΚΥΕ και το Παρατηρητήριο των ΜΜΕ (με Τελικό Δικαιούχο τον ΕΟΜΜΕΧ) έχουν ως αντικείμενο: την ενημέρωση - πληροφόρηση - καλλιέργεια επιχειρηματικού πνεύματος, την παρακολούθηση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ, την εξατομικευμένη υποστήριξη και τη δημιουργία πυρήνα επιχειρηματικών συμβούλων, την οργάνωση παροχής επιχειρηματικών υπηρεσιών, τις δράσεις οργάνωσης, διαμεσολάβησης και αξιοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων, τις ενέργειες υποστήριξης στη διεθνοποίηση - εξαγωγικό προσανατολισμό.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ΕΠΑΝ, για τη βελτίωση και την υλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, υλοποιείται ένα πλήρες και ολοκληρωμένο πλέγμα δομών μέσω του οποίου επιχειρείται η αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης, υποστήριξης, διευκόλυνσης στην αδειοδότηση και παρακολούθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις περιφέρειες της χώρας. Τα ΚΕΤΑ με την υποστήριξη της Κεντρικής Δομής Υποστήριξης και του Παρατηρητηρίου ΜΜΕ λειτούργησαν ως Περιφερειακά Παρατηρητήρια της επιχειρηματικότητας καταγράφοντας τα μεγέθη της τοπικής οικονομίας (τα οικονομικά αποτελέσματα), τις τεχνολογικές επιδόσεις, το ανθρώπινο δυναμικό και το επίπεδο οργάνωσης σε δείγμα σχετικά μεγάλων επιχειρήσεων. Επιπλέον, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο ΜΜΕ καταγράφουν την επιχειρηματική δημογραφία στις περιφέρειες (ίδρυση- διακοπές – μεταβολές).

Η Κεντρική Δομή Υποστήριξης (ΚΕΔΥ) των ΚΕΤΑ ξεκίνησε τη λειτουργία της ακριβώς ένα χρόνο μετά την έναρξη λειτουργίας των ΚΕΤΑ (Ιούλιος 2004) και παρά την καθυστέρηση η ενεργοποίησή της συνέβαλε στην ομαλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας παρακολούθησης και ελέγχου του έργου των ΚΕΤΑ.

Τα Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών τα οποία λειτούργησαν ένα ανά Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση χρηματοδοτήθηκαν από το Μέτρο 1.3 του ΕΠΑΝ. Συνολικά λειτούργησαν 49 ΚΥΕ ο ρόλος των οποίων ήταν υποβοηθητικός προς αυτόν των one

stop-shop υπηρεσιών που παρέχονται από τις υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Η εμπλοκή των ΚΥΕ στις διαδικασίες αδειοδοτήσεων περιγράφεται στον σχετικό κανονισμό λειτουργίας που αποτελεί συνοδευτικό κείμενο στις προγραμματισμένες συμβάσεις μεταξύ ΥΠΑΝ (ΓΓΒ), Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και Αναπτυξιακών Εταιριών (καθώς οι τελευταίες διαθέτουν χώρους και στελέχη για τη λειτουργία των ΚΥΕ). Με τον Νόμο 3325/05 ρυθμίζονται κρίσιμες λεπτομέρειες που αφορούν στη λειτουργία και τον ρόλο των ΚΥΕ.

Παράλληλα, το 2003 δημιουργήθηκε το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ με Τελικό Δικαιούχο τον ΕΟΜΜΕΧ.

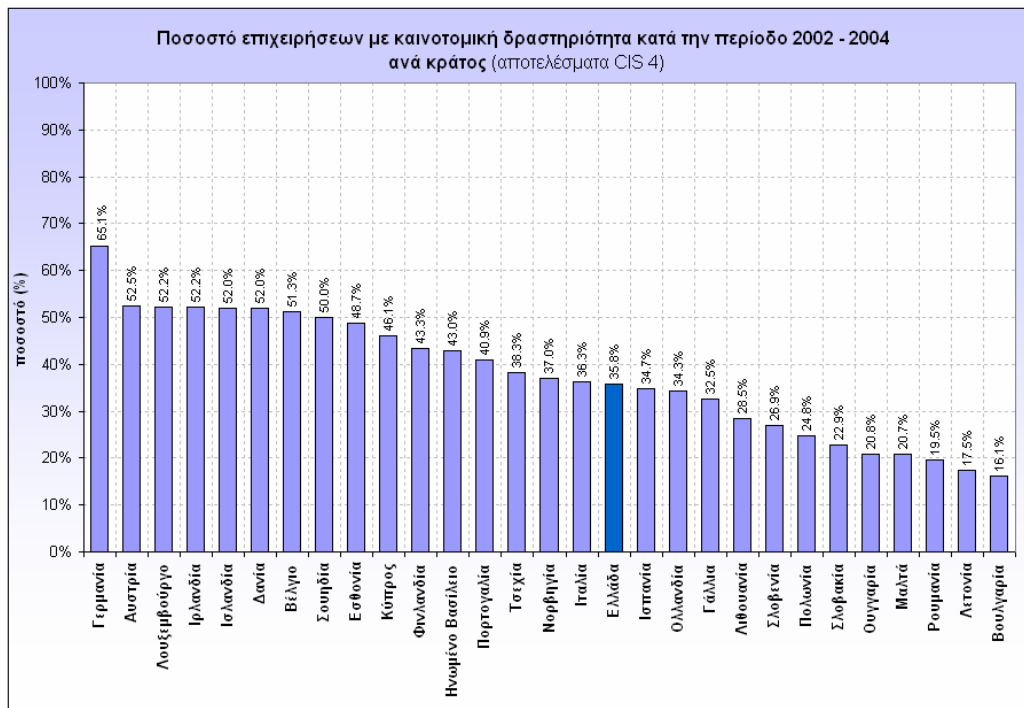
Η θεσμοθέτηση του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας με τον Νόμο 3279 / 01.11.2004, καλύπτει ένα σημαντικό κενό στο συντονισμό.

Από την εμπειρία που αποκτήθηκε από τις παραπάνω προσπάθειες καθώς και από αυτές των παλαιότερων Προγραμματικών Περιόδων κατανοήθηκε ότι: η έλλειψη συλλογικότητας και συντονισμού οδηγεί σε σπατάλη πόρων χωρίς τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η ύπαρξη και διατήρηση μεγάλου αριθμού δομών στήριξης χωρίς πάντα διακριτές αρμοδιότητες δημιουργεί σύγχυση στις επιχειρήσεις - χρήστες οι οποίες σταδιακά χάνουν την εμπιστοσύνη τους λόγω της αδυναμίας κατανόησης του ρόλου τους και σε επίπεδο κεντρικών δομών (κυρίως υπουργείων) δεν αποτυπώνεται η αναγκαία συνεργασία για την εξεύρεση συνεργιών.

4.5 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει στον τομέα της καινοτομίας, οι ελληνικές επιχειρήσεις, ως σύνολο, συνεχίζουν να υστερούν σε σχέση με τις ανταγωνίστριές τους στον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο χώρο. Η υστέρηση είναι σημαντική κυρίως στο είδος των καινοτομιών που υιοθετούν οι ελληνικές επιχειρήσεις και στην εγχώρια προστιθέμενη αξία που δημιουργούν. Οι ελληνικές επιχειρήσεις εμφανίζονται περίπου στη μέση της κατάταξης των ευρωπαϊκών κρατών (27+2) ως προς τον δείκτη CIS 4 (Community Innovation Survey 4) αυτό με 35,8%, κοντά στη Ιταλία και τη Νορβηγία, αλλά μακριά από την προπορευόμενη Γερμανία (65%).

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.4. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕΛΕΤΗΣ CIS4 (2002-2004)

Πηγή: Community Innovation Survey 4

Τα ασθενέστερα στοιχεία του εθνικού συστήματος καινοτομίας, όπως προκύπτει από το EIS (European Innovation Scoreboard) 2006, αφορούν θέματα όπως οι ερευνητικές δαπάνες των επιχειρήσεων, η δια βίου κατάρτιση, το επιχειρηματικό κεφάλαιο (venture capital), τα μερίδια της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας των κλάδων υψηλής τεχνολογίας, οι δείκτες πνευματικής ιδιοκτησίας και η διείσδυση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. Πιο θετική τάση εμφανίζουν δείκτες όπως το μερίδιο των νέων προϊόντων για την επιχείρηση, οι οργανωτικές καινοτομίες, οι δαπάνες για καινοτομία και το επίπεδο εκπαίδευσης των νέων. Οι ελληνικές επιχειρήσεις είναι πράγματι πλησιέστερα στο μέσο ευρωπαϊκό όρο στην εισαγωγή καινοτομιών νέων στην επιχείρηση (74%), και υστερούν σημαντικά στην εισαγωγή καινοτομιών νέων για την αγορά (48%). Υπερτερούν δε σημαντικά του μέσου όρου στην υιοθέτηση οργανωτικών καινοτομιών (139%). Η Ελλάδα κατατάσσεται 9^η μεταξύ 23 κρατών μελών (και της Νορβηγίας) στην οργανωτική καινοτομία. Οι δείκτες αυτοί επιβεβαιώνουν ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις «εκσυγχρονίζονται» με σχετικά ταχείς ρυθμούς, πραγματοποιώντας αναδιαρθρώσεις και αγορά νέου εξοπλισμού, επιτυγχάνοντας έτσι μείωση του κόστους παραγωγής και βελτίωση της ποιότητας των ήδη παραγομένων προϊόντων, με ταυτόχρονο περιορισμό της απασχόλησης.

Με βάση το Sector Innovation Scoreboard (2005)¹¹ διαπιστώνουμε ότι όλοι οι κλάδοι της μεταποίησης παρουσιάζουν επιδόσεις στην καινοτομικότητα αρκετά χαμηλότερες από το μέσον όρο της ΕΕ-15. Ουδείς μεταποιητικός κλάδος εμφανίζει υψηλή ή μέση καινοτομικότητα. Αντιθέτως, οι κλάδοι των υπηρεσιών εμφανίζουν πιο θετικές επιδόσεις: μερικοί κατατάσσονται κοντά ή και πάνω από τον μέσον όρο (μεταφορές και επικοινωνίες, εμπόριο), ενώ η πληροφορική δείχνει την καλλίτερη επίδοση μεταξύ των 15 κρατών μελών. Επισημαίνεται ότι οι πιο καινοτομικοί κλάδοι έχουν πολύ μικρά μερίδια συμμετοχής στην οικονομία: η πληροφορική συμμετείχε με μόνον 0.3% στη συνολική προστιθέμενη αξία το 2003 (τρέχουσες τιμές), έξι φορές λιγότερο από τον αντίστοιχο μέσο Κοινοτικό δείκτη. Η απόλυτη αύξησή του στην περίοδο 1990-2003 ήταν μόνον 0.2%, ενώ στην ΕΕ15 αυξήθηκε κατά 0.9%.

Οι ελληνικές επιδόσεις στην δια βίου κατάρτιση είναι χαμηλές σε σχέση με τις ανάγκες της οικονομίας, αφού δεν συμβάλλουν επαρκώς στην επικαιροποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Η Ελλάδα, μαζί με την Πορτογαλία, καταλαμβάνει τις τελευταίες θέσεις της ΕΕ-25 ως προς την κατάρτιση πολιτών 25-64 ετών (2% το 2004, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ-25 είναι 9.9%). Αν και σημειώθηκαν οριακές αυξήσεις τα τελευταία χρόνια (2000-2002), το 2005 το ποσοστό της Ελλάδας άρχισε να συρρικνώνεται και πάλι.

Ενώ αρκετοί από τους δείκτες «εισροών» (εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό, δαπάνες για καινοτομία κ.α.) είναι κοντά στους ευρωπαϊκούς μέσους όρους (μερικοί και πάνω απ' αυτούς), οι δείκτες «εκροών» (απασχόληση σε νέους τομείς, αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας) εμφανίζουν σημαντική υστέρηση. Τίθεται κατά συνέπεια ζήτημα αποτελεσματικότητας της προσπάθειας, ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού, σχέσης δημόσιων προς ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις της Έρευνας Τεχνολογίας και Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και προσανατολισμού των ιδιωτικών και δημόσιων χρηματοδοτήσεων. Ένας από τους δείκτες εισροών που παραμένει σε πολύ χαμηλό επίπεδο παρά τις προσπάθειες των τελευταίων δεκαετιών, είναι η δαπάνη των επιχειρήσεων για ΕΤΑ. Ίσως να είναι αυτός ένας από τους λόγους για την συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος, σε συνδυασμό με την έλλειψη δεσμών και αλληλεπιδράσεων μεταξύ των οργανισμών παραγωγής και εκμετάλλευσης της νέας γνώσης (στοιχεία ΕΙΣ 2004-2006). Οι ελληνικές επιχειρήσεις κατατάσσονται σ' αυτές

¹¹ Στη βάση ενός σύνθετου δείκτη που χρησιμοποιείται για την κατάταξη των κλάδων της μεταποίησης και των υπηρεσιών για κάθε χώρα και σύμφωνα με τον οποίο η υψηλή καινοτομική επίδοση βασίζεται σε έναν συνδυασμό υψηλής καινοτομικότητας και δαπανών ΕΤΑ, υψηλού επιπέδου απασχολούμενου προσωπικού συνδυαζόμενου με δια βίου εκπαίδευση, νέα προϊόντα για την αγορά και συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις στη διαδικασία καινοτομίας.

που υιοθετούν καινοτομίες και όχι στους «στρατηγικούς καινοτόμους». Η Ελλάδα κατατάσσεται στη 13^η θέση μεταξύ 19 χωρών ως προς την αντίληψη των επιχειρήσεων της για την καινοτομία ως σημαντική συνιστώσα της στρατηγικής τους, ενώ τοποθετείται υψηλότερα (9^η) στην κατηγορία των επιχειρήσεων που καινοτομούν μέσω υιοθέτησης καινοτομιών που έχουν αναπτυχθεί από άλλες επιχειρήσεις (adopters) .

Η διαχρονική παρακολούθηση των δεικτών από το 1998 ως το 2004 δείχνει συνεχή βελτίωση ορισμένων μεγεθών, αλλά στασιμότητα στο σύνολο, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. δια βίου κατάρτιση, δαπάνες για ΤΠΕ) η σχετική θέση της Ελλάδας ως προς τους εταίρους χειροτερεύει το τελευταίο έτος (στοιχεία EIS).

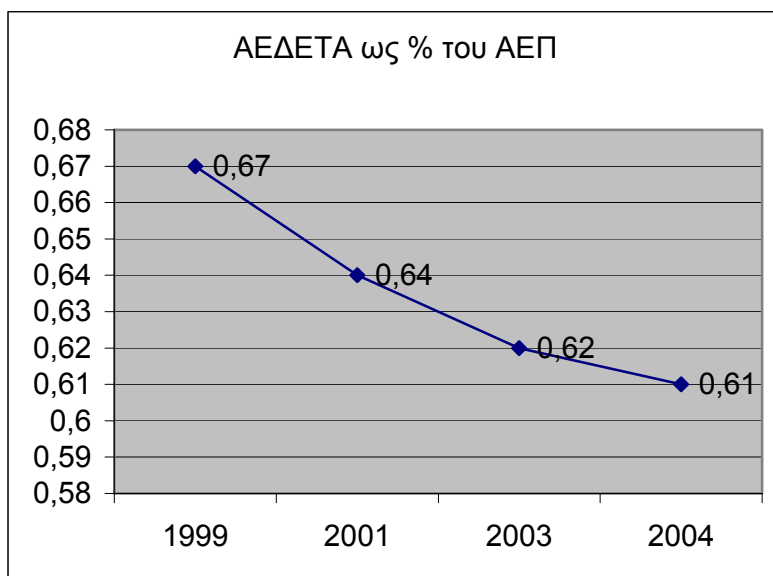
Ταυτόχρονα, η Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), ανήλθε μόλις στο 0,62% το 2003 και 0,61% του ΑΕΠ το 2004, ενώ παρουσιάζει μικρή αλλά σταθερή κάμψη από το 1999 έως σήμερα. Αυτό βέβαια δεν αντιστοιχεί σε πραγματική μείωση της δαπάνης (οι απόλυτες τιμές ΑΕΔΕΤΑ αυξάνονται, όπως διαπιστώνεται στον Πίνακα 4.9), αλλά στο γεγονός ότι η αύξηση των δαπανών για έρευνα δεν μπόρεσε να ακολουθήσει τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ που διατηρούνται υψηλοί την τελευταία δεκαετία, δεδομένου ότι οι τομείς που επιφέρουν την εντυπωσιακή αυτή αύξηση του τελευταίου δεν περιλαμβάνουν δραστηριότητες έντασης γνώσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9 ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (ΑΕΔΕΤΑ) ΑΠΟ ΤΟ 1999 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2003

Έτος	ΑΕΔΕΤΑ (σε εκ €)
1999	760,2
2001	851,5
2003	977,78
2004 (προσωρινά)	1021,47

Πηγή: ΓΓΕΤ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.5 ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΕΓΧΩΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ

Πηγή: ΓΓΕΤ

Το ήμισυ σχεδόν της ερευνητικής δραστηριότητας της χώρας εκτελείται από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Η συμμετοχή του παραγωγικού τομέα είναι χαμηλή και φαίνεται να σταθεροποιείται γύρω στο 30% τα τελευταία χρόνια. Η συμβολή των δημόσιων ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων ανέρχεται στο 20% περίπου, ενώ σχεδόν αμελητέα είναι εκείνη των Οργανισμών Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.10 ΚΥΡΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (2003)

Φορέας Εκτέλεσης Ερευνητικής Δραστηριότητας	% της ΑΕΔΕΤΑ
Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα	20,29
Επιχειρήσεις	32,06
Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	46,72
Οργανισμοί Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα	0,93

Πηγή: ΓΓΕΤ

Η μικρή συμμετοχή των επιχειρήσεων στην ερευνητική προσπάθεια της χώρας αντανακλάται και στην ανάλυση της ερευνητικής δαπάνης ανά πηγή χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, η βιομηχανία χρηματοδότησε το 2003 μόλις το 28,23% της επένδυσης για έρευνα και ανάπτυξη, ενώ ένα 70,55% περίπου προήλθε από πηγές του δημοσίου (του εσωτερικού ή του εξωτερικού):

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.11 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ (2003)

Τομέας Χρηματοδότησης Ερευνητικής Δραστηριότητας	% της ΑΕΔΕΤΑ
Δημόσιο	48,97
Επιχειρήσεις	28,23
Πηγές του Εξωτερικού (Κυρίως Ε.Ε.)	21,58
Οργανισμοί Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα	1,22

Πηγή: ΓΓΕΤ

Επισημαίνεται ότι στις τεχνολογικά προηγμένες χώρες τα ποσοστά αυτά αντιστρέφονται. Ως προς την Κρατική Χρηματοδότηση της Έρευνας (ΚΧΕΤΑ), ο Πίνακας 4.12 δείχνει την σχετική εξέλιξη από το 1999. Η ΚΧΕΤΑ αυξήθηκε κατά 17% (σε τρέχοντα \$ PPP) από το 2000 έως το 2004:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.12 ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΚΧΕΤΑ)

ΚΧΕΤΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
(m €)	349,45	420,1	416,4	406,9	456,37	528,3	558,1

Πηγή: ΓΓΕΤ

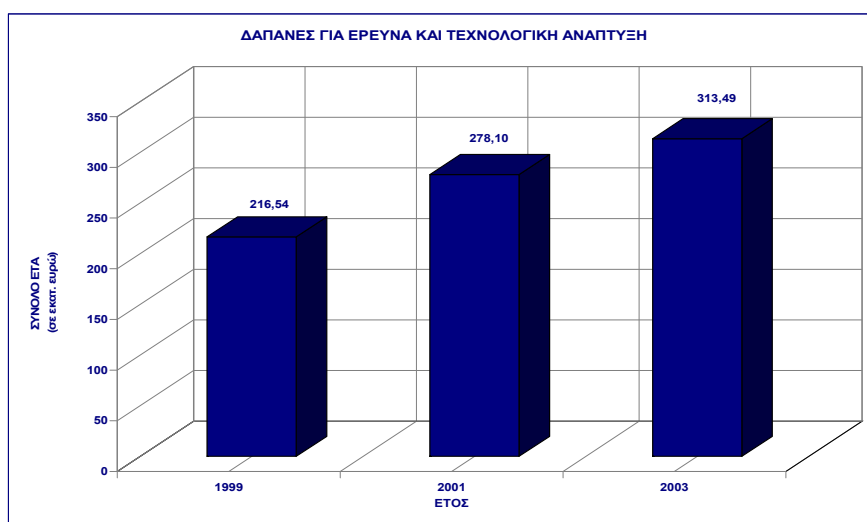
Στο σημείο αυτό εντοπίζεται ο χαρακτηριστικός δυϊσμός του ελληνικού συστήματος ΕΤΑ: παρά τις αξιόλογες επιδόσεις των ελλήνων ερευνητών στα ευρωπαϊκά «ανταγωνιστικά» προγράμματα, οι επιχειρήσεις και οι υπόλοιποι οργανισμοί δεν έχουν αναπτύξει ή και αξιοποιήσει επιχειρηματικά τα ερευνητικά αποτελέσματα και τις νέες γνώσεις. Από την άλλη πλευρά, η πόλωση της «καινοτομικής αλυσίδας» (με συγκέντρωση των υψηλού επιπέδου δραστηριοτήτων σε ανεπτυγμένα κέντρα και αποχωροθέτηση των χαμηλού επιπέδου δραστηριοτήτων προς χώρες χαμηλού κόστους επιστημονικής εργασίας) δρα εις βάρος χωρών με «μεσαίο» επίπεδο, όπως η Ελλάδα, η οποία δεν διαθέτει την δυνατότητα να "προστατεύσει" τα όποια επιτεύγματα της στον τομέα ή να τον ενισχύσει "αφανώς" (π.χ. δια αυξημένων δαπανών στον τομέα άμυνας - ασφάλειας).

Η μικρή κινητοποίηση των επιχειρήσεων αποτελεί ένα από τα ασθενέστερα σημεία του συστήματος καινοτομίας - έρευνας και τεχνολογίας και αντανακλά γενικότερες διαρθρωτικές αδυναμίες της παραγωγικής βάσης (μικρές επιχειρήσεις, παραδοσιακοί κλάδοι, πολύ μικρό δυναμικό σε τομείς που παράγουν τεχνολογική καινοτομία, μεταφορά έτοιμης και ώριμης τεχνολογίας και όχι ανάπτυξη in house, προσωπικό επιχειρήσεων χωρίς υψηλό επιστημονικό επίπεδο, αποφυγή κινδύνων). Παρόλα αυτά, με βάση τα πορίσματα της μελέτης «Μέτρηση των δραστηριοτήτων

Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης των επιχειρήσεων – έτους 2003» οι τάσεις είναι ενθαρρυντικές:

- ✓ Οι δαπάνες για ΕΤΑ εκ μέρους των επιχειρήσεων αυξήθηκαν με αποτέλεσμα από 216,54 εκ. € το 1999 και 278,10 εκ. € το 2001 (αύξηση 28,4%) να ανέλθουν σε 313,49 εκ. € το 2003 (αύξηση 16,3%). Η συνολική αύξηση μεταξύ 1999 και 2003 ανήλθε σε 44,8%:

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.6 ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (1999-2003)

Πηγή: ΓΓΕΤ

- ✓ Αν και οι δείκτες ΕΤΑ παρουσιάζουν ελαφρά πτωτικές τάσεις κατά τα έτη 1999 – 2003 ως ποσοστά του ΑΕΠ, η συμμετοχή των επιχειρήσεων εμφανίζεται σταθερή και ελαφρά αυξητική:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.13 ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΤΗ	ΑΕΔΕΤΑ/ΑΕΠ	ΔΕΠΕΤΑ/ΑΕΠ	ΔΕΠΕΤΑ/ΑΕΔΕΤΑ
1999	0,67%	0,18%	27,23%
2001	0,63%	0,21%	33,05%
2003	0,63%	0,20%	32,16%

Πηγή: ΓΓΕΤ

- ✓ Αν και το 73% των επιχειρήσεων που δήλωσαν δαπάνες για έρευνα είναι μικρές (ως 49 άτομα), το μεγαλύτερο ποσοστό των ενδο-επιχειρηματικών δαπανών

προέρχεται από τις μεγάλες(πάνω από 250 άτομα) και μεσαίες (50-250 άτομα) επιχειρήσεις :

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.14 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΕΤΑ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ (2003)

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (ΑΤΟΜΑ)	ΕΤΑ (εκ. €)	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΙΑ ΕΤΑ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ
ως 49 άτομα	59,94	19,13%
50-249 άτομα	104,97	33,48%
Περισσότερα από 250 άτομα	148,56	47,39%
ΣΥΝΟΛΟ	313,48	100%

Πηγή : ΓΓΕΤ

Η υστέρηση έχει κυρίαρχα περιφερειακή διάσταση: τα παρακάτω στοιχεία αναδεικνύουν τόσο τον υδροκεφαλισμό του Ελληνικού συστήματος στην Περιφέρεια της Αττικής, όσο και τις σημαντικές διαφοροποιήσεις που χαρακτηρίζουν τις Περιφέρειες της χώρα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.15 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΑΠΑΝΗΣ ΓΙΑ ΕΤΑ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

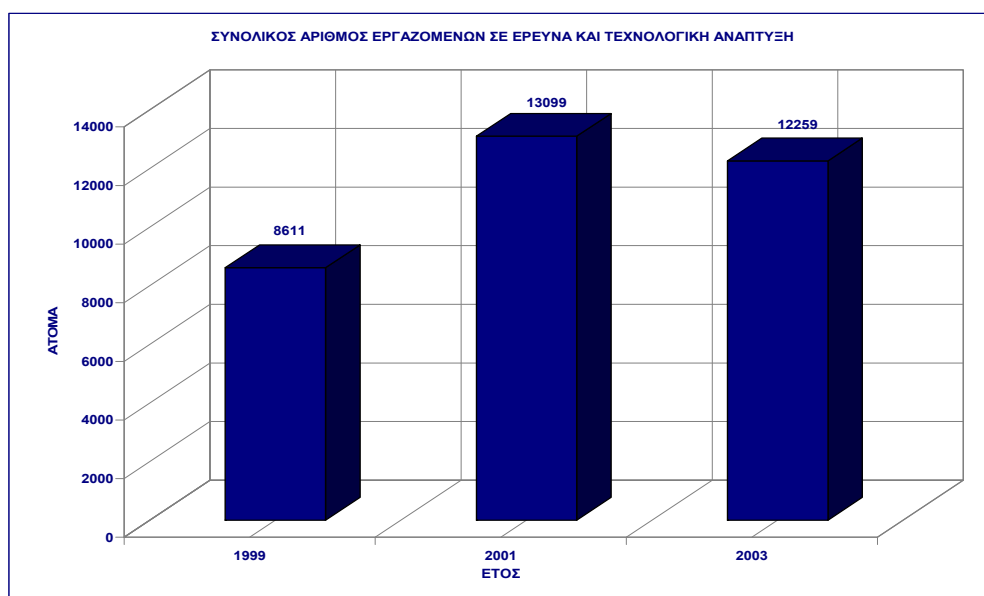
	ΑΕΔΕΤΑ	Επιχειρήσεις	Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα	ΑΕΙ	Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί
Ελλάδα	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Ανατολική Μακεδονία - Θράκη	2,57%	1,22%	1,41%	4,04%	0,00%
Κεντρική Μακεδονία	14,52%	10,53%	10,98%	18,78%	15,44%
Δυτική Μακεδονία	0,58%	0,00%	0,76%	0,91%	0,00%
Θεσσαλία	2,32%	0,52%	1,05%	4,15%	0,00%
Ήπειρος	2,47%	0,04%	0,82%	4,91%	0,00%
Ιόνια Νησιά	0,29%	0,00%	0,11%	0,58%	0,00%
Δυτική Ελλάδα	6,94%	2,48%	2,84%	11,92%	0,00%
Στερεά Ελλάδα	1,15%	3,15%	0,58%	0,04%	0,00%
Πελοπόννησος	1,87%	5,07%	0,74%	0,09%	6,24%
Αττική	58,21%	76,16%	62,39%	43,66%	78,31%
Βόρειο Αιγαίο	0,99%	0,00%	0,23%	2,01%	0,00%
Νότιο Αιγαίο	0,53%	0,18%	0,33%	0,87%	0,00%
Κρήτη	7,58%	0,66%	17,75%	8,06%	0,00%

Πηγή: ΓΓΕΤ

Σημαντικότερο εμφανίζεται το πρόβλημα σε ότι αφορά τη σύνδεση ανθρωπίνων πόρων - καινοτομίας - επιχειρηματικότητας: το συνολικό προσωπικό που συμμετέχει

σε ερευνητική δραστηριότητα στις επιχειρήσεις παρουσιάζει αύξηση το 2001 σε σχέση με το 1999 κατά 52,1%, ενώ το 2003 μειώνεται σε σχέση με το 2001 κατά 9,8%. Παράλληλα, η παραγωγικότητα αυξάνεται, δεδομένου ότι παρόλη την μείωση του προσωπικού ως φυσικά πρόσωπα, η απασχόληση στις επιχειρήσεις αυξάνεται ως ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης (από 11.171 ανθρωποέτη το 2001 σε 11.608 ανθρωποέτη το 2003). Συνολικά, ο αριθμός των ατόμων, των οποίων το αντικείμενο εργασίας σχετίζεται με την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ανήλθε σε 12.259 το 2003 από 8.611 το 1999 (συνολική αύξηση 42,4%) .

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.7 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ ΕΤΑ

Πηγή: ΓΓΕΤ

Οι έγκριτες επιστημονικές δημοσιεύσεις των Ελλήνων ερευνητών αποτελούν το 2003 το 0,76% της παγκόσμιας παραγωγής, με ετήσιο ρυθμό αύξησης για την περίοδο 1995-99 της τάξης του 5% (Key Figures 2005). Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 14^η θέση στην Ευρώπη των 25 με 525 δημοσιεύσεις ανά εκατομμύριο πληθυσμού. Η αναλογία δημοσιεύσεων ως προς τον συνολικό αριθμό ερευνητών¹² είναι πολύ υψηλή στην Ελλάδα και φθάνει τις 1,53 δημοσιεύσεις/ ερευνητή για την πενταετία 1995-1999, που την τοποθετεί στην 9^η θέση παγκοσμίως¹³! Αντίθετα, χαμηλή είναι η παραγωγή υψηλού επιστημονικού ενδιαφέροντος, όπως υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των

¹² Σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης

¹³ Αντίστοιχες τιμές για τις ΗΠΑ 0,86, την Ιαπωνία 0,46, την Φινλανδία 1,42, την Γερμανία 0,99 και την Κίνα 0,13

αναφορών ανά δημοσίευση (Key Figures 2002), ενώ ασήμαντες είναι οι κατοχυρώσεις ερευνητικών αποτελεσμάτων με διπλώματα ευρεσιτεχνίας (0,1 % των Ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, κάτω του 0,1% των Αμερικανικών). Τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν τόσο την ποιοτική υστέρηση της έρευνας στην Ελλάδα, όσο και έλλειψη διεξόδων των αποτελεσμάτων της προς την επιστημονική και την τεχνολογική αξιοποίηση, παρά τις αξιόλογες επιδόσεις των ελλήνων ερευνητών στα ευρωπαϊκά «ανταγωνιστικά» προγράμματα, οι επιχειρήσεις και οι υπόλοιποι οργανισμοί δεν έχουν αναπτύξει ή και αξιοποιήσει επιχειρηματικά τα ερευνητικά αποτελέσματα και τις νέες γνώσεις.

Η πρόσφατη καταγραφή των δραστηριοτήτων καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις με βάση τις προδιαγραφές του CIS 4, έδωσε αρκετά επιπλέον ενδιαφέροντα αποτελέσματα (οι πίνακες βρίσκονται στο παράρτημα Δ).

- η καινοτομική δραστηριότητα όχι μόνον είναι ευρύτερη στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις αλλά και ο ρυθμός αύξησής της είναι ταχύτερος σ' αυτές. Η πληθώρα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δυσκολεύεται να ακολουθήσει τον βηματισμό που επιβάλλει ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και η γρήγορη αύξηση των γνώσεων (πίνακες 1 και 2).
- οι υπηρεσίες παρουσιάζουν μεν ελαφρώς υψηλότερη καινοτομική δραστηριότητα από τη βιομηχανία, αλλά η εξέλιξή τους στις δυο περιόδους που έγινε η καταγραφή δείχνει βραδύτερο ρυθμό προσαρμογής.
- Οι δυσκολίες στην καινοτομική δραστηριότητα εμφανίζονται μεγαλύτερες στη βιομηχανία απ' ότι στις υπηρεσίες (πίνακες 3 και 4). Το κόστος της καινοτομίας εμφανίζεται ως το πλέον σημαντικό εμπόδιο, αλλά γενικώς, δεν υπάρχει ένα από τα εμπόδια που περιλαμβάνουν οι παρακάτω πίνακες το οποίο να κυριαρχεί επί των υπολοίπων. Όλα έχουν ένα μερίδιο «ευθύνης» για την υστέρηση των επιχειρήσεων στην καινοτομία, τόσο αυτών που είναι ενεργές όσο και των ανενεργών, που καθιστούν τα μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση της υστέρησης αρκετά σύνθετα.
- Όπως φαίνεται από τον πίνακα 5, η ευρύτερη συνεργασία για την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών από επιχειρήσεις πραγματοποιείται με τους προμηθευτές, τους πελάτες και με ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τη διεθνή βιβλιογραφία. Αυτή η διαπίστωση καθιστά ακόμη πιο επιτακτική την υποστήριξη της δημιουργίας ή και διεύρυνσης/εμβάθυνσης των συσσωματώσεων επιχειρήσεων (clusters).

- Σε σχέση με τις δραστηριότητες χρηματοδότησης διαφόρων δημοσίων αρχών προς τις επιχειρήσεις με στόχο την εφαρμογή και διάδοση των καινοτομιών, η εθνική κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτούν από 20% περίπου των επιχειρήσεων, ενώ ένα επιπλέον 8% διοχετεύεται από την ΕΕ μέσω του Προγράμματος Πλαισίου για την έρευνα. Οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι εκείνες που επωφελούνται περισσότερο από τις υπόλοιπες, και ιδιαίτερα στο χώρο της βιομηχανίας. Οι υπηρεσίες ακολουθούν, χάρις κυρίως στις επιχειρήσεις πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Η αγορά εξοπλισμού, μηχανημάτων και λογισμικού και η κατάρτιση των εργαζομένων χρησιμοποιούνται συχνότερα για να προωθηθεί η καινοτομία (πίνακας 6). Από την άλλη πλευρά το 51% των επιχειρήσεων που καινοτομούν δηλώνουν δραστηριότητες ΕΤΑ εντός της επιχείρησης και 30% δηλώνουν διαρκείς δραστηριότητες ΕΤΑ.
- Αν αναλύσουμε τις επιδόσεις των επιχειρήσεων στην καινοτομία κατά περιφέρεια, η καταγραφή 2002-2004 μας επιβεβαιώνει την κυριαρχία των επιχειρήσεων του κέντρου. Η Αττική προηγείται και λόγω ειδικού βάρους διαμορφώνει και την συνολική εικόνα. Από τα στοιχεία της μελέτης CIS φαίνεται στην καινοτομικότητα των μεγάλων επιχειρήσεων στον τομέα των υπηρεσιών η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζει σημαντικό έλλειμμα, ενώ και σε άλλες κατηγορίες υστερεί όχι μόνον έναντι της Αττικής αλλά και έναντι της υπόλοιπης Ελλάδας. Οι υποδομές που άρχισαν να δημιουργούνται από το 2003 αναμένεται ότι θα μεταβάλλουν το τοπίο στο προσεχές μέλλον (πίνακας 7).
- Από την κλαδική ανάλυση της καινοτομικότητας των επιχειρήσεων (πίνακας 8) φαίνεται η υπεροχή ορισμένων σύγχρονων υπηρεσιών αλλά και των παραδοσιακών κλάδων των ορυχείων-λατομείων, του ενεργειακού τομέα (βιομηχανία χημικών και πετρελαίου, παροχή ηλεκτρισμού, αερίου και νερού) καθώς και του ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Η λοιπή παραδοσιακή μεταποίηση παραμένει περισσότερο ή λιγότερο «συντηρητική» ή επιφυλακτική στην προσπάθεια αντιμετώπισης του ανταγωνισμού, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την κλωστοϋφαντουργία και το δέρμα.

Βασικό πυλώνα για τη διαμόρφωση και εφαρμογή μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία αποτελεί η αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου, των μέσων και των πολιτικών που σχετίζονται

με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Τόσο η στόχευση και το γνωστικό περιεχόμενο του βασικού εκπαιδευτικού συστήματος, ακόμα και στα ανώτερα επίπεδα, όσο και το τρέχον θεσμικό πλαίσιο και τα μέσα εφαρμογής των συστημάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης δεν μπορούν να ανταποκριθούν ικανοποιητικά στη σύζευξη της ζήτησης και της προσφοράς στην αγορά εργασίας, μέσω της προσαρμογής των προσόντων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων, πολύ δε μάλλον σε απαιτήσεις που σχετίζονται με πιο προχωρημένα ζητήματα, όπως η ανάπτυξη τεχνολογιών αιχμής, η διαχείριση της έρευνας και της καινοτομίας κλπ. Ακόμα και εκεί όπου το σύστημα λειτουργεί ορθά, η διοικητική αποσύνδεση και έλλειψη θεσμοθετημένης συνεργασίας μεταξύ των αρχών των αρμόδιων για την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση και των αρμόδιων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, έχει σαν αποτέλεσμα οι ενέργειες του ενός τομέα να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται ξεχωριστά από, και με ελλιπή αναφορά σε, αυτές του άλλου τομέα, με αναπόφευκτη συνέπεια την δραστική μείωση της αποτελεσματικότητας και των δύο.

Η καινοτομικότητα και εξωστρέφεια των επιχειρήσεων, όπως φαίνεται από τους σχετικούς δείκτες, είναι κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Αυτό δείχνει την αμυντική στρατηγική των κλάδων που παρακμάζουν, με περιορισμένες ικανότητες να ανανεώσουν το μίγμα των προϊόντων ή και υπηρεσιών τους. Είναι τέλος πολύ περιορισμένη και στάσιμη η συμβολή στην παραγωγή νέας γνώσης, ως βασική συνιστώσα των επιχειρηματικών στρατηγικών.

Επιπρόσθετα οι έως τώρα ακολουθούμενες πολιτικές χαρακτηρίζονται από μειωμένη χρηματοδότηση της καινοτομίας σε σχέση με τις χώρες της ΕΕ των 25, ελλιπή συντονισμό μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων χάραξης πολιτικής και κατακερματισμό των προσπαθειών σε πολλές ενέργειες που βασίζονται συχνά σε χρηματοδότηση της έρευνας και της καινοτομίας μεμονωμένα στις επιχειρήσεις και όχι σε μια πιο συνολική ενίσχυση των εταίρων και των σταδίων της καινοτομικής διαδικασίας. Θετική εξέλιξη ήταν η εισαγωγή του μέτρου 4.6 στην Αναθεώρηση του ΕΠΑΝ μέσω του οποίου προωθείται η ενίσχυση της καινοτομίας με ολοκληρωμένο τρόπο. Στο πλαίσιο του Μέτρου αυτού, η πρόσφατη εφαρμογή των Δράσεων υπέρ της δημιουργίας «περιφερειακών πόλων καινοτομίας» και του cluster μικροηλεκτρονικής αποτελεί ένα θετικό βήμα προς μια συστημική προσέγγιση, τάση που θα ενισχυθεί στην Τέταρτη Προγραμματική Περίοδο (2007-2013).

Συνολικά οι δημόσιες πολιτικές συνέβαλαν θετικά στην ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων σχετικά με τη σημασία και τις επιπτώσεις της ΕΤΑ και της καινοτομίας. Οι επιπτώσεις τους αντανακλώνται στη βελτίωση της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων, αλλά όχι σε επαρκή βαθμό ώστε να κλείσει το χάσμα με την ΕΕ. Ιδιαίτερα, κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο (2000-2006) τα μέτρα πολιτικής υποστήριξαν ένα νέο προφίλ επιχειρηματία και αναπροσανατόλισαν την στρατηγική συμπεριφορά των επιχειρήσεων προς περισσότερες δραστηριότητες έντασης γνώσης.

4.6 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΚΑΙ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η ελληνική επιχειρηματικότητα παγίως θεωρείται ότι εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη δημόσια κεφαλαιακή ενίσχυση. Η εικόνα αυτή ίσχυε στο παρελθόν όχι όμως πλέον. Οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις αποτελούν στην Ελλάδα 0,22% του ΑΕΠ (2003) έναντι 0,40% κατά μέσο όρο στην ΕΕ-15 και ο ρυθμός μείωσης των ενισχύσεων ήταν ο ταχύτερος όλων των χωρών πλην Ιρλανδίας, και δεκαπενταπλάσιος του μέσου της ΕΕ-15, στην περίοδο 1999-2003: από το διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ-15 το 1992, το ποσοστό του ΑΕΠ που αναλογεί στις ενισχύσεις είναι πλέον στην Ελλάδα το 45% του μέσου όρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.16 ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

	Κρατικές ενισχύσεις, % ΑΕΠ, 2003	Μεταβολή, 1999-2003	Οριζόντιες ενισχύσεις, % στο σύνολο	ως % της Π.Α. στη μεταποίηση		% τομέων στις ενισχύσεις, 2003		
				1992	2003	Μεταποίηση	υπηρεσίες	γεωργία
ΕΕ-15	0,40	-0,01	79	3,0	1,8	55	6	26
Βέλγιο	0,24	-0,03	100	1,4	1,4	57	4	37
Δανία	0,49	-0,06	94	2,0	3,5	71	3	20
Γερμανία	0,68	-0,03	73	3,4	2,3	62	5	12
Ελλάδα	0,22	-0,15	97	8,6	2,0	51	2	44
Ισπανία	0,43	-0,07	63	1,2	1,7	49	2	18
Γαλλία	0,31	-0,04	76	2,3	1,4	40	3	40
Ιρλανδία	0,31	-0,27	64	1,4	0,8	37	8	55
Ιταλία	0,44	+0,02	96	5,5	2,3	74	6	16
Λουξεμβούργο	0,15	+0,00	100	3,3	1,4	51	-	49
Ολλανδία	0,11	-0,02	91	1,2	0,8	33	0	66
Αυστρία	0,26	+0,01	99		1,3	36	3	60
Πορτογαλία	0,96	+0,10	19	1,3	1,1	14	63	22
Φιλανδία	0,36	-0,02	99		1,7	24	1	74
Σουηδία	0,39	+0,04	100		2,7	57	7	25
Ην. Βασίλειο	0,19	+0,05	99	0,8	1,3	70	0	24

Πηγή: DG COMP, State Aids, Key Indicators, 04.05

Οι οριζόντιες ενισχύσεις καλύπτουν 97% του συνόλου, έναντι 79% κατά μέσο όρο στην ΕΕ-15, δηλαδή η Ελλάδα είναι η χώρα όπου κατεξοχήν απουσιάζει η κλαδική - τομεακή πολιτική, σε αντίθεση π.χ. με Γερμανία (οριζόντιες ενισχύσεις στο 73% του συνόλου), Γαλλία (76%), Ισπανία (63%) και Ιρλανδία (64%). Ειδικά στη μεταποίηση, ξεκινώντας από το υψηλότερο επίπεδο στην ΕΕ-15 το 1992, η Ελλάδα το 2003 ήταν σχεδόν στο μέσο όρο (2% της προστιθέμενης αξίας, έναντι 1,8%), μειώνοντας την ένταση της ενίσχυσης στο 1/5 σχεδόν. Δανία, Γερμανία, Ιταλία και Σουηδία εξακολουθούν να ενισχύουν τη μεταποίηση τους ισχυρότερα από ότι η Ελλάδα. Με βάση το, για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, μικρό μέγεθος της μεγάλης πλειονότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και σε συνδυασμό με την επιτρεπόμενη παροχή επαυξημένων ποσοστών κρατικών ενισχύσεων προς τις μικρές επιχειρήσεις, η αναθεώρηση των κοινοτικών κανόνων (συγκέντρωση των περιφερειακών ενισχύσεων αυστηρά στις περιοχές που έχουν περισσότερη ανάγκη και ουσιαστική μείωση της έντασης τους, αποκλεισμός περιοχών) παρότι δεν συνιστά θετική εξέλιξη για συγκεκριμένες περιοχές, δεν θα αποβεί ιδιαίτερα αρνητική για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα καθόσον στις επιλέξιμες περιοχές και για τις επιλέξιμες ενέργειες, οι

μειωμένες ενισχύσεις ελάχιστα θα ήταν ανάγκη να διαφοροποιηθούν από αυτές που ίσχυσαν κατά την διάρκεια της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

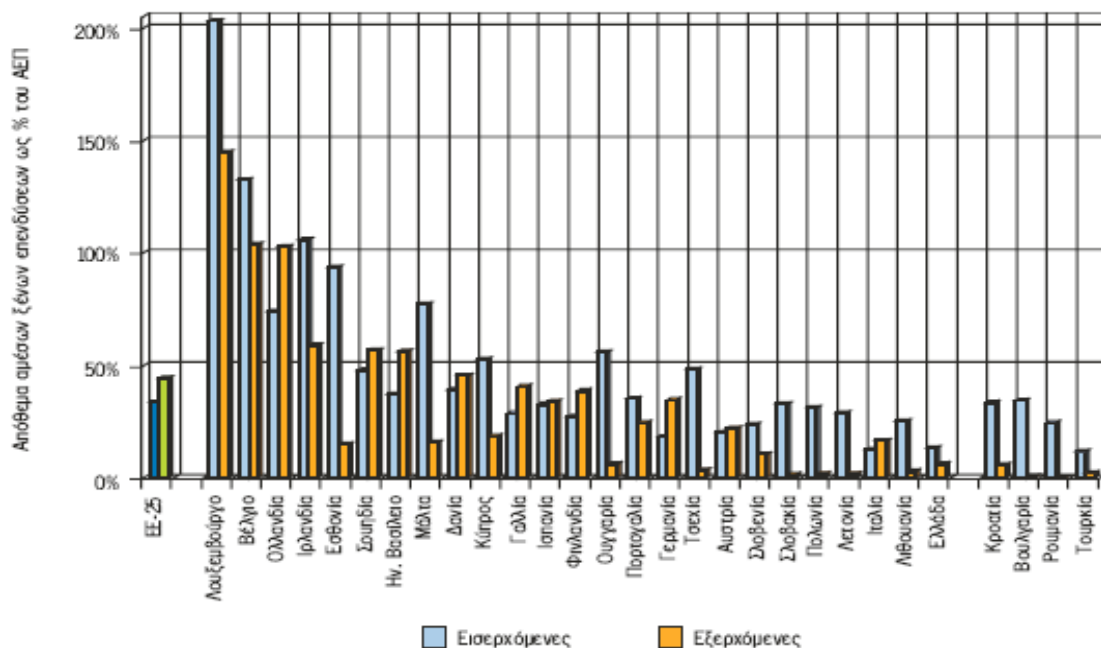
Σε κάθε περίπτωση, βασικός στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής για την προγραμματική περίοδο πρέπει να είναι η υποκατάσταση ή/και συμπλήρωση των κρατικών ενισχύσεων από αυξημένη εισροή ξένων άμεσων επενδύσεων. Τα στατιστικά μεγέθη για τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις (ΞΑΕ) καταγράφονται στα πλαίσια της παρακολούθησης του ισοζυγίου πληρωμών και ακολουθούν τα πρότυπα των σχετικών εγχειριδίων του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ)¹⁴ (IMF 1993; OECD 1999). Παρά τα μεθοδολογικά προβλήματα τα στοιχεία για τις ΞΑΕ εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται ευρέως για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών.

Αν και τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται ταχεία αύξηση του παγκόσμιου όγκου ξένων άμεσων επενδύσεων¹⁵, η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται, τόσο στις εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων, όσο και στα συνολικά αποθέματα των επενδυμένων κεφαλαίων, εγχώριος και στο εξωτερικό. Χαμηλή επίσης είναι η θέση που καταλαμβάνει η Χώρα σε όρους αποθεμάτων ξένων επενδύσεων, όπου το 2005 τα στοιχεία της United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) έκαναν λόγο για συνολικά αποθέματα εισερχόμενων ΞΑΕ ισοδύναμα με 13,2% και αποθέματα εξερχόμενων ΞΑΕ στο 6,0% του ΑΕΠ. Αν και τα μεγέθη αυτά είναι αρκετά υψηλότερα, σε σχέση με αυτά που επικρατούσαν την προηγούμενη δεκαετία, η εξέλιξή τους στην Ελλάδα ήταν πολύ βραδύτερη απ' ό,τι στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνολικά.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.8 ΑΠΟΘΕΜΑ ΞΕΝΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ 2005(ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ)

¹⁴ IMF (1993). Balance of Payments Manual. Fifth Edition & OECD (1999). Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Third Edition. Paris: Organisation for Economic Co-Operation and Development στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

¹⁵ UNCTAD (2006). World Investment Report 2006 – FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. New York: UNCTAD στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

Πηγή: UNCTAD (2006). World Investment Report 2006 – FDI from Developing and Transition Economies: Implications for Development. New York: UNCTAD στο Υπ. Ανάπτυξης (2006). Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα.

Σήμερα, οι επιχειρήσεις της ΕΕ που ανήκουν σε ξένους ισοδυναμούν με το 33,5% του ΑΕΠ, ενώ οι ευρωπαϊκές ΞΑΕ στο εξωτερικό ξεπερνούν το 44% του ΑΕΠ. Η περιορισμένη δυναμική των εισροών ΞΑΕ στην Ελλάδα παραπέμπει άμεσα στο έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ελληνικής οικονομίας, καθώς η κλαδική δομή των παγκοσμίων ροών επενδύσεων έχει αλλάξει εις βάρος των κλάδων στους οποίους παραδοσιακά η Ελλάδα λειτουργούσε ως πόλος έλξης επενδυτών.

Υπό το τρέχον «σχήμα» (pattern) κίνησης των ΞΑΕ διεθνώς, είναι αντικειμενικά δύσκολο η χώρα να καταστεί αποδέκτης μεγάλου όγκου ξένων επενδύσεων για σειρά λόγων: γεωγραφική απομάκρυνση από την υπόλοιπη αγορά της ΕΕ-15, μικρό μέγεθος εσωτερικής αγοράς, ανταγωνισμός κόστους και μικρό μέγεθος αγοράς στις γειτονικές χώρες, ταυτότητα συγκριτικών πλεονεκτημάτων με τρέχοντες ανταγωνιστές (τουρισμός), συχνότατη ένταξη των οικονομικών συμφερόντων σε γεω-στρατηγικές επιδιώξεις (π.χ. στα ενεργειακά και μεταφορικά δίκτυα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.17 ΑΜΕΣΕΣ ΡΟΕΣ ΠΡΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΟΟΣΑ (ΔΙΣ \$)

Χώρα	Εισροές	Εκροές
------	---------	--------

	σύνολο	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Η.Π.Α.	279,3	167,0	72,4	39,9	120,0	134,0	173,8
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	190,3	-	117,1	73,2	-	126,2	81,8
ΓΑΛΛΙΑ	146,4	50,5	48,9	47,0	86,8	49,5	57,3
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	97,2	51,9	25,6	19,7	48,0	34,6	36,1
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	94,3	52,7	27,0	14,6	28,9	35,2	55,3
ΙΣΠΑΝΙΑ	89,5	28,0	35,9	25,6	33,1	31,5	23,4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	70,0	21,1	36,0	12,9	36,9	8,6	2,6
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	59,6	9,7	24,4	25,5	4,1	3,1	1,9
ΚΑΝΑΔΑΣ	55,1	27,5	21,0	6,6	36,1	26,4	21,6
ΜΕΞΙΚΟ	51,7	26,6	14,4	10,7	4,4	1,0	-
ΙΤΑΛΙΑ	46,5	14,9	14,6	17,0	21,5	17,1	9,1
ΒΕΛΓΙΟ	44,4	-	13,1	31,3	-	11,0	39,0
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	29,0	4,7	16,5	7,8	12,2	7,6	14,3
ΣΟΥΗΔΙΑ	26,9	11,9	11,6	3,4	6,4	10,7	10,6
ΕΛΒΕΤΙΑ	26,8	8,9	5,7	12,2	18,2	7,6	10,9
ΙΑΠΩΝΙΑ	21,7	6,2	9,2	6,3	38,4	32,3	28,8
ΔΑΝΙΑ	20,7	11,5	6,6	2,6	13,4	5,7	1,2
ΤΣΕΧΙΑ	16,7	5,6	8,5	2,6	0,2	0,2	0,2
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	14,4	3,7	7,9	2,8	8,4	7,6	-7,4
ΠΟΛΩΝΙΑ	14,0	5,7	4,1	4,2	-0,1	0,2	0,4
ΑΥΣΤΡΙΑ	13,8	5,9	1,0	6,9	3,1	5,3	7,1
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	9,2	3,9	2,8	2,5	0,4	0,3	1,6
ΚΟΡΕΑ	9,1	3,5	2,4	3,2	2,4	2,6	3,4
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	8,7	5,9	1,8	1,0	7,6	3,3	0,1
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	6,3	1,6	4,1	0,6	0,1	0,0	0,0
ΤΟΥΡΚΙΑ	4,9	3,3	1,0	0,6	0,5	0,2	0,5
ΕΛΛΑΔΑ	2,4	1,6	0,1	0,7	0,6	0,7	0,0
ΣΥΝΟΛΟ Ο.Ο.Σ.Α.	1544,3	624,9	535,0	384,4	661,9	566,7	576,3

Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α.

Ξένες επενδύσεις βασίμως αναμένονται σε τομείς που άπτονται των Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και έτσι, ενώ στο διάστημα 1996-2004 εντάχθηκαν στο νόμο περί επενδυτικών κινήτρων επενδυτικά σχέδια με συμμετοχή 188 εκ. € ξένων κεφαλαίων, με μόγλευση άλλων 1.078 εκ. € και με αναμενόμενη επίπτωση

τη δημιουργία 9.500 περίπου νέων θέσεων εργασίας¹⁶, οι αυξήσεις κεφαλαίων ελληνικών ΔΕΚΟ και Τραπεζών προσήλκυσαν, δια της κεφαλαιαγοράς, πολλαπλάσια κεφάλαια¹⁷.

Θα πρέπει να εξευρεθούν συγκεκριμένοι τρόποι ώστε οι κρατικές ενισχύσεις να γίνουν αποδοτικότερες, να επικεντρωθούν σε εκείνους τους τομείς ή κλάδους ή αντικείμενα της παραγωγικής και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ή περιοχές, όπου μπορούν να επιφέρουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και ιδίως να ευνοήσουν διεθνείς συνεργασίες και να έχουν κινητήριο αποτέλεσμα (leverage effect) στην ιδιωτική χρηματοδότηση. Η τελευταία απαίτηση επιβάλλει τον αναπροσανατολισμό της ιδιωτικής αποταμίευσης (από την επένδυση σε κατοικίες και διαρκή καταναλωτικά αγαθά) και άρα και της τραπεζικής δραστηριότητας (από την εμπορική, στεγαστική και καταναλωτική πίστη προς την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου, τις συμμετοχές και τη στήριξη Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα). Θέτει επίσης επιτακτικά το ζήτημα της ανάπτυξης των νέων χρηματοδοτικών εργαλείων και της αναδιάταξης των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας.

4.7 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑΚΗ – ΚΛΑΔΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Οι οριζόντιες πολιτικές και οι εξωτερικοί παράγοντες (κατευθύνσεις δημοσιονομικής και συναλλαγματικής πολιτικής, π.χ.) συνιστούν για τη χώρα πλαίσιο μακροπρόθεσμα θετικό, βραχυπρόθεσμως περιοριστικό: π.χ., το ισχυρό νόμισμα της ΕΕ-12 δυσκολεύει τις ελληνικές εξαγωγές σε κλάδους χαμηλής προστιθέμενης αξίας, η μείωση των κρατικών ενισχύσεων ευνοεί αφενός τις τρίτες χώρες αφετέρου τις προς ένταξη γειτονικές χώρες, ο "αγώνας ταχύτητας" προς τις ΤΠΕ και την Κοινωνία της Πληροφορίας συνεπάγεται κατ' αρχήν ένταση των εισαγωγών, κ.α. Μία κατά τομείς ή κλάδους διαφοροποιημένη πολιτική προσκρούει στην "οριζόντια" αντίληψη της ΕΕ η οποία αναγνωρίζει πολιτική για επιχειρήσεις και όχι βιομηχανική πολιτική.

Η ελληνική οικονομία έχει ανάγκη επείγουσας αναβάθμισης προς κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας καθώς επίσης και ανάγκη επείγουσας αναβάθμισης προς υψηλότερη προστιθέμενη αξία στους "παραδοσιακούς" της κλάδους. Διερευνώντας κατά κλάδο NACE, η βιομηχανία έχει υψηλότερο λόγο μοναδιαίας αξίας

¹⁶ Πηγή: Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, elke.gr

¹⁷ Π.χ., ξένοι επενδυτές διαθέτουν 25% περίπου του μετοχικού κεφαλαίου της ΔΕΗ (ΤΟ ΒΗΜΑ, 5.2.2006) και πάνω από 39% του μετοχικού κεφαλαίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Ομιλία ΠΔΣ της ΕΤΕ, 2η ΕΓΣ μετόχων ΕΤΕ, 23.5.2006). Το πρόβλημα των έμμεσων επενδύσεων είναι βεβαίως η υψηλή κινητικότητα τους. Χαρακτηριστική είναι επίσης η κατάταξη των μεγαλύτερων ξένων επενδυτών στην Ελλάδα το 2004: στις 5 πρώτες θέσεις καταγράφονται οι Vodafone (εξαγορά ελληνικής επιχείρησης), Societe Generale (εξαγορά), First Data (εξαγορά), Paneuropean Oil and Industrial Holdings (συμμετοχή σε αύξηση κεφαλαίου), Dixons (εξαγορά). Βλ. Southeast Europe Investment Guide, 2006.

π.χ. από τη γερμανική στους κλάδους τροφίμων - ποτών - καπνού, χαρτιού και προϊόντων του, ιατρικών οργάνων και οργάνων ακριβείας. Σε ανεκτά επίπεδα είναι οι κλάδοι χημικών προϊόντων, μεταφορικών μέσων και επίπλων και σε χαμηλά επίπεδα οι κλάδοι κλωστοϋφαντουργικών, ενδυμασίας, εκτυπώσεων - εκδόσεων, προϊόντων από ελαστική και πλαστική ύλη, μη μεταλλικών ορυκτών, όπου η ελληνική βιομηχανία ήταν εξαιρετικά εξειδικευμένη και οι οποίοι κάλυπταν κατά περιοχές μεγάλο μέρος της τοπικής απασχόλησης.

Σχετικώς αναφέρεται ότι τα βασικά κλαδικά χαρακτηριστικά της ελληνικής μεταποίησης εμφανίζουν μια υποχώρηση στους κλάδους Κλωστοϋφαντουργικών υλών, Ειδών ενδυμασίας, Δέρματος - ειδών υποδήσεως, Ξύλου και φελλού, Λοιπού εξοπλισμού μεταφορών, Χαρτιού και προϊόντων από χαρτί, Μηχανών γραφείου - Ηλ. Υπολογιστών, Επίπλων - λοιπών βιομηχανιών, Συσκευών ραδιοηλεκτρονικής & επικοινωνιών, μια σταθερότητα (όχι ιδιαίτερα αναπτυσσόμενη ως προς το μέσο όρο) στους κλάδους Τροφίμων - ποτών, Μη μεταλλικών ορυκτών, Μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, Ηλεκτρικών μηχανών, συσκευών κ.λ.π., Παραγωγών πετρελαίου και άνθρακα και μια ανάπτυξη στους κλάδους Καπνού, Εκτυπώσεων - εκδόσεων, Χημικών προϊόντων, Προϊόντων από ελαστική και πλαστική ύλη, Βασικών μετάλλων, Κατασκευή τελικών προϊόντων εκ μετάλλου.

Η ελληνική μεταποίηση εμφανίζει σημαντικότερη υστέρηση σε ότι αφορά τη συγκέντρωσή της σε κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας:

- √ βρίσκεται στο 75% της ευρωπαϊκής και στο 60% της αμερικανικής όσον αφορά τη συγκέντρωση στους κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας
- √ βρίσκεται στο 150% και 200% αντίστοιχα όσον αφορά τη συγκέντρωση στους κλάδους χαμηλής προστιθέμενης αξίας
- √ βρίσκεται στο 60% και στο 175% της ιρλανδικής όσον αφορά τη συγκέντρωση στους κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλής προστιθέμενης αξίας αντιστοίχως
- √ υστερεί έναντι της πορτογαλικής βιομηχανίας, με 75% και 135% όσον αφορά τη συγκέντρωση στους κλάδους υψηλής προστιθέμενης αξίας και χαμηλής προστιθέμενης αξίας αντιστοίχως
- √ από άποψη σύνθεσης, προσομοιάζει σχεδόν απολύτως με την ισπανική, η οποία όμως διαθέτει το εγγενές πλεονέκτημα της μεγαλύτερης εσωτερικής αγοράς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.18 ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΕΕ ΚΑΙ ΗΠΑ

ως προς προστιθέμενη αξία	υψηλή	μέση - υψηλή	χαμηλή προς μέση	Χαμηλή
ΕΕ-15	33,2	17,3	29,7	19,9
ΗΠΑ	39,9	16,7	28,1	15,3
Βέλγιο	43,9	15,4	25,5	15,2
Δανία	29,9	20,0	32,3	17,8
Γερμανία	33,3	17,2	30,8	18,7
Ελλάδα	24,8	14,6	29,8	30,7
Ισπανία	25,8	14,8	31,0	28,4
Γαλλία	37,4	17,2	25,7	19,8
Ιρλανδία	43,4	14,1	25,2	17,3
Ιταλία	30,8	14,2	32,2	22,8
Λουξεμβούργο	48,7	13,2	24,1	14,0
Ολλανδία	34,8	16,4	29,7	19,1
Αυστρία	29,9	13,8	35,2	21,1
Πορτογαλία	32,6	15,4	29,6	22,5
Φινλανδία	27,9	19,4	35,8	16,9
Σουηδία	30,9	21,6	30,3	17,3
Ην. Βασίλειο	32,4	18,7	28,9	20,0

Πηγή: EC, DG Enterprise, EU Productivity and Competitiveness: an Industry Perspective, 2003

Το συνολικό αποτέλεσμα είναι η εμφάνιση τάσης "αποβιομηχάνισης", με μείωση μονάδων και, φυσικά, απασχόλησης :

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.19 ΕΞΕΛΙΞΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Περίοδος	πλήθος μονάδων	Απασχολούμενοι
1995-2000	-13,7%	-8,4%
2000-2002	-23,8%	-1,4%
1995-2002	-34,2%	-9,7%

Πηγή: ΕΣΥΕ, στοιχεία ΕΒΕ, 2003

Η συμβολή του ελληνικού τουρισμού στο ΑΕΠ ανέρχεται στο 15,1% και στην απασχόληση στο 15,9% για το 2006. Αν και τα μεγέθη αυτά διαφοροποιούνται ανάλογα με την πηγή και τον τρόπο υπολογισμού του τουριστικού προϊόντος,

πιστοποιούν ότι ο τουρισμός αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παραγωγικές δραστηριότητες της ελληνικής οικονομίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.20 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΑΕΠ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Χώρες	% του ΑΕΠ		% της συνολικής απασχόλησης	
	2001	2006	2001	2006
Ελλάδα	15,0%	15,1%	17,4%	15,9%
Ισπανία	18,4%	17,8%	20,1%	19,1%
Πορτογαλία	15,4%	15,5%	17,0%	17,7%
Γερμανία	9,9%	9,3%	10,8%	10,1%
Γαλλία	12,3%	11,4%	13,9%	13,8%
Λουξεμβούργο	12,4%	9,4%	14,5%	13,4%
Ιταλία	11,4%	10,8%	12,2%	11,9%
Αυστρία	14,9%	16,6%	16,8%	19,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	10,9%	9,4%	10,2%	8,6%
Βέλγιο	10,3%	9,4%	11,0%	10,6%
Ολλανδία	9,8%	8,5%	9,7%	8,2%
Δανία	8,7%	8,0%	8,8%	8,1%
Ιρλανδία	8,5%	7,7%	7,7%	7,2%
Σουηδία	7,5%	7,9%	7,2%	8,0%
Φινλανδία	11,5%	9,1%	12,0%	9,7%

Πηγή: World Travel & Tourism Council, 2006 στο Alpha Bank, Μελέτη για τον Τουρισμό: Καλοκαιρινές διακοπές για πάντα; 5/10/2006

Οι συνθήκες που διαμορφώνονται διεθνώς για τον τουρισμό είναι ευνοϊκές. Τη δεκαετία του '80 οι εισπράξεις του κλάδου από τον εισερχόμενο τουρισμό ανέρχονταν στο 1% της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας, ενώ σήμερα έχουν ανέλθει περίπου στο 1,5%¹⁸. Κατά συνέπεια, η συμβολή του τουρισμού στην αναπτυξιακή δυναμική της ελληνικής οικονομίας μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω.

Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής τουριστικής βιομηχανίας αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, τόσο λόγω των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της, όσο και εξαιτίας του διεθνούς ανταγωνισμού. Οι σύγχρονες τάσεις που επικρατούν στο διεθνές τουριστικό περιβάλλον και οι έντονες ανταγωνιστικές συνθήκες επιβάλλουν τμηματοποίηση των αγορών με αποτέλεσμα την δημιουργία ειδικών μορφών τουρισμού οι οποίες ανταποκρίνονται αφενός στις εξατομικευμένες ανάγκες των

¹⁸ Eurobank EFG, Οικονομία και Αγορές, Τεύχος 8, 25 Οκτωβρίου 2006

σύγχρονων ταξιδιωτών και αφετέρου στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις αναπτυξιακές δυνατότητες επιμέρους προορισμών.

Μέσω των ειδικών μορφών τουρισμού επιτυγχάνεται διεύρυνση και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος, αξιοποιώντας πόρους πέραν του κλασσικού μοντέλου 'ήλιος-θάλασσα', ενθαρρύνοντας δραστηριότητες για όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Κάτι τέτοιο θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης, τη χωρική και χρονική διάχυση των τουριστών και γενικότερα την αποσυμφόρηση κορεσμένων τουριστικά προορισμών.

Οι βασικοί άξονες στους οποίους αναπτύσσονται οι ειδικές μορφές τουρισμού είναι οι εξής:

- Ιαματικός τουρισμός μέσω της χρήσης των ιαματικών πηγών της χώρας και της διαχείρισης τους από τον ΕΟΤ (με υπουργική απόφαση μπορεί να δοθεί σε τρίτους), τουρισμός υγείας, μορφιάς, ευεξίας, θαλασσοθεραπείας (spa)
- Πολιτιστικός τουρισμός, αστικός, συνεδριακός εκθεσιακός, αθλητικός, city breaks, με βασικό άξονα ανάπτυξης τις πόλεις
- Οικοτουρισμός- τουρισμός και περιπέτειες στη φύση, με κύριο πόλο ανάπτυξης την επαρχία
- Θαλάσσιος, καταδυτικός τουρισμός και ιστιοπλοΐα

Οι παραπάνω μορφές ενισχύουν την τοπική οικονομία και ιδιαίτερα μειονεκτικές περιοχές χωρίς ειδικές αναπτυξιακές ικανότητες. Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και δίνεται προτεραιότητα σε δημόσια έργα (οδικό δίκτυο, πύλες εισόδου κλπ) αλλά και στη δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών.

Στο διάστημα 2000-2004 οι αφίξεις των αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά και συναφή καταλύματα μειώθηκαν, σε αντίθεση με την περίοδο 1990-2000, περίοδο που παρουσίαζαν αύξηση. Οι ίδιες τάσεις παρατηρούνται σχετικά με τον ημεδαπό τουρισμό. Αντίστοιχη μείωση σημειώθηκε και στον αριθμό των διανυκτερεύσεων. Από το 2005 παρατηρείται μια αύξηση στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις, η οποία συνεχίστηκε και το 2006, όμως το παγκόσμιο μερίδιο της Ελλάδας στις αφίξεις τουριστών έχει μειωθεί¹⁹. Το παγκόσμιο μερίδιο στις εισπράξεις παραμένει σταθερό, στοιχείο που δύναται να ερμηνευθεί θετικά, καθώς, σε μεγάλο βαθμό προκύπτει από μια στροφή σε νέες και ποιοτικότερες υπηρεσίες. Όμως, η συνεχιζόμενη χωρική

¹⁹ Βάση Δεδομένων Eurostat, 2006; Eurobank EFG, Οικονομία και Αγορές, Τεύχος 8, 25 Οκτωβρίου 2006

συγκέντρωση των διανυκτερεύσεων στις περιοχές που είναι άμεσα συνδεδεμένες με το παραδοσιακό τουριστικό μοντέλο (στο Αιγαίο, Κρήτη και Ιόνια Νησιά, το 2005 εντοπίζεται το 70,9% του συνόλου των διανυκτερεύσεων και στην Αττική το 9,8%), καθώς και η συγκέντρωση των αφίξεων των ξένων τουριστών στο διάστημα Ιουλίου – Σεπτεμβρίου εξακολουθούν να χαρακτηρίζουν τον ελληνικό τουρισμό στο σύνολο του.

Η ανάδειξη νέων τουριστικών προορισμών στην περιοχή της Μεσογείου (Τουρκία, Αίγυπτος, Κροατία), οι οποίοι προβάλλουν με αξιώσεις το ίδιο τουριστικό προϊόν, καθώς και παράμετροι του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, όπως η ισχυρή ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, επιβάλλουν στην ελληνική τουριστική βιομηχανία να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις επιχειρούν να αμβλύνουν την εποχικότητα και να διευρύνουν θεματικά και χωρικά το προσφερόμενο προϊόν, ώστε να βελτιώσουν τη θέση τους στο διεθνή ανταγωνισμό. Με βάση τα ανωτέρω η συστηματική στροφή των τελευταίων ετών στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος αποτελεί μονόδρομο και επιτυγχάνεται μέσα από την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, ιδίως του ξενοδοχειακού δυναμικού και παράλληλα την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού σε τομείς όπου υπάρχουν πραγματικά δυνατότητες (αστικός τουρισμός, ειδικά με την υποδομή των Ολυμπιακών Αγώνων, θαλάσσιος τουρισμός, οικοτουρισμός, αγροτουρισμός κ.λπ.).

4.8 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Η ενεργειακή πολιτική της χώρας στηρίζει και εξυπηρετεί το μείζονα πολιτικό στόχο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και βασίζεται σε τρεις κυρίως κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση αφορά στην προώθηση μεγάλων διεθνών ενεργειακών έργων και διασυνδέσεων στους τομείς του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού, αναβαθμίζοντας τη γεωγραφικά στρατηγική θέση της χώρας στον ενεργειακό χάρτη. Η δεύτερη κατεύθυνση της ενεργειακής πολιτικής έχει ως βασικό στόχο την ασφαλή τροφοδοσία της αγοράς σε ηλεκτρισμό, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, στον σταδιακό περιορισμό της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η τρίτη κατεύθυνση συνδέεται με την προώθηση ενεργειακών επενδύσεων, ιδίως στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της επέκτασης του δικτύου και της χρήσης του φυσικού αερίου, της εξοικονόμησης ενέργειας κλπ.

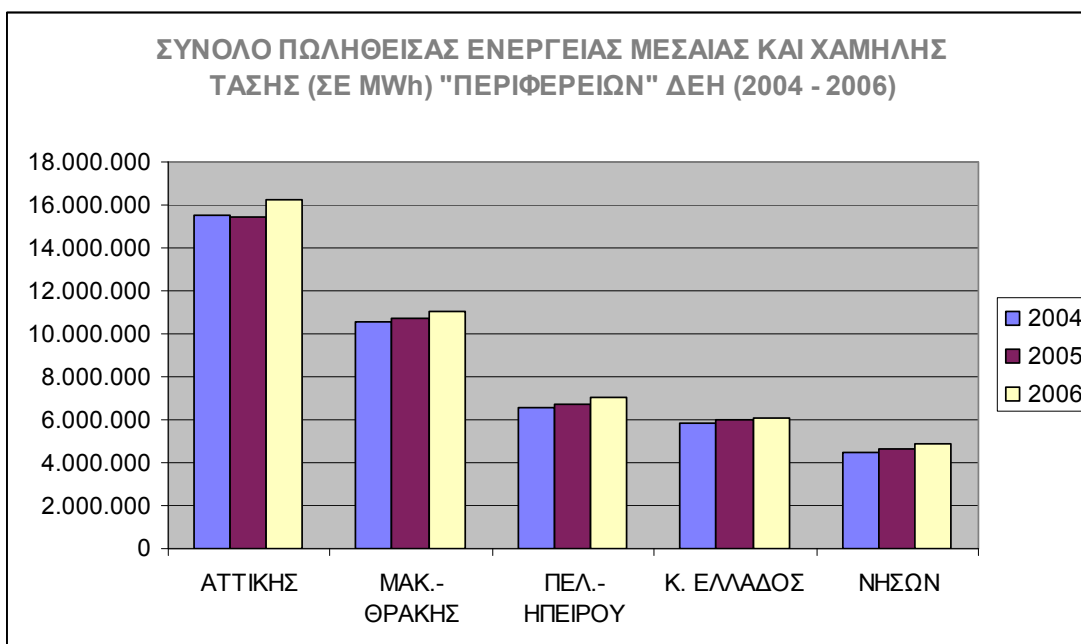
Η βελτίωση της προσπελασιμότητας δικτύων και υπηρεσιών γενικού

οικονομικού συμφέροντος στο τομέα της ενέργειας αποτελεί απαραίτητο εργαλείο για αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, δεδομένου ότι δημιουργούνται ευνοϊκότερες συνθήκες για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, σε συνθήκες ανταγωνισμού. Ήδη αναπτύχθηκαν δράσεις που μετέβαλαν ουσιαστικά το ελληνικό τοπίο: δημιουργείται μια γνήσια εσωτερική αγορά ενέργειας, προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα, στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η παροχή υπηρεσιών ποιότητας σε προσιτές τιμές, κατασκευάζονται μείζονος σημασίας υποδομές και υψηλής ποιότητας δίκτυα που συμβάλλουν ουσιαστικά στο περιβάλλον (δεδομένου ότι η χώρα λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου του Κιότο), αναπτύσσεται βαθμιαία ένα κοινωνικό μοντέλο που εξασφαλίζει υψηλή ποιότητα υπηρεσιών και εγγυάται τα θεμελιώδη δικαιώματα των καταναλωτών.

Δεδομένου ότι κύριο χαρακτηριστικό του Ελληνικού Συστήματος Ηλεκτρικής Ενέργειας είναι η μεγάλη συγκέντρωση σταθμών παραγωγής στο βόρειο τμήμα της χώρας (Δυτική Μακεδονία), ενώ το κύριο κέντρο κατανάλωσης βρίσκεται στο Νότο (Περιοχή Αττικής και Πελοποννήσου) υπάρχει μεγάλη γεωγραφική ανισορροπία μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης, που έχει ως συνέπεια την εμφάνιση προβλημάτων ασφάλειας και κυρίως αστάθειας, και συνακόλουθων δυσχερειών στη διατήρηση ικανοποιητικών επιπέδων τάσεων στο Νότιο Σύστημα κατά τις ώρες υψηλού φορτίου.

Το δεδομένο αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι διεθνείς διασυνδέσεις βρίσκονται στο βορρά και ότι οι συνδέσεις μεταξύ των νησιών και της ηπειρωτικής χώρας είναι περιορισμένες εντείνει την ανάγκη υλοποίησης σύγχρονων ενεργειακών υποδομών και ιδιωτικών ενεργειακών επενδύσεων για την περαιτέρω ενίσχυση του συστήματος μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.9 ΣΥΝΟΛΟ ΠΩΛΗΘΕΙΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΜΕΣΑΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΜΗΛΗΣ ΤΑΞΗΣ (ΣΕ MWh) "ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ" ΔΕΗ (2004-2006)

Πηγή: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ)

Το 1988, στο πλαίσιο της στρατηγικής απόφασης που πήρε το Ελληνικό κράτος για τη διείσδυση του Φυσικού Αερίου στη Χώρα, ιδρύθηκε η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (ΔΕΠΑ), με στόχο την ανάπτυξη Δικτύου Μεταφοράς που θα έδινε την προοπτική σύνδεσης με αέριο σε όσο το δυνατόν περισσότερες περιοχές της ελληνικής επικράτειας. Από τότε έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στο τομέα αυτό. Το ποσοστό της συμμετοχής του φυσικού αερίου στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ανέρχεται σε 7,5% για το 2005, ενώ αναμένεται να αυξηθεί σε 17% το 2010 και σε 19% το 2015, συμβάλλοντας ήδη στη μείωση της εξάρτησης της χώρας από το πετρέλαιο και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Αντίστοιχα το ποσοστό συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας ανέρχεται σε 5,3% για το 2005, ενώ αναμένεται να αυξηθεί σε 6,1% το 2010 και σε 6,6% το 2015. Το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή είναι 11,6% για το 2005 και αναμένεται να αυξηθεί σε 16,2% το 2010 και 17,9% το 2015 στόχος συμβατός με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συνθήκη του Κιότο (20,1%). Ωστόσο η Ελλάδα, αν και προικισμένη με φυσικούς πόρους, παρουσιάζει χαμηλό μερίδιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και συγκεκριμένα 9,6% για το 2003 (σε σχέση με το μέσο όρο ΕΕ25 12,7%).

4.9 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Οι ελληνικές Περιφέρειες, λόγω μικρού μεγέθους (με εξαίρεση την Αττική)

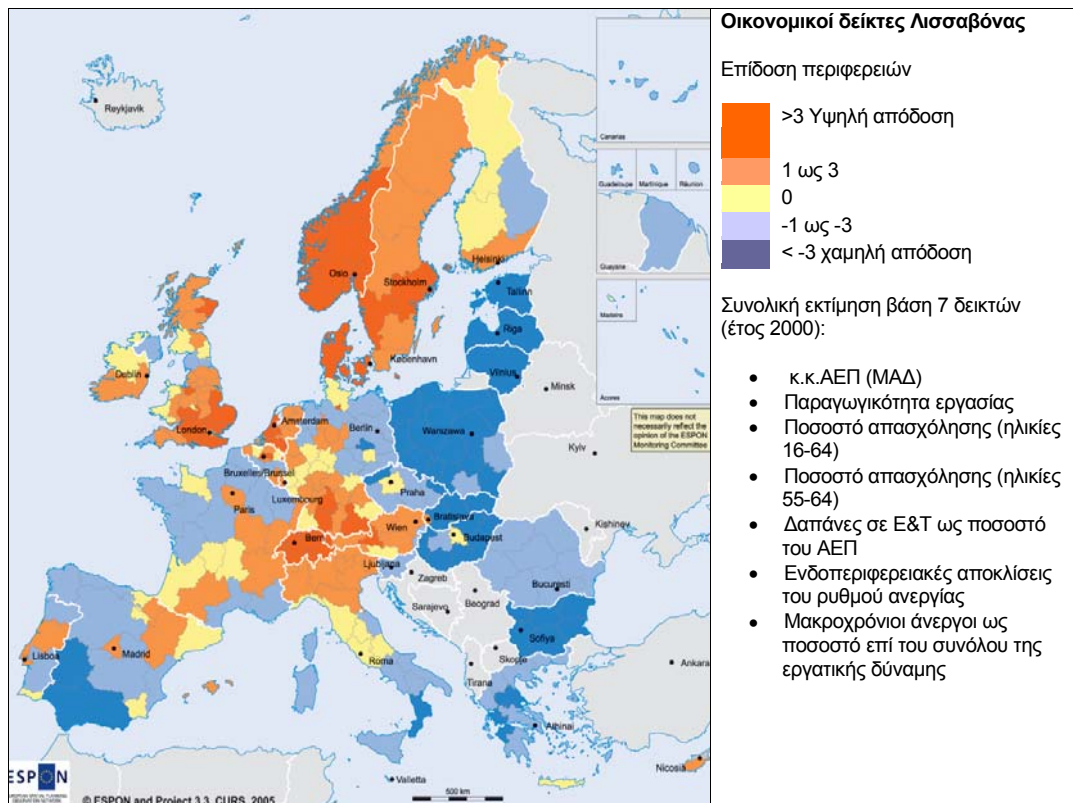
συνιστούν οικονομικές οντότητες ευάλωτες στον ανταγωνισμό στο εσωτερικό της ΕΕ, η δε παραγωγικότητά τους κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα ως προς τον μέσο κοινοτικό όρο, με σχετικά ικανοποιητική τιμή μόνο στη Στερεά Ελλάδα.

Σε αντίθεση με ευρωπαϊκές Περιφέρειες, δεν προκύπτει στις ελληνικές άμεση συσχέτιση του ρυθμού ανάπτυξης με την ένταση E&T ή την απασχόληση σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι τα μέχρι τώρα επίπεδα χρηματοδότησης της Έρευνας είναι πολύ χαμηλά, χαμηλότερα του 1% σε σχέση με το ΑΕΠ της Περιφέρειας, για να αποτελέσει η Έρευνα την κινητήρια δύναμη που θα δημιουργήσει διαφοροποιημένους ρυθμούς ανάπτυξης. Η αύξηση της παραγωγικότητας φαίνεται να επήλθε περισσότερο από τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δομής και λιγότερο από την ανάπτυξη της καινοτομίας ή την διαφοροποίηση.

Η ανάδυση περιφερειακών πόλων με ισχυρή ανταγωνιστικότητα θα ενισχύσει τη συνολική εθνική ανταγωνιστικότητα. Ο κατεξοχήν επιχειρηματικός τομέας (δευτερογενής) συγκροτείται στην Ελλάδα κατά 50% στην Αττική και στην Κεντρική Μακεδονία και κατά 63% σε αυτές τις Περιφέρειες και στην όμορη της Αττικής, Στερεά Ελλάδα. Ο τριτογενής τομέας συγκροτείται επίσης κατά 50% σε Αττική και Κεντρική Μακεδονία.

Η επίδοση των Ελληνικών Περιφερειών ως προς τους οικονομικούς δείκτες της Ατζέντας της Λισσαβώνας παρέμεινε χαμηλή έως πολύ χαμηλή, με μόνη την Κρήτη να εμφανίζει «ουδέτερη» επίδοση:

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.10 ΕΠΙΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Πηγή:ΕΠΑΕ

Οι Ελληνικές Περιφέρειες παρά την ποικιλότητα χαρακτηριστικών όπως γεωγραφία (ορεινές - πεδινές - νησιωτικές), πληθυσμιακή ανάπτυξη (πυκνοκατοικημένες - αραιοκατοικημένες), παραγωγική διάρθρωση (αγροτικές - τουριστικές), παρουσιάζουν μικρές διαφοροποιήσεις ως προς τα αναπτυξιακά μεγέθη και η έκταση των ανισοτήτων είναι αισθητά μικρότερη από άλλες Χώρες-Μέλη. Ο λόγος του κατά κεφαλήν εισοδήματος της φτωχότερης προς την πλουσιότερη περιφέρεια στην Ελλάδα είναι χαμηλότερος από ότι στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Ιταλία, στη Γερμανία, στη Γαλλία, και στο Ην. Βασίλειο και μεγαλύτερος μόνο ως προς την Ολλανδία και τη Σουηδία.

Όλες οι Περιφέρειες, εκτός Αττικής, Νοτίου Αιγαίου και Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζουν ειδίκευση στον πρωτογενή τομέα. Ειδίκευση στο δευτερογενή παρουσιάζουν η Δυτική Μακεδονία (Ενέργεια), η Στερεά Ελλάδα (βιομηχανικές συγκεντρώσεις που αναφέρονται στην Αττική), η Κεντρική Μακεδονία και Αττική. Στον τριτογενή τομέα ειδικεύονται η Αττική και το Νότιο Αιγαίο (Τουρισμός), ενώ υψηλό συντελεστή (στα όρια της ειδίκευσης) έχουν η Κεντρική Μακεδονία, τα Ιόνια Νησιά και το Βόρειο Αιγαίο. Η εξειδίκευση των Περιφερειών, προσδιοριζόμενη με στοιχεία απασχόλησης, παραμένει διαχρονικά η ίδια. Στις κατασκευές εξειδικεύονται όλες οι Περιφέρειες εκτός Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης, η δε

εξειδίκευση στις κατασκευές στις μικρές πληθυσμιακά Περιφέρειες ερμηνεύεται ως απευθείας επίπτωση της συμβολής των κοινοτικών πόρων στην κατασκευή συγκοινωνιακών έργων. Στη μεταποίηση ειδικεύονται Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Στερεά Ελλάδα, στην εξόρυξη Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο και Πελοπόννησος, στην ενέργεια η Δυτική Μακεδονία και η Πελοπόννησος (παραγωγή - καύση Λιγνίτη), η Αττική (υπηρεσίες διαχείρισης ενέργειας) και το Νότιο Αιγαίο (Αυτόνομες μονάδες παραγωγής, αιολική ενέργεια). Η Αττική τέλος είναι η μόνη Περιφέρεια που παρουσιάζει ειδικευση σε όλους τους κλάδους του τριτογενή τομέα (Τράπεζες - Ασφάλειες, Υγεία - Εκπαίδευση, Δημόσια Διοίκηση).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.21 ΣΥΚΓΡΙΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΙΦΕΡΙΕΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ-25(=100)

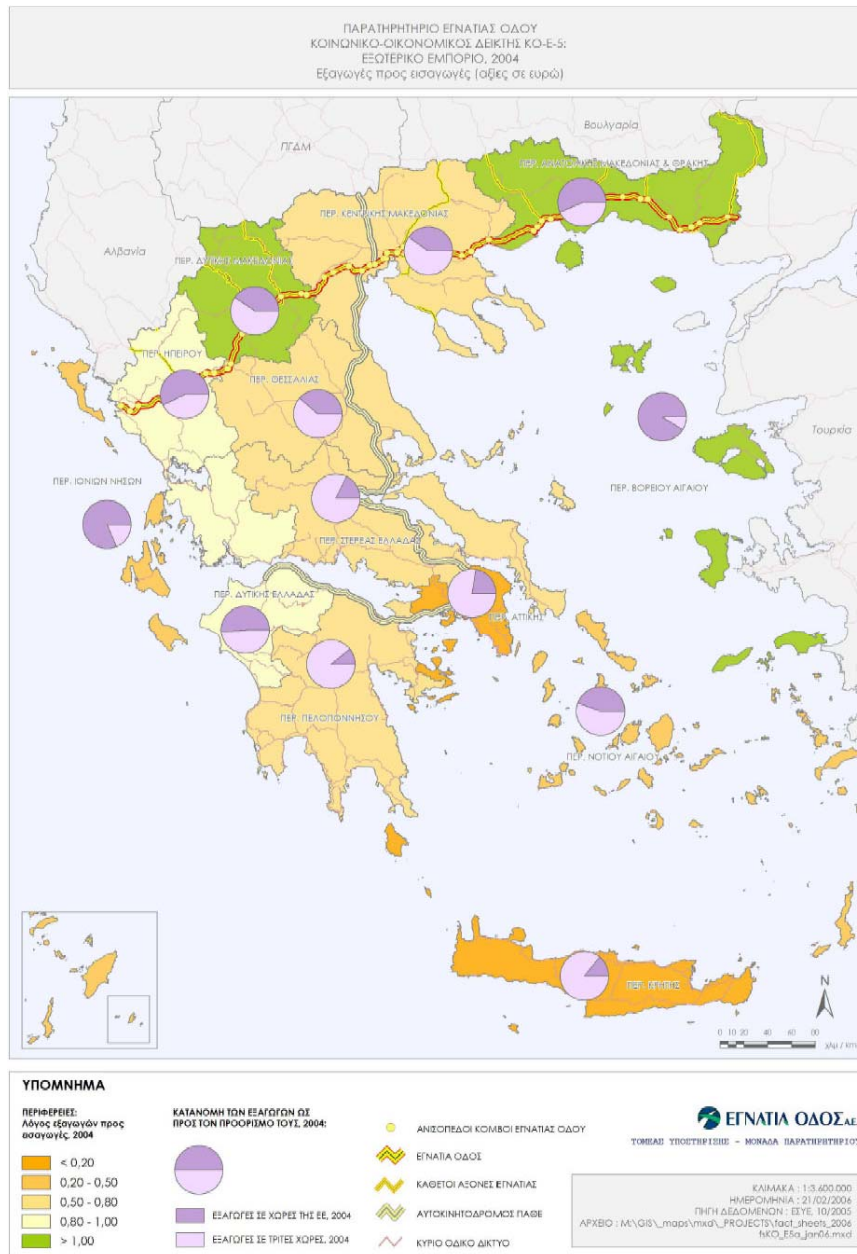
	οικονομικά ενεργός πληθυσμός 2003	% οικονομικά ενεργού / πληθυσμό 15-64, 2003	ποσοστό ανεργίας γυναικών (%), 2003	ποσοστό ανεργίας νέων <25 (%), 2003	% ανεργίας 2003	ΑΕΠ σε ΜΑΔ 2002 κατά κεφαλήν	μέση ετήσια μεταβολή ΑΕΠ, 2000- 2003	Δαπάνες Ε&Τ εκ. € 1999
ΑΜΘ	27,5	96,2	151,2	121,5	114,3	61,5	70,7	3,4
Κ. Μακεδονία	88,1	91,3	155,7	128,3	112,8	82,1	125,0	15,7
Δ. Μακεδονία	13,1	91,6	257,1	202,4	178,9	83,8	105,6	0,3
Θεσσαλία	34,8	96,4	158,1	144,0	108,2	67,4	17,8	2,7
Ήπειρος	15,6	92,5	176,6	178,1	122,7	64,5	105,9	3,2
Ιόνια Νησιά	10,0	97,6	138,4	201,0	122,4	70,4	101,0	0,3
Δυτ. Ελλάδα	31,4	90,3	145,1	156,5	99,2	60,7	80,6	7,1
Στ. Ελλάδα	26,4	95,0	128,9	115,7	96,0	112,9	115,5	2,1
Πελοπόννησος	31,0	103,7	105,4	137,7	85,3	80,3	152,6	3,4
Αττική	200,5	91,1	124,4	119,7	96,8	85,6	138,8	52,1
Β. Αιγαίο	8,4	82,4	129,1	-	81,9	82,4	218,4	0,6
Ν. Αιγαίο	15,0	94,2	171,7	116,2	121,0	94,9	122,0	0,3
Κρήτη	30,4	102,7	110,3	111,3	75,4	78,2	95,4	8,0

	Ιδιωτική Ε&Α 1999 % ΑΕΠ	Ανθρώπινοι πόροι Ε&Τ ως % πληθυσμού 2003	Ευρεσι- τεχνίες στο ΕΡΟ ανά εκμ. κατοίκους 2002	Επίπεδο μόρφωσης 25-64 ανώτερο χιλ. 2003	Μέσος όρος ωρών εβδομα- διαίας εργασίας 2003	% πληθυσμού με Τριτο- βάθμια εκπαίδευση 2002	% Απασχόληση μεταποίησης υψ./μεσ. τεχν. 2002	% Απασχό- ληση υψ. Τεχν. Υπηρε- σίες 2002
ΑΜΘ	11,8	53,3	0,3	17,7	116,8	61,7	14,8	17,8
Κ. Μακεδονία	10,7	74,2	6,5	82,6	114,9	92,4	25,4	53,4
Δ. Μακεδονία	1,1	51,4	0,0	8,3	111,0	65,3	7,9	38,0
Θεσσαλία	5,4	61,7	1,3	27,0	118,4	70,7	20,2	27,4
Ήπειρος	3,2	65,1	6,7	12,9	115,7	71,0	8,3	38,0
Ιόνια Νησιά	0,0	46,5	0,0	5,2	119,7	51,0	2,1	19,5
Δυτ. Ελλάδα	11,8	55,2	3,1	20,4	113,1	56,0	17,8	42,1
Στ. Ελλάδα	18,2	41,3	3,1	13,8	120,5	37,0	45,0	25,7
Πελοπόννησος	43,9	50,2	1,4	16,2	114,9	63,4	14,3	29,1
Αττική	35,3	100,5	10,0	240,2	110,7	113,2	55,7	94,1
Β. Αιγαίο	1,1	48,2	0,0	5,9	116,3	53,9	6,9	53,4
Ν. Αιγαίο	2,1	44,5	2,5	7,7	119,4	48,1	14,2	42,1
Κρήτη	4,3	61,0	10,7	21,5	111,8	79,8	3,6	32,9

Πηγή: EYROSTAT ,επεξεργασία BCS

Υπό τις παραπάνω συνθήκες, εμφανίζεται διαφοροποιημένη η εξωστρέφεια κάθε περιφερειακής οικονομικής δομής (βλ. επόμενο Χάρτη), με περισσότερο εξωστρεφείς κατά σειράν την Κεντρική Μακεδονία και ακολούθως την Ανατολική Μακεδονία-Θράκη (ΑΜΘ), Αττική και Πελοπόννησο (πάνω από το μέσο βαθμό εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας), αλλά με Ιόνια, Κρήτη, Δυτική Ελλάδα να αυξάνουν τις επιδόσεις τους. Αντιστοίχως διαφοροποιημένη είναι και η συνολική ανταγωνιστικότητα τους, εκφραζόμενη δια του λόγου «εξαγωγές/εισαγωγές». «Πλεονασματικές» εμφανίζονται η ΑΜΘ, η Δυτική Μακεδονία και το Βόρειο Αιγαίο, ενώ Δυτική Ελλάδα και Ήπειρος βρίσκονται σε καλύτερη από την «εθνική» κατάσταση και τις χειρότερες επιδόσεις εμφανίζουν η Κρήτη και (κυρίως) το μεγάλο καταναλωτικό κέντρο της χώρας, η Αττική.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.11 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΚΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ/ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ»

ΠΗΓΗ: ΕΠΑΕ

4.10 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Για τη διαφύλαξη της σταθερότητας και της βιωσιμότητας του οικονομικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος οι προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση στην ανταγωνιστικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τη διαθεσιμότητα πεπερασμένων φυσικών πόρων. Παράλληλα, η ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας θα πρέπει να συνδυάζεται με την αναβάθμιση των διαθέσιμων φυσικών πόρων και την αξιοποίηση τεχνολογιών που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ποιότητα του υδατικού δυναμικού της χώρας κρίνεται ικανοποιητική. Προβλήματα προκύπτουν, κυρίως, από την αλόγιστη χρήση νερού στις γεωργικές καλλιέργειες, καθώς και την εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, με επιπτώσεις τη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, αντίστοιχα. Σημαντικές απώλειες πόσιμου ύδατος οφείλονται στα πεπαλαιωμένα δίκτυα ύδρευσης, ενώ οι εποχιακές πιέσεις στις τουριστικές περιοχές, ιδίως των άνυδρων νησιωτικών περιοχών, δημιουργούν κατά τόπους προβλήματα. Οι εδαφικοί πόροι υφίστανται και αυτοί πιέσεις από την γεωργία και τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, την κτηνοτροφία, το μοντέλο αστικής ανάπτυξης και την εκτός σχεδίου δόμηση. Οι πιέσεις αυτές οδηγούν στην εμφάνιση φαινομένων ερημοποίησης, στη συρρίκνωση των διαθέσιμων εδαφικών πόρων και στην αλλοίωση του τοπίου. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της ερημοποίησης έχει συνταχθεί το Ελληνικό Σχέδιο Δράσης. Παράλληλα, βρίσκονται σε στάδιο ολοκλήρωσης το Εθνικό Χωροταξικό Πλαίσιο και τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια για τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις ΑΠΕ.

Σχετικά με το ζήτημα των στερεών αποβλήτων, παρατηρείται αύξηση του συνολικού τους όγκου, τα ποσοστά ανακύκλωσης και διαχείρισης παραμένουν χαμηλά ενώ αποτελούν δυνητικό κλάδο ανάπτυξης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και εισαγωγής καινοτομιών.

Η Ελλάδα διαθέτει μεγάλη ποικιλία οικοσυστημάτων και το τέταρτο υψηλότερο ποσοστό προστατευόμενων περιοχών στην ΕΕ - 25. Το αξιόλογο φυσικό περιβάλλον, σε συνδυασμό με την ιστορία και την πολιτιστική και αρχιτεκτονική της κληρονομιά αποτελούν σημαντικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (οικολογικός, ορειβατικός, θεματικός κ.λπ.) και τη διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος, που στηρίζεται, κυρίως, στο μαζικό τουρισμό και στο δίπτυχο «ήλιος –

θάλασσα». Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των κατοίκων.

Η ποιότητα της ατμόσφαιρας επηρεάζεται, κυρίως, από τη βιομηχανική δραστηριότητα και τους αστικούς ρύπους. Η βιομηχανική ρύπανση της ατμόσφαιρας εντοπίζεται στις περιοχές όπου λειτουργούν σταθμοί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και σε περιοχές όπου υπάρχει έντονη βιομηχανική δραστηριότητα, είτε λόγω της ύπαρξης μεγάλων μονάδων, είτε λόγω σημαντικών βιομηχανικών συγκεντρώσεων. Οι τελευταίες γειτνιάζουν με τις περιοχές ανάπτυξης των σημαντικότερων αστικών συγκεντρώσεων, όπου κατοικεί και το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού της χώρας. Παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και τα οποία έχουν οδηγήσει σε μείωση των τιμών των παραδοσιακών ρύπων (SO₂, Pb, CO) σε επίπεδα κατώτερα των ορίων ποιοτικού ελέγχου της ΕΕ στα αστικά κέντρα, η Ελλάδα κατατάσσεται στην προτελευταία θέση των χωρών για τις οποίες υπάρχουν συγκρίσιμες πληροφορίες. Παράλληλα, παρατηρείται αλλαγή στη σύσταση των ρύπων, με αποτέλεσμα σε πόλεις όπως η Αθήνα, το κύριο πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης να συνίσταται στα αιωρούμενα σωματίδια (ΑΣ₁₀) και στο όζον (O₃). Οι συγκεκριμένοι ρύποι σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με φυσικά αίτια (αυξημένη ηλιοφάνεια, μεταφορά αερίων μαζών από την Αφρική κ.λπ.), όμως σημαντική είναι η συμβολή των αστικών επιβαρύνσεων (κυκλοφοριακό, θέρμανση, βιομηχανία), με αποτέλεσμα την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων.

Όσον αφορά στις κλιματολογικές αλλαγές, η Ελλάδα έχει δεσμευθεί για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008 – 2012 στο 25% σε σχέση με τις εκπομπές του εκάστοτε έτους βάσης. Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει τη συνδυασμένη εφαρμογή και το συντονισμό των πολιτικών για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσονται οι δράσεις που προβλέπονται στο Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων (διείσδυση του φυσικού αερίου σε όλους τους τομείς τελικής ζήτησης και της ηλεκτροπαραγωγής, προώθηση των ΑΠΕ, εξοικονόμηση ενέργειας στη βιομηχανία και στον οικιακό – τριτογενή τομέα κ.λπ.) και παράλληλα, η ενίσχυση της Έρευνας για τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα .

4.11 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ, ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Τα θέματα της ισότητας των φύλων και της ισότητας των ευκαιριών συνδέονται με τις κυρίαρχες πολιτικές προτεραιότητες τη χώρας για την ανάπτυξη, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Τα τελευταία χρόνια η θεώρηση της ισότητας στο επίπεδο της Ε.Ε. γίνεται και από τη σκοπιά του οικονομικού της ενδιαφέροντος, ως παραγωγικού συντελεστή, όπως προκύπτει από τη σύνδεσή της με το δημογραφικό ζήτημα και την αγορά εργασίας αφενός, με την κοινωνική συνοχή αφετέρου.

Η συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση στη χώρα μας έχει αυξηθεί κατά τα τελευταία χρόνια (1999-2004) κατά 4,2 ποσοστιαίες μονάδες (από 40,8% σε 45%), ενώ των ανδρών αυξήθηκε κατά 2,6 μονάδες. Παρακολουθώντας τη διαχρονική εξέλιξη της διαφοράς των ποσοστών απασχόλησης ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στην Ελλάδα, παρατηρούμε ότι η διαφορά αυτή βαίνει διαχρονικά μειούμενη. (από 30,1 το 1999 σε 28,5 το 2004).

Όμως η διαφορά των ποσοστών απασχόλησης στα δύο φύλα εξακολουθεί να είναι σημαντική, με την συμμετοχή των γυναικών να παραμένει πολύ χαμηλή σε σχέση με τον κοινοτικό μέσο όρο. Ο διαχωρισμός μεταξύ των δύο φύλων εκτός από την άνιση κατανομή που παρατηρείται στα ποσοστά ανεργίας και απασχόλησης, καθώς επίσης και στη συμμετοχή στις άτυπες μορφές απασχόλησης, εντοπίζεται στις διαφορές ως προς α) τους μισθούς, όπου το μισθολογικό χάσμα στη Χώρα μας υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της Ε.Ε. β) τη συμμετοχή σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και επιμέρους επαγγέλματα (επαγγελματικός διαχωρισμός) και γ) την επαγγελματική εξέλιξη.

Από την άλλη πλευρά, η απασχόληση των ηλικιωμένων (55-64 ετών) παραμένει σχεδόν σταθερή τα τελευταία χρόνια και βρίσκεται στο 39,4% για το 2004, λίγο χαμηλότερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (41% ΕΕ-25). Η μέση ηλικία εξόδου από την εργασία διαμορφώνεται στα 59,5 χρόνια έναντι των 60,7 της ΕΕ-25 το 2004. Υπογραμμίζεται ότι η απασχόληση των ατόμων 55-64 ετών απέχει πλέον των 10 ποσοστιαίων μονάδων από το στόχο του 50% για το 2010 (ΣτΛ). Τα έτη δε 1999-2004 σημειώνεται μείωση του ποσοστού απασχόλησης των ηλικιωμένων γυναικών κατά -0,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΣΥΕ, το 2005, το ποσοστό απασχόλησης των νέων στην Ελλάδα (15-24 ετών) διαμορφώθηκε

στο 25%, υπολειπόμενο κατά 12, περίπου, ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου της ΕΕ-25 (36,8%).

Το δε ποσοστό ανεργίας των νέων 15-24 ετών για το 2005 ανήλθε σε 25,5% παρουσιάζοντας μείωση κατά σχεδόν μία ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2004 (26,9%), υπολειπόμενο όμως σημαντικά έναντι του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-25 (18,7%). Η δυσκολία εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας αντικατοπτρίζει τόσο τη δυσαρμονία του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της οικονομίας, όσο και την αδυναμία της οικονομίας να δημιουργήσει επαρκείς θέσεις εργασίας.

Στο ΕΠΑΝ 2000-2006 υπάρχουν σημαντικά αποτελέσματα ως προς το θέμα της ισότητας προς δύο βασικές κατευθύνσεις στις οποίες καταγράφεται - σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο - διάκριση σε βάρος των γυναικών, όπως η εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και η πρόσβαση στις δραστηριότητες στην Έρευνα και Τεχνολογία. Συγκεκριμένα :

Στο πλαίσιο του Μέτρου 2.8 («Ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού») ενισχύθηκαν γυναίκες μέχρι 55 ετών για την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο της δράσης που αφορά την εγγυοδοσία επιχειρήσεων από το ΤΕΜΠΜΕ, σύμφωνα με την έκθεση - απολογισμό 2006 της ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε., μία στις 5 εγκεκριμένες εγγυήσεις στη δημιουργία ή ανάπτυξη επιχειρήσεων αφορούν γυναίκες επιχειρηματίες.

Στο πλαίσιο της Δράσης «Πρόγραμμα Ενίσχυσης του Ερευνητικού Δυναμικού» (γνωστό ως ΠΕΝΕΔ) (μέτρο 8.3) η συμμετοχή των γυναικών υποψηφίων διδασκόντων ξεπερνά σημαντικά το 50% επί του συνόλου των υποψηφίων.

Η συμμετοχή των γυναικών στις ερευνητικές δραστηριότητες στην Ελλάδα μελετάται από το έργο «Δίκτυο Γυναικών Ερευνητριών – Επιστημόνων Μεσογείου – Βαλκανίων - Παρευξείνιων χωρών, Περικτιόνη» (μέτρο 8.3 του ΕΠΑΝ 2000-2006). Το έργο αποσκοπεί στην προώθηση της ισότητας στις ερευνητικές και τεχνολογικές δραστηριότητες (τομέα που η συμμετοχή των γυναικών είναι μειωμένη).

Στο πλαίσιο της προώθησης της ισότητας των ευκαιριών και της αρχής της μη διακριτικής μεταχείρισης, στο ΕΠΑΝ 2000 - 2006 στο Μέτρο 2.8 προβλέπεται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού.

Στο πλαίσιο της δράσης που αφορά στην ενίσχυση Ατόμων με Αναπηρίες, για εκκίνηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, εκδόθηκαν τρεις κύκλοι προκήρυξης προς τους ενδιαφερόμενους.

Επίσης, μέσα στο 2007 εκδόθηκαν προκηρύξεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των ΡΟΜ, καθώς και γονέων με τρία τέκνα και άνω. Επιπλέον, στον 2ο κύκλο του Προγράμματος Τεχνομάθεια – δράση του Μέτρου 4.4 του ΕΠΑΝ – κατά το σχολικό έτος 2004 –2005 συμμετέχουν μαθητές 2 σχολικών μονάδων ΑΜΕΑ. Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε ομάδες μαθητών (με υπεύθυνο καθηγητή) και στοχεύει στην κατανόηση από τους μαθητές της εξέλιξης της τεχνολογίας και της σχέσης της με τις επιχειρήσεις, τους τρόπους παραγωγής, την οικονομία, την κοινωνία, την ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξη.

Επίσης μέσω του Άξονα 8 του ΕΠΑΝ («Ανθρώπινοι Πόροι») – που χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – με βάση τις υπάρχουσες δεσμεύσεις, εκτιμάται ότι θα διατεθούν μέχρι το τέλος του 2008 περίπου 30 εκ. € (δημόσια δαπάνη) για δράσεις κατάρτισης 20000 περίπου γυναικών στους τομείς του Τουρισμού, της Βιομηχανίας και της Έρευνας & Τεχνολογίας.

4.12 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Οι πολιτικές για την προστασία του Καταναλωτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και την ανάπτυξη υγιών συνθηκών ανταγωνισμού. Όπως και η ασφάλεια των προϊόντων αποτελούν ισχυρό κίνητρο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Για το λόγο αυτό αποτελεί διαρκή επιδίωξη της χώρας η επίτευξη των αλληλένδετων στόχων της υγιούς λειτουργίας της αγοράς και της αποτελεσματικής προστασίας των καταναλωτών, με τη συνεχή ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου, την εποπτεία της αγοράς, την εφαρμογή κατασταλτικών μέτρων, όπως περιορισμού κυκλοφορίας αγαθών (ελαττωματικών ή μη ασφαλών προϊόντων), διοικητικών κυρώσεων στους προμηθευτές, όπου απαιτείται, την πληροφόρηση των καταναλωτών και τη διαχείριση των παραπόνων / καταγγελιών τους και με την ενίσχυση εν γένει όλων των μέσων για την προστασία του καταναλωτή.

Βασική αρχή των πολιτικών προστασίας του Καταναλωτή αποτελεί η Γενική Ασφάλεια Προϊόντων (Γ.Α.Π. ν. 2251/94 και ΚΥΑ Ζ3/2810/2004) η οποία προβλέπει μια γενική επιταγή ασφάλειας και εφαρμόζεται ως συμπληρωματική νομοθεσία για την ασφάλεια προϊόντων που καλύπτονται από κάθετες (ειδικές) νομοθεσίες. Η γενική αυτή επιταγή και η δήλωση συμμόρφωσης του κατασκευαστή καθώς και το σύστημα «προηγούμενης έγκρισης», πριν την κυκλοφορία στην αγορά -«pre-market control» από τον κατασκευαστή ή/και τον Οργανισμό Πιστοποίησης δεν διασφαλίζει τους καταναλωτές ότι τα προϊόντα είναι ασφαλή και δεν μπορεί να υποκαταστήσει το

σύστημα εποπτείας της αγοράς –«market surveillance».

Με στόχο την εξασφάλιση ενός ανώτερου επίπεδου προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη στην αναθεώρηση της Οδηγίας για τη Γενική Ασφάλεια των Προϊόντων με την υιοθέτηση νέας Οδηγίας (2001/95/EK). Παράλληλα έλαβε μέτρα για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων εποπτείας της αγοράς και την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών των κρατών- μελών όπως:

- Η έκδοση Κατευθυντήριων Γραμμών που αφορούν τη σχέση της νέας Οδηγίας για τη Γενική Ασφάλεια των Προϊόντων με τις Οδηγίες Νέας Προσέγγισης. Οι πρώτες κατευθυντήριες γραμμές εκδόθηκαν το Νοέμβριο του 2003 και στην συνέχεια 20 Νοεμβρίου του 2005.
- Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Δικτύου, ενός ευρωπαϊκού φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών για την ασφάλεια των προϊόντων [σύσταση του Ευρωπαϊκού Δικτύου 15-1-2001 με την δημοσίευση της οδηγίας 2001/95/EK (άρθρο 10)].
- Η διοργάνωση σεμιναρίων για την εκπαίδευση των ελεγκτών σε θέματα εφαρμογής της νομοθεσίας, αξιολόγησης κινδύνων ελαττωματικών προϊόντων και λήψης προληπτικών περιοριστικών μέτρων. Για το Σύστημα Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών (RAPEX) τα σεμινάρια ξεκίνησαν το 2003, επαναλήφθηκαν το 2004 καθώς και το 2006 όπου έγιναν ειδικά σεμινάρια για τις ελληνικές και κυπριακές αρχές. Σεμινάρια για την αξιολόγηση κινδύνων άρχισαν στις 10/1/2006.
- Η χρηματοδότηση κοινών ευρωπαϊκών προγραμμάτων εποπτείας της αγοράς που αφορούν όχι μόνον την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη γενική ασφάλεια, αλλά και νομοθεσιών Νέας Προσέγγισης

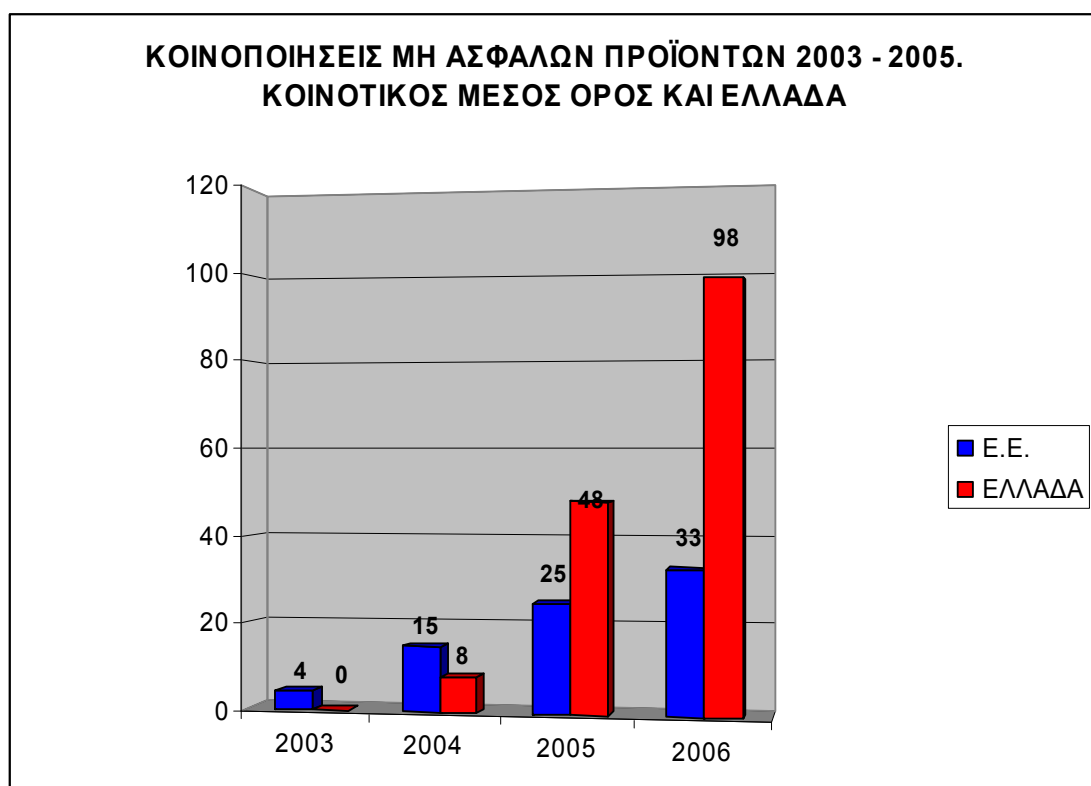
Η βελτίωση και η διεύρυνση του συστήματος RAPEX – (The Rapid Alert System for Non-Food Products) - με τη δημοσίευση της Οδηγίας 2001/95/EK (15-1-2001 Επίσημη Εφημερίδα ΕΚ L11/σελ.4-16 - μεταξύ των κρατών – μελών, σε περίπτωση επικίνδυνων προϊόντων.

Για τους παραπάνω λόγους κρίθηκε αναγκαίο να υπάρξει καλύτερη οργάνωση και καλύτερος συντονισμός των ενεργειών των αρμοδίων αρχών σε εθνικό επίπεδο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων εποπτείας της αγοράς.

Προς το σκοπό αυτό με τη Ζ3/ 1594/19-5-2005 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης συγκροτείται και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Συντονιστική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν οι Διευθυντές όλων των Υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για την εποπτεία της αγοράς στον τομέα της ασφάλειας των προϊόντων, προκειμένου να διευκολύνεται η μεταξύ τους συνεργασία, η ανταλλαγή απόψεων, εμπειρογνωμοσύνης, βέλτιστων πρακτικών καθώς και η αξιολόγηση των υφιστάμενων προγραμμάτων εποπτείας της αγοράς και ο σχεδιασμός κοινών δραστηριοτήτων ελέγχου.

Αποτέλεσμα της καλύτερης συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών, που αναπτύχθηκε, πρόσφατα, μεταξύ των ελληνικών αρμόδιων αρχών εποπτείας της αγοράς, ήταν να καταστεί αποτελεσματικότερος ο έλεγχος και να βελτιωθούν οι επιδόσεις της χώρας μας όσον αφορά στις κοινοποιήσεις μη ασφαλών προϊόντων μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ταχείας Ανταλλαγής Πληροφοριών, όπως προκύπτει από το παρακάτω διάγραμμα που αντιστοιχεί στα στατιστικά στοιχεία των ετών 2003, 2004, 2005, 2006

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.12 ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΜΗ ΑΣΦΑΛΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

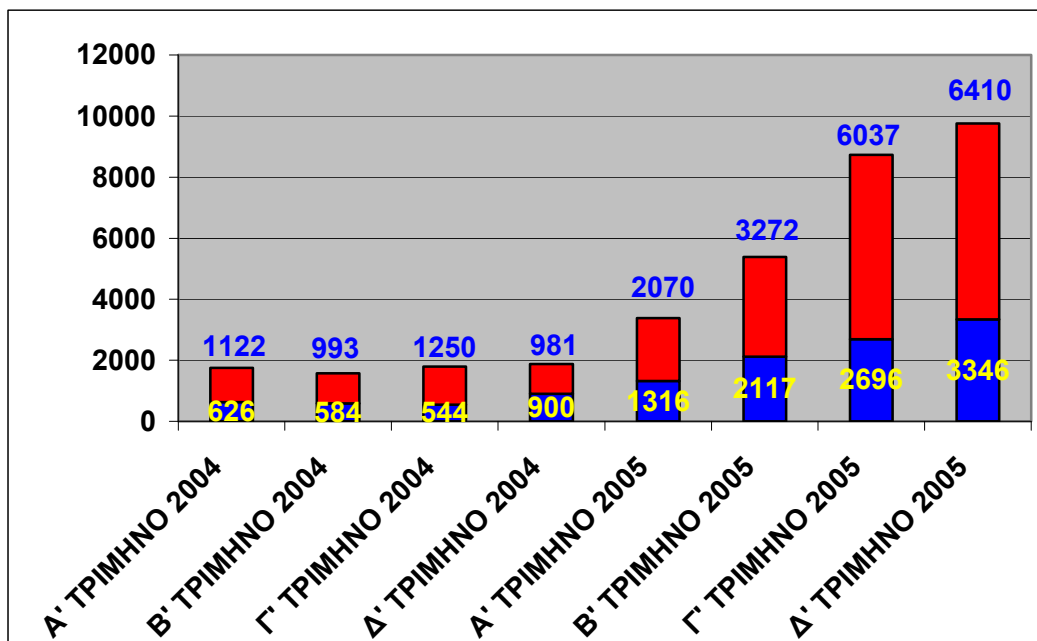
Πηγή: EUROPEAN COMMISSION - Health & Consumer Protection Directorate – General Directorate B-Consumer Affairs, B3 - Product and service safety, Rapex team - Annual reports και ίδια επεξεργασία

Στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή λειτουργεί το τηλεφωνικό κέντρο 1520 για τη λήψη παραπόνων σχετικά με προβληματικά προϊόντα και υπηρεσίες, τις οποίες στη συνέχεια διαχειρίζεται η Δ/νση Προστασίας Καταναλωτή και διαβιβάζει προς τις αρμόδιες αρχές. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί πως:

- Το σύνολο των καταγγελιών και ερωτημάτων (εγγράφως και τηλεφωνικώς) από τους καταναλωτές που απευθύνθηκαν στη ΓΓΚ κατά τη διάρκεια του 2006, ανήλθαν σε 38.272 εκ των οποίων 24.534 αφορούσαν καταγγελίες και 13.738 ερωτήματα. Η αύξηση των τηλεφωνικών κλήσεων σε σχέση με το 2005 είναι της τάξεως του 40%
- Το σύνολο των καταγγελιών και ερωτημάτων (εγγράφως και τηλεφωνικώς στο 1520) από τους καταναλωτές που απευθύνθηκαν στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή κατά το 2005, ανήλθαν σε 27.264. Συγκεκριμένα, οι καταγγελίες ανήλθαν σε 16.332 ενώ τα ερωτήματα και οι απορίες έφτασαν τις 10.932. Το σύνολο των κλήσεων στο 1520, για ερωτήσεις και τηλεφωνικές καταγγελίες, ήταν αυξημένο το 2005 σε σχέση με το 2004 κατά 290%. Η αύξηση αυτή στα τηλεφωνήματα που αφορούσαν υπηρεσίες ήταν 309% και στα τηλεφωνήματα που αφορούσαν αγαθά 257% .

Για όλη την περίοδο 2004 – 2006 που λειτουργεί η γραμμή 1520, ο μεγάλος αριθμός τηλεφωνημάτων αφορούσε τα ηλεκτρικά είδη και τα τρόφιμα από τα αγαθά και τα επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών, τις μισθώσεις ακινήτων, τα ινστιτούτα αδυνατίσματος και τα super market (άλλαξαν κατηγορία) σε ότι αφορά τις υπηρεσίες. Για τις υπηρεσίες, τα συνήθη ερωτήματα και οι καταγγελίες αφορούν στον έλεγχο των τιμοκαταλόγων και στις ποινές προεξόφλησης όταν πρόκειται για χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα. Στα αγαθά, τα ερωτήματα και οι καταγγελίες αφορούν περισσότερο στις ελλείψεις γραπτών εγγυήσεων κι όταν πρόκειται για τρόφιμα σε αλλοιώσεις και υπερβάσεις ημερομηνιών λήξεως.

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.13 ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΗΣΕΩΝ ΣΤΟ 1520 ΚΟΚΚΙΝΟ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΜΠΛΕ ΑΓΑΘΑ

Πηγή: ΓΤΚ Κλήσεις στο 1520 το 2005 και το 2004

Τα τελευταία χρόνια, με την αύξηση των εισαγωγών, στην ευρωπαϊκή αγορά, προϊόντων τρίτων χωρών, όλο και πιο συχνά, διαπιστώνεται, ύστερα από ελέγχους, ότι προϊόντα που φέρουν ποιοτικές σημάσεις δεν πληρούν όλες τις απαιτήσεις ασφαλείας ή/ και ότι σε ορισμένα από αυτά η χρήση των σημάτων είναι παραπλανητική, καθόσον δεν προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Η ενδυνάμωση της Εσωτερικής Αγοράς, δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά σε διαδικασίες προηγούμενων εγκρίσεων αλλά απαιτείται συστηματικός και αποτελεσματικός έλεγχος. Με την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου και με το ποσοστό των ελαττωματικών προϊόντων να ξεπερνά το 50% (εισαγωγές από Τρίτες Χώρες) η ανάγκη αυτή καθίσταται περισσότερο επιτακτική.

Η ουσιώδης αυτή ποιοτική αλλαγή πρέπει να αντιμετωπισθεί στη χώρα μας με ενίσχυση των διατιθέμενων πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων) στην κατεύθυνση της προστασίας του Καταναλωτή. Η λειτουργία του συστήματος της προστασίας του Καταναλωτή κατά μόνιμο, προβλέψιμο, αδιάβλητο, οικονομικό και επιστημονικά οργανωμένο τρόπο και υποστηριζόμενο από εργαστήρια δοκιμών του δημόσιου τομέα ή, σε περίπτωση έλλειψης ή ανεπάρκειάς τους, από ειδικά διαπιστευμένα ή και εγκεκριμένα εργαστήρια του ιδιωτικού τομέα ή και του εξωτερικού, κρίνεται ως πράξη πρώτης ανάγκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ :ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

5.1 ΜΙΑ ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η Στρατηγική της Λισσαβώνας το διάστημα 2000-2005 είχε ελάχιστα αποτελέσματα και αποτέλεσε περισσότερο ένα σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που δεν μπόρεσε να πάρει πνοή. Οι λόγοι ήταν κυρίως η έλλειψη συντονισμού σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ατζέντα της Λισσαβώνας στόχευε στην αποδέσμευση των δυνατοτήτων της Ένωσης αλλά δεν σημειώθηκε ικανοποιητική πρόοδος. Η κατάσταση που διαμορφώθηκε με τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες, την αβεβαιότητα διεθνώς, την αργή πρόοδο των κρατών μελών και την σταδιακή απώλεια ευδιάκριτου στόχου, είχε ως αποτέλεσμα να ατονήσει πλήρως η Στρατηγική της Λισσαβώνας. Ωστόσο, οι προκλήσεις έχουν καταστεί ακόμη επιτακτικότερες αν λάβουμε υπόψη τον παγκόσμιο ανταγωνισμό και την γήρανση του πληθυσμού, παράγοντες πολύ προφανέστεροι σήμερα. Την εκτίμηση αυτή συμπεριφέρει και η έκθεση που παρουσίασε η ομάδα εργασίας υψηλού επιπέδου υπό την προεδρία του Wim Kok . Υπογράμμισε την ανεπαρκή πρόοδο της Ευρώπης όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Το σημαντικότερο συμπέρασμα της Έκθεσης Κοκ είναι ότι «η προώθηση της μεγέθυνσης και της απασχόλησης στην Ευρώπη είναι το επόμενο μεγάλο ευρωπαϊκό σχέδιο». Η Επιτροπή πρότεινε να εστιαστεί εκ νέου η Ατζέντα της Λισσαβώνας σε δράσεις που προωθούν την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση με τρόπο απόλυτα συμβατό προς τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης. Οι δράσεις που εντάσσονται στην στρατηγική αυτή πρέπει να ενισχύσουν τη δυνατότητα της Ένωσης να υλοποιεί και να αναπτύσσει περαιτέρω τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους της. Πρέπει λοιπόν να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στην ικανότητα της Ευρώπης να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την επίτευξη των στόχων της. Η Ευρώπη μπορεί να βασιστεί στο πλούσιο παρελθόν της και στην πολυμορφία της, στο μοναδικό κοινωνικό της μοντέλο, και να αντλήσει περαιτέρω δυνάμεις από την πρόσφατη διεύρυνσή της που την καθιστά την ευρύτερη ενιαία αγορά και την μεγαλύτερη εμπορική δύναμη παγκοσμίως.

Όμως, μπροστά στις προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπισθούν, το τίμημα σε περίπτωση καθυστερημένων ή ελλιπών μεταρρυθμίσεων είναι μεγάλο. Το κόστος της «μη-Ευρώπης» όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει τεκμηριωθεί με μεγάλο

αριθμό επιστημονικών αποδεικτικών στοιχείων. Την πειστικότερη απόδειξη αποτελεί το ολοένα αυξανόμενο χάσμα μεταξύ των ευρωπαϊκών δυνατοτήτων οικονομικής μεγέθυνσης και των αντίστοιχων δυνατοτήτων άλλων οικονομικών εταίρων. Εντούτοις, το κέρδος που μπορεί να προκύψει από μια ευρύτερη και βαθύτερη οικονομική ολοκλήρωση στη διευρυμένη Ευρώπη είναι τεράστιο. Επομένως, επείγει να αναληφθεί δράση.

Προς τούτο, είναι απαραίτητο να ενεργοποιηθεί ξανά χωρίς χρονοτριβή η Στρατηγική της Λισσαβώνας και να γίνει ιεράρχηση προτεραιοτήτων προς όφελος της οικονομικής αύξησης και της απασχόλησης. Πράγματι, η Ευρώπη πρέπει να ανανεώσει τις βάσεις της ανταγωνιστικότητάς της, να αυξήσει το δυναμικό οικονομικής αύξησης που διαθέτει καθώς και την παραγωγικότητά της και να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή, δίνοντας κατά κύριο λόγο έμφαση στη γνώση, την καινοτομία και την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει περισσότερο όλα τα ενδεδειγμένα εθνικά και κοινοτικά μέσα - συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής στον τομέα της συνοχής - στις τρεις διαστάσεις της στρατηγικής: οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική, ώστε να αξιοποιηθούν καλύτερα οι μεταξύ τους συνέργειες, εντός γενικού πλαισίου αειφόρου ανάπτυξης. Παράλληλα με τις κυβερνήσεις, όλοι οι άλλοι εμπλεκόμενοι συντελεστές - κοινοβούλια, περιφερειακά και τοπικά όργανα, κοινωνικοί εταίροι, κοινωνία των πολιτών - οφείλουν να οικειωθούν τη στρατηγική και να συμμετάσχουν ενεργά στην υλοποίηση των στόχων της.

Παράλληλα, οι δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2007-2013 θα πρέπει να εφοδιάσουν την Ένωση με τα κατάλληλα μέσα για την εφαρμογή των πολιτικών της εν γένει και, μεταξύ αυτών, των πολιτικών που συντείνουν στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της Λισσαβώνας. Προκειμένου να υποστηριχθούν οι προσπάθειες για την οικονομική αύξηση και την απασχόληση είναι ουσιαστικής σημασίας η ύπαρξη στέρεων μακροοικονομικών συνθηκών. Σε αυτό θα συμβάλλουν οι τροποποιήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης - το οποίο συγκεντρώνει τους κανόνες, σε επίπεδο ΕΕ, που διέπουν τις εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές - ενώ παράλληλα θα επιτρέψουν στα κράτη μέλη να διαδραματίσουν πλήρως το ρόλο τους στην επανεκκίνηση μιας μακροπρόθεσμης οικονομικής μεγέθυνσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (συμπεράσματα της προεδρίας –Βρυξέλλες 22-23 Μαρτίου 2005) κάλεσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να αναπτύξει με τις οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές των κρατών μελών και άλλων

εταίρων οργανισμών ένα αμφίδρομο δίκτυο πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών με σκοπό να προωθηθεί η υλοποίηση της στρατηγικής.

5.2 ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗΣ

5.2.1 Γνώση και Καινοτομία - κινητήριες δυνάμεις της βιώσιμης οικονομικής μεγέθυνσης

Στις προηγμένες οικονομίες όπως η ΕΕ, η γνώση, δηλαδή η έρευνα και ανάπτυξη, η καινοτομία και η εκπαίδευση, αποτελούν το μοχλό για την ανάπτυξη της παραγωγικότητας. Η γνώση είναι ο αποφασιστικός παράγοντας που εξασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης στον πλανήτη της παγκοσμιοποίησης όπου οι άλλοι ανταγωνίζονται με φθηνή εργασία ή με πρωτογενείς πόρους.

Ο ευρωπαϊκός χώρος της γνώσης πρέπει να επιτρέπει στις επιχειρήσεις να δημιουργούν νέους παράγοντες ανταγωνισμού, στους καταναλωτές να επωφελούνται από νέα αγαθά και υπηρεσίες και στους εργαζομένους να αποκτούν νέες δεξιότητες. Υπό το πρίσμα αυτό προέχει να αναπτυχθούν η έρευνα, η εκπαίδευση και η καινοτομία σε όλες τους τις μορφές, καθότι επιτρέπουν τη μετατροπή της γνώσης σε προστιθέμενη αξία και τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικά καλύτερων θέσεων απασχόλησης. Εξάλλου, κατά τα επόμενα έτη, πρέπει να ενθαρρυνθεί η διεξαγωγή πραγματικού διαλόγου μεταξύ των εμπλεκομένων δημόσιων και ιδιωτικών μερών της κοινωνίας της γνώσης.

5.2.2. Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων σε Έρευνα και Ανάπτυξη

Στον τομέα της E&A, διατηρείται ο γενικός στόχος του ποσοστού επενδύσεων 3% με σωστή κατανομή μεταξύ ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων. Θα πρέπει να καθοριστούν συγκεκριμένα ενδιάμεσα ποσοστά στο εθνικό επίπεδο. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξηγήσουν, στο πλαίσιο των εθνικών τους προγραμμάτων για τη στρατηγική της Λισσαβώνας, τα μέτρα που προτίθενται να λάβουν για την υλοποίηση αυτού του στόχου. Η αύξηση των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη από τον επιχειρηματικό κλάδο είναι αποφασιστικής σημασίας και τα κράτη μέλη πρέπει να επωφεληθούν πλήρως από τις ευκαιρίες που προσφέρει το νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων.

Το κύριο δομικό στοιχείο πρέπει επίσης να είναι μια συντονισμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση για τη βελτίωση του φορολογικού περιβάλλοντος για την έρευνα και ανάπτυξη.

Τέτοια μέτρα ήταν καθοριστικά σε άλλες χώρες εφόσον ενθάρρυναν τους επιχειρηματίες να επενδύσουν μεγαλύτερα ποσά σε έρευνα και ανάπτυξη. Ένα τέτοιο πλαίσιο θα είναι ουσιαστικό για την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ένωση.

Σε επίπεδο της Ένωσης, το 7ο ερευνητικό πρόγραμμα-πλαίσιο θα δώσει ισχυρή ώθηση στην ανταγωνιστικότητα των βιομηχανιών μας σε βασικούς τομείς τεχνολογίας με την συγκέντρωση και την ενίσχυση των προσπαθειών σε όλη την ΕΕ και με τη μόχλευση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα. Το νέο πρόγραμμα-πλαίσιο θα επικεντρωθεί επίσης στην υπεροχή της ερευνητικής βάσης μέσω ενός μελλοντικού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας, που θα απαρτίζεται από ανεξάρτητους επιστήμονες διεθνούς κύρους και θα επιλέγει ερευνητικά σχέδια και προγράμματα με βάση την επιστημονική αριστεία. Τα πανεπιστήμια καλούνται να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο. Επίσης οι εργασίες που αφορούν το ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα θα επιτρέψουν την αξιοποίηση των δυνατοτήτων καινοτομίας και του σημαντικού δυναμικού που υπάρχει στον τομέα αυτόν.

5.2.3. Διευκόλυνση της καινοτομίας, υιοθέτηση των ΤΠΕ και βιώσιμη χρήση των πόρων

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν την πολιτική τους στον τομέα της καινοτομίας ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους, συν τοις άλλοις δε με τους εξής αντικειμενικούς σκοπούς:

- ✓ καθιέρωση μηχανισμών στήριξης καινοτόμων ΜΜΕ, καθώς και των νεοσύστατων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας,
- ✓ προώθηση της διεξαγωγής κοινής έρευνας από επιχειρήσεις και πανεπιστήμια,
- ✓ βελτίωση της πρόσβασης σε επιχειρηματικά κεφάλαια,
- ✓ στροφή των δημοσίων συμβάσεων προς καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες,
- ✓ ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων για την καινοτομία και πόλων καινοτομίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Το νέο κοινοτικό πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία θα δώσει από την πλευρά του ισχυρή ώθηση στην καινοτομία σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεδομένου ότι προβλέπει νέο μηχανισμό χρηματοδότησης των καινοτόμων ΜΜΕ υψηλού αναπτυξιακού δυναμικού, καθιστά δε ορθολογικότερο και πιο ενισχυμένο το δίκτυο τεχνικής υποστήριξης της καινοτομίας στις επιχειρήσεις και

παρέχει στήριξη στους περιφερειακούς πόλους και τα ευρωπαϊκά δίκτυα καινοτομίας. Οι πόλοι καινοτομίας θα αποτελούνται από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες έχουν επιδείξει ενεργό δράση στις τεχνολογίες αιχμής, και από πανεπιστήμια με την αναγκαία επιχειρηματική και χρηματοδοτική στήριξη. Τα κράτη μέλη πρέπει να εκμεταλλευθούν τις ευκαιρίες που προσφέρουν τα περιφερειακά και κοινοτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να στηρίζουν τις περιφερειακές στρατηγικές καινοτομίας. Αυτή η προσέγγιση είναι σημαντική για την ανάπτυξη νέων «κέντρων αριστείας» που ενθαρρύνονται από το κοινοτικό ερευνητικό πρόγραμμα ώστε να μεταφερθούν στην πράξη περισσότερες θεωρητικές έννοιες. Η Επιτροπή προτείνει τη δημιουργία ενός «Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Τεχνολογίας» που θα αποτελεί τον πόλο προσέλκυσης των καλύτερων «εγκεφάλων», των καλύτερων ιδεών και των σημαντικότερων εταιρειών του πλανήτη.

Μία νέα πρωτοβουλία – «i2010:Ευρωπαϊκή Κοινωνία της Πληροφορίας» – θα προωθήσει τη χρήση των ΤΠΕ για τη συνέχιση του προγράμματος δράσης e Europe (ηλεκτρονική Ευρώπη) που στηρίζεται από τη Στρατηγική της Λισσαβώνας. Αυτό θα γίνει με την ενίσχυση ενός σταθερού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και τις ψηφιακές υπηρεσίες με την αύξηση της έρευνας και της καινοτομίας σε ΤΠΕ και μια Κοινωνία της Πληροφορίας αφιερωμένη στην εξάλειψη των αποκλεισμών στην ποιότητα ζωής και στη δημιουργία ενός πληροφοριακού χώρου δίχως σύνορα.

5.2.4. Συμβολή στη δημιουργία μιας ισχυρής ευρωπαϊκής βιομηχανικής βάσης

Η Ευρώπη χρειάζεται ένα στέρεο βιομηχανικό ιστό στο σύνολο της επικράτειάς της. Η βιομηχανική ανταγωνιστικότητα μπορεί να στηριχτεί με την ανάπτυξη μεγάλων ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών στον τομέα της τεχνολογίας με τη συγκέντρωση χρηματοδότησης από την Ένωση, τα κράτη μέλη και την βιομηχανία. Το επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα μπορεί να προωθήσει αυτήν τη διαδικασία, δίνοντας την επαρκή προτεραιότητα. Ο στόχος θα είναι να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες της αγοράς και να προβληθούν συγκεκριμένες εξελίξεις στον τομέα των προϊόντων και των υπηρεσιών με βάση τις τεχνολογίες εκείνες οι οποίες δεν είναι μόνον ουσιώδεις για το ευρωπαϊκό μοντέλο αειφόρου ανάπτυξης, αλλά και θα συμβάλουν στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Η κλίμακά τους αιτιολογεί την παροχή συμπληρωματικής χρηματοδότησης, η οποία με τη σειρά της θα κινητοποιήσει συμπληρωματικούς εθνικούς και ιδιωτικούς πόρους. Η διαχείριση μπορεί να

εξασφαλιστεί από δημόσιες-ιδιωτικές εταιρικές σχέσεις. Το πρόγραμμα Galileo και η αεροναυπηγική αποτελούν το παράδειγμα τομέων στους οποίους οι δημόσιες-ιδιωτικές εταιρικές σχέσεις είχαν αποτελέσματα.

Η Επιτροπή θα καταρτίσει έναν κατάλογο κριτηρίων, θεμάτων και σχεδίων σε στενή συνεργασία με τα κυριότερα ενδιαφερόμενα μέρη (κράτη μέλη, ερευνητές, βιομηχανία και κοινωνία πολιτών) και να υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ π) θα πρέπει να επεκτείνει το διαρθρωμένο χρηματοδοτικό μέσο της σε σχέδια E&A και να διερευνήσει από κοινού με την Επιτροπή νέα μέσα για χρησιμοποίηση των κοινοτικών πόρων ως πολλαπλασιαστικών μοχλών για δάνεια της ΕΤΕ π.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει τη σημαντική συμβολή της περιβαλλοντικής πολιτικής στην οικονομική αύξηση και την απασχόληση, καθώς και στην ποιότητα ζωής, ιδίως χάρη στην ανάπτυξη των οικολογικών καινοτομιών και των οικολογικών τεχνολογιών καθώς και στη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, που οδηγούν στη δημιουργία νέων διεξόδων και νέων απασχολήσεων. Υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της αποδοτικής χρησιμοποίησης των διαφόρων μορφών ενέργειας ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας και αειφόρου ανάπτυξης και επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να αναπτύξει μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία σχετικά με την ενεργειακή αποδοτικότητα και να καταρτίσει Πράσινη Βίβλο το 2005. Οι οικολογικές καινοτομίες, οι περιβαλλοντικές τεχνολογίες θα πρέπει να προωθηθούν ιδιαίτερα, και δη στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών, με ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ και στην προώθηση των οικολογικών τεχνολογιών στις δημόσιες συμβάσεις. Πέραν της ανάπτυξής του στην εσωτερική αγορά, ο τομέας αυτός παρουσιάζει αξιοσημείωτες εξαγωγικές δυνατότητες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θέσουν επείγοντως σε εφαρμογή το σχέδιο δράσης υπέρ των οικολογικών τεχνολογιών, συν τοις άλλοις μέσω συγκεκριμένων δράσεων και με χρονοδιαγράμματα που θα συμφωνηθούν από κοινού με τους οικονομικούς φορείς. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη σπουδαιότητα του στόχου του να τεθεί μέχρι το 2010 τέρμα στην απώλεια βιολογικής ποικιλομορφίας, και ειδικότερα με ενσωμάτωση της απαίτησης αυτής σε άλλες πολιτικές, δεδομένου του ενδιαφέροντος της βιοποικιλότητας για ορισμένους οικονομικούς τομείς.

Η συμφωνία για το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παραμένει σημαντικό στοιχείο της δέσμευσης της Ένωσης να προωθήσει μια καινοτόμο οικονομία που θα

βασίζεται στη γνώση. Η Κοινότητα θα υποστηρίξει τις προσπάθειες διατήρησης μιας ισχυρής βιομηχανικής ικανότητας, μεριμνώντας από κοινού για την έρευνα, τις κανονιστικές και τις χρηματοδοτικές προκλήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο όπου, για λόγους κλίμακας ή πεδίου εφαρμογής, τα επιμέρους κράτη μέλη δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τις αδυναμίες της αγοράς και της δημόσιας πολιτικής.

5.2.5. Ένας ελκυστικός χώρος επενδύσεων και εργασίας

Απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική μεγέθυνση αποτελεί ένας ελκυστικός χώρος επενδύσεων και περιβάλλον εργασίας ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Για να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις και να δημιουργηθεί ελκυστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους, η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να διευρύνει σε έκταση και σε βάθος την εσωτερική της αγορά και να εξοπλιστεί με ένα ρυθμιστικό πλαίσιο ευμενέστερο προς τις επιχειρήσεις, οι οποίες με τη σειρά τους οφείλουν να αναπτύξουν κοινωνική υπευθυνότητα. Χρειάζονται επίσης σύγχρονες υποδομές που διευκολύνουν το εμπόριο και την κινητικότητα, κοινωφελείς υπηρεσίες ποιότητας και οικονομικά προσιτές, καθώς και ένα υγιές περιβάλλον βασιζόμενο σε βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και σε υψηλή ποιότητα ζωής.

5.2.5.1. Να διευρυνθεί σε έκταση και σε βάθος η εσωτερική αγορά

Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, ειδικότερα στον τομέα των υπηρεσιών, τα κλειστά επαγγέλματα, η ενέργεια, οι μεταφορές, οι δημόσιες συμβάσεις και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες παραμένουν σημαντικά θέματα. Σε πολλούς από τους τομείς αυτούς, με την Στρατηγική της Λισσαβώνας έχει ήδη παραχθεί ικανή νομοθεσία, αλλά τα κράτη μέλη προκαλούν απογοήτευση στις επιχειρήσεις τους και στους πολίτες τους καθώς κωλυσιεργούν όσον αφορά την μεταφορά της νομοθεσίας αυτής στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της. Η άρση των φραγμών που απομένουν θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για είσοδο στην αγορά και ο ανταγωνισμός που θα προκύψει θα δώσει ώθηση στις επενδύσεις και την καινοτομία.

Τέλος, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα ρυθμιστικά τους συστήματα είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στις ανάγκες μιας αγοράς που καλύπτει το σύνολο της ΕΕ. Είναι ζωτικής σημασίας να εξασφαλίσουμε και, όπου κρίνεται αναγκαίο, να βελτιώσουμε τον ρόλο των εθνικών διοικήσεων δημιουργώντας ευνοϊκές συνθήκες αγοράς (π.χ. χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών (η δημόσια διοίκηση), αντιμετώπιση της διαφθοράς και της απάτης). Επιπλέον, πολλά μπορούν να γίνουν

στον τομέα της φορολογίας ώστε να λειτουργεί καλύτερα η ενιαία αγορά και να μειωθούν οι ισχύοντες φραγμοί και ο φόρτος διοικητικών διαδικασιών για τους επιχειρηματίες.

Στα πλαίσια της εσωτερική αγοράς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσδιόρισε του εξής τομείς προτεραιότητας:

Η εσωτερική αγορά για τις υπηρεσίες πρέπει να γίνει πλήρως λειτουργική, διατηρώντας, παράλληλα, το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο. Στον τομέα των υπηρεσιών αναλογεί σχεδόν το σύνολο των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν στην ΕΕ στην περίοδο 1997- 2002. Οι υπηρεσίες αντιπροσωπεύουν πλέον το 70% της προστιθέμενης αξίας στην ΕΕ. Εντούτοις, οι υπηρεσίες αποτελούν μόνο το 20% περίπου του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Η ολοκλήρωση μιας ενιαίας αγοράς υπηρεσιών θα πρέπει μεσοπρόθεσμα να οδηγήσει σε αύξηση του επιπέδου του ΑΕΠ κατά 0,6% και του επιπέδου της απασχόλησης κατά 0,3% (έως 600.000 θέσεις εργασίας). Η Επιτροπή θα συνεργαστεί εποικοδομητικά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και άλλους ενδιαφερομένους στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ευρεία συναίνεση όσον αφορά την τροποποιημένη οδηγία για τις υπηρεσίες.

Η πλήρης ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης, επιτρέποντας την αποτελεσματικότερη κατανομή των κεφαλαίων και εξασφαλίζοντας καλύτερους όρους για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημειώνει ότι σε μια αποδοτική και δυναμική οικονομία η παροχή αποτελεσματικών και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος αποτελεί βασικό συστατικό του ευρωπαϊκού κράτους πρόνοιας, είναι ουσιαστική για την εξασφάλιση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και συμβάλλει στην ανταγωνιστικότητα.

Σχετικά με την οδηγία REACH (καταχώριση ,αξιολόγηση και αδειοδότηση των χημικών προϊόντων) οφείλει να συνταιριάζει τα μελήματα προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας με την ανάγκη προώθησης της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, δίνοντας ταυτόχρονα ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ και στις ικανότητές τους για καινοτομία.

5.2.5.2 Να εξασφαλιστούν ανοικτές και ανταγωνιστικές αγορές εντός και εκτός Ευρώπης

Πέραν μιας δραστήριας πολιτικής ανταγωνισμού, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να συνεχίσουν την πορεία τους προς μείωση του γενικού επιπέδου των κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας συνάμα υπόψη τις ενδεχόμενες αδυναμίες των αγορών. Η κίνηση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από κατεύθυνση των ενισχύσεων προς στήριξη ορισμένων οριζόντιων στόχων όπως η έρευνα και η καινοτομία, καθώς και η αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Η μεταρρύθμιση των περιφερειακών ενισχύσεων θα πρέπει επίσης να καλλιεργεί υψηλό επίπεδο επενδύσεων και να επιτρέπει τη μείωση των ανισοτήτων σύμφωνα με τους στόχους της Λισσαβόνας.

Οι ευρωπαϊκές εταιρείες βρίσκονται όλο και περισσότερο αντιμέτωπες με διεθνείς προκλήσεις και η εμπορική πολιτική της ΕΕ πρέπει να διασφαλίζει ότι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε τρίτες αγορές υπό δίκαιες συνθήκες ανταγωνισμού και βάσει σαφών κανόνων. Κοντολογίς, οι ανοικτές αγορές, τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη υψηλότερων δεικτών οικονομικής μεγέθυνσης.

Η Κοινότητα έχει δεσμευτεί να ολοκληρώσει μια φιλόδοξη συμφωνία στο πλαίσιο του Γύρου της Ντόχα, η οποία συμπληρώνεται με διμερείς και περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τον κανονιστικό και διοικητικό της διάλογο σε διεθνές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων των διμερών συμφωνιών σχετικά με την παροχή αεροπορικών και θαλάσσιων υπηρεσιών, δεδομένου ότι αυτός είναι ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι τα πρότυπά μας θα διατηρηθούν και θα εφαρμοστούν αλλού. Επιπλέον, η Επιτροπή θα προωθήσει τη στρατηγική της για την επιβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε τρίτες χώρες σε μια προσπάθεια να σταματήσει την αύξηση της πειρατείας και της απομίμησης. Επίσης, θα δρομολογηθεί μια νέα πρωτοβουλία η οποία θα πιέσει για καλύτερη πρόσβαση στις αγορές προμηθειών τρίτων χωρών.

5.2.5.3 Να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές και οι εθνικές ρυθμίσεις

Ο περιορισμός του περιττού κόστους, η άρση εμποδίων για την προσαρμοστικότητα και την καινοτομία και μία νομοθεσία περισσότερο φιλική στον ανταγωνισμό και την απασχόληση θα βοηθήσουν στη δημιουργία αποτελεσματικότερων συνθηκών για οικονομική μεγέθυνση και βελτιωμένη παραγωγικότητα. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται μέτρα όπως η απλούστευση, η ορθά

δομημένη νομοθεσία και οι προσπάθειες για μείωση της επιβάρυνσης που προκύπτει από το διοικητικό κόστος. Ένα σωστό ρυθμιστικό πλαίσιο θα ενισχύσει επίσης την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και θα τους βοηθήσει να συμβάλλουν και αυτοί στην ανάπτυξη. Τα ρυθμιστικά βάρη επηρεάζουν επίσης δυσανάλογα τις ΜΜΕ οι οποίες συνήθως έχουν διαθέσιμους περιορισμένους πόρους για να διεκπεραιώνουν τις διοικητικές διαδικασίες που συχνά υπαγορεύουν οι εν λόγω ρυθμίσεις. Η πρόσβαση των ΜΜΕ στα κοινοτικά προγράμματα αποκτά επίσης μείζονα σημασία καθώς και η πρόσβαση σε πιστώσεις, σε άλλους τρόπους χρηματοδότησης και υπηρεσίες πλαισίωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτρέπει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων να διαφοροποιήσει τις δραστηριότητές του, ιδίως υπέρ της χρηματοδότησης καινοτόμων ΜΜΕ μέσω των δικτύων ατομικών επενδυτών («επιχειρηματικών αγγέλων») και της μεταφοράς τεχνολογιών. Θα πρέπει να εντοπιστούν από κοινού με την Επιτροπή διάφορα ευέλικτα χρηματοδοτικά μέσα που να προσφέρονται γι' αυτόν τον τύπο δραστηριοτήτων. Οι δράσεις αυτές πρέπει επίσης να υποβοηθούνται από το νέο κοινοτικό πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία.

Μία νέα προσέγγιση του ρυθμιστικού πλαισίου πρέπει να στοχεύει στην άρση επιβαρύνσεων και εμποδίων που υπονομεύουν την επίτευξη των στόχων της πολιτικής. Το καλύτερο ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για τη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της Ένωσης.

Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να επιδιώκουν με δική τους πρωτοβουλία τη βελτίωση της νομοθεσίας τους, κυρίως σε τομείς στους οποίους η αύξηση της παραγωγικότητας στην Ευρώπη χάνει σταθερά ταχύτητα, όπως για παράδειγμα ο τομέας των υπηρεσιών. Η Επιτροπή θα επιδιώξει αποφασιστικά τον στόχο αυτό και θα ξεκινήσει μία νέα μεγάλη πρωτοβουλία η οποία, μεταξύ άλλων, θα περιλαμβάνει :

- Καλύτερη αξιολόγηση των επιπτώσεων των νέων προτάσεων νομοθεσίας/πολιτικής σχετικά με την ανταγωνιστικότητα, μέσω και του μηχανισμού αξιολόγησης των επιπτώσεων.
- Προσφυγή σε εξωτερική εμπειρογνομosύνη για παροχή συμβουλών σχετικά με την ποιότητα και την μεθοδολογία αξιολόγησης των επιπτώσεων.

Η συσσώρευση εμποδίων όπως το ρυθμιστικό πλαίσιο, η δύσκολη πρόσβαση στην αγορά και η ανεπαρκής ανταγωνιστική πίεση, μπορεί να επιβραδύνει την καινοτομία σε τομείς που παρουσιάζουν ωστόσο μεγάλες αναπτυξιακές δυνατότητες. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή θα ξεκινήσει μία σειρά τομεακών αναλύσεων με σκοπό

να προσδιορίσει τα εμπόδια που συναντούν η μεγέθυνση και η καινοτομία σε βασικούς τομείς. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα βάρη που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ.

5.2.5.4.Επέκταση και βελτίωση των ευρωπαϊκών υποδομών

Η ενιαία αγορά πρέπει να διαθέτει σύγχρονες υποδομές ώστε να διευκολύνεται το εμπόριο και η κινητικότητα. Η πρόοδος που σημειώνεται είναι απογοητευτικά αργή και η κατάσταση αυτή πρέπει να διορθωθεί. Οι σύγχρονες υποδομές είναι σημαντικός παράγοντας ανταγωνιστικότητας που επηρεάζει πολλές επιχειρηματικές αποφάσεις, καθώς καθορίζει την ελκυστικότητα κάθε τόπου, από κοινωνικοοικονομικής άποψης. Εγγυώνται την κινητικότητα των ατόμων, των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών σε όλη την επικράτεια της Ένωσης. Επίσης, οι επενδύσεις σε υποδομές, ειδικότερα στα νέα κράτη μέλη, θα ενθαρρύνουν την οικονομική μεγέθυνση και θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη σύγκλιση σε οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό επίπεδο. Λόγω των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων που έχουν οι υποδομές, οι σχετικές αποφάσεις πρέπει να είναι σε άμεση συνάρτηση με την βιωσιμότητα. Ομοίως, δίκαια και αποτελεσματικά συστήματα τιμολόγησης των υποδομών θα εξυπηρετήσουν τον στόχο αυτό.

Οι σύγχρονες μεταφορικές και ενεργειακές υποδομές στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι προαπαιτούμενο για να αποκομίσουμε οφέλη από μία ανανεωμένη στρατηγική της Λισαβόνας. Τα κράτη μέλη πρέπει να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους και να ξεκινήσουν εργασίες για τα 45 διασυνοριακά έργα «ταχείας έναρξης» στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ευρυζωνικών δικτύων, της E&A και της καινοτομίας. Ο συντονισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο ανά μεμονωμένο έργο πρέπει να συμβαδίζει με μία σαφή δέσμευση εκ μέρους των ενδιαφερόμενων κρατών μελών ότι ξεκινά η διαδικασία σχεδιασμού και χρηματοδότησης. Τα κράτη μέλη πρέπει να εκπονούν εκθέσεις για την πρόοδο που σημειώθηκε στο πλαίσιο των εθνικών τους προγραμμάτων δράσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Ένωση και τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις επενδυτικές τους προσπάθειες και να ενθαρρύνουν τις εταιρικές σχέσεις δημοσίου-ιδιωτών.

5.2.6. Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας

Αν η Ευρώπη θέλει να επιτύχει πλήρη απασχόληση, βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στο χώρο εργασίας και ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, πρέπει να προσελκύσει και να διατηρήσει περισσότερους ανθρώπους στην

απασχόληση, να αυξήσει την προσφορά εργατικού δυναμικού, να εκσυγχρονίσει τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, να βελτιώσει την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και να αυξήσει τις επενδύσεις σε ανθρώπινο δυναμικό μέσω καλύτερης εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων.

Αυτοί οι στόχοι και προτεραιότητες αποτελούν επίσης το επίκεντρο της κοινωνικής ατζέντας και αντικατοπτρίζονται στις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η Επιτροπή πρότεινε την αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση το 2005 ως αναπόσπαστο τμήμα της νέας Στρατηγικής της Λισσαβώνας, που θα στηρίζεται στο σχέδιο δράσης της διαδικασίας της Λισσαβώνας.

5.2.6.1 Προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας

Ενώ το ζήτημα του χαμηλού ποσοστού γεννήσεων στην Ευρώπη πρέπει να αντιμετωπιστεί δεόντως ως μέρος μιας μακροπρόθεσμης πολιτικής, η αύξηση των θέσεων εργασίας αποτελεί τον αποτελεσματικότερο τρόπο δημιουργίας οικονομικής μεγέθυνσης και προώθησης οικονομιών με στόχο την κοινωνική ένταξη. Η πρόκληση συνίσταται στην προσέλκυση και στη διατήρηση μεγαλύτερου αριθμού ατόμων στην αγορά εργασίας χάρη σε μία ενεργό πολιτική αγοράς εργασίας και στην παροχή των κατάλληλων κινήτρων. Η επανένταξη των ανέργων ή του μη ενεργού πληθυσμού στις αγορές εργασίας και η παροχή κινήτρων στους εργαζόμενους για να παραμείνουν στις τάξεις του εργατικού δυναμικού για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, απαιτεί τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας. Τα κράτη μέλη πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλειας (κυρίως τα συνταξιοδοτικά καθεστώτα και τα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης) και να ενισχύσουν τις πολιτικές τους απασχόλησης. Δεν έχουμε ακόμη πλήρως επωφεληθεί από το τεράστιο δυναμικό των γυναικών στην αγορά εργασίας, και οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να δεσμευθούν να εξαλείψουν τις μισθολογικές διαφορές λόγω φύλου.

Είναι απαραίτητο να προσελκυσθούν περισσότεροι άνθρωποι στην αγορά εργασίας. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με επένδυση σε μια ενεργό πολιτική απασχόλησης, στην οικονομική ελκυστικότητα της εργασίας, σε μέτρα για τη συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των δομών φροντίδας για τα παιδιά· πρέπει επίσης να δοθεί προτεραιότητα στην παροχή ίσων ευκαιριών, στις στρατηγικές για επαγγελματικά δραστήριους

ηλικιωμένους, στην προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης καθώς και στην μετατροπή της αδήλωτης εργασίας σε κανονική απασχόληση. Θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθούν νέες πηγές θέσεων εργασίας στις υπηρεσίες προς άτομα και επιχειρήσεις, στην κοινωνική οικονομία, στον χωροταξικό σχεδιασμό και στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και στα νέα βιομηχανικά επαγγέλματα, μεταξύ άλλων και χάρη σε τοπικές εταιρικές σχέσεις για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση.

Για την επάνοδο σε μια διαρκή και βιώσιμη οικονομική αύξηση απαιτείται μια δυναμικότερη δημογραφική ανάπτυξη, μια καλύτερη κοινωνική και επαγγελματική ένταξη, καθώς και μεγαλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού που αντιπροσωπεύει η ευρωπαϊκή νεολαία. Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε το ευρωπαϊκό σύμφωνο για τη νεολαία ως ένα από τα όργανα που συντελούν στην πραγμάτωση των στόχων της Λισσαβώνας.

Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν εθνικούς στόχους για την απασχόληση και οι κοινωνικοί εταίροι καλούνται να προωθήσουν την ένταξη ατόμων που έχουν αποκλεισθεί από την αγορά εργασίας, καθώς και των νέων. Τούτο όχι μόνον θα συμβάλει στην καταπολέμηση της φτώχειας, αλλά και θα εξασφαλίσει θέσεις εργασίας για μεγαλύτερο αριθμό ατόμων.

5.2.6.2 Αύξηση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρήσεων και αύξηση της ευελιξίας των αγορών εργασίας.

Σε ταχέως μεταβαλλόμενες οικονομίες, ένας υψηλός βαθμός προσαρμοστικότητας είναι επίσης σημαντικός για την αύξηση της παραγωγικότητας και για τη διευκόλυνση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στους ταχέως αναπτυσσόμενους τομείς. Οι νέες εταιρείες και οι ΜΜΕ αποτελούν τις σημαντικότερες πηγές για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και μεγέθυνσης στην Ευρώπη. Για να αυξηθεί η ευελιξία σε συνδυασμό με την ασφάλεια, εργαζόμενοι και επιχειρήσεις πρέπει να επιδείξουν μεγαλύτερη ικανότητα στο να προλαμβάνουν, να υποκινούν και να απορροφούν την αλλαγή. Με την αυξημένη δυνατότητα προσαρμογής θα εξασφαλιστεί επίσης ότι η εξέλιξη των μισθών δεν υπερβαίνει την αύξηση της παραγωγικότητας κατά τη διάρκεια του κύκλου και ότι αντανάκλα την κατάσταση της αγοράς εργασίας. Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των υπηρεσιών και της λειτουργίας των αγορών εργασίας, είναι προφανές ότι η εφαρμογή μιας ενιαίας πολιτικής παντού θα ήταν αντιπαραγωγική και αναποτελεσματική. Τα ίδια τα κράτη μέλη είναι εκείνα που πρέπει να εφαρμόσουν τον συνδυασμό μέτρων που

θεωρούν καταλληλότερο. Θα πρέπει επίσης να δοθεί έμφαση στη μεγαλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των οικονομικών μεταλλάξεων.

Ο ευρωπαϊκός χώρος εκπαίδευσης πρέπει να αναπτυχθεί με προώθηση της γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι προέχει η διάδοση του Ευρωπαϊκού Βιβλιαρίου Κατάρτισης (Europass), η έκδοση της οδηγίας για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων το 2005 και η θέσπιση ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων το 2006.

Προκειμένου να αξιοποιηθεί το παγκόσμιο ανθρώπινο δυναμικό και ο πλούτος των γνώσεών του, η Επιτροπή θα εργαστεί για τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου για τη διαχείριση της οικονομικής μετανάστευσης σε επίπεδο ΕΕ και προτείνει ταχείες διαδικασίες υποδοχής για μεγαλύτερης διάρκειας παραμονές ερευνητών από τρίτες χώρες και τη διευκόλυνση ομοιόμορφων θεωρήσεων σύντομης παραμονής.

5.2.6.3 Περισσότερες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο με καλύτερη εκπαίδευση και δεξιότητες

Το ανθρώπινο κεφάλαιο αποτελεί το ουσιωδέστερο στοιχείο του ενεργητικού της Ευρώπης. Τα κράτη μέλη καλούνται να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την ανύψωση του γενικού επιπέδου εκπαίδευσης και τον περιορισμό του αριθμού των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, ακολουθώντας ιδίως το πρόγραμμα εργασιών «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010». Η δια βίου μάθηση συνιστά προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας, λαμβανομένης υπόψη της σκοπιμότητας μιας υψηλής ποιότητας σε όλα τα επίπεδα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να κάνουν τη δια βίου μάθηση ευκαιρία προσφερόμενη σε όλους στο σχολείο, την επιχείρηση και το νοικοκυριό. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην πρόσβαση στη δια βίου μάθηση για τους εργαζόμενους με λίγα προσόντα και για το προσωπικό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζητά κατά συνέπεια την ταχεία θέσπιση του σχετικού προγράμματος το οποίο θα υποβάλει λίαν προσεχώς η Επιτροπή. Οι προϋποθέσεις πρόσβασης θα πρέπει εξ άλλου να γίνουν ευκολότερες με οργάνωση του χρόνου εργασίας, με υπηρεσίες οικογενειακής υποστήριξης, με επαγγελματικό προσανατολισμό και με νέες μορφές επιμερισμού του κόστους.

5.3 ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η υλοποίηση αποτελεί την «αχίλλειο πτέρνα» της Στρατηγικής της Λισσαβόνας η βελτίωση των μηχανισμών εφαρμογής μπορεί να εξαλείψει πολλές δυσκολίες. Αλλά θα είναι αποτελεσματική μόνον εάν υπάρχει αυθεντική δέσμευση εκ μέρους των κρατών μελών.

Είναι σκόπιμο οι ενέργειες που αναλαμβάνονται από την ΕΕ και από τα κράτη μέλη να συμβάλουν περισσότερο και με πιο συγκεκριμένο τρόπο στην οικονομική αύξηση και την απασχόληση. Μ' αυτό το πνεύμα, θα διαμορφωθεί ένας απλουστευμένος μηχανισμός με τριπλό στόχο: τον ευκολότερο προσδιορισμό προτεραιοτήτων με παράλληλη διατήρηση της γενικής ισορροπίας της στρατηγικής και της συνέργειας μεταξύ των διαφόρων στοιχείων της· την καλύτερη υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων επί τόπου με μεγαλύτερη ανάμιξη των κρατών μελών· τον εξορθολογισμό της διαδικασίας παρακολούθησης για να γίνεται καλύτερα αντιληπτή η εφαρμογή της στρατηγικής στο εθνικό επίπεδο.

Η νέα αυτή προσέγγιση, που βασίζεται σε τριετή κύκλο ο οποίος άρχισε το 2005 και θα πρέπει να ανανεωθεί το 2008, περιλαμβάνει τις ακόλουθες φάσεις:

α) Αφετηρία του κύκλου θα είναι το συγκεκριλαιωτικό έγγραφο της Επιτροπής («στρατηγική έκθεση»). Η έκθεση αυτή θα εξεταστεί στις αρμόδιες συνθέσεις του Συμβουλίου και θα συζητηθεί από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο θα καθορίσει τους πολιτικούς προσανατολισμούς για την οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική διάσταση της στρατηγικής.

β) Σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από τη Συνθήκη και βάσει των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το Συμβούλιο θα εγκρίνει σειρά «ολοκληρωμένων κατευθυντηρίων γραμμών» που θα συνίστανται από δύο στοιχεία: τους Γενικούς Προσανατολισμούς των Οικονομικών Πολιτικών (ΓΠΟΠ) και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση (ΚΓΑ)· ως γενικό μέσο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, οι ΓΠΟΠ αναμένεται ότι θα εξακολουθήσουν να καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα μακροοικονομικών και μικροοικονομικών πολιτικών, καθώς και τις πολιτικές απασχόλησης αρκεί αυτές να συναρτώνται προς τις πρώτες· οι ΓΠΟΠ θα εξασφαλίζουν την εν γένει οικονομική συνοχή των τριών διαστάσεων της στρατηγικής.

γ) Βάσει των «ολοκληρωμένων κατευθυντηρίων γραμμών» τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν υπ' ευθύνη τους «εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων», ανταποκρινόμενα στις ανάγκες και στην ιδιάζουσα κατάστασή τους. Για τα

προγράμματα θα πραγματοποιηθεί διαβούλευση με όλα τα ενεχόμενα μέρη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και με τα κοινοβουλευτικά όργανα σύμφωνα με τις ιδιαίτερες διαδικασίες κάθε κράτους μέλους. Τα προγράμματα αυτά θα λαμβάνουν υπόψη τους κύκλους των εθνικών πολιτικών και θα μπορούν να αναθεωρούνται σε περίπτωση μεταβολών της κατάστασης. Τα κράτη μέλη θα ενισχύσουν τον εσωτερικό τους συντονισμό, διορίζοντας ενδεχομένως έναν «εθνικό συντονιστή Λισσαβώνας» σε κυβερνητικό επίπεδο που θα είναι επιφορτισμένος με το συντονισμό των διαφόρων στοιχείων της στρατηγικής και την παρουσίαση του προγράμματος της Λισσαβώνας. Η Επιτροπή θα υποβάλει, από πλευράς της, ως συμπλήρωμα των εθνικών προγραμμάτων, ένα «κοινοτικό πρόγραμμα Λισσαβώνας» που θα καλύπτει το σύνολο των δράσεων που θα αναληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο υπέρ της οικονομικής αύξησης και της απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη τη σύγκλιση των πολιτικών.

δ) Οι εκθέσεις για την παρακολούθηση της υλοποίησης της στρατηγικής της Λισσαβώνας που απευθύνουν κάθε χρόνο τα κράτη μέλη στην Επιτροπή – μεταξύ άλλων όσον αφορά την εφαρμογή των ανοιχτών μεθόδων συντονισμού – θα συγκεντρώνονται εφεξής σε ένα ενιαίο έγγραφο με σαφή διάκριση μεταξύ των διαφόρων τομέων δράσης και όπου θα αναφέρονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατά τους προηγούμενους δώδεκα μήνες για την υλοποίηση των εθνικών προγραμμάτων· το πρώτο τέτοιο έγγραφο υποβλήθηκε το φθινόπωρο του 2006.

ε) Η Επιτροπή θα υποβάλλει ετησίως έκθεση σχετικά με την υλοποίηση της στρατηγικής υπό τις τρεις της διαστάσεις. Με βάση την ανάλυση της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα προβαίνει, κάθε άνοιξη, σε επισκόπηση της προόδου που έχει σημειωθεί και θα αποφαινεται όσον αφορά τις προσαρμογές των «ολοκληρωμένων κατευθυντηρίων γραμμών» που αποδεικνύονται αναγκαίες.

στ) Όσον αφορά τους ΓΠΟΠ, εφαρμόζονται οι υφιστάμενοι μηχανισμοί πολυμερούς εποπτείας.

Στο τέλος του τρίτου έτους κάθε κύκλου, οι «ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές», τα «εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων» καθώς και το «κοινοτικό πρόγραμμα Λισσαβώνας» θα ανανεώνονται με τη διαδικασία που περιγράφεται ανωτέρω, με αφετηρία στρατηγική έκθεση της Επιτροπής που θα βασίζεται σε γενική αποτίμηση της προόδου που σημειώθηκε κατά τα προηγούμενα τρία έτη.

Το 2005 ο κύκλος που περιγράφεται ανωτέρω άρχισε τον Απρίλιο με την παρουσίαση από την Επιτροπή των ολοκληρωμένων κατευθυντηρίων γραμμών

καταρτίστηκαν με βάση τα ανά χειράς συμπεράσματα. Τα κράτη μέλη καλούνται να καταρτίσουν το εθνικό τους πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων το φθινόπωρο του 2005.

5.4 ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ (ΚΠΛ)

Το "Κοινοτικό Πρόγραμμα της Λισσαβώνας" καλύπτει όλες τις δράσεις σε κοινοτικό επίπεδο και ακολουθεί τη δομή των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Τα μέτρα πολιτικής που προτείνονται στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος εμπίπτουν σε τρεις κύριους τομείς:

- Γνώση και καινοτομία για την ανάπτυξη,
- Να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερος τόπος επενδύσεων και εργασίας,
- Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

Προς αυτή την κατεύθυνση η Ευρωπαϊκή Επιτροπή περιέλαβε στο ΚΠΛ έναν κατάλογο σχεδόν διακοσίων προτάσεων και μέτρων, που σε γενικές γραμμές εντάσσονται στις ακόλουθες οκτώ ευρύτερες περιοχές δράσης:

- στήριξη της γνώσης και της καινοτομίας στην Ευρώπη,
- μεταρρύθμιση της πολιτικής για τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων,
- βελτίωση και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση,
- ολοκλήρωση μιας φιλόδοξης συμφωνίας στο Γύρο της Ντόχα,
- ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών,
- άρση των εμποδίων στην κινητικότητα φυσικών προσώπων, εργατικού δυναμικού και ακαδημαϊκού προσωπικού,
- ανάπτυξη μιας κοινής προσέγγισης για την οικονομική μετανάστευση,
- υποστήριξη των προσπαθειών αντιμετώπισης των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής αναδιάρθρωσης.

Ταυτόχρονα, το ΚΠΛ περιλαμβάνει σαφείς αναφορές σε δύο άλλες πτυχές της δραστηριότητας της ΕΕ που σχετίζονται με την επιτυχία της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Τονίζοντας τη σημασία της κατάλληλης δημοσιονομικής πολιτικής, το πρόγραμμα συνδέει την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης με τη βελτίωση της μακροοικονομικής σταθερότητας, η οποία με τη σειρά της κρίνεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα, στο πρόγραμμα γίνονται σαφείς αναφορές στη σύνδεση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας με την κατάρτιση του νέου κοινοτικού προϋπολογισμού και τη χρηματοδότηση των διαρθρωτικών ταμείων και ταμείων συνοχής.

Ένα σημαντικό στοιχείο της επανεκκίνησης της Λισσαβόνας είναι η λεπτομερής εξέταση της δομής διακυβέρνησής της προκειμένου να καθοριστούν σαφέστερα οι αντίστοιχες ευθύνες σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, ώστε να υπάρξει καλύτερη αντιστοιχία μεταξύ των στόχων και των αρμοδιοτήτων. Η Επιτροπή πρέπει να συμπληρώσει τις προσπάθειες των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, οι δράσεις πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο και σε επίπεδο κρατών χωρίστηκαν σε συμπληρωματικές αλλά χωριστές ατζέντες. Μολονότι η επιτυχία της εταιρικής σχέσης της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση εξαρτάται κυρίως από τα κράτη μέλη και την αποφασιστικότητά τους να προβούν στις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, η κοινοτική διάσταση της στρατηγικής προσφέρει ουσιαστική προστιθέμενη αξία. Πράγματι, οι μέγιστες συνέργειες και η αποτελεσματικότητα μπορούν να επιτευχθούν μόνον εάν τα εθνικά μέτρα μεταρρύθμισης συμπληρωθούν από δράση σε κοινοτικό επίπεδο. Τα μέτρα πολιτικής που προβλέπονται στο κοινοτικό πρόγραμμα της Λισσαβόνας προσφέρουν όλα σαφή προστιθέμενη αξία λόγω της δράσης που αναλαμβάνεται ή συντονίζεται σε κοινοτικό επίπεδο. Αυτή η προστιθέμενη αξία είναι ιδιαίτερα εμφανής για τις κοινοτικές πολιτικές που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά, τη βελτίωση των υποδομών και τη δημιουργία καλύτερων όρων-πλαισίων για τις επιχειρήσεις. Μεγάλη έμφαση πρέπει να δοθεί επίσης στις πολιτικές που προάγουν τη γνώση, την εκπαίδευση και τη δημιουργία δεξιοτήτων, προκειμένου να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και η βιώσιμη ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας, παράλληλα, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Οι συνέργειες και οι συμπληρωματικότητες μεταξύ του κοινοτικού προγράμματος και των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων των κρατών μελών είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτυχία της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβόνας. Στο πνεύμα της εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση και προκειμένου να υλοποιηθεί το εν λόγω πρόγραμμα με επιτυχία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών και θα αξιοποιήσει την πείρα των υπόλοιπων οργάνων της ΕΕ, όπως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της Επιτροπής των Περιφερειών και, στο χρηματοοικονομικό τομέα, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων θα είναι επίσης ζωτικής σημασίας. Η στήριξη που μπορούν να προσφέρουν σε ορισμένους τομείς όπως στις πολιτικές της αγοράς εργασίας, στην εκπαίδευση και στη δια βίου κατάρτιση ή στην πρόβλεψη αναδιαρθρώσεων για τους βιομηχανικούς τομείς, θα είναι κρίσιμη. Για τον λόγο αυτό η Επιτροπή θα τους καλέσει

να καταρτίσουν το δικό τους πολυετές πρόγραμμα της στρατηγικής της Λισαβόνας για την μεγέθυνση και την απασχόληση κάνοντας χρήση των αρμοδιοτήτων που τους αναθέτει η Συνθήκη.

Η εταιρική σχέση της Λισαβόνας απαιτεί μακροπρόθεσμη στρατηγική επικοινωνίας, η οποία όχι μόνο θα τηρεί τους πολίτες ενημέρους, αλλά θα τους εμπλέκει και στη διαδικασία. Η κύρια ώθηση των επικοινωνιακών προσπαθειών πρέπει να είναι σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, πρέπει να υπάρχει στενός και συνεχής συντονισμός με τις εθνικές κυβερνήσεις, τα κοινοβούλια, τις περιφέρειες, τους δήμους και τις κοινότητες και την κοινωνία των πολιτών. Έτσι θα εξασφαλιστεί η δημοκρατική νομιμοποίηση της ίδιας της στρατηγικής και θα εδραιωθεί η βάση για την επιτυχία της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ (ΕΠΜ 2005-2008)

6.1 ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΝΕΩΜΕΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ αποτελεί κοινό στόχο των 25 κρατών-μελών και επιδιώκεται με την εφαρμογή της αναθεωρημένης Στρατηγικής της Λισσαβώνας ή της Νέας Στρατηγικής για Ανάπτυξη και Απασχόληση. Οι βασικές επιδιώξεις όπως αναφέρθηκαν και στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι : μεγαλύτερη ανάπτυξη και περισσότερες θέσεις εργασίας. Έμφαση δίνεται :

- Στη διασφάλιση βιώσιμων δημόσιων οικονομικών
- Τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- Την προώθηση της Έρευνας και Ανάπτυξης
- Την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής
- Την αναβάθμιση της εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Την προστασία του περιβάλλοντος

Η επανεκκίνηση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας το Μάρτιο του 2005 συνοδεύτηκε από μια σειρά τροποποιήσεων του βασικού της πλαισίου. Από πολλές απόψεις οι ευρωπαϊοί ηγέτες διεύρυναν περαιτέρω το πλέγμα των πεδίων δράσης και πολιτικής, αυξάνοντας τους τομείς διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Από την άλλη πλευρά, τονίστηκε η προτεραιότητα της ανάπτυξης και της απασχόλησης, μέσα στο σταθερό πλαίσιο της δημιουργίας μιας Οικονομίας της Γνώσης. Στα πλαίσια αυτά, οι πολλαπλοί προηγούμενοι στόχοι και πολιτικές αντικαταστάθηκαν από ένα πλέγμα βασικών κατευθυντηρίων γραμμών και δύο στόχων για το 2010 σε ευρωπαϊκό επίπεδο: επίτευξη ρυθμού απασχόλησης 70% και μερίδιο επενδύσεων σε Έρευνα και Ανάπτυξη (E&A) ίσο με το 3% του ΑΕΠ. Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2005-2008 παρουσιάζονται παρακάτω :

Μακροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές

- Εξασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας
- Διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας
- Προώθηση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων

- Ενίσχυση της συνοχής μεταξύ των μακροοικονομικών και των διαρθρωτικών πολιτικών
- Εξασφάλιση μισθολογικών εξελίξεων που συμβάλλουν στην μακροοικονομική σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη.
- Προσπάθεια για μία δυναμική και εύρυθμα λειτουργούσα ONE

Μικροοικονομικές κατευθυντήριες γραμμές

- Ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς σε έκταση και σε βάθος.
- Εξασφάλιση ανοικτών και ανταγωνιστικών αγορών.
- Δημιουργία ενός ελκυστικότερου για την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος.
- Προώθηση μίας περισσότερο επιχειρηματικής νοοτροπία και δημιουργία περιβάλλοντος ευνοϊκού για τις ΜΜΕ.
- Επέκταση και βελτίωση των ευρωπαϊκών υποδομών και ολοκλήρωση των συμφωνηθέντων διασυνοριακών έργων προτεραιότητας
- Διευκόλυνση της καινοτομίας και της υιοθέτησης των ΤΠΕ.
- Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στον τομέα της E&A.
- Ενθάρρυνση της βιώσιμης αξιοποίησης των πόρων και ενίσχυση συνεργιών μεταξύ της περιβαλλοντικής προστασίας και της οικονομικής ανάπτυξης.
- Προώθηση της δημιουργίας ισχυρής βιομηχανικής βάσης

Κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση

- Εφαρμογή πολιτικών απασχόλησης που θα στοχεύουν στην πλήρη απασχόληση, στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στην εργασία και στην ενίσχυση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής.
- Προώθηση μιας προσέγγισης της εργασίας βασιζόμενης στον κύκλο ζωής.
- Δημιουργία αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς για όσους αναζητούν εργασία και για άτομα που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση .
- Βελτίωση της κάλυψης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Προώθηση της ευελιξίας σε συνδυασμό με την ασφάλεια της απασχόλησης και τη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας.
- Εξασφάλιση ευνοϊκής προς την απασχόληση εξέλιξης των μισθών και άλλων στοιχείων κόστους που συνδέονται με την εργασία.
- Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

- Προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις νέες απαιτήσεις ως προς τις δεξιότητες.

Την ανακοίνωση του ΚΠΛ ακολούθησε η κατάρτιση των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές και τα συγκεκριμένα προβλήματα που έχει το κάθε κράτος μέλος καλείται να αποφασίσει την πολιτική και τα μέτρα που θα εφαρμόσει για το χρονικό διάστημα 2005-2008.

6.2 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΜ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση (ΕΠΜ), που εκπόνησε το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ) και παρουσιάστηκε τον Οκτώβριο 2005, περιέχει τις θεμελιώδεις κατευθύνσεις και τους βασικούς στόχους και μέτρα της οικονομικής πολιτικής για την περίοδο 2005 – 2008. Αποτελεί, ουσιαστικά, την εξειδίκευση της Στρατηγικής της Λισσαβώνας για την Ελλάδα. Το ΕΠΜ καλύπτει , τα τελευταία έτη εφαρμογής του Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006 καθώς και τα αρχικά έτη του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ 2007-2013).

Η δομή του ΕΠΜ διαμορφώθηκε ως εξής: καταρχάς αναλύονται οι παρεμβάσεις που αφορούν τη βιωσιμότητα των Δημόσιων Οικονομικών και στη συνέχεια οι διαρθρωτικές αλλαγές στις Αγορές Προϊόντων (βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, άνοιγμα αγορών, δράσεις για την εξωστρέφεια και εμβάθυνση της εσωτερικής αγοράς). Κατόπιν, το ΕΠΜ αναφέρεται στις δράσεις για την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης ενώ επιμέρους κεφάλαια υπάρχουν για τις Αγορές Κεφαλαίου, το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, την Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή, καθώς και την Επανάδρυση της Δημόσιας Διοίκησης. Τέλος γίνεται εκτενής αναφορά στα μέτρα και τις δράσεις που αφορούν την Απασχόληση-Κατάρτιση-Εκπαίδευση. Το πρόγραμμα ολοκληρώνεται με την ανάλυση των συνεργιών που αναμένονται μεταξύ του Γ΄ ΚΠΣ 2000-2006 και του ΕΣΠΑ 2007-2013 με το ΕΠΜ.

Το πρόγραμμα βασίζεται σε μία διαφορετική φιλοσοφία για την αναπτυξιακή διαδικασία από αυτήν που επικρατούσε μέχρι προσφάτως: βασικές συνιστώσες είναι η διεύρυνση του ρόλου της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, η βελτίωση της

ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας. Οι θεμελιώδεις στόχοι του είναι: «η ενίσχυση της Απασχόλησης, της Ανάπτυξης και της Κοινωνικής Συνοχής» (ΥΠΟΙΟ 2005). Το ΕΠΜ περιλαμβάνει όλα τα μέτρα που η κυβέρνηση σχεδιάζει ή ήδη υλοποιεί τη δεδομένη χρονική περίοδο στους εξής τομείς:

- δημόσια οικονομικά
- διαρθρωτικές, δηλαδή μικροοικονομικής φύσης, μεταρρυθμίσεις
- απασχόληση
- κατάρτιση και εκπαίδευση

Οι προτεραιότητες του ΕΠΜ μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- επίτευξη δημοσιονομικής ισορροπίας, δηλαδή περιορισμός του δημοσιονομικού ελλείμματος σε επίπεδα δημοσιονομικού ελλείμματος σε επίπεδα συμβατά με τους στόχους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και εξασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών μακροχρονίως, κυρίως μέσω της αναμόρφωσης του ασφαλιστικού συστήματος μετά από εκτενή εθνικό διάλογο
- αύξηση της παραγωγικότητας μέσω της αντιμετώπισης των διαρθρωτικών προβλημάτων των αγορών, επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και ανάπτυξη της Κοινωνίας της Γνώσης.
- βελτίωση του περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις μέσω της ενίσχυσης του ανταγωνισμού, προώθηση της εξωστρέφειας και αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της Ελλάδας για την προσέλκυση επενδύσεων
- αύξηση της απασχόλησης, μείωση της ανεργίας και αποτελεσματικότερη λειτουργία των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με μια σειρά από στοχευόμενες δράσεις που περιορίζουν παράλληλα τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η Ελλάδα σημείωσε, μετά το 1999, σημαντική οικονομική ανάπτυξη με μέσο ρυθμό 4,4% και αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας σαφώς υψηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται στο 82% του μέσου όρου της ΕΕ (2004). Δεδομένου ότι η δημιουργία θέσεων απασχόλησης είναι γενικά χαμηλή, το ποσοστό απασχόλησης (59,4% το 2004) εξακολουθεί να είναι πολύ κατώτερο από το στόχο της Λισσαβώνας, ιδίως για τις γυναίκες και τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας, το δε ποσοστό ανεργίας (10,5%) παραμένει υψηλό. Η Ελλάδα έχει υψηλό δημόσιο έλλειμμα (6,6% του ΑΕΠ) και το υψηλότερο ποσοστό δημόσιου χρέους στην

ΕΕ (109,3% του ΑΕΠ) (στοιχεία του 2004). Στο πλαίσιο της νέας εταιρικής σχέσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση η χώρα μας κατάρτισε το δικό της ΕΠΜ το οποίο αφορά την περίοδο 2005-2008 και θα περιγράψουμε παρακάτω :

6.2.1 Γενική αξιολόγηση

Το ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) επισημαίνει βασικές προκλήσεις στο δημοσιονομικό τομέα, στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, καθώς και σε ευρύτατο φάσμα τομέων μικροοικονομικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης εμφανίζεται ως απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και την εξασφάλιση διατηρήσιμης ανάπτυξης της οικονομίας στο σύνολό της. Η Επιτροπή προσυπογράφει σε γενικές γραμμές την ανάλυση των κύριων προτεραιοτήτων που παρουσιάζει το ΕΠΜ.

Το ΕΠΜ χαράσσει μια συνεπή στρατηγική που βασίζεται σε κατάλληλες πολιτικές και μέτρα, αλλά μια καλύτερη ιεράρχηση των προτεραιοτήτων θα αύξανε τις πιθανότητες έγκαιρης υλοποίησης σημαντικών μεταρρυθμίσεων. Άμεσο στόχο αποτελεί η μείωση του ελλείμματος του προϋπολογισμού σε ποσοστό κάτω του 3% του ΑΕΠ το 2006, σε σύγκριση με το 6,6% του 2004. Τίθενται επίσης φιλόδοξοι στόχοι για την απασχόληση (62,5%) και την ανεργία (8,4%) για το έτος 2008, για τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης (1,5% μέχρι το 2010), καθώς και για τις δημόσιες δαπάνες στον τομέα της εκπαίδευσης (5% του ΑΕΠ μέχρι το 2008). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μια σειρά ήδη εφαρμοζόμενων και νέων μέτρων, στο μακροοικονομικό και μικροοικονομικό τομέα και στον τομέα της απασχόλησης. Τονίστηκε ιδιαίτερα η συμβολή των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων στην υλοποίηση του ΕΠΜ, τόσο κατά την τρέχουσα περίοδο όσο και στην περίοδο 2007-2013.

Οι διαβουλεύσεις και οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν ώστε το έγγραφο να τύχει ενσυνείδητης αποδοχής ήταν ιδιαίτερα σημαντικές. Το ΕΠΜ καταρτίστηκε υπό την εποπτεία του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Το πρόγραμμα εγκρίθηκε από την κυβέρνηση και συζητήθηκε στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές. Η κατάρτισή του απαιτήσε εκτενείς διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους. Ζητήθηκε επίσης η γνώμη των αρχών περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, των Μη Κερδοσκοπικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) και της κοινωνίας των πολιτών. Η ελληνική Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ) δημιούργησε παρατηρητήριο για την

παρακολούθηση της εξέλιξης της διαδικασίας μεταρρυθμίσεων που προβλέπει το πρόγραμμα.

6.2.2 Μακροοικονομικές πολιτικές

Δεδομένου του υψηλού δημοσίου ελλείμματος και του υψηλού δημοσίου χρέους, το πρόγραμμα θέτει ως προτεραιότητες την αποκατάσταση, βραχυπρόθεσμα, της δημοσιονομικής ισορροπίας και, μακροπρόθεσμα, την εξασφάλιση δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Η Επιτροπή συμφωνεί με αυτή την ανάλυση.

Παρ' όλο που το πρόγραμμα προβλέπει ότι το έλλειμμα θα μειωθεί κατά το 2005 και το 2006, δεν καθιστά σαφές το πώς θα επιτευχθεί, ως το 2006 και μετέπειτα, μια διατηρήσιμη μείωση του ελλείμματος της κυβέρνησης σε ποσοστό κάτω από το 3% του ΑΕΠ. Το ΕΠΜ εξαγγέλλει διαρθρωτικά μέτρα αφενός στον τομέα των δαπανών (μείωση κατά 3,5% της δημόσιας κατανάλωσης σε ονομαστικούς όρους το 2006) και αφετέρου στον τομέα των εσόδων (πάταξη της φοροδιαφυγής, διεύρυνση της φορολογικής βάσης), καθώς και μια σειρά παρεμβάσεων για τη βελτίωση της κατανομής των πόρων και της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών. Εντούτοις, παρόλο που η δημοσιονομική εξυγίανση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε μόνιμα μέτρα, το ΕΠΜ περιλαμβάνει ορισμένα εφ' άπαξ μέτρα, όπως η πώληση και επέκταση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης (αεροδρόμιο, οδικό δίκτυο, καζίνο). Η επίτευξη του στόχου αυτού προϋποθέτει ότι τα στοιχεία για το έλλειμμα του 2004 και των προηγούμενων ετών δεν θα αναθεωρηθούν προς τα πάνω και ότι οι αυξανόμενες ανάγκες συγχρηματοδότησης των Διαρθρωτικών Ταμείων μέχρι το 2008 θα ληφθούν δεόντως υπόψη. Το πρόγραμμα αναγνωρίζει ότι η επίτευξη μιας πιο βιώσιμης εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών αποτελεί πρόκληση. Κάνει την παραδοχή ότι η αναμενόμενη αύξηση των επιπέδων απασχόλησης – για την οποία έχουν τεθεί σχετικά φιλόδοξοι στόχοι – θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση των δημοσίων οικονομικών. Προτείνει επίσης μία σειρά μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγείας, π.χ. την καθιέρωση συστήματος πληροφόρησης που επιτρέπει καλύτερο έλεγχο του κόστους και αυξημένη χρήση συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Εντούτοις, το ΕΠΜ δεν περιλαμβάνει μια συνολική στρατηγική για τη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που θα είχε ως στόχο τη βελτίωση της καταλληλότητας και βιωσιμότητάς του. Με εξαίρεση τον τραπεζικό τομέα, σημαντικά μέτρα όπως οι μεταρρυθμίσεις στον τομέα της πρόωρης συνταξιοδότησης, η μεταρρύθμιση του διανεμητικού ασφαλιστικού

συστήματος ή η ανάπτυξη του δεύτερου πυλώνα, αναβάλλονται έως την επίτευξη μελλοντικής κοινωνικής συμφωνίας, με ασαφές χρονοδιάγραμμα.

Το ΕΠΜ έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει προς την επιθυμητή κατεύθυνση τη διαδικασία μεταρρυθμίσεων των δημοσίων οικονομικών. Εντούτοις, στο μέτρο που η διαδικασία εξυγίανσης του φορολογικού συστήματος που περιγράφεται στο ΕΠΜ βασίζεται εν μέρει σε εφ' άπαξ μέτρα, εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με τη μεσοπρόθεσμη μείωση του ελλείμματος και την πτωτική πορεία του δημόσιου χρέους. Δεδομένης της ραγδαίας επιδείνωσης του δείκτη εξάρτησης των ηλικιωμένων και της σημαντικής δημοσιονομικής επίπτωσης της γήρανσης του πληθυσμού, η βραδεία πρόοδος της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος προκαλεί ιδιαίτερες ανησυχίες.

6.2.3 Μικροοικονομικές πολιτικές

Το ελληνικό ΕΠΜ περιλαμβάνει πολιτικές που καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων για την ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του ανταγωνισμού και για την προώθηση των εξαγωγών· ανάπτυξη μιας κοινωνίας που βασίζεται στη γνώση· βελτίωση των κεφαλαιαγορών· περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη· περιφερειακή και κοινωνική συνοχή· και, τέλος, εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης. Η Επιτροπή προσυπογράφει τους στόχους αυτού του πολύ εκτεταμένου φάσματος μικροοικονομικών πολιτικών, αλλά θεωρεί ότι προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του ανταγωνισμού, καθώς και στην ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης και της καινοτομίας, ώστε να καταστεί η Ελλάδα ελκυστικότερη για την εγκατάσταση επιχειρήσεων και να βελτιωθεί η παραγωγικότητα.

Το ΕΠΜ εξετάζει ευρύ φάσμα θεμάτων που αφορούν το περιβάλλον των επιχειρήσεων και τον ανταγωνισμό. Για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, το ΕΠΜ προβλέπει στήριξη της φάσης εκκίνησης των επιχειρήσεων, βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση και καθιέρωση μονοαπευθυντικών διαδικασιών. Επιδιώκει επίσης να συμβάλει στην εξασφάλιση ευνοϊκότερου φορολογικού περιβάλλοντος με τη μεταρρύθμιση της φορολογίας των εταιρειών και του καθεστώτος επενδυτικών κινήτρων. Το ρυθμιστικό πλαίσιο θα πρέπει να βελτιωθεί με διάφορα μέτρα που καλύπτουν θέματα όπως είναι ο σχεδιασμός της χρήσης γης, οι βιομηχανικές ζώνες, οι συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η

πτωχευτική νομοθεσία, το ηλεκτρονικό εμπόριο, η ανεξαρτησία των αρχών ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών αρχών και η μεταρρύθμιση του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων. Το ΕΠΜ αναφέρεται επίσης σε βελτιώσεις στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και των νομοθετικών ρυθμίσεων για τα δημόσια έργα, καθώς και στην ευρύτερη χρήση της αξιολόγησης επιπτώσεων. Ο βαθμός εξειδίκευσης και λεπτομερούς περιγραφής ποικίλλει ανάλογα με τον τομέα πολιτικής. Λόγω του αντίκτυπου που έχει στο επιχειρηματικό περιβάλλον και στη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου που το διέπει, η προτεραιότητα που δίδεται στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης θεωρείται ορθή επιλογή, αν και η επίτευξή του δεν θα αποτελέσει εύκολο εγχείρημα.

Τα περισσότερα μέτρα έρευνας και ανάπτυξης και καινοτομίας που προτάθηκαν απαιτούν δαπάνες, οι οποίες θα πρέπει να συγχρηματοδοτηθούν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία. Το πρόγραμμα καθορίζει ως στόχο την αύξηση μέχρι το 2010 του επιπέδου των δημοσίων και ιδιωτικών δαπανών για E&A στο 1,5% του ΑΕΠ (από 0,61% το 2003). Εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για το κατά πόσον αυτό μπορεί να επιτευχθεί και δεν είναι σαφές ως ποιο βαθμό θα αποδειχθούν αποτελεσματικά τα μέτρα που προτάθηκαν, δεδομένης της έλλειψης συνολικού πλαισίου δράσης και της περιορισμένης ικανότητας απορρόφησης της οικονομίας. Παρά την υπαγωγή στα Διαρθρωτικά Ταμεία, δεν δόθηκε υψηλή προτεραιότητα στις πρωτοβουλίες E&A και καινοτομίας κατά τον προγραμματισμό της χρησιμοποίησης των ταμείων μετά το 2007.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει και διάφορα θέματα καθαρώς ελληνικού χαρακτήρα, όπως η διάδοση των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην ελληνική κοινωνία, οικονομία και επικράτεια. Το ΕΠΜ παρουσιάζει μια σειρά προγραμμάτων που συμβάλλουν στην υλοποίηση των φιλοδοξιών μετατροπής της χώρας σε περιφερειακό ενεργειακό πόλο, συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης υποδομών και διασυνοριακών προγραμμάτων. Το ΕΠΜ δίνει επίσης έμφαση σε μια σειρά, ως επί το πλείστον ήδη εφαρμοζόμενων, μέτρων για το περιβάλλον και την ορθολογική χρήση των πόρων, παρ' όλο που δεν αναφέρονται μέτρα για το πρόγραμμα δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες (ΕΤΑΡ), ούτε πληροφορίες για την μελλοντική χρηματοδότηση της περιβαλλοντικής πολιτικής. Το ΕΠΜ δεν περιλαμβάνει διαρθρωτικά μέτρα για την επίσπευση της εφαρμογής των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, ενώ για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανικής βάσης περιλαμβάνονται μόνο γενικοί στόχοι και εξαγγελίες προθέσεων.

Συνολικά, το πρόγραμμα αντιμετωπίζει τις μικροοικονομικές προκλήσεις με συνέπεια, αν και φαίνεται να λείπει μια πληρέστερη στρατηγική στον τομέα της E& A και της καινοτομίας, που να αντιμετωπίζει τα θεσμικά θέματα και να καλύπτει τόσο τον ιδιωτικό όσο και το δημόσιο τομέα. Επίσης, ανεπαρκείς είναι οι αναφορές σε συγκεκριμένους στόχους, σε χρονοδιαγράμματα εκτέλεσης και σε στοιχεία για τους απαιτούμενους δημοσιονομικούς πόρους. Επιπλέον, αντί να εξορθολογήσει και να απλοποιεί τη χάραξη πολιτικών και τις διοικητικές διαδικασίες, σε πολλές περιπτώσεις το πρόγραμμα προσθέτει νέες διαδικασίες και νέους θεσμικούς φορείς στους ήδη υπάρχοντες.

6.2.4. Πολιτικές απασχόλησης

Το ΕΠΜ επισημαίνει ως βασικές προτεραιότητες στον τομέα της απασχόλησης την ανάγκη να αυξηθούν τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, ιδίως των γυναικών, να μειωθεί το υψηλό ποσοστό ανεργίας και να αναπτυχθεί ο τομέας της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης. Επιδιώκει επίσης τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων. Η Επιτροπή συμμαρτίζεται την εν λόγω ανάλυση των προτεραιοτήτων.

Το πρόγραμμα καθορίζει μια σειρά μέτρων για την προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ατόμων στην απασχόληση, ιδίως σε περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση. Βασίζεται στην παραδοχή ότι θα υπάρξουν ταχείς ρυθμοί ανάπτυξης και, συνεπώς, αυξημένη ζήτηση εργασίας τα επόμενα έτη. Ενισχύονται οι ενεργές πολιτικές στην αγορά εργασίας για τη στήριξη των ατόμων που αναζητούν εργασία, και προβλέπονται σημαντικές προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης του προσδιορισμού των αναγκών της αγοράς εργασίας. Εντούτοις, δεν είναι ακόμη σαφές πώς οι εν λόγω υπηρεσίες, από κοινού με τους αντίστοιχους ιδιωτικούς φορείς, θα είναι σε θέση να παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες.

Παράλληλα, τα ενδεχόμενα χρηματοοικονομικά αντικίνητρα για την ανάληψη θέσεων απασχόλησης αίρονται εν μέρει, μέσω επιδοτήσεων της απασχόλησης που χορηγούνται σε εγγεγραμμένους ανέργους. Εντούτοις, θα ήταν σκόπιμη μια διεξοδικότερη εξέταση των επιπτώσεων του συστήματος φορολόγησης και παροχών. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να διευκρινιστούν περαιτέρω τα μέτρα που προτείνονται για την αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού ανεργίας των νέων (26,9%), τη μείωση των μισθολογικών διαφορών μεταξύ των δύο φύλων και την προώθηση της συμμετοχής

των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα θα μπορούσε να είναι σαφέστερο και πιο φιλόδοξο όσον αφορά την μακροπρόθεσμη πρόκληση που αποτελεί η γήρανση του πληθυσμού, για παράδειγμα με την αύξηση του μέσου όρου ηλικίας εξόδου από την αγορά εργασίας στο πλαίσιο ενός ευρύτερου εκσυγχρονισμού του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Αναλήφθηκαν σημαντικές δεσμεύσεις για τη βελτίωση των επενδύσεων σε ανθρώπινο δυναμικό, με έμφαση στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην αύξηση της συμμετοχής στη δια βίου μάθηση. Ιδιαίτερα σημαντικά βήματα αποτελούν οι προσπάθειες για την αύξηση των δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση, τα μέτρα για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που διακόπτουν τις σπουδές τους, η θέσπιση νέου νόμου-πλαίσιου για την δια βίου μάθηση και τα μέτρα ανάπτυξης δεξιοτήτων στον τομέα της δημόσιας διοίκησης. Εντούτοις, η εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων θα πρέπει να είναι ταχεία για να είναι αποτελεσματική. Ιδιαίτερα θα πρέπει να τονιστεί ότι η εκπαίδευση και η επιμόρφωση οφείλουν να λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και ότι θα πρέπει να διευκολύνεται η πρόσβαση σε αυτές των ανειδίκευτων, των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και των απασχολούμενων σε ΜΜΕ.

Για να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς εργασίας και η προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, προβλέπονται μέτρα στήριξης για τη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα, τη διαφοροποίηση των ρυθμίσεων σχετικά με το ωράριο και την προώθηση της μερικής απασχόλησης, με την ενθάρρυνσή της στον δημόσιο τομέα και με βελτιώσεις του κανονιστικού πλαισίου. Οι πολιτικές σε άλλους σημαντικούς τομείς, όπως το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας, η μη δηλωθείσα απασχόληση και η ποιότητα, υγεία και ασφάλεια στην εργασία είναι περιορισμένης εμβέλειας ή ασαφείς.

Με βάση τις παραδοχές για υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και ταχεία υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, το ΕΠΜ καθορίζει φιλόδοξες δεσμεύσεις και στόχους για την αύξηση της απασχόλησης. Οι προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης αντιμετωπίζονται με συνδυασμό ήδη εφαρμοζόμενων και νέων μέτρων, που θα απαιτήσουν σύντονες προσπάθειες για να αποβούν αποτελεσματικά και ρεαλιστικά. Η εφαρμογή όλων αυτών των μέτρων εντός σχετικά σύντομων προθεσμιών θα απαιτήσει σημαντικές οργανωτικές προσπάθειες και η επίτευξη των σχετικών στόχων θα έχει καθοριστική σημασία, ιδίως για την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των δημοσίων υπηρεσιών απασχόλησης εργατικού δυναμικού και για τις μεταρρυθμίσεις των συστημάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

6.2.5. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τις ενοποιημένες κατευθυντήριες γραμμές, το ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων επισημαίνει και ανταποκρίνεται στις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, ιδίως στον τομέα των δημοσίων οικονομικών, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, καθώς και σε ένα ευρύτατο φάσμα μικροοικονομικών και περιβαλλοντικών πολιτικών. Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για να αντιμετωπιστούν επιτυχώς αυτές οι προκλήσεις και να εξασφαλιστεί μια βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας στο σύνολό της. Το ΕΠΜ προτείνει πολλές κατάλληλες πολιτικές και μέτρα, αν και το στρατηγικό πλαίσιο δεν είναι πάντοτε σαφές.

Οι εκτενείς διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και η προγραμματισμένη συμμετοχή της ελληνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στο στάδιο υλοποίησης θα διευκολύνουν την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπει το ΕΠΜ. Εντούτοις, η υλοποίηση του εκτεταμένου φάσματος πρωτοβουλιών που καλύπτει το ΕΠΜ για την περίοδο 2005-2008, θα απαιτήσει σύντονες και διαρκείς προσπάθειες. Συγκεκριμένοι στόχοι, χρονοδιαγράμματα εφαρμογής και δημοσιονομικά στοιχεία παρέχονται μόνο για ορισμένες πρωτοβουλίες. Μεταξύ των ιδιαίτερα θετικών σημείων του προγράμματος είναι:

- η στενή σύνδεση των προτεραιοτήτων του ΕΠΜ με την τρέχουσα ή τη μελλοντική χρηματοδότηση από την ΕΕ
- η συστηματική ενσωμάτωση της διάστασης ΤΠΕ στις τομεακές πολιτικές.

Μεταξύ των σημείων που απαιτούν περαιτέρω προσοχή είναι:

- η εξυγίανση του φορολογικού συστήματος με τη χρήση μονιμότερων μέτρων η εξασφάλιση ότι τα μέτρα Ε&Α και καινοτομίας καλύπτουν τόσο τις χρηματοοικονομικές όσο και τις θεσμικές πτυχές και εντάσσονται σε μια συνεπή στρατηγική στην οποία συμμετέχουν εταίροι τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα·
- η επίτευξη του εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης
- η ενίσχυση των ενεργών μέτρων στην αγορά εργασίας και των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ(ΕΣΠΑ 2007-2013)

7.1 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2000-2006

Όλα τα μακρό-οικονομικά χαρακτηριστικά έχουν βελτιωθεί στη χώρα: ρυθμός ανάπτυξης σημαντικά υψηλότερος από τις χώρες - μέλη της ΕΕ-12, επιτάχυνση της σύγκλισης του κατά κεφαλήν εισοδήματος, σταθερή αύξηση επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, αύξηση του μεριδίου της πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών ως προς το μέσο κοινοτικό όρο αύξησης. Για την αύξηση της ζήτησης ελληνικών αγαθών και υπηρεσιών και συνεπώς για την ανάπτυξη της Ελληνικής οικονομίας ιδιαίτερα σημαντική είναι η διατήρηση της αύξησης του ΑΕΠ σε περιοχές με τις οποίες η χώρα διατηρεί στενές οικονομικές σχέσεις όπως η Ευρωζώνη, οι ΗΠΑ και οι Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση του σταθερού μακρό-οικονομικού κλίματος και στην απελευθέρωση του επιχειρηματικού δυναμισμού καλείται να παίξει το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Ένα θετικό θεσμικό βήμα στην προηγούμενη περίοδο ήταν η ψήφιση (και άμεση έγκριση από την Ε.Ε.) του νέου Αναπτυξιακού Νόμου ο οποίος εξαντλεί τα όρια που προβλέπει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τις κρατικές ενισχύσεις. Όσον αφορά στην οριζόντια συνιστώσα πολιτικής, αυτή καλύπτεται από Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008.

Αναλήφθηκαν σημαντικές πρωτοβουλίες όπως: η σταδιακή μείωση των συντελεστών φορολόγησης των επιχειρήσεων και η απλούστευση του φορολογικού συστήματος, ο νόμος για τις Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα, το νέο νομικό πλαίσιο για την αδειοδότηση των επιχειρήσεων της μεταποίησης και του εμπορίου και υπηρεσιών, η Επιμελητηριακή Νομοθεσία για παροχή «υπηρεσιών μιας στάσης» σύστασης εταιριών και αδειοδότησης, το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, οι διαδικασίες για το δίκαιο σύστασης ΑΕ και την εγκατάσταση επιχειρήσεων off-shore, η αναμόρφωση του πτωχευτικού δικαίου, το πλαίσιο για την «Ευρωπαϊκή Εταιρία», η κατάρτιση Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Σχεδίων για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Τουρισμό και Βιομηχανία, Παράκτιο και Ορεινό χώρο, η ίδρυση δικτύου θυρίδων επιχειρηματικότητας και τα μαθήματα επιχειρηματικότητας στο πρόγραμμα σπουδών

ΑΕΙ και ΤΕΙ, η Αρχή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, ο Νόμος για τη λειτουργία εμπορικών καταστημάτων, η ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου Ηλεκτρονικού Εμπορίου, η αναθεώρηση της διαχείρισης Κρατικών Προμηθειών, η προετοιμασία του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Προμηθειών (Ε.Σ.Η.Δ.Π.), η ενίσχυση του ρόλου της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, ο νέος Κώδικας Διαχείρισης Συστήματος και Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας, το νομοθετικό πλαίσιο για ταχύτερη απελευθέρωση της αγοράς φυσικού αερίου, το νομοσχέδιο για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες, ο Νόμος για τη δημιουργία εμπορευματικών κέντρων (freight villages), η επιτάχυνση των αποκρατικοποιήσεων (διάθεση μετοχών ΟΠΑΠ και ΟΤΕ, προετοιμασία εισαγωγής Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου και Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, αξιοποίηση συμμετοχής Δημοσίου σε Αγροτική και Εμπορική Τράπεζα), η αναδιοργάνωση του ΟΠΕ, η ενίσχυση του ΕΛΚΕ, η ενεργοποίηση του Εθνικού Συμβουλίου Εξαγωγών και του Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ).

Ειδικά στην αγορά εργασίας, κύρια επιδίωξη είναι η ενίσχυση της προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων και εργατικού δυναμικού στις νέες συνθήκες, ιδίως σε ότι αφορά συμμετοχή γυναικών, η προώθηση της μερικής και των ευέλικτων μορφών απασχόλησης, η θεσμική κατοχύρωση απασχόλησης στο Δημόσιο ατόμων ευπαθών ομάδων, οι νέοι Νόμοι για τη Δια Βίου Μάθηση - διευθέτηση του χρόνου εργασίας - ενίσχυση γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας - διαδοχική ασφάλιση, τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, η προώθηση Κέντρων και Γραφείων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.

Στην αρχή της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, η παρέμβαση στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας αντιμετώπισε συνολικό πρόβλημα ενεργοποίησης που οφείλεται σε αρχικές καθυστερήσεις και αστοχίες σχεδιασμού, με κυριότερα:

- την κατά τομέα και όχι συνολική διαμόρφωση της στρατηγικής του: το ΕΠΑΝ προέκυψε, διαδικαστικά, ως "πρόσθεση" τεσσάρων σχεδίων ΕΠ με αποτέλεσμα να μη διαθέτει δομημένη στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα αλλά στρατηγική κατά τομέα και «άθροισμα» τομεακών πολιτικών (για τη Μεταποίηση - Υπηρεσίες, τον Τουρισμό, την Ενέργεια και τους Φυσικούς Πόρους, την Έρευνα και Τεχνολογία)
- την χαμηλή ετοιμότητα στις «καινοτόμες» δράσεις και στα έργα υποδομών αυξημένης πολυπλοκότητας

- την πολυδιάσπαση του Προγράμματος σε πολλά Μέτρα και σε πάρα πολλές Δράσεις, με συνέπεια την υπερφόρτωση του συστήματος διοίκησης με καθήκοντα προκήρυξης, αξιολόγησης και ελέγχου των έργων εις βάρος των λειτουργιών management του Προγράμματος, τον κορεσμό των Τελικών Δικαιούχων και τον πολλαπλασιασμό των κρίσιμων νομικών και κανονιστικών διαδικασιών (π.χ. των προς έγκριση νέων καθεστώτων ενίσχυσης).

Από το 2003 και μετά το ΕΠΑΝ άρχισε να ξεπερνά τη φάση του "συνολικού" και πέρασε στη φάση των «εντοπισμένων προβλημάτων» κατά Δράση και Έργο, προβλημάτων που έχουν να κάνουν είτε με τον τύπο της παρέμβασης είτε με τα χαρακτηριστικά του Τελικού Δικαιούχου. Το Πρόγραμμα ξεπέρασε τα προβλήματα «κινητοποίησης» αλλά τα σημαντικά προβλήματα της αρχής, παρά την πολύ μεγάλη προσπάθεια που καταβλήθηκε, επιβάρυναν τους ρυθμούς υλοποίησης και τον βαθμό επίτευξης των αρχικών στόχων του.

Από τους 63 στόχους - δείκτες του Προγράμματος (δείκτες Αξόνων Προτεραιότητας) 37 είναι πολύ εφικτοί ή ήδη επιτευχθέντες, με μεγαλύτερη συχνότητα «υψηλών» στόχων στον Άξονα Προτεραιότητας 2 (Επιχειρηματικότητα) και μεγαλύτερη συχνότητα «εφικτών» στον Άξονα Προτεραιότητας 4 (Έρευνα και Τεχνολογία). Συγκεκριμένα και ειδικότερα²⁰, αναμένεται η επίτευξη των εξής αποτελεσμάτων και εκροών του ΕΠΑΝ:

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΡΟΕΣ ΕΠΑΝ 2000-2006

(ΥΠΑΝ, BCS - Remako, 2005, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π.

Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 2, σελ. 89 - 119.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Διαπιστεύσεις από ΕΣΥΔ	40
Αριθμός επιχειρήσεων που απευθύνονται στα ΚΕΤΑ	15.000
Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται σε δράσεις διεθνοποίησης	100
Επιχειρήσεις για τις οποίες τα ΚΕΤΑ διαμεσολαβούν για την αξιοποίηση σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων	150
Αύξηση εγκατεστημένης ηλεκτρικής ισχύος ΑΠΕ και ΣΗΘ (MWe)	650

²⁰ Βλ. ΥΠΑΝ, BCS - Remako, 2005, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 2, σελ. 89 - 119.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αύξηση εγκατεστημένης θερμικής ισχύος ΑΠΕ και ΣΗΘ (MWth)	350
Ετήσια παραγόμενη τελική ηλεκτρική ενέργεια από ΑΠΕ και ΣΗΘ (Gwhe)	3.500
Ετήσια παραγόμενη τελική θερμική ενέργεια από ΑΠΕ και ΣΗΘ (Gwhth)	600
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για την εγκατάσταση Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας	1.300
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για ανάπτυξη και εγκατάσταση Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης	55
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για εγκατάσταση Συστήματος Επαγγελματικής Υγιεινής & Ασφάλειας.	60
Ενισχυόμενες επιχειρήσεις για την ανάπτυξη Συστήματος Ανάλυσης Επικινδυνότητας - Κρισίμων Σημείων Ελέγχου	180
Αριθμός επιχειρήσεων που αναπτύσσουν εφαρμογή ηλεκτρονικού εμπορίου	80
Αριθμός δανειακών συμβάσεων για τις οποίες το ΤΕΜΠΜΕ δίνει εγγυήσεις	10.000
Αριθμός νέων επιχειρήσεων που θα υποστηριχθούν από το ταμείο	1.000
Θέσεις απασχόλησης νέων ερευνητών κατά την διάρκεια υλοποίησης του Μέτρου.	1.000
Νέες θέσεις ελλιμενισμού	160
Ετήσια δυναμικότητα τροφοδοσίας της χώρας μέσω σταθμού LNG Ρεβυθούσας (εκ. Nm ³)	4.700
Διείσδυση ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ στο ενεργειακό σύστημα της χώρας (MWe)	550
Νέες συνδέσεις (μετρητές) για τη διασύνδεση καταναλωτών με τα δίκτυα διανομής στις περιοχές ΕΠΑ (αριθμός)	110.000
Αύξηση στις ετήσιες πωλήσεις αερίου (εκατ. Nm ³) σε καταναλωτές του οικιακού και τριτογενή τομέα στις τρεις περιοχές, με την ολοκλήρωση των δικτύων	0
Αύξηση στις ετήσιες πωλήσεις φυσικού αερίου στις νέες πόλεις (εκ Nm ³)	400
Ετήσια ποσότητα πετρελαίου που διακινείται μέσω αγωγών προς το αεροδρόμιο (μ ³ /έτος)	150
Καταγεγραμμένο ετήσιο δυναμικό γεωθερμικής ενέργειας χαμηλής ενθαλπίας (χιλ ΤΠΠ)	680.000
	0
	225

ΕΚΠΡΟΣ

Εργαστήρια δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα που ενισχύονται	45
Δημιουργία Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών	52
Κέντρα Επιχειρηματικής & Τεχνολογικής Ανάπτυξης	13

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αριθμός ελληνικών επιχειρήσεων που διαθέτουν πιστοποιημένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (τιμή βάσης 100)	200
Νέες πιστοποιούμενες επιχειρήσεις κατά ΕΛΟΤ/ ISO 9000, 14000, 1801, 1416	1.800
Τουριστικές κλίνες που εκσυγχρονίζονται	65.000
Τουριστικές επιχειρήσεις που ενισχύονται	5.000
Συνολικός αριθμός επιχορηγούμενων επιχειρήσεων Αναπτυξιακού Νόμου	250
Αριθμός ΜΜΕ στο συνολικό αριθμό	150
Ενισχυόμενα Επιχειρηματικά Σχέδια υφιστάμενων επιχειρήσεων (συνεχιζόμενες)	75
Ενισχυόμενες Ειδικές Επενδύσεις νέων ή υφιστάμενων επιχειρήσεων (συνεχιζόμενες)	273
Ενισχυόμενες υφιστάμενες επιχειρήσεις σε επενδυτικές προτάσεις τεχν. εκσυγχρονισμού	80
Ενισχυόμενες υφιστάμενες Επιχειρήσεις αποκλειστικά για το περιβάλλον	30
Ενισχυόμενα νέα ή υφιστάμενα Εργαστήρια παροχής υπηρεσιών ποιότητας	8
Ενισχυόμενες νέες ή υφιστάμενες Μονάδες Ανακύκλωσης κ.λπ.	5
Ενισχυόμενες υφιστάμενες Επιχειρήσεις Μέτρου 2.7	2.000
Αριθμός νέων επιχειρήσεων νέων επιχειρηματιών	1.600
Αριθμός νέων επιχειρήσεων γυναικών	1.030
Αριθμός νέων επιχειρήσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες	70
Αριθμός ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων σε Συστήματα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά EMAS	90
Ενισχυόμενες υφιστάμενες επιχειρήσεις υπηρεσιών	1.500
Ίδρυση εταιρειών spin off	40
Ενίσχυση εργαστηρίων με συμμετοχή χρηστών από την παραγωγή ώστε να καταστούν διεθνώς ανταγωνιστικά στην παροχή υπηρεσιών έντασης γνώσης	25-30
Ενίσχυση τεχνολογικών πάρκων και θερμοκοιτίδων	3-5
Επέκταση και εξορθολογισμός της λειτουργίας Γραφείων Διαμεσολάβησης	20
Ενισχύσεις επιχειρήσεων από ΠΑΒΕ) και το ΠΑΒΕΤ-NE	250
Συνεργασίες με ανεπτυγμένες χώρες εκτός Ευρώπης	100
Χρηματοδότηση κοινοπραξιών έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	110

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Συμμετοχή επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων σε κοινοπραξίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	400
Ενίσχυση επενδύσεων τουριστικής υποδομής	20
Επενδύσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (Πλήθος επενδύσεων).	23
Χώροι εστίασης (εστιατόρια) που θα ενισχυθούν	500
Σύνδεση του ελληνικού συστήματος με νέες πηγές τροφοδοσίας στην Ασία (χλμ)	85
Ανεξάρτητοι παραγωγοί ΑΠΕ που θα συνδεθούν με το δίκτυο (αριθμός)	70
Επεκτάσεις δικτύων χαμηλής πίεσης περιοχών ΕΠΑ (χλμ.)	2.200
Μήκος νέων αγωγών υψηλής σε νέους βιομηχ. καταναλωτές υψηλής πίεσης (χλμ.)	129
Δίκτυα Μέσης και Χαμηλής Πίεσης σε νέες πόλεις για βιομ. καταν. (χλμ.)	305
Άτομα που θα παρακολουθήσουν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση	800
Απόφοιτοι αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα συμπληρώσουν τις δεξιότητές τους	1.200
Αριθμός εργαζομένων, επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων που θα καταρτιστούν	16.000
Υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ για αναβάθμιση του προσωπικού τους (αριθμός επιχειρήσεων)	400
Υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ στην αξιοποίηση του διαδικτύου στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα (αριθμός επιχειρήσεων)	25.000
Αριθμός νέων «πιστοποιημένων» ερευνητών που θα προστεθούν στο ελληνικό ερευνητικό σύστημα (20% τουλάχιστον γυναίκες)	1.000
Αριθμός ερευνητών από το εξωτερικό που θα απασχοληθούν για πρώτη φορά στην Ελλάδα	150
Αριθμός συμμετεχόντων σε προγράμματα κατάρτισης, σπουδών, ανταλλαγών στον τουρισμό	12.500
Επιχειρήσεις που καταρτίζουν το προσωπικό τους (Πρόγραμμα ΔΙΚΤΥΩΘΕΙΤΕ/ΑΛΛΕΣ)	25.000
Αριθμός υποψηφίων διδακτόρων	1.000
Αριθμός γυναικών υποψηφίων διδακτόρων	350

Το ΕΠΑΝ συμβάλλει επίσης ουσιαστικά στην επίτευξη των στόχων του ΚΠΣ που αναφέρονται στους τομείς που καλύπτει: 30% στον τελικό στόχο του ΚΠΣ για τα ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια επιχειρήσεων, 35% στον αριθμό των τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται, 82% στον αριθμό εργαζομένων, επιχειρηματιών και αυτοαπασχολουμένων που καταρτίζονται, 49% στις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση στον τομέα Μεταποίηση & Υπηρεσίες, 34% στις νέες θέσεις εργασίας κατά τη λειτουργία των έργων στον Τουρισμό και 31% αντιστοίχως στη Μεταποίηση & Υπηρεσίες. Τέλος η επιτυχής υλοποίηση του ΕΠΑΝ αναμένεται να οδηγήσει στη δημιουργία 70.000 περίπου θέσεων απασχόλησης (ισοδύναμα ανθρωποέτη) και η λειτουργία των έργων του στη δημιουργία περίπου 28.000 νέων θέσεων απασχόλησης (βλ. ΥΠΑΝ, BCS-Remaco, Έκθεση Πρώτου Απολογισμού του Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006, κεφ. 5.1, σελ. 181-182).

7.2 Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΕΣΠΑ (2007-2013)

Η πορεία της Ελληνικής οικονομίας καθορίζεται σε σημαντικό βαθμό από την ικανότητα προσαρμογής της στο διεθνές περιβάλλον μέσω μιας ισχυρής και διαρκούς ώθησης της ανταγωνιστικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται σύνθετη και ολοκληρωμένη δράση σε ευρύ πεδίο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Η στρατηγική εστιάζει στην ανάγκη άσκησης πολιτικής σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο με τρόπο, που θα καταστήσει τις Περιφέρειες αλλά και τις πόλεις της χώρας τόπους έλξης και εγκατάστασης επιχειρήσεων, βελτιώνοντας ταυτόχρονα το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της και αμβλύνοντας τις διαπεριφερειακές και ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η νέα αυτή προσέγγιση εδράζεται στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών μέσω απλοποιημένων μηχανισμών σχεδιασμού και εφαρμογής.

Στόχος είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και η αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου για την τόνωση της απασχόλησης, την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς.

Η Ελλάδα της νέας περιόδου 2007-2013 στοχεύει στην ανάδειξή της σε μια εξωστρεφή χώρα με ισχυρή διεθνή παρουσία με ανταγωνιστική και παραγωγική οικονομία. Μία Ελλάδα με έμφαση στην εκπαίδευση και τους νέους, στην ποιότητα, στην τεχνολογία και την καινοτομία, στο σεβασμό του περιβάλλοντος.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η αναπτυξιακή προσπάθεια επικεντρώνεται :

- στην προώθηση της καινοτομίας, της έρευνας και της επιχειρηματικότητας καθώς και στη διασύνδεσή τους. Η υποστήριξη της οικονομίας της γνώσης θα αναζητηθεί στη διαρκή βελτίωση της παραγωγής γνώσης από το σύνολο του παραγωγικού ιστού της χώρας. Δεδομένης και της σχετικής υστέρησης της χώρας στον τομέα αυτό, η στρατηγική θα εστιάσει στην κάλυψη του ελλείμματος στην έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογία, με έμφαση στη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και στον προσανατολισμό στην αριστεία και στην Κοινωνία της Γνώσης. Μέσω της στρατηγικής θα προωθηθεί η επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων και η υποστήριξη των ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν πρόβλημα επέκτασης καθώς και η διεύρυνση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις (clusters) ή κατηγορίες επιχειρήσεων, που εμφανίζουν θετικές προοπτικές και παρουσιάζουν σημαντικές δυνατότητες. Έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη των τομέων, όπου κατά κύριο λόγο η καινοτομία μετατρέπεται κατά την παραγωγή σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- στην επένδυση σε βιώσιμες υποδομές, απαραίτητη προϋπόθεση βελτίωσης της ελκυστικότητας της χώρας για την προσέλκυση επενδύσεων και την ποιότητα ζωής. Σημαντική θέση κατέχουν η ολοκλήρωση έργων, οι λειτουργικές διασυνδέσεις των μεταφορών (δίκτυα), η βέλτιστη αξιοποίηση των ήδη υλοποιημένων έργων, καθώς και η ανάπτυξη και παροχή συναφών υπηρεσιών. Στον τομέα της ενέργειας θα δοθεί έμφαση και στην ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μορφών ενέργειας και στη βελτίωση του ενεργειακού εφοδιασμού, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της χώρας μέσο-μακροπρόθεσμα.
- στην επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο, που κατέχει κυρίαρχη θέση στη στρατηγική της χώρας και αποσκοπεί στη δημιουργία περισσότερων αλλά και καλύτερων θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται η σημασία της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ) σε αναφορά τόσο με τον καθορισμό των πολιτικών για την αγορά εργασίας, όσο και με τα μέτρα κοινωνικής πολιτικής σχετικής με την ενσωμάτωση ομάδων, που απειλούνται με αποκλεισμό. Η Ελλάδα θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη ποιοτικού ανθρώπινου δυναμικού, που συμβάλλει στη βελτίωση της

ανταγωνιστικότητας και προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η προεξάρχουσα σημασία του ανθρώπινου δυναμικού συναρτάται ευθέως με την εισαγωγή νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας, όπου το ανθρώπινο κεφάλαιο αποτιμάται πλέον κυρίως σε γνώση (παραγωγή νέας και διάχυση της διαθέσιμης), δεξιότητες και στη δυνατότητα ευέλικτης προσαρμογής και ενσωμάτωσης καλών πρακτικών. Η προαγωγή της δια βίου μάθησης, η βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης και η προσαρμοστικότητα εργαζομένων, εργοδοτών και επιχειρήσεων αποτελούν στο πλαίσιο αυτό κομβικές στρατηγικές επιλογές για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων της αγοράς εργασίας.

Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην εργασία συναρτάται άμεσα με τη συνολική ανάπτυξη της χώρας, την επίτευξη και διατήρηση υψηλών επιπέδων ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για εργασία. Η σχετική υστέρηση της χώρας σε δαπάνες για ενεργητικά μέτρα απασχόλησης και η ανάγκη για τη διεύρυνση των μέτρων αυτών είναι γνωστή. Για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου ζητήματος λαμβάνονται υπόψη τόσο οι συστάσεις του Συμβουλίου 2004 για την απασχόληση όσο και η αποτίμηση των αδύνατων σημείων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.

- στην αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος, με την απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου (μείωση της γραφειοκρατίας) και τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης για τη μετατροπή του σε σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο σχεδιασμού και εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών. Η ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών θα συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας της εργασίας, την προώθηση της επιχειρηματικότητας, την προσέλκυση επενδύσεων και τη δημιουργία απασχόλησης. Στο πλαίσιο της αναβάθμισης του θεσμικού περιβάλλοντος, κυρίαρχο ρόλο έχει η αναμόρφωση του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου, καθώς και η ενσωμάτωση των κοινοτικών οδηγιών.

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, την ευρύτατη διαβούλευση και τους ανωτέρω στρατηγικούς στόχους, προσδιορίζονται οι παρακάτω πέντε (5) θεματικές προτεραιότητες, οι οποίες εξειδικεύουν τη στρατηγική στόχευση της χώρας για τη νέα προγραμματική περίοδο και προωθούν την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος:

- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας.
- Κοινωνία της γνώσης και καινοτομίας.
- Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή.
- Θεσμικό Περιβάλλον.
- Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του ΕΣΠΑ διαμορφώνεται σε συνέργεια με πολυετείς εθνικές τομεακές πολιτικές, που περιλαμβάνουν (εκτός των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων) παρεμβάσεις αμιγούς εθνικής χρηματοδότησης ή και τη συμβολή του ιδιωτικού τομέα.

Κεντρικό στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής αποτελεί η περιφερειακή διάσταση και εξειδίκευση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Η ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών Περιφερειών είναι εξέχουσας σημασίας για τη χώρα, για την επίτευξη της οποίας απαιτούνται σημαντικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην οικονομία κάθε Περιφέρειας. Το μέλλον κάθε ελληνικής Περιφέρειας εξαρτάται από την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού ιστού της, η οποία συνδέεται άμεσα με τις επενδύσεις σε κλάδους παραγωγής, που είναι εκτεθειμένοι στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό.

Η προσαρμογή των αγορών εργασίας και προϊόντων και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της δημόσιας διοίκησης θα συνεισφέρουν στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας των Περιφερειών της χώρας.

Ειδικότερα, η αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε προϊόντα και υπηρεσίες, που ανταγωνίζονται στη διεθνή αγορά ή διαθέτουν βάσιμες μελλοντικές προοπτικές, συντελεί στην ισχυροποίηση της βάσης ανάπτυξης κάθε Περιφέρειας με πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο παραγόμενο προϊόν, το εισόδημα και την απασχόληση.

Η στρατηγική περιφερειακής ανάπτυξης εστιάζει στη διαμόρφωση ευρύτερων και ανταγωνιστικότερων χωρικών ενοτήτων με την εφαρμογή προσαρμοσμένης αναπτυξιακής στρατηγικής και τη δημιουργία ενός μικρού αριθμού ανταγωνιστικών πόλων ανάπτυξης σε αυτές.

Η στρατηγική ανάπτυξης της χώρας ολοκληρώνεται με τη χωρική της διάσταση και με την εισαγωγή στον προβληματισμό συγκεκριμένων στοιχείων, που προκύπτουν από τη θεώρηση της γεωγραφικής - φυσικής διάστασης του χώρου. Η εξισορροπημένη και αειφόρος χωρική ανάπτυξη φιλοδοξεί να ικανοποιήσει ταυτόχρονα στόχους, που συνδέονται άρρηκτα με την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Η χωρική ανάπτυξη επιπλέον αποσκοπεί στον εμπλουτισμό του προβληματισμού που συνάγεται από τη περιφερειακή και θεματική θεώρηση με πρόσθετα στοιχεία, τα οποία θα συμβάλλουν στη διαμόρφωση προτεραιοτήτων, στην ιεράρχηση τους καθώς και στην εξειδίκευση δράσεων συγκεκριμένων πολιτικών, που με τον τρόπο αυτό θα καταστούν αποτελεσματικότερες. Επίσης, μέσα από τον εξειδικευμένο προβληματισμό της χωρικής διάστασης μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα ιδιαίτερα χρήσιμα για την αντιμετώπιση με ολοκληρωμένο τρόπο των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα χωρικά σύνολα.

Επισημαίνονται τρεις στόχοι άμεσα συνδεδεμένοι με το χώρο, οι οποίοι και προσδιορίζουν το περιεχόμενο της χωρικής ανάπτυξης: η ανάπτυξη ενός ισόρροπου και πολυκεντρικού αστικού συστήματος και μιας νέας σχέσης πόλης – υπαίθρου, η εξασφάλιση της ισότητας πρόσβασης στις υποδομές και στη γνώση, καθώς και η αειφόρος ανάπτυξη, ορθολογική διαχείριση και η προστασία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Έτσι αναδεικνύονται τρεις χωρικές προτεραιότητες:

- η βιώσιμη αστική ανάπτυξη,
- η ανάπτυξη της υπαίθρου,
- η διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία.

Οι ανωτέρω προτεραιότητες εξειδικεύονται σε επιμέρους τομεακά Επιχειρησιακά προγράμματα και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα (ΠΕΠ), με το ΕΠΑΕ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα) να αποτελεί το κυριότερο εργαλείο της στρατηγικής . Η αναπτυξιακή στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013 για τον παραγωγικό, επιχειρηματικό, εξωστρεφή και καινοτομικό αναπροσανατολισμό της ελληνικής οικονομίας εξειδικεύεται στους ακόλουθους Στρατηγικούς, Γενικούς και Ειδικούς Στόχους.

7.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (ΕΠΑΕ 2007-2013)

7.3.1 Στρατηγικοί στόχοι

Κεντρικός αναπτυξιακός στόχος του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα 2007-2013 είναι **η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομίας**. Ο κεντρικός αναπτυξιακός στόχος αναλύεται σε 3 Στρατηγικούς Στόχους που είναι οι εξής:

- Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.

Στο πνεύμα της Στρατηγικής της Λισσαβώνας και του σχετικού στόχου του ΕΠΜ το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα λειτουργώντας ως καταλύτης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ θα συμβάλλει στην δημιουργία ενός ευνοϊκού κλίματος για την αύξηση των δαπανών ΕΤΑ από το δημόσιο και από τον ιδιωτικό τομέα και την επίτευξη του στόχου η ΑΕΔΕΤΑ να προσεγγίσει, στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 το 1.5% του ΑΕΠ με τη συμμετοχή των επιχειρήσεων να ανέρχεται στο 40% αυτής. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντική συνεισφορά έχουν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και ιδιαίτερα αυτά των Περιφερειών Αττικής και Μακεδονίας – Θράκης, τα Τομεακά Προγράμματα Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανθρώπινοι Πόροι και Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση καθώς και η αξιοποίηση άλλων μέσων όπως ο αναπτυξιακός νόμος, η εντατικοποίηση της χρήσης των φορολογικών κινήτρων του άρθρου 9 του Νόμου 3296/2004, το 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για δραστηριότητες ΕΤΑ της ΕΕ του οποίου οι πόροι έχουν αυξηθεί σημαντικά, η διεθνής συνεργασία που υποστηρίζεται από τις συμφωνίες διμερούς συνεργασίας και τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς (CERN, EML, EMBO etc) .

- Ανάπτυξη της υγιούς, αειφόρου και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας και διασφάλιση των φυσικών, θεσμικών και οργανωτικών προϋποθέσεων που την εξυπηρετούν.

Βασική επιδίωξη του ΕΠΑΕ είναι η συμβολή του στην ανοδική πορεία των ιδιωτικών επενδύσεων σε συνδυασμό με την διαφαινόμενη δυναμική του νέου αναπτυξιακού νόμου, στην αύξηση της εξωστρέφειας και στην αναβάθμιση της θέσης της Ελλάδας στον Ευρωπαϊκό και το διεθνή χώρο.

- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ελλάδας ως τόπου ανάπτυξης επιχειρηματικής δραστηριότητας, με σεβασμό στο περιβάλλον και την αειφορία.

Το ΕΠΑΕ συμβάλλει στην επίτευξη των δεσμεύσεων της χώρας στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου του Κιότο για τον περιορισμό της αύξησης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά την περίοδο 2008-2012. Παράλληλα, το ΕΠΑΕ θα συνεισφέρει, σε συνδυασμό με άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα και με τον νέο αναπτυξιακό νόμο, στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του φυσικού αερίου στην εγχώρια κατανάλωση ενέργειας και στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ΑΠΕ στην ακαθάριστη εγχώρια κατανάλωση ενέργειας

7.3.2. Γενικοί στόχοι

Ως Γενικοί Στόχοι του ΕΠ ορίζονται κατά συνέπεια οι εξής:

1. Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη.
Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 1ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το πρώτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.
2. Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας και της Εξωστρέφειας Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 2ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το δεύτερο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.
3. Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος.
Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 2ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το τρίτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.
4. Ολοκλήρωση Ενεργειακού Συστήματος της χώρας και ενίσχυση της Αειφόρας Ανάπτυξης.
Εξυπηρετεί τον Κεντρικό Αναπτυξιακό Στόχο, επικεντρώνει στον 3ο Στρατηγικό Στόχο και δομεί το τέταρτο αντικείμενο παρέμβασης του Προγράμματος.

7.3.3. Ειδικόί στόχοι

Οι Ειδικόί αυτοί Στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι, ανά Γενικό Στόχο, οι ακόλουθοι :

Γενικός Στόχος 1: Δημιουργία και αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη

- 1.1 Μείωση του ελλείμματος σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογία ως προς τον μέσο όρο της ΕΕ-15.

- 1.2 Ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στην ΕΤΑ και της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης του ερευνητικού συστήματος της χώρας με τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.
- 1.3 Ενίσχυση της αριστείας και της δημιουργίας αριστείας που παράγουν καινοτομία, υψηλή οικονομική, περιβαλλοντική, κοινωνική προστιθέμενη αξία.
- 1.4 Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων ανάπτυξης καινοτομίας σε περιοχές (γεωγραφικές και θεματικές) με ισχυρή επιχειρηματική βάση και παρουσία δραστήριων και εξωστρεφών ερευνητικών φορέων.
- 1.5 Μεγέθυνση και εμπλουτισμός του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού και ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος και της γεωγραφικής και διατομεακής κινητικότητάς του.

Γενικός Στόχος 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας

- 2.1 Υποστήριξη και αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές. Έμφαση στην ποιοτική αναβάθμιση, την τυποποίηση και την πιστοποίηση των ελληνικών προϊόντων και επιχειρήσεων.
- 2.2 Επικέντρωση της αναπτυξιακής προσπάθειας προς συσσωματώσεις, περιοχές και τύπους επιχειρήσεων, που εμφανίζουν τις θετικότερες προοπτικές ή έχουν τις ισχυρότερες ανάγκες – Αναπροσανατολισμός της μεταποιητικής δραστηριότητας και των «παραδοσιακών» της κλάδων προς κλάδους και προϊόντα υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- 2.3 Διασύνδεση της χώρας με τα διεθνή ολοκληρωμένα συστήματα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και εγκατάσταση δεσμών συνεργασίας ελληνικών και διεθνών επιχειρήσεων, με έμφαση σε περιοχές συγκριτικού πλεονεκτήματος.
- 2.4 Αναβάθμιση / μετεξέλιξη της επιχειρηματικότητας ανάγκης σε επιχειρηματικότητα υψηλών δυνατοτήτων – Αναβάθμιση της επιχειρηματικής βάσης σε τομείς που υστερούν ως προς την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ή λειτουργούν υπό ανεπίκαιρες μορφές.
- 2.5 Ενίσχυση του ρόλου του εμπορίου και των συνοδευτικών υπηρεσιών στο παραγωγικό σύστημα, με έμφαση στην ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια και τις διεθνείς αγορές.
- 2.6 Επέκταση των δικτύσεων βιομηχανίας – εμπορίου – υπηρεσιών.

- 2.7 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του Τουρισμού, με την προώθηση κατά προτεραιότητα σχεδίων που αποσκοπούν στην ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια και την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
- 2.8 Επιχειρηματική αξιοποίηση του περιβάλλοντος ως εργαλείου προσέλκυσης εγχώριων και ξένων επενδύσεων.
- 2.9 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευόμενες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας.

Γενικός Στόχος 3: Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος

- 3.1 Αναβάθμιση και απλούστευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, του κανονιστικού πλαισίου, των θεσμών και των δομών που υποστηρίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα – Χωροταξική διευθέτηση της οικονομικής δραστηριότητας.
- 3.2 Ανάπτυξη και αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων χρηματοοικονομικής υποστήριξης, για την ανάληψη επιχειρηματικού κινδύνου.
- 3.3 Συγκρότηση ενός ενιαίου, δικτυακού και ορθολογικού συστήματος δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας με στόχο την παροχή έγκυρων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς τον επιχειρηματία / επενδυτή στην λογική του “one stop shop”.
- 3.4 Ενίσχυση των υποδομών που στηρίζουν την ποιοτική επιχειρηματικότητα και δημιουργούν οικονομίες κλίμακας και σκοπού, ενισχύουν τη συνεργασία με δημόσιους ή άλλους φορείς παραγωγής γνώσης και διαμεσολαβούν για την μεταφορά και διάχυση της καινοτομίας.
- 3.5 Αναβάθμιση των μηχανισμών για την εποπτεία της αγοράς, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, την αναβάθμιση της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση και την προστασία των δικαιωμάτων του καταναλωτή.
- 3.6 Προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικών μορφών τουρισμού, καθώς και των επώνυμων και ποιοτικών ελληνικών προϊόντων.
- 3.7 Ενίσχυση των υποδομών αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος και της φυσικής κληρονομιάς της χώρας.
- 3.8 Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, με στοχευόμενες δράσεις που συνεργούν με τις άλλες δράσεις του σχετικού Άξονα Προτεραιότητας.

Γενικός Στόχος 4: Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και ενίσχυση της αειφορίας

- 4.1 Ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, μειώνοντας την εξάρτηση της χώρας από το πετρέλαιο, με προώθηση των ενεργειακών δικτύων του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού και περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο, καθώς και εξοικονόμηση ενέργειας και τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας.
- 4.2 Ενδυνάμωση του γεωστρατηγικού ρόλου της χώρας στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, μέσω της ένταξής της στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.
- 4.3 Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ασφάλειας των ενεργειακών δικτύων.
- 4.4 Ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων.

7.3.4. Συνάφεια του Επιχειρηματικού Προγράμματος με την Ατζέντα της Λισσαβώνας

Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνεται η συνάφεια του προγράμματος με την ατζέντα της Λισσαβώνας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ AGENDA ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ.

Εστίαση των επενδύσεων στους μοχλούς της ανάπτυξης (Ανθρώπινοι Πόροι, Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα)	Άμεση
Παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη μετάβαση στην Οικονομία της Γνώσης με επένδυση στις ΤΠΕ, E&TA και ανθρώπινο δυναμικό	Άμεση
Επένδυση σε τομείς με δυνητικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και επικέντρωση προσπάθειών σε τομείς διεθνώς ανταγωνιστικούς	Άμεση
Κινητοποίηση πρόσθετων πόρων	Άμεση
Βελτίωση της Διακυβέρνησης	Έμμεση
Ενίσχυση της περιφερειακής και τοπικής διάστασης της ΣτΛ	Άμεση
Ενίσχυση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και βελτίωση της ελκυστικότητας ως τόπου επενδύσεων και εργασίας	Έμμεση
Συμβολή στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης	Άμεση
Βελτίωση και η απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση	Έμμεση
Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών	Έμμεση

Άρση των εμποδίων στην κινητικότητα φυσικών προσώπων, εργατικού δυναμικού και ακαδημαϊκού προσωπικού	Έμμεση
Υποστήριξη των προσπάθειών αντιμετώπισης των κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής αναδιάρθρωσης	Έμμεση

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (2007-2013)

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΠΑΕ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΔΟΣΗ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗΣ AGENDA ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας	Έμμεση
Ανάπτυξη Καινοτομίας, Ε&Α	Άμεση
Απελευθέρωση των Αγορών	Άμεση
Προώθηση των Δικτύων Επιχειρήσεων	Άμεση
Ανάπτυξη νέων Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών	Άμεση
Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος	Άμεση
Προώθηση μιας Περικλείουσας Κοινωνίας	Έμμεση
Αειφόρα Ανάπτυξη	Άμεση

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (2007-2013)

7.4 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΕΣΠΑ (2007-2013) ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΠΜ (2005-2008)

Οι πιο πάνω θεματικές και χωρικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ και τα αντίστοιχα ΕΠ παρουσιάζουν ισχυρή συνάφεια με την ατζέντα της Λισσαβώνας. Η ανάλυση του Σχεδίου Στρατηγικού Μέρους του ΕΣΠΑ καταδεικνύει ότι συνολικά τόσο το σκέλος των Μικροοικονομικών Κατευθυντηρίων Γραμμών όσο και το σκέλος των Κατευθυντήριων Γραμμών για την Απασχόληση εξυπηρετούνται μέσα από τις πολιτικές του ΕΣΠΑ και τα προτεινόμενα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Οι κυριότερες συνέργειες είναι :

- Η περιβαλλοντική διάσταση (προτεραιότητες του Γκέτεμποργκ) που ενσωματώνεται επαρκώς σε όλες τις θεματικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ και ως στρατηγική προβλέπεται στο ΕΠ « Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη ».
- Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Απασχόλησης, όπως

ενσωματώνονται στο ΕΠΜ ,προωθούνται μέσα από τα τομεακά ΕΠ του ΕΣΠΑ με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ. Βασική επιλογή της χώρας είναι η εντατικοποίηση της χρηματοδοτικής προσπάθειας προς το ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της αντίστοιχης κατανομής σημαντικού ποσού των πόρων του ΕΣΠΑ (περίπου 4 δις Κοινοτικής Συνδρομής).

- Η στρατηγική του ΕΠΜ για το Επιχειρηματικό Περιβάλλον εξυπηρετείται κυρίως από το ΕΠ «Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα» , με πρόσθετους πόρους από τα πέντε ΠΕΠ .
- Η στοχοθεσία του ΕΠΜ για την Κοινωνία της Γνώσης προωθείται με αντίστοιχη θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ(Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία).
- Επιπλέον, η στοχοθεσία του ΕΠΜ για την Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή εξυπηρετείται οριζόντια από το ΕΣΠΑ και κυρίως μέσα από τα ΠΕΠ και τα ΕΠ με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ.
- Επίσης , η διάσταση της ισότητας των φύλων και οι προτεραιότητες που τίθενται στο ΕΣΠΑ προωθούνται σε συνάφεια με τις σχετικές πολιτικές ισότητας του ΕΠΜ για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση , με την εφαρμογή ενός πλέγματος πολιτικών για την υλοποίηση των υιοθετημένων προτεραιοτήτων .
- Η προτεραιότητα του ΕΠΜ για την Δημόσια Διοίκηση αναδεικνύεται και στο ΕΣΠΑ ως διακριτός θεματικός άξονας και τυγχάνει αυξημένης χρηματοδοτικής προσπάθειας και διευρυμένης τοποθεσίας σε σχέση με την περίοδο 2000-2006, μέσω του ΕΠ «Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης».
- Οι παρεμβάσεις του ΕΣΠΑ για την αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στην Έρευνα και Ανάπτυξη ,στο πλαίσιο της γνώσης της καινοτομίας , συνιστούν τη δεύτερη θεματική προτεραιότητα του και θα αποτελέσουν σημαντικό εργαλείο για την επίτευξη των αντίστοιχων εθνικών στόχων του ΕΠΜ.
- Ιδιαίτερα σημαντικές είναι επίσης το γεγονός ότι ,το ΕΣΠΑ και τα Εθνικά Σχέδια Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας οφείλουν να εξασφαλίσουν τη συμπληρωματικότητα και τη συνοχή μεταξύ των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της νέας Προγραμματικής Περιόδου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Στρατηγική της Λισσαβώνας αποτελεί το αμέσως μεγαλύτερο εγχείρημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από την Οικονομική και Νομισματική Ένωση ONE ,που είχε σκοπό την εισαγωγή του ευρώ. Αποτελεί μια μεταρρυθμιστική ατζέντα που προτείνει λύσεις για την οικονομική μεγέθυνση και στροφή της Ένωσης προς νέα πρότυπα και ριζικές αλλαγές στη δομή της. Για πρώτη φορά γίνεται λόγος για το ΕΚΜ και προτείνεται μια συνολική αντιμετώπιση των κοινωνικών ζητημάτων που ξεπερνά το εθνικό επίπεδο ,εν όψει της διεύρυνσης. Ωστόσο ο ορισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου παραμένει ασαφής μια και το κράτος πρόνοιας διαφέρει από χώρα σε χώρα και τα κοινωνικά ζητήματα αντιμετωπίζονται σε εθνικό επίπεδο.

Η Ευρώπη μπροστά στην διεύρυνση μεταμορφώνεται σε μια ενιαία αγορά όπου αγαθά υπηρεσίες ,κεφάλαιο και εργασία θα μετακινούνται ελεύθερα με ίσες ευκαιρίες τόσο στα παλιά μέλη όσο και στα καινούρια .Αυτό είναι ένα αισιόδοξο σενάριο, που υποστηρίζεται από τις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις βάση των δεικτών της Λισσαβώνας ,στο οποίο όλοι είναι κερδισμένοι .

Η Ευρώπη φαίνεται να διατηρεί το status-quo (ενιαία αγορά , κοινό νόμισμα) και να μην είναι ευέλικτη απέναντι στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, διατηρώντας τις συνθήκες εργασίας ,διαβίωσης όπως έχουν .Σύμφωνα με τον Andre Sapir 21,«η ενιαία αγορά θα αποτελέσει το κυριότερο εργαλείο για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης» .Αυτό σημαίνει μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές των οποίων η αναγκαιότητα δεν έγινε αντιληπτή από τους πολίτες παρόλο που η ατζέντα αφορά την καθημερινότητα όλων μας.

Η χρυσή εποχή της Ευρώπης έχει περάσει και με τα νέα δεδομένα από το εξωτερικό της περιβάλλον επιβάλλεται η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της. Η συνθήκη περιλαμβάνει κάθε δυνατό μέτρο ώστε να υπάρξει βελτίωση , ωστόσο ο όρος ανταγωνιστικότητα πρέπει να γίνει αντιληπτός στους πολίτες ως ένας τρόπος διάγνωσης της κατάστασης της οικονομικής υγείας ενός κράτους ή μιας περιφέρειας και όχι ως ένας ακόμη δυσνόητος οικονομικός όρος που δεν τους αφορά.

Η ανταγωνιστικότητα αποτελεί τη βασική προτεραιότητα της Ευρώπης όμως υπάρχει μια ένσταση ως προς έννοια αυτή με βασικό επικριτή τον Paul Krugman ο οποίος έχει συνδέσει το όνομα του με τις νέες θεωρίες εμπορίου. Η κύρια ένσταση του Krugman είναι ότι ή έννοια της ανταγωνιστικότητας στηρίζεται σε μια εικόνα

21 Globalization and the reform of European social models, November2005

αντιπαλότητας μεταξύ χωρών. Ως μετεξέλιξη θεωριών για τη διοίκηση επιχειρήσεων, η συζήτηση για ανταγωνιστικότητα θεωρεί ότι οι χώρες παλεύουν μεταξύ τους όπως οι επιχειρήσεις, για την κατάκτηση μεγαλύτερων μεριδίων μιας κοινής και πεπερασμένης αγοράς. Η επιτυχία της μίας σημαίνει αποτυχία της άλλης. Αντίστοιχη είναι και η εικόνα στις χώρες, όπου η συζήτηση για την ανταγωνιστικότητα σχετίζεται με την «επιλογή των νικητών» (picking winners). Η εικόνα αυτή είναι εντελώς παραπλανητική – συνεχίζει το επιχείρημα του Krugman – αφού το διεθνές εμπόριο είναι μια διαδικασία από την οποία μπορεί να θίγονται συγκεκριμένες βιομηχανίες και συμφέροντα, αλλά δε χάνει καμία χώρα ως σύνολο. Το διεθνές εμπόριο δεν είναι ένα παίγνιο μηδενικού αθροίσματος, και άρα η συζήτηση για την ανταγωνιστικότητα αποτελεί απλώς αναβίωση προστατευτικών ιδεολογιών υπό νέα, «επιστημονικότερη» μορφή (Krugman 1994a; 1996) ο ίδιος ο όρος ανταγωνιστικότητα, τέλος, δεν είναι παρά «μια ανείπωτη οντότητα που δεν μπορεί ούτε να οριστεί, ούτε να μετρηθεί». (Krugman 1997: 32)

Ωστόσο η ανταγωνιστικότητα αποτελεί το κύριο ζητούμενο της Στρατηγικής της Λισσαβώνας και οι επιδόσεις των κρατών μελών σύμφωνα με τους διεθνείς δείκτες ανταγωνιστικότητας φαίνεται να απασχολεί τους εταίρους .

Η Ευρώπη έχει αποδείξει ότι μπορεί να συνδυάσει οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή και αυτό φαίνεται στα διαμάντια της Λισσαβώνας όπου οι βόρειες χώρες έχουν καταφέρει βιώσιμη ανάπτυξη αφήνοντας πίσω την υπερδύναμη ΗΠΑ σε βιοτικό επίπεδο. Άρα το ζητούμενο είναι μια Ευρώπη οικονομικά ισχυρή με ευτυχημένους πολίτες.

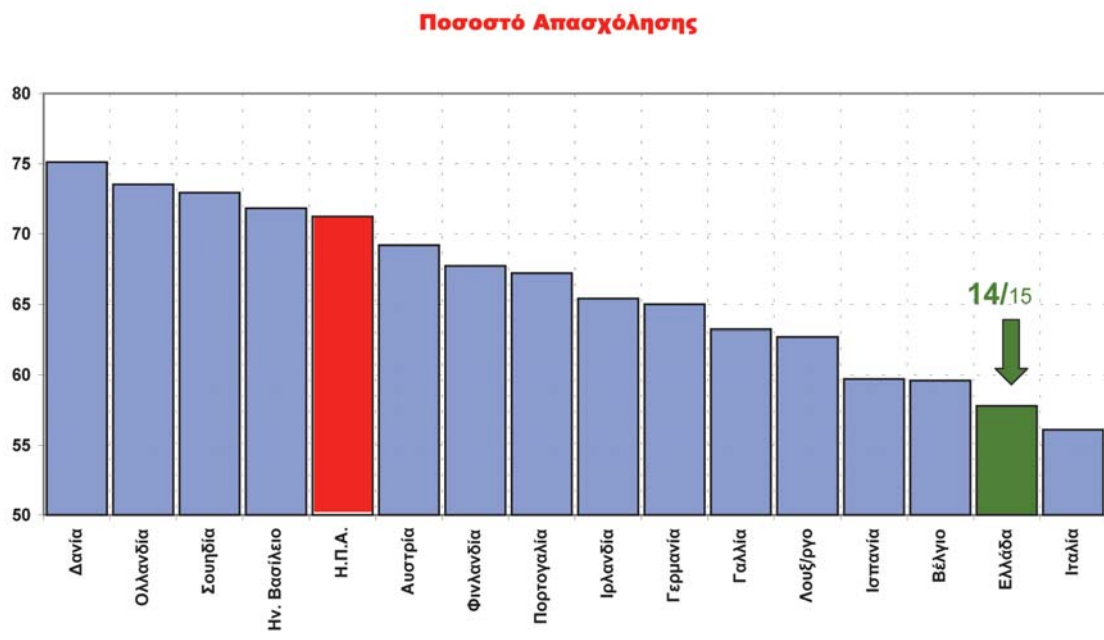
Το Σύμφωνο της Λισσαβώνας έθεσε στόχους υπερβολικά φιλόδοξους και σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Σε πρώτη φάση οι υπερβολικά φιλόδοξοι στόχοι δεν έγιναν ιδιαίτερα αντιληπτοί και οι χώρες μέλη τους αντιμετώπισαν σαν συστάσεις, με αποτέλεσμα να χαθεί πολύτιμος χρόνος. Επίσης η λειτουργία της ατζέντας διακρίνεται από τρομερή γραφειοκρατία που εμποδίζει την υλοποίησή της. Γι αυτούς τους λόγους δόθηκε έμφαση στην περιφερειακή ανάπτυξη για την νέα προγραμματική περίοδο.

Η Ευρώπη βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο αν και το μέλλον δεν φαίνεται ιδιαίτερα αισιόδοξο η Στρατηγική της Λισσαβώνας θα προσπαθήσει να δώσει λύσεις στα προβλήματα των κρατών μελών.

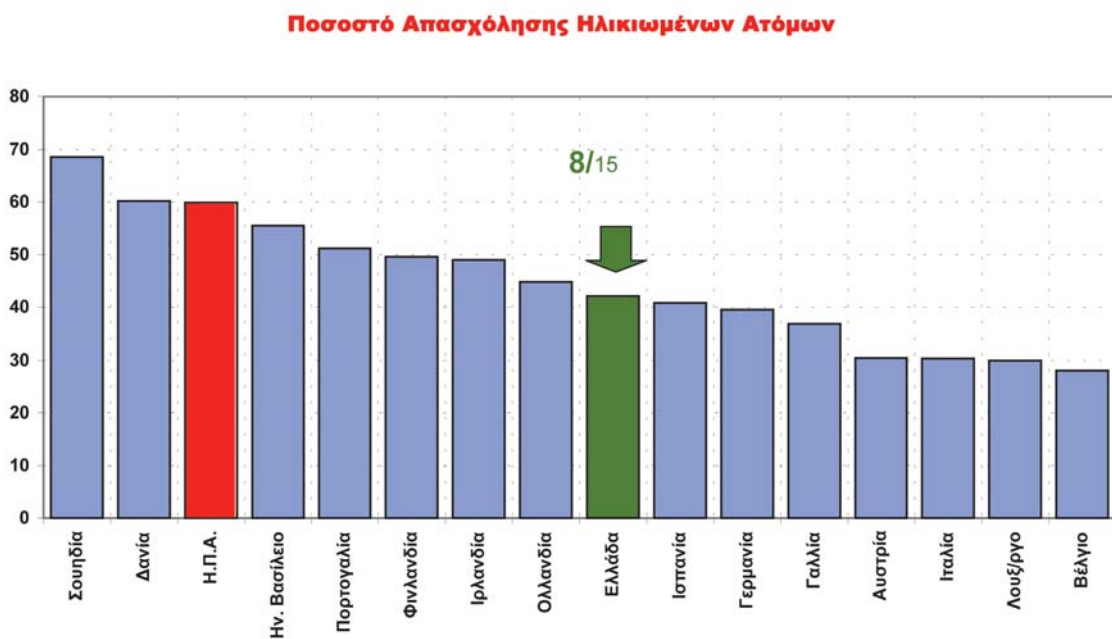
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ 15 ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥΣ
ΓΙΑ ΤΟ 2003

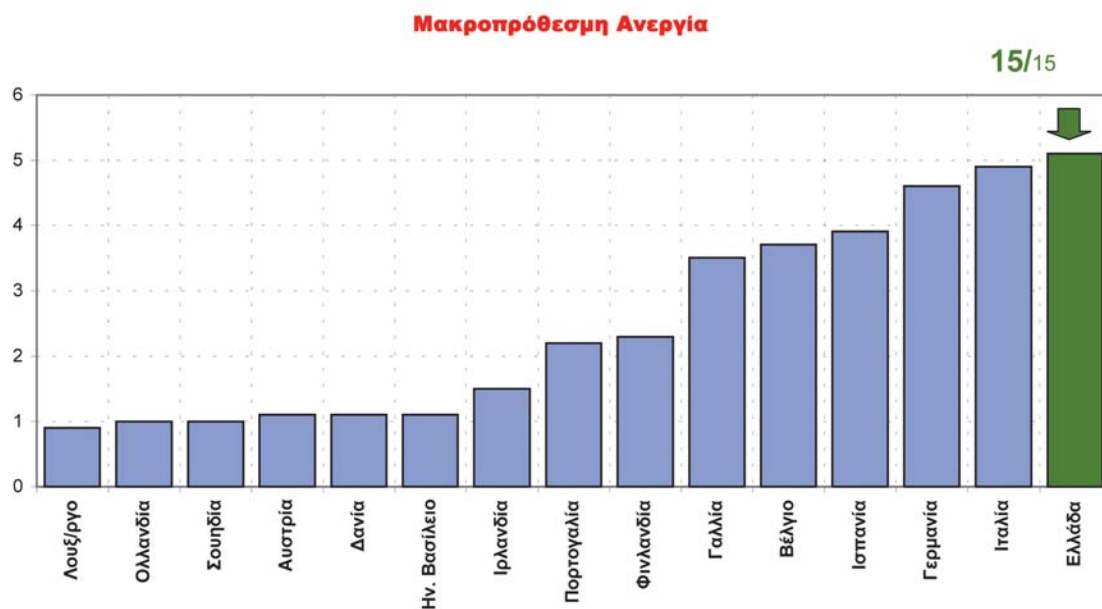
Διάγραμμα 1

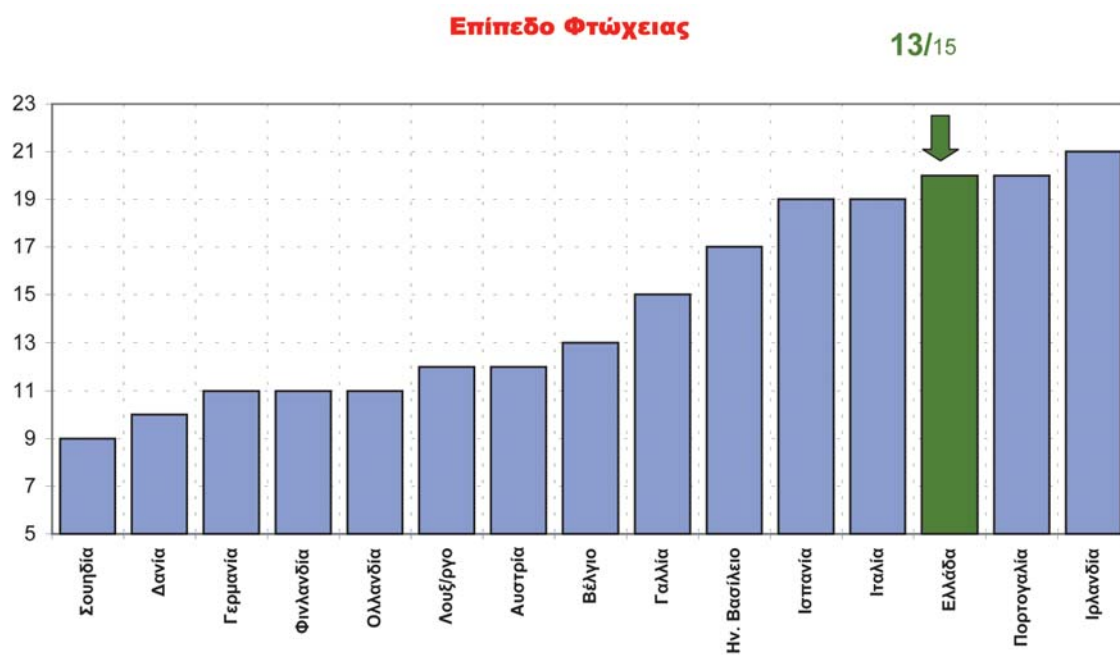
Διάγραμμα 2

Διάγραμμα 3

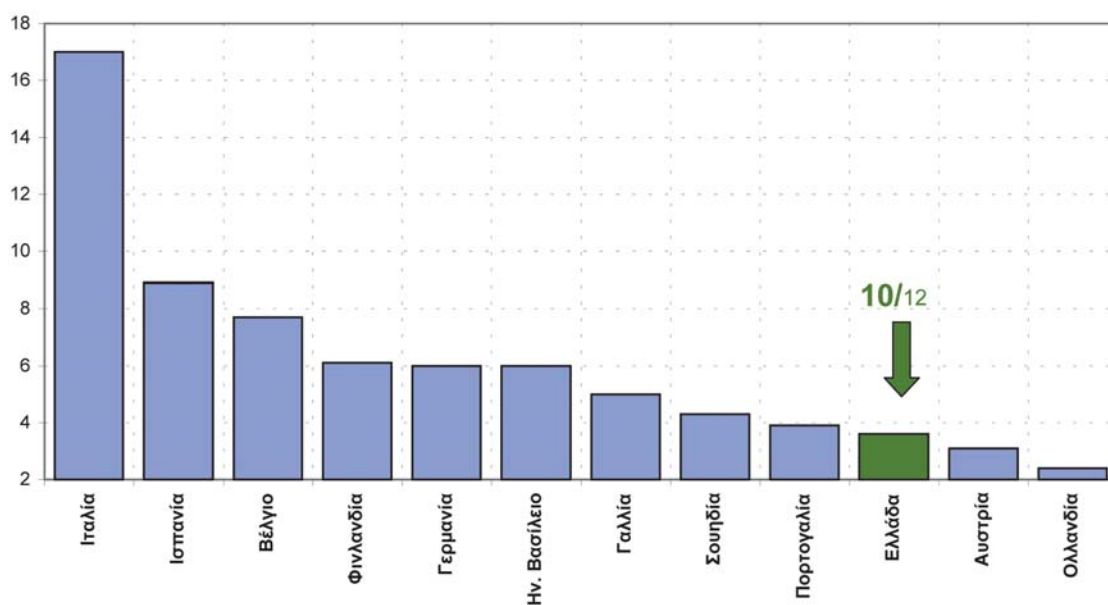

Διάγραμμα 4

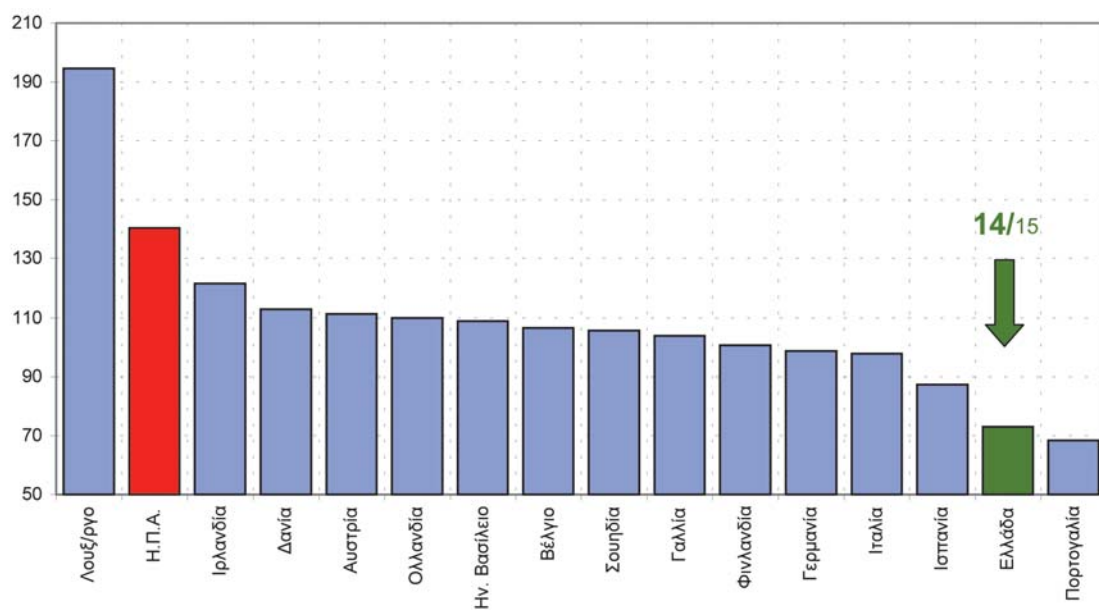
Διάγραμμα 5

Διασπορά Περιφερειακής Ανεργίας

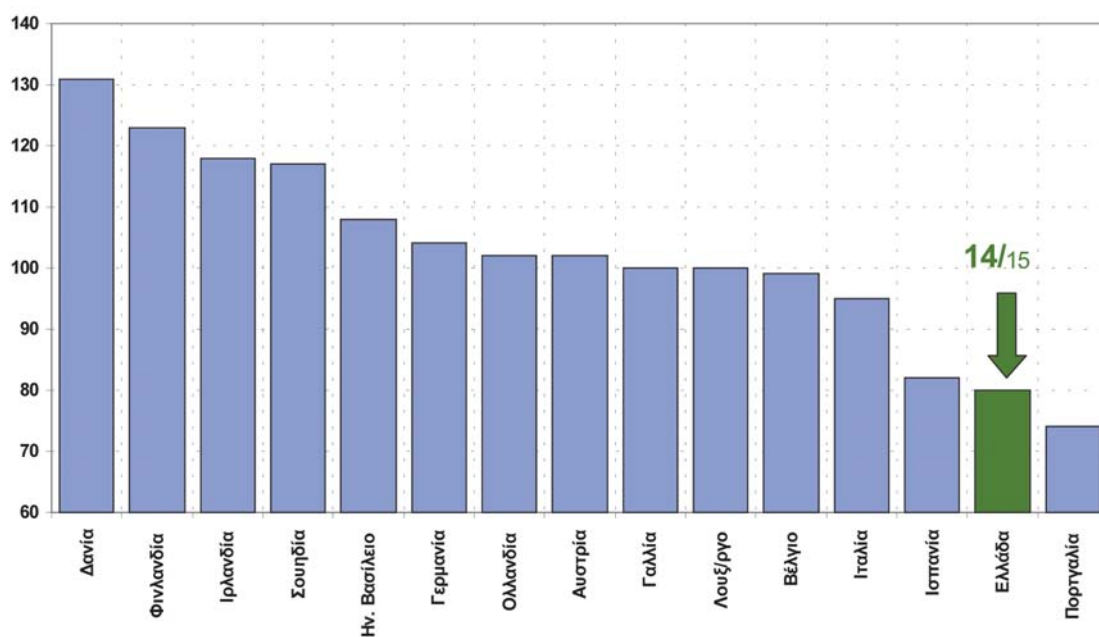
Διάγραμμα 6

Α.Ε.Π. Κατά κεφαλήν

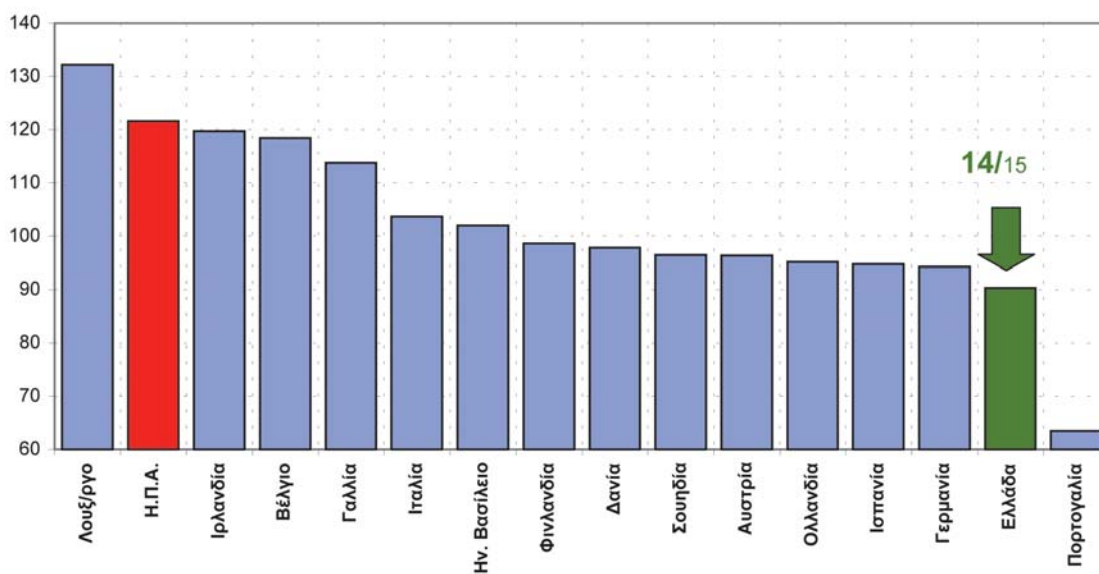
Διάγραμμα 7

Συγκριτικό Επίπεδο Τιμών

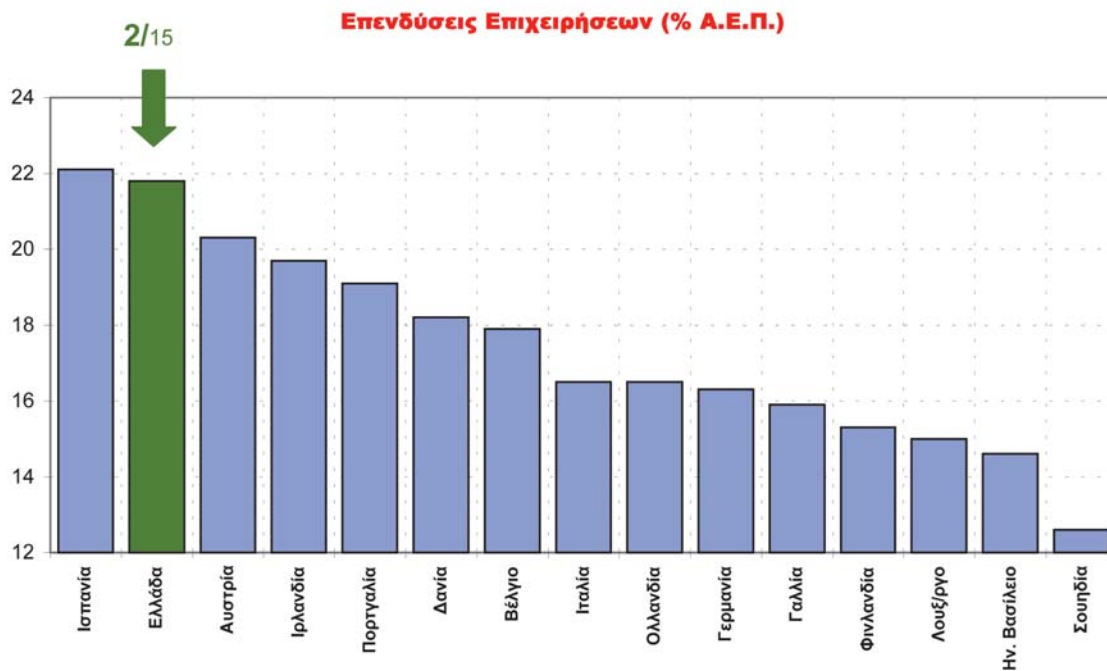

Διάγραμμα 8

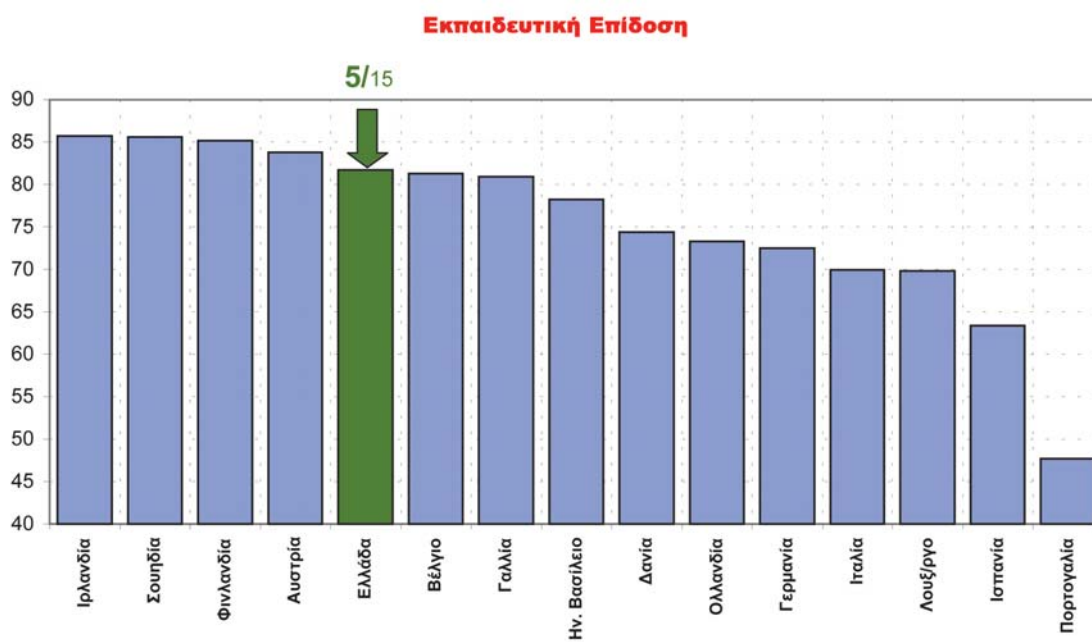
Παραγωγικότητα Εργαζομένων

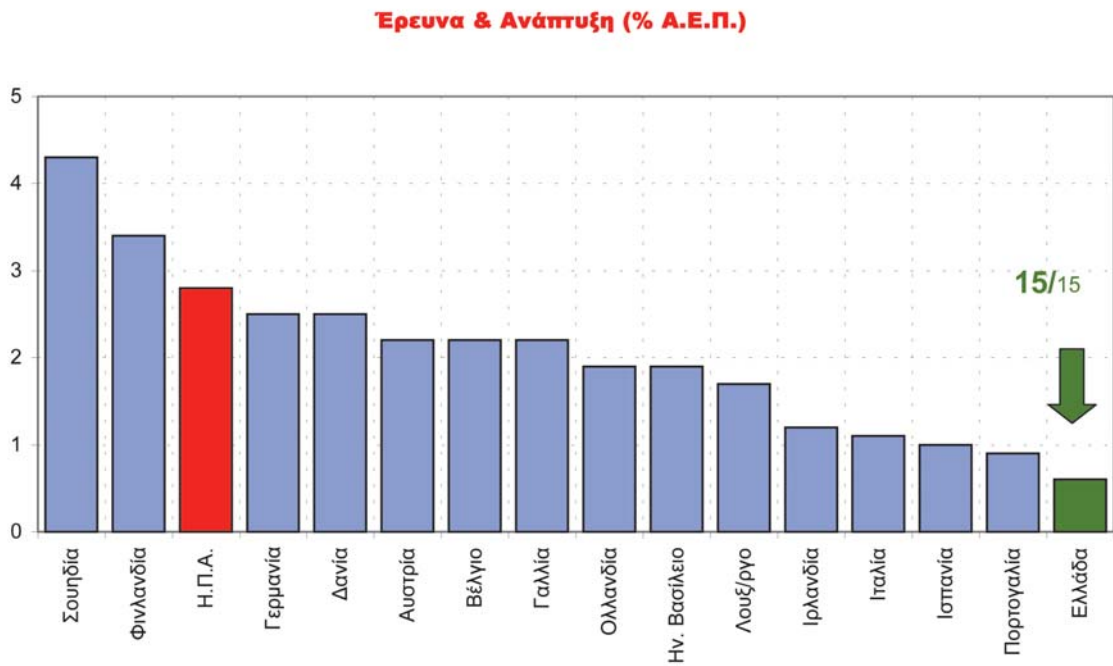
Διάγραμμα 9

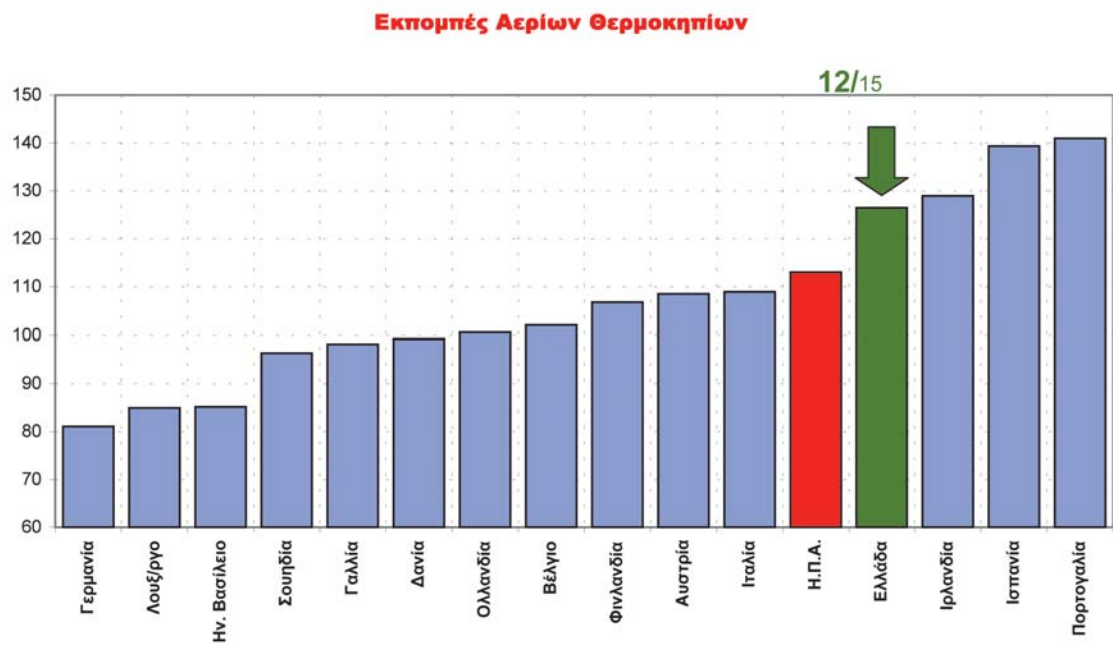
Διάγραμμα 10

Διάγραμμα 11

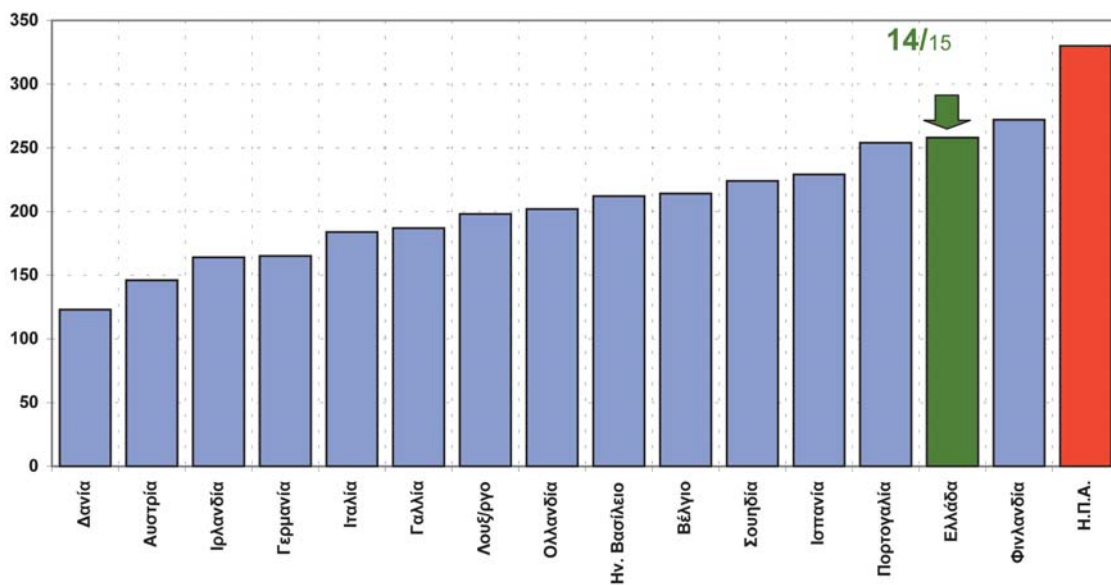

Διάγραμμα 12

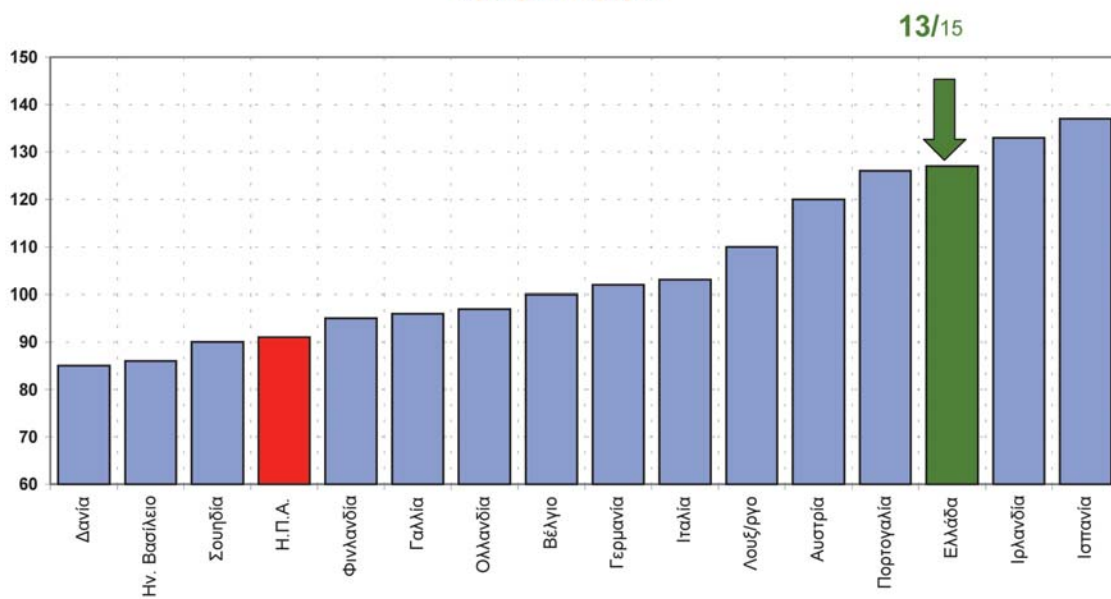
Διάγραμμα 13

Ενεργειακή Πυκνότητα

Διάγραμμα 14

Όγκος Μεταφορών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΗΠΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ

Στα διαγράμματα (ιστούς) (σελ.7-9, The Lisbon Review, World Economic Forum) απεικονίζονται οι επιδόσεις της κάθε χώρας για κάθε ένα από τα κριτήρια της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Με χαμηλότερη επίδοση το 3 και υψηλότερη το 7, η Ελλάδα και πάλι φαίνεται πως και στα 8 κριτήρια βρίσκεται πολύ πίσω από όλες τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Όσο πιο μικρό είναι το ανοιχτόχρωμο "διαμάντι" μιας χώρας τόσο μεγαλύτερες και οι ελλείψεις που παρουσιάζει στην οικονομική πολιτική και τις θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Figure 1: Country Performance: Austria

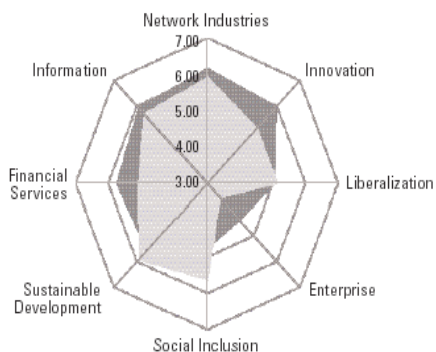

Figure 2: Country Performance: Belgium

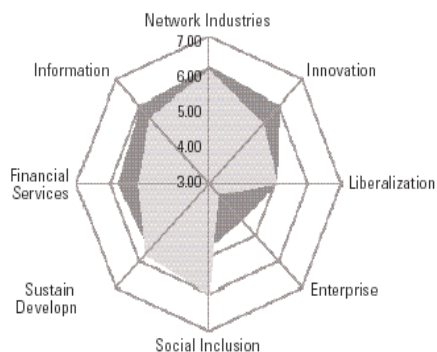

Figure 3: Country Performance: Denmark

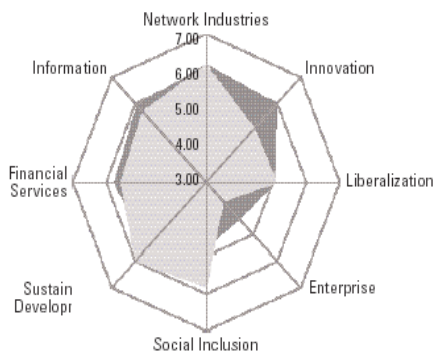

Figure 4: Country Performance: Finland

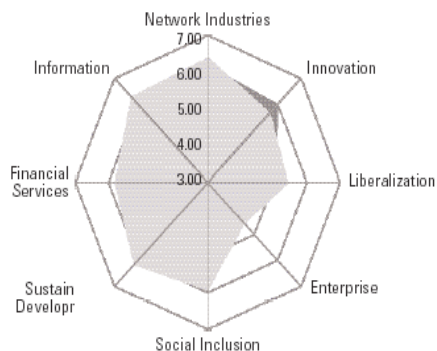

Figure 5: Country Performance: France

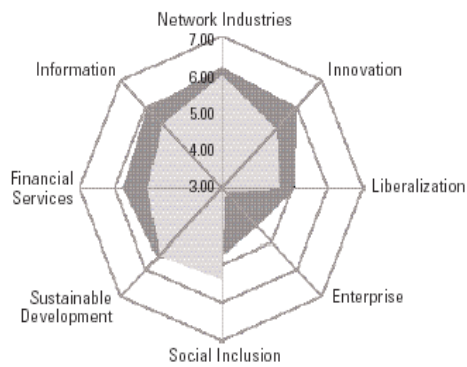

Figure 6: Country Performance: Germany

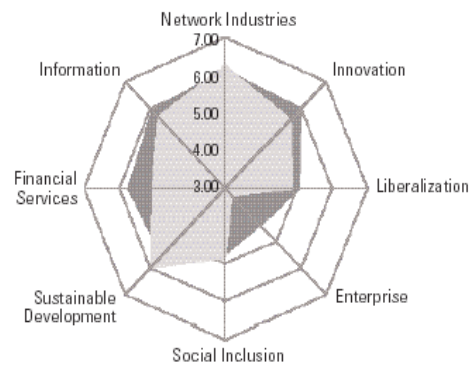

Figure 7: Country Performance: Greece

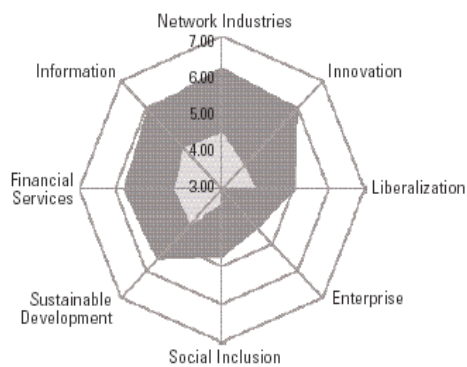

Figure 8: Country Performance: Ireland

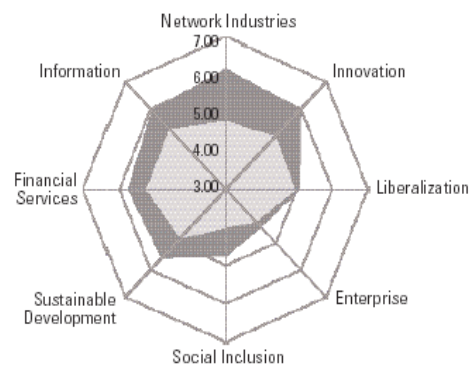

Figure 9: Country Performance: Italy

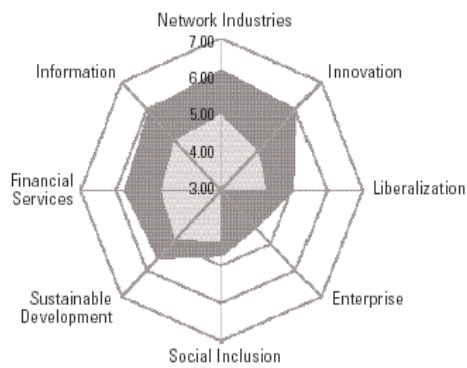

Figure 10: Country Performance: Netherlands

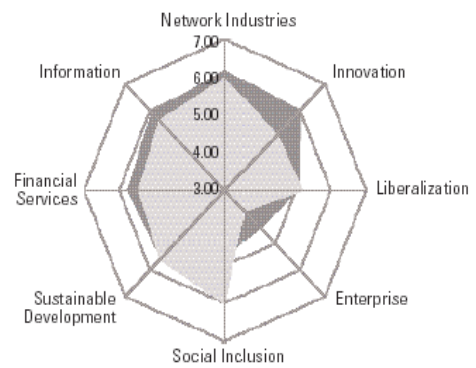

Figure 11: Country Performance: Portugal

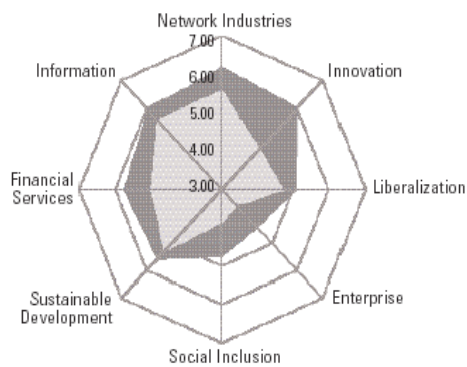

Figure 12: Country Performance: Spain

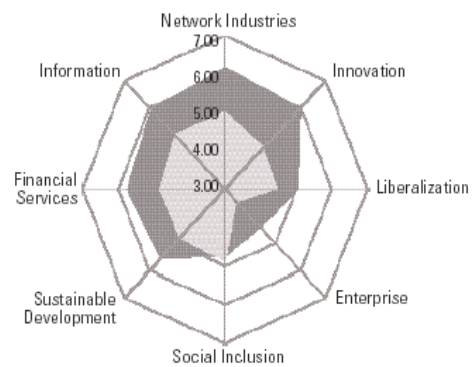

Figure 13: Country Performance: Sweden

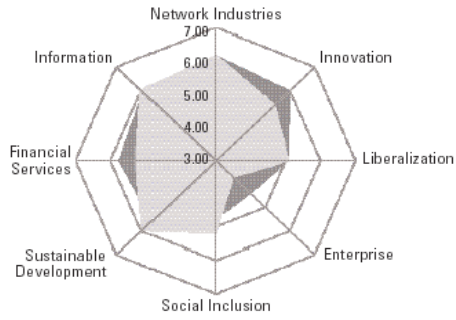

Figure 14: Country Performance: UK

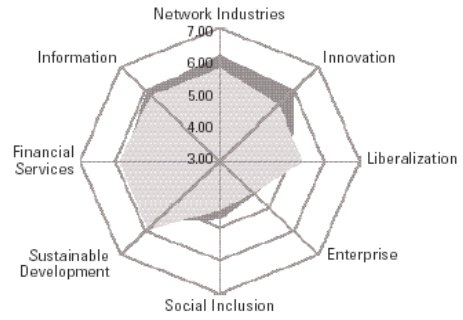

Figure 15: Country Performance: EU Average

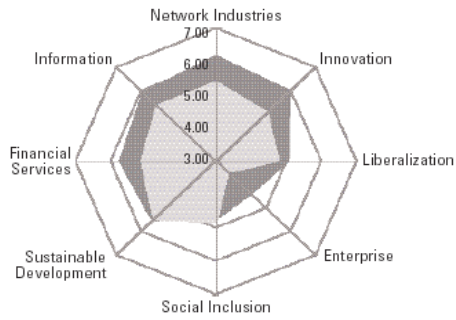

Figure 16: Country Performance: USA

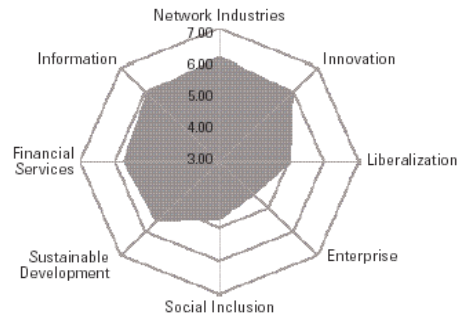

Figure 17: Country Performance: Other OECD Average

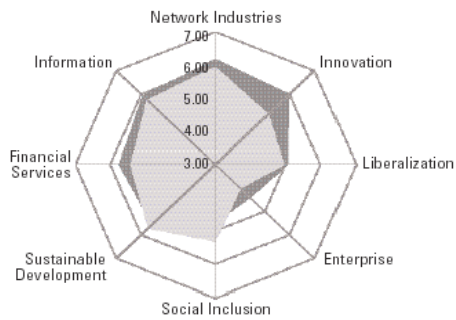
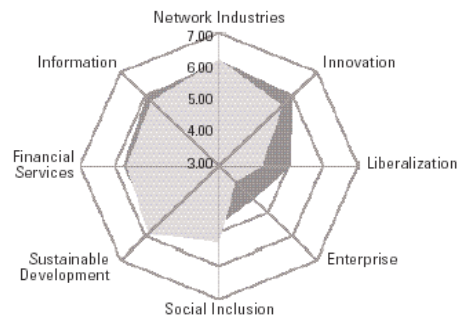

Figure 18: Country Performance: Switzerland

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΚΘΕΣΗ WORLD ECONOMIC FORUM (WEF) « The Lisbon Review »

Το World Economic Forum, στην Παγκόσμια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα, έχει συμπεριλάβει τα τελευταία χρόνια και ερωτήματα σχετικά με τη Στρατηγική της Λισσαβώνας και την επίτευξη ή μη των στόχων της από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά συνδυάζονται με στατιστικά στοιχεία και αποτιμάται η απόδοση κάθε κράτους σε σχέση με τους στόχους της Λισσαβώνας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στις ετήσιες Εκθέσεις που εκδίδονται, με τίτλο “The Lisbon Review”. Η βαθμολόγηση των επιδόσεων των κρατών μελών γίνεται με τη χρήση μιας κλίμακας από το ένα ως το επτά.

Εκτός από την παρουσίαση της επίδοσης κάθε κράτους, χρησιμοποιούνται και παρόμοια δεδομένα από ορισμένα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ*22, για τις απαραίτητες ποιοτικές συγκρίσεις. Επίσης, εξετάζεται μεμονωμένα και η επίδοση των ΗΠΑ. Τέλος, παρουσιάζεται η εικόνα των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υπό ένταξη χωρών όπως η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Τουρκία.

Και οι δυο εκθέσεις που έχουν δημοσιοποιηθεί συγκρίνουν τις επιδόσεις των χωρών στις παρακάτω οκτώ διαφορετικές κατευθύνσεις, οι οποίες αντιστοιχούν σε ισάριθμους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβώνας:

1. Κοινωνία της Πληροφορίας,
2. Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη,
3. Απελευθέρωση της Αγοράς:
 - 3.1. Ενιαία Αγορά,
 - 3.2. Κρατικές Ενισχύσεις,
4. Δίκτυα:
 - 4.1. Επικοινωνίες,
 - 4.2. Υποδομές και Μεταφορές,
5. Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες,
6. Επιχειρηματικό περιβάλλον:
 - 6.1. Συνθήκες ίδρυσης επιχειρήσεων,
 - 6.2. Ρυθμιστικά εμπόδια,

22 ΟΟΣΑ* = Δείγμα μη ευρωπαϊκών κρατών του ΟΟΣΑ

7. Κοινωνική συνοχή:

7.1. Δια βίου εκπαίδευση,

7.2. Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας,

8. Αειφόρος ανάπτυξη:

8.1. Περιβάλλον,

8.2. Κλιματικές αλλαγές.

Η πρώτη έκθεση, που αφορούσε τα έτη **2002 και 2003**, κατέληξε στα παρακάτω βασικά συμπεράσματα:

- Η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατάσσεται χαμηλότερα σε σχεδόν όλες (εκτός από αυτήν της κοινωνικής συνοχής) τις κατευθύνσεις των στόχων της Λισσαβώνας, τόσο συγκρινόμενη με τις ΗΠΑ, όσο και με τις άλλες χώρες του ΟΟΣΑ*.
- Κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκονται στην κατάταξη κοντά στις ΗΠΑ σε συγκεκριμένους τομείς, όμως οι καλύτερες χώρες είναι διαφορετικές σε κάθε κατηγορία. Μόνο η Φινλανδία εξαιρείται από αυτόν τον κανόνα και καταλαμβάνει μια από τις πρώτες θέσεις σχεδόν σε όλους τους τομείς. Αντίθετα, οι χώρες με τις χαμηλότερες επιδόσεις είναι οι ίδιες σε όλες τις κατηγορίες (Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία). Έτσι, ενώ η καλή απόδοση φαίνεται να είναι «θέμα τομέα», η κακή απόδοση είναι «θέμα χώρας».
- Δεν υπάρχει κοινό ευρωπαϊκό πρότυπο οικονομικής πολιτικής. Μόνιμη αδυναμία των ευρωπαϊκών οικονομιών σε σύγκριση με εκείνη των ΗΠΑ είναι το επιχειρηματικό περιβάλλον
- Ο μέσος όρος της επίδοσης των νέων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σημαντικά χαμηλότερος από αυτόν των προηγούμενων 15. Παρά ταύτα, η επίδοση των τριών καλύτερων νέων κρατών μελών είναι η ίδια ή και καλύτερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σε κάποιους τομείς. Γενικά, οι νεοεισαχθείσες χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις είναι: η Εσθονία, η Τσεχία, η Σλοβενία και η Ουγγαρία.

Συγκρίνοντας τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ΗΠΑ, προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα ανά κατηγορία:

	Οι 3 καλύτερες χώρες της ΕΕ	Οι 4 χειρότερες χώρες της ΕΕ	Η.Π.Α	Σχέση μ.ο ΕΕ με ΗΠΑ	Σχέση 3 καλύτερων χωρών της ΕΕ με ΗΠΑ	Σχέση 4 χειρότερων χωρών της ΕΕ με ΗΠΑ
Κοινωνία της Πληροφορίας	Φινλανδία, Σουηδία, Μ. Βρετανία	Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Ιρλανδία	5,94	-0,52	0,09	-1,04
Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Φινλανδία, Γερμανία, Σουηδία	Ελλάδα, Ιταλία, Πορτογαλία, Ισπανία	5,99	-0,84	-0,37	-1,57
Απελευθέρωση της Αγοράς -Ενιαία Αγορά	-Σουηδία, Μ. Βρετανία, Φινλανδία	-Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία	5,06	-0,28	0,34	-0,77
-Κρατικές Ενισχύσεις	-Φινλανδία, Μ. Βρετανία, Ιρλανδία	-Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία	5,53	-0,36	0,13	-0,93
			4,58	-0,19	0,54	-0,6
Δίκτυα			6,17	-0,87	0,16	-1,37
-Επικοινωνίες	-Φινλανδία, Μ. Βρετανία, Σουηδία	-Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία	6,12	-0,81	0,04	-0,97
-Υποδομές και Μεταφορές	-Γερμανία, Φινλανδία, Δανία	-Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία	6,22	-0,92	0,27	-1,76
Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	Μ. Βρετανία, Φινλανδία, Δανία	Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Βέλγιο	5,75	-0,62	-0,01	-1,05
Επιχειρηματικό Περιβάλλον			4,4	-0,92	-0,05	-1,37
-Συνθήκες ίδρυσης Επιχειρήσεων	-Φινλανδία, Μ. Βρετανία, Ιρλανδία	-Ελλάδα, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία	5,48	-1,28	0,43	-1,87
-Ρυθμιστικά εμπόδια	-Φινλανδία, Μ. Βρετανία, Ιρλανδία	- Ιταλία, Ελλάδα, Γαλλία, Βέλγιο	3,31	-0,55	0,34	-0,87
Κοινωνική συνοχή			4,75	0,1	1,31	-0,91
-Δια βίου εκπαίδευση	-Ολλανδία, Φινλανδία, Βέλγιο	-Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιταλία, Ισπανία	5,76	-0,6	0,14	-1,21
-Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	-Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία	-Ιρλανδία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Μ. Βρετανία	3,73	0,8	2,48	-0,61

Σημείωση: η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Σύγκριση των επιδόσεων των ευρωπαϊκών χωρών με τις μη ευρωπαϊκές χώρες του ΟΟΣΑ*:

	Μ.Ο. χωρών ΟΟΣΑ*	Σχέση χωρών της ΕΕ με χώρες ΟΟΣΑ*	Σχέση τριών καλύτερων χωρών της ΕΕ με χώρες ΟΟΣΑ*
Κοινωνία της Πληροφορίας	5,8	-0,38	0,22
Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	5,14	-0,07	0,4
Απελευθέρωση της Αγοράς	4,96	-0,18	0,44
-Ενιαία Αγορά	5,15	0,02	0,51
-Κρατικές Ενισχύσεις	4,76	-0,37	0,36
Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	5,42	-0,29	0,33
Επιχειρηματικό περιβάλλον	4	-0,52	0,35
-Συνθήκες ίδρυσης επιχειρήσεων	4,65	-0,45	0,4
-Ρυθμιστικά εμπόδια	3,35	-0,59	0,3
Κοινωνική συνοχή	5,31	-0,46	0,57
-Δια βίου εκπαίδευση	5,38	-0,22	0,52
-Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	5,23	-0,70	0,62
Αειφόρος ανάπτυξη	5,79	-0,29	0,26
-Περιβάλλον	5,32	-0,40	0,22
-Κλιματικές αλλαγές	6,26	-0,18	0,3

Κατάταξη ευρωπαϊκών κρατών ανά τομέα:

	Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Απελευθέρωση της Αγοράς	Δίκτυα	Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές	Επιχειρηματικό περιβάλλον	Κοινωνική συνοχή	Αειφόρος ανάπτυξη	Μέσος Όρος
Φινλανδία	1	1	1	1	2	1	3	1	1,4
Σουηδία	2	3	6	3	5	6	7	4	4,5
Δανία	4	9	5	4	3	5	4	3	4,6
Μ. Βρετανία	3	4	2	9	1	2	10	6	4,6
Ολλανδία	7	8	3	6	4	4	1	8	5,1
Γερμανία	6	2	9	2	8	11	9	2	6,1
Αυστρία	5	7	4	8	9	8	5	5	6,4
Βέλγιο	9	5	7	5	7	10	2	7	6,5
Γαλλία	10	6	11	7	10	12	6	9	8,9
Ιρλανδία	11	10	8	13	6	3	12	12	9,5
Πορτογαλία	8	12	10	10	11	7	13	10	10,1
Ισπανία	12	11	12	11	12	9	8	12	10,9
Ιταλία	13	13	13	12	13	13	11	11	12,4
Ελλάδα	14	14	14	14	14	14	14	14	14

Σημείωση: στους παραπάνω πίνακες η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Ανταγωνιστικότητα των χωρών της διεύρυνσης:

	Οι 3 καλύτερες χώρες	Μ.Ο. χωρών διεύρυνσης σε σχέση με ΕΕ	Σχέση 3 καλύτερων χωρών διεύρυνσης με ΕΕ
Κοινωνία της Πληροφορίας	Εσθονία, Ουγγαρία, Τσεχία	-0,91	0,09
Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Τσεχία, Σλοβενία, Ουγγαρία	-1,27	-0,64
Απελευθέρωση της Αγοράς		-1,27	-0,56
-Ενιαία Αγορά	-Σλοβενία, Ουγγαρία, Εσθονία	-1,35	-0,80
-Κρατικές Ενισχύσεις	-Σλοβενία, Ουγγαρία, Εσθονία	-1,19	-0,32
Δίκτυα		-0,81	-0,01
-Επικοινωνίες	-Εσθονία, Τσεχία, Ουγγαρία	-0,52	0,37
-Υποδομές και Μεταφορές	-Σλοβενία, Τσεχία, Εσθονία	-1,09	-0,38
Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	Εσθονία, Σλοβενία, Ουγγαρία	-1,84	-0,44
Επιχειρηματικό Περιβάλλον		-0,44	0,22
-Συνθήκες ίδρυσης επιχειρήσεων	- Εσθονία, Σλοβενία, Ουγγαρία	-0,83	-0,11
-Ρυθμιστικά εμπόδια	- Εσθονία, Ουγγαρία, Σλοβενία	-0,05	0,55
Κοινωνική συνοχή		-1,04	0,06
-Δια βίου εκπαίδευση	-Τσεχία, Ουγγαρία, Σλοβακία	-0,75	-0,13
-Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	-Τσεχία, Σλοβενία, Σλοβακία	-1,33	0,25
Αειφόρος ανάπτυξη		-1,28	-0,56
-Περιβάλλον	-Σλοβενία, Τσεχία, Εσθονία	-0,85	-0,36
-Κλιματικές αλλαγές	-Τσεχία, Σλοβενία, Ουγγαρία	-1,70	-0,76

Σημείωση: η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Στην έκθεση για το **2004** χρησιμοποιούνται οι ίδιες ακριβώς κατηγορίες αξιολόγησης των στόχων της Λισσαβόνας και τα συμπεράσματά της συμπίπτουν με εκείνα της προηγούμενης χρονιάς.

Τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζουν μια μικτή εικόνα σχετικά με την εκπλήρωση των στόχων της Λισσαβόνας. Τα σκανδιναβικά κράτη έχουν πολύ καλή επίδοση σε όλους σχεδόν τους τομείς, ενώ τα κράτη της Νότιας Ευρώπης έχουν πολύ φτωχή επίδοση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπολείπεται σε σύγκριση με τις ΗΠΑ στις επτά από τις οκτώ κατευθύνσεις, συμπεριλαμβανομένης αυτής της κοινωνικής συνοχής. Μόνο στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης η Ευρωπαϊκή Ένωση υπερτερεί των ΗΠΑ.

Αντιθέτως, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπερτερούν σε όλους τους τομείς συγκρινόμενες με το μέσο όρο των μη ευρωπαϊκών χωρών του ΟΟΣΑ*. Οι διαφορές, ωστόσο, που εμφανίζονται είναι πολύ μικρές και σαφώς μικρότερες από τις διαφορές που παρουσιάζουν οι επιδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σύγκριση με αυτές των ΗΠΑ. Όσον αφορά στα νέα κράτη μέλη, αν και ο μέσος όρος τους είναι χαμηλότερος του ευρωπαϊκού μέσου όρου, είναι χαρακτηριστικό ότι ο μέσος όρος των τριών καλύτερων χωρών της διεύρυνσης είναι υψηλότερος αυτού των τεσσάρων χειρότερων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15.

Τα αποτελέσματα της μελέτης συνοψίζονται στους παρακάτω πίνακες

Κατάταξη των ευρωπαϊκών κρατών:

	Κατάταξη	Μ.Ο. βαθμολογίας	Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Απελευθέρωση της Αγοράς	Δίκτυα	Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	Επιχειρηματικό περιβάλλον	Κοινωνική συνοχή	Αειφόρος ανάπτυξη
Φινλανδία	1	5,8	5,78	5,87	5,36	6,33	6,13	5,48	5,46	5,97
Δανία	2	5,63	5,68	4,87	5,14	6,51	5,96	5,6	5,52	5,78
Σουηδία	3	5,62	5,71	5,57	4,91	6,37	5,8	5,29	5,46	5,89
Μ. Βρετανία	4	5,3	4,96	4,67	5,11	5,78	6,1	5,62	4,86	5,3
Ολλανδία	5	5,21	4,99	4,46	4,94	6,04	5,67	4,71	5,29	5,57
Γερμανία	6	5,18	4,95	4,9	4,64	6,36	5,62	4,64	4,37	5,96
Λουξεμβούργο	7	5,14	4,98	3,57	4,96	6,22	5,72	5,17	5,19	5,28
Γαλλία	8	5,03	4,52	4,68	4,65	6,1	5,68	4,68	4,72	5,2
Αυστρία	9	4,94	4,69	4,27	4,54	5,76	5,48	4,28	4,88	5,64
Βέλγιο	10	4,88	4,08	4,45	4,63	5,74	5,39	4,69	5,12	4,91
Ιρλανδία	11	4,69	4,14	4,18	4,47	4,89	5,59	5,3	4,62	4,35
Ισπανία	12	4,47	3,7	3,93	4,5	5,34	5,14	4,32	4,38	4,48

			1							
Ιταλία	13	4,38	3,9 4	3,87	4,4	5,3	4,92	3,64	4,24	4,74
Πορτογαλία	14	4,25	3,8 6	3,44	4,1	5,35	4,9	3,69	4,15	4,29
Ελλάδα	15	4	3,1 6	3,44	3,96	4,99	4,74	3,78	3,9	4
Η.Π.Α.		5,5	5,8 6	6,08	5,11	5,85	5,82	5,71	5,04	4,96

Σημείωση: η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Σύγκριση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ΗΠΑ:

	Η.Π.Α	Μέσος όρος ΕΕ	Σχέση ευρωπαϊκού μ.ο. με ΗΠΑ
Κοινωνία της Πληροφορίας	5,86	4,61	-1,25
Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	6,08	4,41	-1,67
Απελευθέρωση της Αγοράς	5,11	4,69	-0,42
-Ενιαία Αγορά	5,70	5,13	-0,57
-Κρατικές Ενισχύσεις	4,52	4,25	-0,27
Δίκτυα	5,85	5,81	-0,04
-Επικοινωνίες	5,60	5,96	0,36
-Υποδομές και Μεταφορές	6,10	5,65	-0,45
Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	5,82	5,52	-0,29
Επιχειρηματικό περιβάλλον	5,71	4,74	-0,97
-Συνθήκες ίδρυσης επιχειρήσεων	5,83	4,52	-1,32
-Ρυθμιστικά εμπόδια	5,58	4,96	-0,62
Κοινωνική συνοχή	5,04	4,81	-0,23
-Επιστροφή ανέργων στην εργασία	5,60	5,06	-0,54
-Δια βίου εκπαίδευση	5,31	4,96	-0,35
-Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	4,20	4,4	0,21
Αειφόρος ανάπτυξη	4,96	5,16	0,20
Μ.Ο.	5,55	4,97	-0,58

Σημείωση: η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Από την ως άνω έκθεση προκύπτει ότι για να επιτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση τους στόχους της Λισσαβώνας πρέπει να εστιάσει την πολιτική της σε τρεις συγκεκριμένους τομείς:

- την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας,
- την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης κοινωνίας της πληροφορίας, και
- τη δημιουργία ενός καλύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Σύγκριση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις μη ευρωπαϊκές χώρες ΟΟΣΑ*:

	Μ.Ο. μη ευρωπαϊκών χωρών ΟΟΣΑ*	Μ.Ο. χωρών ΕΕ	Σχέση Μ.Ο. χωρών της ΕΕ με μη ευρωπαϊκές χώρες ΟΟΣΑ*
Κοινωνία της Πληροφορίας	4,53	4,61	0,08
Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	4,31	4,41	0,1
Απελευθέρωση της Αγοράς	4,52	4,69	0,16
-Ενιαία Αγορά	4,98	5,13	0,14
-Κρατικές Ενισχύσεις	4,06	4,25	0,19
Δίκτυα	5,52	5,81	0,29
-Επικοινωνίες	5,62	5,96	0,35
-Υποδομές και Μεταφορές	5,42	5,65	0,23
Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	5,30	5,52	0,22
Επιχειρηματικό περιβάλλον	4,66	4,74	0,07
-Συνθήκες ίδρυσης επιχειρήσεων	4,55	4,52	-0,03
-Ρυθμιστικά εμπόδια	4,78	4,96	0,18
Κοινωνική συνοχή	4,68	4,81	0,13
-Επιστροφή ανέργων στην εργασία	4,98	5,06	0,09
-Δια βίου εκπαίδευση	4,61	4,96	0,15
-Εκσυγχρονισμός κοινωνικής προστασίας	4,24	4,40	0,17
Αειφόρος ανάπτυξη	4,96	5,16	0,19
Μ.Ο	4,81	4,97	0,16

Κατάταξη και βαθμολογία των εννέα εκ των δέκα νέων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των τριών υπό ένταξη:

	Κατάταξη	Μ.Ο. βαθμολογίας	Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Απελευθέρωση της Αγοράς	Δίκτυα	Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	Επιχειρηματικό περιβάλλον	Κοινωνική συνοχή	Αειφόρος ανάπτυξη
Εσθονία	1	4,64	4,92	3,82	4,40	4,98	5,43	4,90	4,20	4,44
Σλοβενία	2	4,36	4,38	3,92	4,06	5,21	4,69	3,76	4,24	4,60
Λετονία	3	4,34	3,62	3,86	4,44	4,35	4,84	4,87	4,47	4,29
Μάλτα	4	4,2	4,42	2,99	4,03	4,81	5,27	4,00	4,83	3,24
Τσεχία	5	4,16	3,62	3,34	4,01	5,19	4,03	4,18	4,40	4,48
Ουγγαρία	6	4,12	3,24	3,47	4,10	4,57	4,87	4,41	4,19	4,09
Λιθουανία	7	4,05	3,36	3,57	4,10	4,51	4,67	4,38	3,69	4,17
Σλοβακία	8	3,89	3,29	3,34	3,84	4,50	4,39	3,43	3,83	4,53
Πολωνία	9	3,68	2,95	3,53	3,75	4,00	4,26	3,56	3,42	3,99
Τουρκία	10	3,45	2,61	2,72	3,68	4,01	3,99	3,64	3,45	3,33
Ρουμανία	11	3,35	2,91	2,88	3,04	3,48	3,77	3,65	3,74	3,33
Βουλγαρία	12	3,25	2,66	2,94	3,26	3,54	3,64	3,81	3,07	3,08
Μ.Ο. ΕΕ		4,97	4,61	4,41	4,69	5,81	5,52	4,74	4,81	5,16

Σημείωση: στους παραπάνω πίνακες η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Η επίδοση της Ελλάδας σε σχέση με τους τεθέντες στόχους

Η εξέταση των πινάκων της μελέτης του Παγκόσμιου Οικονομικού Forum αποκαλύπτει τις σοβαρότατες αδυναμίες της Ελλάδας, σε σχέση με την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Η χώρα μας κατατάσσεται στην τελευταία θέση μεταξύ των υπό εξέταση κρατών, τόσο συνολικά όσο και αναφορικά με τους επιμέρους στόχους. Αναλυτικότερα, η διαφορά των ελληνικών επιδόσεων από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζεται παρακάτω.

Σύγκριση της Ελλάδας με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

	Κοινωνία της Πληροφορίας	Καινοτομία, Έρευνα και Ανάπτυξη	Απελευθέρωση της Αγοράς	Δίκτυα	Αποδοτικές και ολοκληρωμένες οικονομικές υπηρεσίες	Επιχειρηματικό περιβάλλον	Κοινωνική συνοχή	Αειφόρος ανάπτυξη
Ελλάδα	3,16	3,44	3,96	4,99	4,74	3,78	3,9	4
Μ.Ο. ΕΕ	4,61	4,41	4,69	5,81	5,52	4,74	4,81	5,16
Απόκλιση Ελλάδας από Μ.Ο. ΕΕ	-1,45	-0,97	-0,73	-0,82	-0,78	-0,96	-0,91	-1,16
Απόκλιση ως %	-31,45	-21,99	-15,56	-14,11	-14,13	-20,25	-18,92	-22,48

Σημείωση: η επίδοση των υπό εξέταση χωρών μετράται με τη χρήση κλίμακας από το ένα ως το επτά, όπου ένα είναι το ελάχιστο και επτά είναι το μέγιστο

Είναι προφανές από τον παραπάνω πίνακα πως η Ελλάδα παρουσιάζει μεγάλη υστέρηση σχετικά με το μέσο όρο των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσον αφορά στην επίτευξη όλων των στόχων της Λισσαβόνας. Η μεγαλύτερη απόκλιση εμφανίζεται στην κατεύθυνση της Κοινωνίας της Πληροφορίας, στην οποία η επίδοση της χώρας είναι κατά 31,45% χαμηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Σημαντική, επίσης, υστέρηση εμφανίζεται στις κατευθύνσεις της Καινοτομίας, Έρευνας και Ανάπτυξης, του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και της Αειφόρου Ανάπτυξης, όπου η επίδοση της Ελλάδας είναι περισσότερο από 20% χαμηλότερη του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σχετικά καλύτερη εμφανίζεται η εικόνα στους τομείς της Απελευθέρωσης της Αγοράς, των Δικτύων, των αποδοτικών Οικονομικών Υπηρεσιών και της Κοινωνικής Συνοχής. Ωστόσο, η χώρα παρουσιάζει και εδώ χαμηλότερες επιδόσεις από τη μέση ευρωπαϊκή με την υστέρηση να κυμαίνεται μεταξύ του 14,11% και του 18,92%.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 - 2004

	Καινοτομική δραστηριότητα	Μεταβολή σε σχέση με τη CIS3	Τεχνολογική Καινοτομία 23	Καινοτομία Προϊόντων	Καινοτομία Διαδικασιών
Σύνολο	35.8%	7.7%	35.1%	25.1%	31.8%
<i>Μικρές [10 - 49 απασχολούμενοι]</i>	33.9%	7.5%	33.1%	23.0%	30.0%
<i>Μεσαίες [50 - 249 απασχολούμενοι]</i>	43.1%	11.3%	43.1%	33.3%	39.2%
<i>Μεγάλες [250 + απασχολούμενοι]</i>	66.6%	21.1%	66.6%	54.2%	58.8%
Βιομηχανία	35.1%	8.0%	34.3%	24.9%	30.9%
Υπηρεσίες	36.7%	4.1%	36.2%	25.3%	33.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 - 2004

	Νέα για την αγορά	Νέα για την επιχείρηση
Σύνολο	15.9%	20.8%
<i>Μικρές [10 - 49 απασχολούμενοι]</i>	14.7%	18.9%
<i>Μεσαίες [50 - 249 απασχολούμενοι]</i>	20.5%	29.0%
<i>Μεγάλες [250 + απασχολούμενοι]</i>	36.1%	43.9%
Βιομηχανία	15.6%	21.2%
Υπηρεσίες	16.3%	20.4%

Πηγή: CIS 4

23 Σύμφωνα με την μεθοδολογία που εφαρμόζεται στην CIS 4 ισχύουν οι παρακάτω ορισμοί :

- Ως Τεχνολογική Καινοτομία θεωρείται η εισαγωγή στην αγορά τεχνολογικά νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών (καινοτομία προϊόντων) ή η υιοθέτηση νέων ή σημαντικά βελτιωμένων διαδικασιών (καινοτομία διαδικασιών) από μια επιχείρηση η οποία με την σειρά της καλείται **Καινοτόμος Επιχείρηση**.
- Η Καινοτομική Δραστηριότητα περιλαμβάνει τις τεχνολογικές καινοτομίες μιας επιχείρησης, καθώς και τυχόν δραστηριότητες σχετικές με την τεχνολογική καινοτομία (δραστηριότητες καινοτομίας) που εγκαταλείφθηκαν ή δεν είχαν ολοκληρωθεί κατά την περίοδο που εξετάζεται . **Οι καινοτόμες επιχειρήσεις και οι επιχειρήσεις με εγκαταλειφθείσες ή συνεχιζόμενες δραστηριότητες καινοτομίας καλούνται Καινοτομικά Ενεργές Επιχειρήσεις**

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΝ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΑΘΜΟ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Σύνολο	69.9%	77.7%	61.4%
Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου σας	26.4%	33.8%	18.2%
Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης	26.7%	29.9%	23.1%
Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας	33.9%	39.9%	27.3%
Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού	17.6%	20.5%	14.4%
Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία	10.8%	10.9%	10.7%
Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές	10.9%	10.1%	11.7%
Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας για την καινοτομία	18.8%	21.1%	16.4%
Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά	16.2%	14.8%	17.8%
Αβεβαιότητα της ζήτησης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	17.9%	16.1%	20.0%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω παλαιότερων καινοτομιών	4.8%	5.4%	4.1%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω έλλειψης ζήτησης για καινοτομίες	6.5%	6.0%	7.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΗ ΕΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΗΣΑΝ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΒΑΘΜΟ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Σύνολο	42.1%	43.1%	40.8%
Έλλειψη χρηματοδότησης στο εσωτερικό της επιχείρησης ή του ομίλου σας	15.2%	21.3%	7.7%
Έλλειψη χρηματοδότησης από πηγές εξωτερικές της επιχείρησης	11.8%	17.0%	5.1%
Πολύ υψηλό κόστος καινοτομίας	20.0%	21.5%	18.2%

Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού	11.9%	10.7%	13.5%
Έλλειψη πληροφόρησης για την τεχνολογία	5.7%	8.2%	2.6%
Έλλειψη πληροφόρησης για τις αγορές	5.3%	9.5%	0.0%
Δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας για την καινοτομία	3.3%	3.0%	3.6%
Άλλες επιχειρήσεις δεσπόζουν στην αγορά	0.8%	0.3%	1.4%
Αβεβαιότητα της ζήτησης για καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	14.5%	17.1%	11.3%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω παλαιότερων καινοτομιών	9.4%	7.9%	11.3%
Δεν υπάρχει ανάγκη λόγω έλλειψης ζήτησης για καινοτομίες	15.2%	12.1%	19.0%

Πηγή: CIS 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004 ΩΣ ΠΟΛΥΤΙΜΟΤΕΡΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

	Σύνολο	Βιομηχανία	Υπηρεσίες
Άλλες επιχειρήσεις του ομίλου	7.7%	6.3%	9.0%
Προμηθευτές εξοπλισμού, υλικών, εξαρτημάτων ή λογισμικού	23.8%	40.3%	8.9%
Πελάτες	18.5%	14.6%	22.0%
Ανταγωνιστές ή άλλες επιχειρήσεις του τομέα σας	21.7%	17.5%	25.4%
Σύμβουλοι, Εμπορικά Εργαστήρια ή ιδιωτικά ιδρύματα ΕΤΑ	11.9%	2.6%	20.3%
Πανεπιστήμια ή άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	15.2%	16.1%	14.4%
Κρατικά ή δημόσια ερευνητικά ιδρύματα	1.2%	2.6%	0.0%

Πηγή: CIS 4

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΚΑΙΝΟΤΟΜΗΣΑΝ ΚΑΙ
ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΑΝ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2002 – 2004**

	[1]	[2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]
Total	51.0%	30.2%	32.0%	92.3%	14.7%	72.3%	54.0%	25.8%
<i>10 - 49 απασχολούμενοι</i>	48.5%	26.3%	27.2%	91.2%	13.8%	68.1%	49.7%	24.5%
<i>50 - 249 απασχολούμενοι</i>	62.3%	44.6%	48.0%	97.6%	18.4%	86.8%	70.0%	32.2%
<i>250 + απασχολούμενοι</i>	53.5%	47.3%	63.7%	91.8%	16.0%	96.4%	72.7%	24.2%
Μεταποίηση	48.3%	31.7%	27.2%	92.1%	11.9%	67.6%	55.6%	22.3%
Υπηρεσίες	54.2%	28.5%	37.6%	92.5%	18.0%	77.8%	52.1%	30.0%

[1]:Intramural ETA

[2]: Διάρκης Intramural ETA

[3]: Extramural ETA

[4]: Αγορά μηχανημάτων, εξοπλισμού και λογισμικού

[5]: Αγορά γνώσης από τρίτους

[6]: Κατάρτιση του προσωπικού

[7]:Εισαγωγή καινοτομίας στην αγορά

[8]: Άλλα

Πηγή: CIS 4

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΕΓΕΘΟΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ 24**

	Αριθμός Απασχολούμενων	Σύνολο		Βιομηχανία		Υπηρεσίες	
		Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες	Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες	Καινοτομικά ενεργές	Καινοτόμες
Σύνολο	Σύνολο	35.8%	35.1%	35.1%	34.3%	36.7%	36.2%
	10 ως 49	33.9%	33.1%	32.5%	31.5%	35.6%	35.0%
	50 ως 249	43.1%	43.1%	44.4%	44.4%	40.8%	40.8%
	250 και άνω	66.6%	66.6%	64.3%	64.3%	70.6%	70.6%
Αττική	Σύνολο	39.6%	38.7%	39.6%	38.6%	39.7%	38.9%
	10 ως 49	36.5%	35.4%	36.9%	35.7%	36.1%	35.2%
	50 ως 249	53.7%	53.7%	51.7%	51.7%	56.1%	56.1%
	250 και άνω	67.4%	67.4%	51.7%	51.7%	100.0%	100.0%
Κεντρική Μακεδονία	Σύνολο	30.5%	30.3%	31.9%	31.9%	27.6%	27.0%
	10 ως 49	25.5%	25.2%	23.2%	23.2%	30.2%	29.4%
	50 ως 249	53.9%	53.9%	65.1%	65.1%	16.1%	16.1%
	250 και άνω	48.6%	48.6%	100.0%	100.0%	0.0%	0.0%
Υπόλοιπη Ελλάδα	Σύνολο	33.2%	32.5%	31.3%	30.0%	35.7%	35.7%
	10 ως 49	35.1%	34.3%	33.4%	31.8%	37.1%	37.1%
	50 ως 249	20.0%	20.0%	18.5%	18.5%	22.9%	22.9%
	250 και άνω	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Πηγή: CIS 4

24 Ορισμένα αποτελέσματα του Πίνακα π.χ. η ύπαρξη των τιμών 100% για την κατηγορία επιχειρήσεων «250 και άνω» στην Υπόλοιπη Ελλάδα οφείλεται εν μέρει στο μικρό αριθμό μεγάλων επιχειρήσεων στην περιοχή αυτή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

NACE	Περιγραφή	Ποσοστό Επιχειρήσεων με Καινοτομική Δραστηριότητα	Ποσοστό Καινοτόμων Επιχειρήσεων
Όλα τα NACE	Σύνολο	35.8%	35.1%
10-37, 40-41	Βιομηχανία	35.1%	34.3%
10-14	Ορυχεία & Λατομεία	47.8%	47.8%
15-37	Μεταποιητικές Βιομηχανίες	34.9%	34.0%
15-16	Βιομηχανία τροφίμων, ποτών & καπνού	35.4%	34.2%
17-19	Κλωστοϋφαντουργία & Βιομηχανία δέρματος	29.3%	29.3%
20-22	Ξύλο, χαρτί & εκδόσεις	35.1%	33.4%
23-24	Βιομηχανία χημικών & πετρελαίου	49.8%	46.4%
25-26	Πλαστικά και μη μεταλλικά προϊόντα	34.6%	34.6%
27-28	Βιομηχανία μετάλλου	34.8%	34.8%
29	Μηχανολογικός εξοπλισμός	31.5%	31.5%
30-33	Ηλεκτρονικός εξοπλισμός	41.9%	41.9%
34-35	Εξοπλισμός μεταφορών	31.9%	31.9%
36-37	Λοιπές βιομηχανίες	36.7%	33.8%
40-41	Παροχή ηλ. ρεύματος, φυσικού αερίου & νερού	52.4%	52.4%
51,60-67,72, 74.2-74.3	Υπηρεσίες	36.7%	36.2%
51	Χονδρικό Εμπόριο	31.8%	31.8%
60-64	Μεταφορές, Αποθήκευση και Επικοινωνίες	37.8%	35.5%
60-63	Μεταφορές & Αποθηκείψεις	35.4%	33.6%
64	Τηλεπικοινωνίες	56.3%	50.6%
65-67	Ενδιάμεσοι Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	50.2%	50.2%
72	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	100.0%	93.6%
74.2	Δραστηριότητες αρχιτεκτόνων, μηχανικών & τεχνικών συμβούλων	50.6%	50.6%
74.3	Τεχνικές δοκιμές & αναλύσεις	100.0%	100.0%

Πηγή: CIS 4

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Συμπεράσματα της Προεδρίας , Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας , 23 και 24 Μαρτίου 2000
- Ατζέντα για την οικονομική και κοινωνική ανανέωση της Ευρώπης – Συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας ,Βρυξέλλες ,28 Φεβρουαρίου 2000
- «Η Αντιμετώπιση της πρόκλησης : Η στρατηγική της Λισσαβώνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση » , Έκθεση της ομάδας υψηλού επιπέδου Wim Kok , Νοέμβριος 2004
- Γνώμη ΟΚΕ « Η συμβολή της στρατηγικής της Λισσαβώνας στο ΕΚΜ» ,Αθήνα 5 Νοεμβρίου 2004
- Στρατηγική της Λισσαβώνας , στόχοι και πορεία επίτευξης τους , Αθήνα , Ιανουάριος 2005, Υπουργείο Ανάπτυξης , ειδική γραμματεία για την ανταγωνιστικότητα
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα , Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα , Προγραμματική περίοδος 2007- 2013 , επίσημη υποβολή
- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 ,Αθήνα ,Ιανουάριος 2007,Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών γενική γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης
- Ανακοίνωση προς το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ,Συνεργασία για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση, Νέο ξεκίνημα για την Στρατηγική της Λισσαβώνας , Βρυξέλλες 2.02.05
- Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο , Κοινές δράσεις για την ανάπτυξη και την απασχόληση , Το Κοινοτικό Πρόγραμμα της Λισσαβώνας ,Βρυξέλλες 20.07.05
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα , Υπουργείο Ανάπτυξης
- Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2006, Υπουργείο Ανάπτυξης ,Ειδική γραμματεία για την ανταγωνιστικότητα , Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης
- Ανακοίνωση Έπιτροπής προς εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο , Ώρα να ανεβάσουμε ταχύτητα , Μέρος 2 , Βρυξέλλες , 25.01.06

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΔΕΤΑ	Ακαθάριστη Εγχώρια Δαπάνη για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΜΕΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑΜΘ	Ανατολική Μακεδονία –Θράκη
Γ' ΚΠΣ	Τρίτο Κοινοτικό Πρόγραμμα Στήριξης
ΓΓΚ	Γενική Γραμματεία Καταναλωτή
ΓΠΟΠ	Γενικοί Προσανατολισμοί των Οικονομικών Πολιτικών
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΕΠΑ	Δημόσια Επιχείρηση Αερίου
Ε&Α	Έρευνα και Ανάπτυξη
ΕΟΤ	Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠΜ	Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων
ΕΠΑΝ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα
ΕΠΑΕ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα
ΕΚΜ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΕ π	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΤΑ	Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΣΑΑ	Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας
ΕΟΜΜΕΧ	Ελληνικός Οργανισμός Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΣΑ	Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση
ΕΤΑΡ	Environmental Technologies Action Plan
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο
ΕΛΚΕ	Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΚΠΛ	Κοινοτικό Πρόγραμμα Λισσαβώνας
ΚΕΤΑ	Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης

ΚΕΔΥ	Κεντρική Δομή Υποστήριξης
ΚΥΕ	Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών
ΚΧΕΤΑ	Κρατική Χρηματοδότηση της Χρηματοδότηση
ΜΚΟ	Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί
ΚΓΑ	Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση
ΜΜΕ	Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΑΔ	Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης
ΝΧΜ	Νέες Χώρες Μέλη
ΞΑΕ	Ξένες Άμεσες Επενδύσεις
ΟΟΣΑ	Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη
ΟΝΕ	Οικονομική Νομισματική Ένωση
ΟΚΕ	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΟΠΕ	Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΕΚΑΠ	Παγκόσμια Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης
ΠΜΕ	Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις
ΣΤ.Λ	Στρατηγική της Λισσαβώνας
ΤΕΜΠΕ	Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών
ΥΓΟΣ	Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Ενδιαφέροντος
ΥΠΟΙΟ	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
CIS	Community Innovation Survey
IMD	International Institute of Management Development
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development